Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, *Κυριακή 19 Μαΐου 2024 • Ετος 16ο • Αρ. φύλλου 820* | Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα | www.kathimerini.com.cy | €2,90

ΤΡΕΙΣ ΚΡΙΣΙΜΕΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ

Στην κόκκινη ζώνη το Κυπριακό

Πιέσεις προς την ε/κ πλευρά για περισσότερα ανοίγματα και την τ/κ για να καθίσει σε διάλογο

Μηνύματα τόσο προς την ελληνοκυπριακή πλευρά όσο και την τουρκοκυπριακή έστειλε η Μαρία Ανχελα Ολγκίν Κουεγιάρ, επιδιώκοντας να ηχήσουν ως καμπανάκι προς τα δύο μέρη, ενόψει και των εκθέσεων του ΟΗΕ, που ενδέχεται να αποβούν καθοριστικές για το μέλλον του Κυπριακού. Πρόκειται για τη δική της έκθεση και τις δύο του γ.γ. για τις Καλές του Υπηρεσίες και για την ΟΥΝΦΙΚΥΠ.

ΜΑΡΙΑ ΑΝΧΕΛΑ ΟΛΓΚΙΝ

Από τις ζούγκλες της Κολομβίας στην Κύπρο **Σελ. 4**

Σε ό,τι αφορά την ε/κ πλευρά οι πιέσεις εστιάζονται σε περισσότερα ανοίγματα προς τους Τουρκοκυπρίους, με επίκεντρο το απευθείας εμπόριο. Ο Νίκος Χριστοδουλίδης φέρεται να απάντησε ότι δεν μπορεί να δεχθεί πριν από την έναρξη διαπραγμάτευσης. Προς την τ/κ, οι πιέσεις εστιάζονται στο να παρακαθίσει σε τριμερή. Ο Τατάρ θέτει όρους και ζητά ανταλλάγματα. **Σελ. 3**

ΜΕΝΕΛΑΟΣ ΜΕΝΕΛΑΟΥ

Υπάρχουν δυσκολίες αλλά όχι αδιέξοδο

Δεν βρισκόμαστε σε αδιέξοδο και παρά τις δυσκολίες η προσπάθεια συνεχίζεται, δηλώνει στην «Κ» ο διαπραγματευτής της ελληνοκυπριακής πλευράς Μενέλαος Μενελάου. Τονίζει ότι στόχος του γ.γ. του ΟΗΕ είναι να διαμορφωθούν προϋποθέσεις για θετικές εξελίξεις και προσθέτει ότι η προσπάθεια προσκρούει στην αρνητική στάση της τουρκικής πλευράς. **Σελ. 5**

ΕΛΙΖΑ ΦΕΡΕΪΡΑ

Κοινής ωφελείας το διακοινοτικό εμπόριο

Το εμπόριο διαμέσου της Πράσινης Γραμμής αποτελεί οικονομική ευκαιρία και για τους Ελληνοκύπριους, λέει στην «Κ» η επίτροπος Συνοχής και Μεταρρυθμίσεων. **Σελ. 7**

ΕΛΛΑΔΑ

Τα διλήμματα της 10ης Ιουνίου

Από τις 10 Ιουνίου ο Κυριάκος Μητσοτάκης, εκτός από την αποτίμηση του εκλογικού αποτελέσματος, θα κληθεί διαδοχικά να απαντήσει σε τέσσερα βασικά διλήμματα. **Σελ. 18**

ΕΛΛΗΝΟΤΟΥΡΚΙΚΑ

Νηνεμία μετά την Αγκυρα

Η συνάντηση Μητσοτάκη-Ερντογάν στην Αγκυρα επιβεβαίωσε την απόφαση να προχωρήσουν σε κάποιες ανώδυνες συμφωνίες, δίχως να γίνει οποιαδήποτε αναφορά στα «δύσκολα» θέματα. **Σελ. 19**

Φωτιά στον δούρειο ίππο της Κίνας ή σκέτη λογοκρισία;

Υποστηρικτές του TikTok διαδηλώνουν έξω από το Καπιτώλιο τον Μάρτιο, κατά του νόμου που μπορεί να οδηγήσει στην απαγόρευση της πλατφόρμας στις ΗΠΑ. Η ψήφιση του νόμου ο οποίος απαιτεί την πώληση του TikTok σε εταιρεία αμερικανικής ιδιοκτησίας, υπό την απειλή της απαγόρευσης της λειτουργίας του, προκαλεί αναστάτωση στους 170 εκατ. χρήστες της εφαρμογής στις ΗΠΑ, δημιουργώντας προηγούμενο για δυνητικές αντίστοιχες παρεμβάσεις σε χώρες της Ευρώπης. Συνιστά απειλή το TikTok; Και είναι αυτός ο τρόπος να αποσοβηθούν οι κίνδυνοι για την εθνική ασφάλεια; **Σελ. 23**

«ΕΘΝΙΚΟΙ ΕΡΓΟΛΑΒΟΙ»

Δημόσια έργα σε μονοπώλιο

Δημιουργία μονοπωλίων παρατηρείται στον χώρο της οικοδομικής βιομηχανίας, τα οποία, σε μία τουλάχιστον περίπτωση, συμβάλλουν στο φαινόμενο που λέγεται «εθνικοί εργολάβοι». **Σελ. 9**

ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΔΗΣ-ΑΝΝΙΤΑ

Το παρασκήνιο ενός power game

Σε παιχνίδι εξουσίας βρίσκονται ο πρόεδρος της Δημοκρατίας με την πρόεδρο του Δημοκρατικού Συναγερμού, καθώς προσπαθούν να οριοθετήσουν τον χώρο τους σε μία κοινή δεξαμενή ψήφων. **Σελ. 8**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Σε νέα φάση

Μετά και την τρίτη επίσκεψη της Μαρία Ανχελα Ολγκίν Κουεγιάρ, στην Κύπρο, τα πράγματα στο Κυπριακό μπαίνουν σίγουρα σε νέα τροχιά. Ακολουθεί το διπλωματικά στεγνό καλοκαίρι, ωστόσο, αυτή τη φορά δεν χωράει ολιγωρία ή επανάπαυση. Η ε/κ πλευρά θα πρέπει να προετοιμάζεται για την επόμενη φάση του Κυπριακού, να εξεύρει τρόπους αναχαίτισης κάθε σχεδίου που απεργάζονται όσοι φλερτάρουν με τη διαιώνιση της παρούσας κατάστασης πραγμάτων ή της οριστικής διχοτόμησης του νησιού.

ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ

Πώς επηρεάζει το δικαίωμα στη σιωπή το έργο της

Μετά από δύο χρόνια λειτουργίας, η Ανεξάρτητη Αρχή Κατά της Διαφθοράς, για πρώτη φορά φαίνεται να ορθώνει το ανάστημά της, με αφορμή την υπόθεση Μιχάλη Κατσουνωτού, με τη Νομική Υπηρεσία να δικαιολογεί την απόφαση του αξιωματικού της Αστυνομίας να επικαλεστεί το δικαίωμα της σιωπής σε ερωτήματα που του έθεσαν οι ερευνητές της Αρχής. Εκείνο που ανησυχεί την Αρχή είναι να μη δημιουργηθεί προηγούμενο, με μάρτυρες που θα σιωπούν ενώπιον των ερευνητών της. **Σελ. 6**

ΚΥΠΡΙΑΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ

Στήνουν τείχος σε επιβολή νέου φόρου

Ούτε να ακούσουν για νέο φόρο επί των κερδών οι τράπεζες. Οπως τονίζουν, το «windfall tax» θα αποτελέσει στίγμα για την αξιοπιστία της Κύπρου και θα πλήξει τις επενδύσεις. Υποστηρίζουν ότι υπάρχει μεγάλο γεωπολιτικό και πολιτικό ρίσκο. **Οικονομική, σελ. 3**

ΘΕΑΤΡΟ

Η «Αντιγονη» στις φυλακες

Δεν ήταν εύκολο για την 27χρονη σκηνοθέτρια Αικατερίνη Παπαγεωργίου να καθοδηγήσει τον «θίασο» των κρατουμένων στον Κορυδαλλό. Στην αρχή αντιμετώπισε, σημειώνει στην «Κ», καχυποψία. **Τέχνες, σελ. 1**

ΧΟΡΟΣ

Αναζητώντας την ελευθερία

Η χορογράφος Ελενα Χριστοδουλίδου, από το Χοροθέατρο Αμφίδρομο μιλάει στην «Κ» για τη νέα της δουλειά, το «Good Bye Beaches» και για τα είκοσι και πλέον χρόνια λειτουργίας της ομάδας της. **Τέχνες, σελ. 4**

Vassos Eliades Accessories Ltd
Nicosia - Limassol, Tel.: 22 897 361
ZENITH

ΤΑ ΙΟΥΛΙΑΝΑ / *Γράφει ο* **ΣΤΑΥΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**

Τα τελευταία καυτά νέα

Υπήρξε μια εποχή που οι άνθρωποι κάπνιζαν παντού –από τις πτήσεις στα αεροπλάνα μέχρι τα νοσοκομεία. Μια εποχή που λειτουργούσε ένα τηλεοπτικό κανάλι, τη χώρα κυβερνούσε ένας παπάς με ηγεμονικά ποσοστά και το μεσημέρι σιγούσαν τα πάντα, επί δύο ώρες, στην καθημερινή σιέστα. Ήταν η εποχή προ κινητών τηλεφώνων, προ ίντερνετ και προ κοινωνικών δικτύων... «Τα χρόνια της αθωότητας» μού είπε η Ιουλία.

«Σκεφτείτε αγαπητέ, ότι υπήρχε έπιπλο με τη γλαφυρή ονομασία... gossip bench. Το λέγαμε και telephone bench καθότι στο ενσωματωμένο με το κάθισμα τραπεζάκι τοποθετούσαμε την τηλεφωνική συσκευή. Στην οποία κάναμε επέκταση καλωδίου ώστε να την περιφέρουμε στο σπίτι εν είδει ασύρματου τηλεφώνου». «Νοσταλγείτε αυτή την εποχή, κυρία Ουίλσον;». «Α, μπα. Δεν νοσταλγώ τα απολιθώματα του παλαιού κόσμου κατά τον ίδιο τρόπο που δεν συμμερίζομαι την κλισέ ανοησία: αγαπώ τις ρυτίδες μου». «Αλλά τότε;». «Απλώς καμιά φορά κάθομαι στο gossip bench και θυμάμαι πόση πλάκα είχαν τα μαραθώνια τηλεφωνήματα μεταξύ φίλων. Αρκεί να υπάρχει υλικό. Όπως καλή ώρα σήμερα...» είπε και με αποχαιρέτησε για να μιλήσει με τις φιλενάδες της.

«Έχουμε νικητή!» ανακοίνωσε η Ιουλία στην Ευγενία την Καλαμαρού. «Από τώρα; Τρεις βδομάδες πριν από τις εκλογές;». «Ουδείς θα καταφέρει να ανέλθει στα δυσθεώρητα επικοινωνιακά ύψη του υποψηφίου δημάρχου Αγίας Νάπας Νεόφυτου Μιχαήλ, ο οποίος βγήκε στην εκπομπή του Πάρη Ποταμίτη στο ΡΙΚ και αφού ευχήθηκε "Χριστός Ανέστη στους φίλους μου ανά το παγκόσμιο" συστήθηκε στο κοινό υπό την επιστημονική του ιδιότητα, πλην όμως δεν αποκάλυψε τη δεύτερή του ιδιότητα... για λόγους εθνικής ασφαλείας! Και μετά "από Θεού άρξασθαι" είπε και συνέχισε με φόρα».

Τα παρατράγουδα της προεκλογικής περιόδου ξύπνησαν μνήμες από το θρυλικό «gossip bench» που στιγμάτισε την αστική Λευκωσία των 60s και 70s.

«Ανάστασιν Χριστού θεασάμενοι, προσκυνήσωμεν άγιον, Κύριον, Ιησούν, τον μόνον αναμάρτητον. Τον Σταυρόν σου Χριστέ προσκυνούμεν και την αγίαν σου Ανάστασιν υμνούμεν και δοξάζομεν· συ γαρ ει Θεός ημών, εκτός Σου άλλον ουκ οίδαμεν, το όνομά Σου ονομάζομεν. Δεύτε πάντες οι πιστοί, προσκυνήσωμεν την του Χριστού αγίαν Ανάστασιν· ιδού γαρ ήλθε διά του Σταυρού χαρά εν όλω τω κόσμω. Διά παντός ευλογούντες τον Κύριον, υμνούμεν την ανάστασιν αυτού· Σταυρόν γαρ υπομείνας δι' ημάς, θανάτω θάνατον ώλεσεν». Άλαλα τα χείλη της Καλαμαρούς!

«Όλα αυτά με μία ανάσα» είπε η Ιουλία. «Μα σε προεκλογική εκπομπή;». «Καλέ, ναι! Κι ύστερα είπε "Χριστός Ανέστη εκ νεκρών, θανάτω θάνατον πατήσας και τοις εν τοις μνήμασι, ζωήν χαρισάμενος". Το γκραν φινάλε δε ήταν η δήλωσή του: "Εγώ υπερηφανεύομαι ότι έχω πάρα πολλές εύφημες μνείες αλλά δεν μπορώ να τις αποκαλύψω", αφήνοντας άναυδους τους ανθυποψηφίους του. Chapeau, Νεόφυτε Μιχαήλ! Αυτό μόνο έχω να πω». «Και λίγα λες, Ιουλία μου» υπερθεμάτισε η Καλαμαρού.

«Κάτι τρέχει στην Αραδίππου» είπε η Ιουλία καθώς βολευόταν στο gossip bench για το επόμενο τηλεφώνημα. «Τουτέστιν;», δικαίως αναρωτήθηκε η αριστερή (με την καλή έννοια) Κουλλίτσα Κυριακού. «Σε πάνελ στο ΡΙΚ συμμετείχε ο υποψήφιος δήμαρχος Χαράλαμπος Μουσκοβίας». «Αυτός που δήλωσε: Σε περίπτωση εκλογής μου θα μοιραστώ τον πόνο του κόσμου της Αραδίππου, θα συμπονέσω τους αδύνατους και τους δυνατούς;». «Αυτός! Ο οποίος είπε "αλήθκειες να τις ακούει ο δημότης της Αραδίππου, η Αυστραλία τζιαι η Ελλάδα"». «Τζιαι η Αυστραλία τζιαι η Ελλάδα;». «Ακριβώς! Κι όταν τον ρώτησε ο δημοσιογράφος, ποιο είναι το πρώτο πράγμα που θα κάνετε αν εκλεγείτε, ο υποψήφιος Μουσκοβίας απάντησε: Να σκουπίσω το δημαρχείο». «Ζούμε μεγάλες στιγμές Ιουλία». «Ζούμε ό,τι μας αξίζει, Κουλλίτσα».

Στην απρόβλεπτη Αραδίππου πάντως υπήρξε ένα ακόμα περιστατικό το οποίο δεν πέρασε κάτω από τα ραντάρ του καρέ. Ο νυν δήμαρχος και υποψήφιος πρόεδρος του Επαρχιακού Οργανισμού Αυτοδιοίκησης Λάρνακας Ευάγγελος Ευαγγελίδης είπε στον αέρα του ΑΣΤΡΑ την κορυφαία προεκλογική ατάκα της βδομάδας: «Το κοιμητήριο της Αραδίππου είναι και πολύ καθαρό και πολλοί θα ήθελαν να είναι εκεί». «Ψήνομαι να μεταφέρω τα εκλογικά μου δικαιώματα στην Αραδίππου ως την τελευταία εξτραβαγκάντσα του πολυτάραχου βίου μου» δήλωσε με κάθε σοβαρότητα η Ιουλία Παλαιολόγου Ουίλσον και έκλεισε το τηλέφωνο.

Στον πόλεμο της ατάκας μπήκε δυναμικά και ο υφυπουργός Κώστας Κουμής με τη δήλωσή του: «... θέτονται οι προϋποθέσεις για μια ακόμη πολύ τουριστική χρονιά...». «Θέτονται ακούω!» σάρκασε η Ιουλία στο άκουσμα της είδησης που μετέφερε από τηλεφώνου η σιεροκουτάλα Φώφη Κούταλου. «Ας προστεθεί στον απολογισμό της διακυβέρνησης Χριστοδουλίδη και η μετωπική σύγκρουση με την ελληνική γλώσσα».

«Όλες ΡΙΚ!» έστειλε μήνυμα η Ιουλία στο what's app group των κυριών, γιατί καλό το gossip bench, καλύτερες όμως οι ευκολίες της νέας τεχνολογίας. Το alert αφορούσε την προεκλογική συζήτηση για τον Δήμο Μόρφου όπου συμμετείχε η αγαπημένη του καρέ υποψήφια δήμαρχος Αντιγόνη Παπαδοπούλου με royal outfit. Σακάκι σε αυτοκρατορικό μπορντό, πέρλες, καρφίτσα, σκουλαρίκια και υψηλό εθνικό φρόνημα. Αριστούργημα!

Έπειτα από μια τόσο ζωηρή επικαιρότητα τίποτε δεν φαινόταν ικανό να αιφνιδιάσει την Ιουλία. Πλην όμως, όπως σοφά έγραψε ο λαϊκός βάρδος, ποτέ μη λες ποτέ. Ιδού ο online τίτλος που άφησε άναυδες τις κυρίες κατά την επεισοδιακή συνακρόαση: «Μαστίζεται από τη φτώχεια η Αθηνά Ωνάση: Αναγκάστηκε να δουλέψει για πρώτη φορά στη ζωή της». «Τουτέστιν;» ψέλλισε σοκαρισμένη η Ρενέ Κυπαρίσσι. «Τουτέστιν», απάντησε η πιο ψύχραιμη Ιουλία, «το ρεπορτάζ εξηγεί ότι συμμετέχει στο διοικητικό συμβούλιο μιας νέας επιχειρηματικής ανάπτυξης. Πετά η δημοσιογραφία, κοπέλες!».

stavros.christodoulou@gmail.com

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

90 χρόνια πριν στην «Κ»

19.5.1934

ΔΙΑΜΑΧΗ: Ο θάνατος του αρχηγού της Γκεπεού, Μενζίνσκυ [φωτογραφία με τους Σβερντλόφ (αριστερά) και Ντζερζίνσκι (δεξιά)], εδημιούργησεν ζήτημα διαδοχής, το οποίον κατά τας κυκλοφορούσας διαδόσεις παρουσιάζει πολλά και περίπλοκα εμπόδια. Οι εν Μόσχα ανταποκριταί πληροφορούν τας εφημερίδας ότι μεταξύ του δικτάτορος Στάλιν και της τρομεράς αστυνομικής οργανώσεως διεξάγεται αγών επικρατήσεως, του οποίου η έκβασις είνε αμφίβολος, διότι αμφότεροι οι αντίπαλοι είνε ισχυρότατοι. Ο Στάλιν φοβείται τον υπαρχηγόν και «τοποτηρητήν» της Γκεπεού, τον ικανώτατον Γιαγκόδα, τον οποίον δύο φοράς απεπειράθη ν' απομακρύνη εκ της αστυνομικής οργανώσεως, ενισχυομένης μάλιστα προς τούτο και υπό της Κεντρικής Εκτελεστικής Επιτροπής του Κομμουνιστικού κόμματος. Ο Γιαγκόδα εν τούτοις κατώρθωσε να διατηρήση την θέσιν του, βασιζόμενος εις την μεγίστην δύναμιν την οποίαν απέκτησε μεταξύ των επαναστατικών και τρομοκρατικών κύκλων, οι οποίοι τον θεωρούν ως τον καταλληλότερον διάδοχον του Μενζίνσκυ.

ΑΝΕΞΕΛΕΓΚΤΗ: «Η ιδιωτική και ανεξέλεγκτος κατασκευή και εμπορία όπλων και πολεμοφοδίων –γράφει το διάγγελμα [του Ρούσβελτ]– κατέστη σοβαρά πηγή διεθνών διενέξεων, είνε δε αδύνατον ν' ασκηθή μονομερής έλεγχος παρά μιας και μόνης δυνάμεως. [...] Οι λαοί πολλών χωρών φορολογούνται μέχρι σημείου εξαθλιώσεως όπως αι κυβερνήσεις των δυνηθούν να διεξαγάγουν άφρονα ανταγωνισμόν εξοπλισμών, όστις αν εξακολουθήση ασφαλώς δύναται να καταλήξη εις πόλεμον. Η σοβαρά αύτη απειλή κατά της ειρήνης του κόσμου οφείλεται εν μεγίστω μέτρω εις την ανεξέλεγκτον δράσιν των εργοστασιαρχών και εμπόρων καταστρεπτικών μηχανημάτων».

ΤΥΧΟΔΙΩΚΤΕΣ: Τους χρυσοθήρας της παλαιάς εποχής διεδέχθησαν σήμερον οι κυνηγοί κρυμμένων θησαυρών, ο αριθμός δε των τολμηρών αυτών τυχοδιωκτών αυξάνει διαρκώς. Εις τον ηρωικόν αυτόν κατάλογον προστίθεται τώρα και ο Αγγλος μηχανικός Χάμιλτον Σνόουπωλ. [...] Το Ελδοράδο που πρόκειται να ερευνήση και να εκμεταλλευθή είναι η μικρά νήσος Νακουταβάκε, κειμένη εις τον Ειρηνικόν Ωκεανόν.

ΟΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ / *Γράφει ο* **ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ**

Τσακώνονται δύο μα θα χάσουν και οι τρεις

-Στη μάχη Εισαγγελίας και Ελεγκτή έχουν ήδη χάσει και οι τρεις!
-Μιλάς με γρίφους, γέροντα. Εννοείς τον εισαγγελέα, τον βοηθό και τον γενικό ελεγκτή;
-Όχι. Εννοώ τους τρεις θεσμούς: Της Εισαγγελίας, της Ελεγκτικής Υπηρεσίας και της Προεδρίας. Άσε που και για τον υποτιθέμενο νικητή η νίκη θα είναι πύρρειος.
-Μα τι θέλει να πει τώρα ο ποιητής;
-Ξεκάθαρα μίλησα, τέκνα μου. Ξεκάθαρα. Και ο νοών νοείτω.

Για την εβδομάδα που πέρασε κανείς δεν μπορεί να έχει παράπονο αφού η δράση (action) ήταν αστάμάτητη. Είχαμε την Ολγκίν –που όπως διέρρευσε από το Προεδρικό γοητεύθηκε από τον Νίκο μας περισσότερο και από την Ούρσουλα φον ντε κάτι– αλλά εκνευρίστηκε με τον Τατάρ και ήταν έτοιμη (σαν ένας νέος Νίκαρος) να σπάσει τασάκια στο κεφάλι του τατσίζη του Τατάρ.

Είχαμε και τη μετάβαση από τον Μακάριο (τον ορθόδοξο ΔΗΚΟϊκό) στο Μακάριο Δρουσιώτη που παρέθεσε ολόκληρη διάσκεψη για να παρουσιάσει (με Powerpoint και διαφάνειες παρακαλώ) πως ο Νίκαρος της καρδιάς μας είναι διεφθαρμένος. Ο τέως πρόεδρος απάντησε λακωνικά: «ανήρ Δρουσιώτης –δηλαδή Πάφιος– ουκ έστιν αγαθός».

Είχαμε τους ανακριτές να εντοπίζουν όλο και περισσότερα λεφτά και ακίνητα στο όνομα των ζωηρών μοναχών (οι ίδιοι το απέδωσαν σε θαύμα) και την έναρξη εκδίκασης της ένστασης του γενικού ελεγκτή κατά της απαίτησης για παύση του. Επίσης, απόπειρα δολοφονίας του Σλοβάκου πρωθυπουργού και φήμες για πραξικόπημα στην Τουρκία. Μ' αυτά και μ' αυτά (που θα έλεγε και ο Τσουρούλλης) το τουίτερ –και όχι μόνο– πήρε φωτιά.

Εγιώ εν τζιαι...

Ο βουλευτής του ΑΚΕΛ κύριος Χριστοφίδης ζητάει διερεύνηση για το ταμείο του Ανεξάρτητου Φορέα Κοινωνικής Στήριξης, το οποίο διαχειρίζεται η Μεγάλη πρώτη Κυρία –καμιά σχέση με την Ανόρθωση– Φιλίππα Καρσερά, άλλως Φιλίππα η Πρώτη, διατυπώνοντας αμφιβολίες για το κατά πόσο οι δικαιούχοι χορηγιών επιλέγονται αξιοκρατικά. Αυτό πάντως κι αν είναι επίτευγμα. Βουλευτής του ΑΚΕΛ να κατηγορεί τους χριστοδουλιδικούς για αναξιοκρατία.

Γνωστός μου έβαλε φωτοβολταϊκά πάνελ και όταν παραπονέθηκε στην ΑΗΚ για την αργοπορία στο να τον ενώσουν με το σύστημα, ο υπάλληλος του είπε πώς «φταίνε οι Χούθι διότι καθυστέρησαν το πλοίο που μετέφερε τους μετρητές»! Οι Χούθι! Βρε τους αθεόφοβους, στην προσπάθειά τους να βραχυκυκλώσουν το σχέδιο «Φωτοβολταϊκά για Όλους» μπορούν να ρίξουν ευθύνες ακόμη και στον Γιασέρ Αραφάτ. Και μπορεί κάποιος να κατηγορήσει την ΑΗΚ για πάρα πολλά, πρέπει όμως να παραδεχθούμε πως στις δικαιολογίες παίρνουν χρυσό βραβείο. Ολόχρυσο, όπως αυτό που πήραν επειδή προστατεύουν το περιβάλλον καίγοντας μαζούτ. Πλιζ, όχι άλλο κάρβουνο.

Οι Κινέζοι ισχυρίζονται πως είναι εδώ και μήνες έτοιμοι να παραδώσουν την πλωτή μονάδα Προμηθέας στο τερματικό του Βασιλικού αλλά η κυβέρνησή μας δεν έχει δημιουργήσει τις αναγκαίες υποδομές ώστε να μπορεί να την υποδεχθεί. Αυτή τη φορά οι δικοί μας αρμόδιοι δεν έκαναν τους «Κινέζους» όσον αφορά τις κατηγορίες των Κινέζων, αρνούμενοι μετά βδελυγμίας τις κατηγορίες.

Στη Λάρνακα πάντως, και αφού τα έργα αναβάθμισης σε μαρίνα και λιμάνι πάνε πρίμα (not), σκέφτηκαν φέτος στις 20 Ιουλίου που θα είναι και η πεντηκοστή επέτειος της εισβολής –μετά βέβαια από τις σειρήνες– να έχουν μεγάλη συναυλία και ξέφρενη διασκέδαση με την πάλαι ποτέ σούπερ σταρ Μπόνυ Τάιλερ. Τι να πει κανείς. Νόμιζα πως κάποια πράγματα άπτονται της κοινής λογικής. I need a hero.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: Δημητρης Λοττιδης • Διευθύντρια: Μαρινα Οικονομιδου • Σύμβουλος Εκδοσης: Αλκης Ανδρεου
Υπεύθυνος Υλης: Αποστολος Κουρουπακης • Υπεύθυνος Ατελιέ: Παντελης Δαμιανου

Νικόλαου Σαριπόλου 2 & Λεωφ. Λυκαβητού, 2401 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: +357 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: Αλεξης Παπαχελας • Διεύθυνση συντάξεως: Κωστης Φαφουτης - Νοτης Παπαδοπουλος

Το τελευταίο χαρτί της Ολγκίν

Πιέσεις ενόψει τριών εκθέσεων ΟΗΕ – Η ε/κ πλευρά καλείται να κάνει ανοίγματα και η τ/κ να καθίσει σε διάλογο

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Η προσωπική απεσταλμένη του γενικού γραμματέα του ΟΗΕ, Μαρία Άνχελα Ολγκίν Κουεγιάρ, δεν έχει ακόμη παίξει το τελευταίο της χαρτί. Έχει όμως εισέλθει στη διαδικασία μιας τακτικής που στοχεύει προφανώς στην αύξηση της πίεσης προς τις δύο πλευρές, αφήνοντας όλα τα ενδεχόμενα ανοικτά, ενόψει της ετοιμασίας και έκδοσης τριών εκθέσεων, που ενδέχεται να αποβούν καθοριστικές για το μέλλον του Κυπριακού και κατ' επέκταση της Κύπρου. Της έκθεσης που αναμένεται να συγγράψει η ίδια η κα Ολγκίν στο πλαίσιο των όρων εντολής της. Καθώς και των δύο εκθέσεων του γενικού γραμματέα ΟΗΕ Αντόνιο Γκουτέρες για τις Καλές του Υπηρεσίες και για την ΟΥΝΦΙΚΥΠ, οι οποίες αναμένεται να εκδοθούν στα τέλη Ιουνίου-αρχές Ιουλίου. Ο τρόπος διαχείρισης των εκθέσεων από τον ίδιο τον γενικό γραμματέα, ενισχύει εκ των πραγμάτων τον βαθμό των πιέσεων προς τα δύο μέρη, καθώς, όπως έλεγαν ενημερωμένες πηγές στην «Κ», είτε θα αντανακλούν τη συνέχιση της προσπάθειας Ολγκίν, έστω και για πολύ περιορισμένο χρόνο, είτε θα παραπέμπουν με κάποιο τρόπο σε ένα αδιέξοδο που θα σηματοδοτεί το τέλος του δρόμου. Κάτι στο οποίο επενδύει η τουρκική πλευρά, η οποία διεκδικεί την αλλαγή των όρων εντολής του Συμβουλίου Ασφαλείας, προκειμένου να κατοχυρώσει με τον πλέον επίσημο τρόπο ένα νέο πλαίσιο λύσης του Κυπριακού, το οποίο να «χωράει» τη θέση της για «κυριαρχική ισότητα».

Ο Νίκος Χριστοδουλίδης φέρεται να απάντησε ότι δεν μπορεί να δεχθεί πριν από την έναρξη διαπραγμάτευσης και κυρίως χωρίς ανταλλάγματα, για ευνόητους λόγους.

Ενόψει του «μομέντουμ έκδοσης των εκθέσεων» και του καθορισμού της γραμμής πλεύσης του ΟΗΕ, η Μαρία Άνχελα Ολγκίν Κουεγιάρ φρόντισε να στείλει ηχηρά μηνύματα με την ολοκλήρωση του τρίτου κύκλου επαφών της στην Κύπρο, τα οποία η Λευκωσία εμφανίζεται να μην αντιλαμβάνεται, προφανώς για λόγους εσωτερικής κατανάλωσης, ενώ η τουρκική πλευρά, διά του Ερσίν Τατάρ επιχείρησε ήδη να αναχαιτίσει. Η κα Ολγκίν διαβεβαίωσε ότι θα συνεχίσει να «πιέζει», όπως είπε, μέχρι την τελευταία στιγμή. Πιέσεις, οι οποίες σε ό,τι αφορά στην ελληνοκυπριακή πλευρά αγγίζουν τον πυρήνα του Κυπριακού και εστιάζονται σε συστάσεις «να κάνει περισσότερα» και να προβεί σε ανοίγματα προς τους Τουρκοκυπρίους, με επίκεντρο το απευθείας εμπόριο, προκειμένου να δελεάσει την τουρκοκυπριακή πλευρά και να την επαναφέρει στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων. Ενώ σε ό,τι αφορά στην τουρκοκυπριακή πλευρά, οι πιέσεις εξαντλούνται στην εμπλοκή της σε μια νέα διαδικασία, ενδεχομένως περιορισμένου χρόνου (fast track) για οριστική διευθέτηση του Κυπριακού.

Δεν είναι προφανώς τυχαίο ότι αμέσως μετά την ολοκλήρωση του τρίτου κύκλου επαφών της, η Μαρία Άνχελα Ολγκίν Κουεγιάρ έσπευσε να στείλει τα μηνύματά της και προς τις δύο πλευρές. Μιλώντας στο πλαίσιο συνέντευξης στην «Κ», η κα Ολγκίν υπέδειξε ότι «η κυβέρνηση Χριστοδουλίδη έχει μια πολύ καθαρή εικόνα και ξέρει τι θα μπορούσε να ξεκλειδώσει τη διαδικασία». Επισήμανση που θα μπορούσε να εκληφθεί και ως αιχμή, καθώς δημιουργεί την εντύπωση ότι η ελληνοκυπριακή πλευρά διαθέτει το κλειδί που θα μπορούσε να ξεκλειδώσει τη διαδικασία, αλλά δεν θέλει, ή έστω αποφεύγει, να το χρησιμοποιήσει, με ό,τι αυτό συνεπάγεται.

Κι είναι αλήθεια, ότι ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης έχει δεχθεί παραινέσεις από την ίδια την προσωπική απεσταλμένη του γενικού γραμματέα εδώ και αρκετό καιρό, για να προβεί σε «ανοίγματα» προς την τουρκοκυπριακή πλευρά. Όπως είχε δημοσιεύσει η «Κ», οι προτροπές Ολγκίν προς την ελληνοκυπριακή πλευρά, αφορούν στην άρση της των λεγόμενων «εμπάργκο και απομόνωσης» των Τουρκοκυπρίων, επιστρατεύοντας την πρόταση της Κομισιόν για απευθείας εμπόριο (ταϊβανοποίηση) από το ψευδοκράτος, ενισχυμένη μάλιστα με την απαίτηση της τουρκικής πλευράς για νομιμοποίηση του παράνομου αεροδρομίου Τύμπου. Κάτι που, όπως πληροφορούμαστε, ο Νίκος Χριστοδουλίδης φέρεται να απάντησε ότι δεν μπορεί να δεχθεί πριν από την έναρξη διαπραγμάτευσης και κυρίως χωρίς ανταλλάγματα, για ευνόητους λόγους.

Ανάλογης ευκρίνειας, όχι όμως και σημασίας, είναι και το μήνυμα που έστειλε η Μαρία Άνχελα Ολγκίν Κουεγιάρ προς την τουρκική πλευρά, αφήνοντας να διαρρεύσει δυσφορία, ή έστω απογοήτευση, για την αντιμετώπιση της οποίας έτυχε από τον Ερσίν Τατάρ η εισήγησή της για τριμερή συνάντηση. Ανέφερε χαρακτηριστικά ότι «πρέπει πάντως να παραδεχτώ πως εξεπλάγην από τη δημόσια απόρριψη της πρότασής μου για τριμερή (σ.σ. συνάντηση) από τον κ. Τατάρ, γιατί στόχος μας θα έπρεπε να ήταν να δώσουμε μία ευκαιρία στη διπλωματία», προσθέτοντας, μεταξύ άλλων, ότι «από τη στιγμή που οι δύο πλευρές ανταλλάξουν τις θέσεις και προτάσεις τους, τότε θα είναι σε θέση να βρουν ένα τρόπο να προχωρήσουν μπροστά για το καλό όλων των πολιτών αυτού του νησιού. Για να γίνει ωστόσο αυτό, θα πρέπει να είναι πρόθυμοι να παρακαθίσουν στο τραπέζι του διαλόγου», σημείωσε η και Ολγκίν.

Τα μηνύματα αυτά επιδιώκεται προφανώς να ηχήσουν ως καμπανάκι προς τα δύο μέρη, ενόψει και των εκθέσεων του ΟΗΕ, οι οποίες εκτιμάται ότι, μεταξύ άλλων, θα αναπαράγουν τις υποδείξεις που έχουν γίνει από τη Μαρία Άνχελα Ολγκίν Κουεγιάρ. Άλλωστε, ανάλογα μηνύματα –κυρίως προς την ελληνοκυπριακή πλευρά– είχε στείλει και το Λονδίνο, τόσο επί διακυβέρνησης Αναστασιάδη, όσο και πρόσφατα, με υποδείξεις για «ανοίγματα» προς την τουρκοκυπριακή πλευρά.

ΚΥΠΕ

Τα μηνύματα Ολγκίν επιδιώκεται προφανώς να ηχήσουν ως καμπανάκι προς τα δύο μέρη, ενόψει και των εκθέσεων του ΟΗΕ, οι οποίες εκτιμάται ότι, μεταξύ άλλων, θα αναπαράγουν τις υποδείξεις που έχουν γίνει από τη Μαρία Άνχελα Ολγκίν Κουεγιάρ.

Σφύριγμα λήξης και νέα μορφή λύσης

Τη λήξη της διαδικασίας στο Κυπριακό, υπό την παρούσα της μορφή και όπως απορρέει από τους όρους εντολής και τα ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας, φέρεται να αναμένει η τουρκική πλευρά, θεωρώντας ότι ο γενικός γραμματέας του ΟΗΕ οφείλει να καταθέσει την εντολή του, συνεπεία της εμφανούς απουσίας κοινού εδάφους μεταξύ των μερών. Τουρκικοί κύκλοι έλεγαν σε κοινοτικό επίσημο ότι «η (σ.σ. προσωπική) απεσταλμένη του γ.γ. (σ.σ. Μαρία Άνχελα Ολγκίν Κουεγιάρ) μπορεί και διά γυμνού οφθαλμού να διαπιστώσει το χάσμα μεταξύ των δύο πλευρών στην Κύπρο», υποδεικνύοντας ότι όλα αυτά θα πρέπει να καταγραφούν από τα Ηνωμένα Έθνη, προκειμένου «να καθοριστεί νέα πορεία στη βάση των πραγματικοτήτων» που επικρατούν στο νησί. Τις «πραγματικότητες» επιστράτευσε και ο πρόεδρος της Τουρκίας Ταγίπ Ερντογάν, μετά τη συνάντηση με τον πρωθυπουργό της Ελλάδας Κυριάκο Μητσοτάκη.

Σύμφωνα με την ίδια κοινοτική πηγή, «η Τουρκία εμφανίζεται έτοιμη να συμβάλει στην επίλυση του Κυπριακού, στο πλαίσιο αυτής της νέας πορείας που αναμένει να καθοριστεί από τη διεθνή κοινότητα και στη βάση των προτάσεων της τουρκοκυπριακής πλευράς για κυριαρχική ισότητα», όπως υποβλήθηκαν προ τριών και πλέον ετών από τον Ερσίν Τατάρ, υπό την υψηλή καθοδήγηση της Άγκυρας.

Με άλλα λόγια, η Άγκυρα εμφανίζεται δεκτική να συζητήσει λύση του Κυπριακού, σε ένα όμως εντελώς διαφορετικό πλαίσιο και μοντέλο λύσης, το οποίο θα «χωράει» και θα κατοχυρώνει στην πράξη την κυριαρχική ισότητα, τερματίζοντας κάθε σκέψη και συζήτηση γύρω από τη διζωνική, δικοινοτική ομοσπονδία.

Εκτός βεβαίως εάν η ελληνοκυπριακή πλευρά συναινέσει στην αποδοχή της αξίωσης της Άγκυρας και της εισήγησης Τατάρ, την οποία βάπτισε «πρωτοβουλία 3Α» και συνίσταται σε «απευθείας πτήσεις, απευθείας εμπόριο, απευθείας επαφές», από και προς το ψευδοκράτος. Κάτι που θα οδηγήσει σε ταϊβανοποίηση και κατ' επέκταση σε ντε φάκτο αναγνώριση του παράνομου μορφώματος των Κατεχομένων.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΧΑΡΙΔΗΜΟΥ Κ. ΤΣΟΥΚΑ**

Γάζα, μεροληψία και ορθολογική κριτική

Σε κάθε ανταγωνιστική διαδικασία, στην αγορά, στην πολιτική, στη σφαίρα των ιδεών, η ποιότητα του ανταγωνισμού ανεβαίνει όταν, στην προσπάθεια για κατίσχυση, οι συμμετέχοντες μεριμνούν για την τήρηση του πλαισίου που ρυθμίζει τον ανταγωνισμό. Η εταιρία που δωροδοκεί κινείται εκτός των ορθολογικών κανόνων του οικονομικού παιγνίου. Ο πολιτικός που χυδαιολογεί παραβιάζει το πλαίσιο της έλλογης πολιτικής αντιπαράθεσης. Ο διανοούμενος που μεροληπτεί (ανεπίγνωστα ή όχι), απέχει από την ορθολογική κριτική. Σε ένα ορθολογικό παίγνιο, γινόμαστε καλύτεροι παίκτες όσο πιο απαιτητικό είναι το παίγνιο.

Ας μείνουμε στη σφαίρα των ιδεών. Στη φιλελεύθερη δημοκρατία είναι απολύτως εύλογο να εκφράζονται διαφορετικές απόψεις. Στο παίγνιο της έλλογης πειθούς, η δημόσια σφαίρα ενδυναμώνεται, όταν οι συμμετέχοντες ακολουθούν κανόνες ορθολογικής κριτικής: αναζητούν γεγονότα, αντιπαραθέτουν τα γεγονότα με τις απόψεις τους, αποφεύγουν λογικές πλάνες, διαλέγονται με την αντίθετη άποψη στην καλύτερή της εκδοχή («η αρχή της επιείκειας»). Στο μέτρο που τα κάνουν αυτά, το πιθανότερο είναι ότι θα προσθέσουν αποχρώσεις στις απόψεις τους. Η ποιότητα του προβληματισμού ανεβαίνει.

Ας γίνω πιο συγκεκριμένος. Θα το θέσω όσο πιο ουδέτερα μπορώ: οι παγκόσμιες φοιτητικές διαμαρτυρίες κατά της κυβέρνησης του Ισραήλ για τις καταστροφικές συνέπειες των πολεμικών επιχειρήσεων του Ισραηλινού στρατού στη Γάζα συχνά επικρίνονται ή χλευάζονται από φιλοϊσραηλινούς αρθρογράφους. Μερικές επικρίσεις είναι άξιες συζητήσεως. Ένα πανεπιστήμιο λ.χ. έχει υποχρέωση να διασφαλίζει όχι μόνο την ελευθερία του λόγου αλλά και την ασφάλεια των φοιτητών του. Πώς αντιμετωπίζει τη σύγκρουση αντικρουόμενων αξιών;

Άλλες επικρίσεις είναι μεροληπτικές. Αν μας ενδιαφέρει η προαγωγή της ορθολογικής σκέψης, η μεροληψία –μια μορφή γνωσιακού σφάλματος– πρέπει να εντοπίζεται προκειμένου να περιορίζεται. Έτσι μειώνουμε τα σφάλματα και, συνεπώς, προσεγγίζουμε την αλήθεια. «Ο ορθολογισμός», γράφει ο Καρλ Πόππερ, «είναι μια στάση ετοιμότητας να ακούς κριτικά επιχειρήματα και να μαθαίνεις από την εμπειρία». Ιδού δύο δείγματα μεροληψίας.

Αν μας ενδιαφέρει η προαγωγή της ορθολογικής σκέψης, η μεροληψία –μια μορφή γνωσιακού σφάλματος– πρέπει να εντοπίζεται προκειμένου να περιορίζεται.

Οι διαμαρτυρόμενοι φοιτητές ενίοτε απαξιώνονται ως «ασήμαντες μειοψηφίες» (Σάκης Μουμτζής, 8/5/24, «Καθημερινή»), οι οποίες «δεν αποτελούν καν το 1% του συνόλου [των φοιτητών στις ΗΠΑ]» (Αθηνά Κακούρη, επιστολή, ο.π.). Ας το δεχθούμε. Υπολαμβάνεται ότι η άποψη των διαμαρτυρομένων είναι εσφαλμένη ή άνευ αξίας επειδή δεν την ασπάζεται η σιωπηρή πλειονότητα.

Ο Τζον Στιούαρτ Μιλ έδειξε υπέροχα ότι «η κρατούσα γνώμη» δεν είναι απαραίτητα ορθή. Αν υποθέσουμε ότι η κρατούσα γνώμη είναι αναγκαστικά ορθή, είναι σαν να δεχόμαστε το αλάθητό της – όπερ ανεπίτρεπτο. Επιπλέον, υποστήριξε ότι μια εσφαλμένη μειοψηφούσα άποψη ενδέχεται να περιέχει ψήγματα αλήθειας, τα οποία θα αποκαλυφθούν με την έλλογη αντιπαράθεση. Ακόμα κι αν η κρατούσα γνώμη είναι ορθή, λέει ο Μιλ, αν δεν υποστεί τη βάσανο της κριτικής εξέτασης, θα εκπέσει σε προκατάληψη και δόγμα, με δυσμενείς επιπτώσεις στον ανθρώπινο χαρακτήρα.

Οι αριθμοί, λοιπόν, δεν μετράνε, όταν κρίνουμε απόψεις. Όσοι διαφωνούν με τους διαμαρτυρόμενους φοιτητές θα πρέπει να αντιπαρατεθούν ελλόγως στο περιεχόμενο της διαμαρτυρίας τους. Ποιο είναι αυτό; Συνοψίζεται, κυρίως, στο σύνθημα: «Σταματήστε τη γενοκτονία».

Διαπράττονται γενοκτονικού χαρακτήρα πράξεις ή εγκλήματα πολέμου στη Γάζα; Για να σχηματίσει έγκυρη γνώμη, ο ορθολογικός πολίτης εμπιστεύεται, κατ' αρχήν, τις γνωματεύσεις σεβαστών διεθνών οργανισμών. Ιδού μερικές.

Το Διεθνές Δικαστήριο αποφάνθηκε προσωρινά ότι τα δικαιώματα των Παλαιστινίων της Γάζας να μην υφίστανται πράξεις γενοκτονίας είναι «εύλογα», με βάση «τα γεγονότα και [τις] περιστάσεις» του πολέμου. Ο Οργανισμός Τροφίμων και Γεωργίας του ΟΗΕ δήλωσε ότι «υπάρχουν συνθήκες που μοιάζουν με λιμό στη Γάζα». Ο ύπατος εκπρόσωπος της Ε.Ε. για θέματα εξωτερικής πολιτικής Τζόζεπ Μπορέλ παρατήρησε ότι «η πείνα χρησιμοποιείται σαν πολεμικό όπλο, το Ισραήλ προκαλεί λιμό». Η καταστροφή στη Γάζα είναι ανυπολόγιστη: πάνω από το 50% των κτηρίων (BBC, 30/1/24), το 70% των σχολείων (στοιχεία UNICEF) και 5 νοσοκομεία (France 24, 7/5/24) έχουν καταστραφεί. «Δεν υπάρχει προστασία των αμάχων στη Γάζα», δήλωσε ο διευθυντής συντονισμού του Γραφείου Ανθρωπιστικών Υποθέσεων του ΟΗΕ Ράμες Ρατζάνσιγκχαμ. «Τα παιδιά και οι οικογένειες στη Γάζα συνεχίζουν να σκοτώνονται», επεσήμανε η εκτελεστική διευθύντρια της UNICEF Κάθριν Ράσελ. Χρειαζόμαστε κι άλλες έγκυρες διαβεβαιώσεις; Εφόσον γνωρίζουμε, τι κάνουμε; Αυτό το ηθικό ερώτημα θέτουν οι αντιπολεμικές διαμαρτυρίες.

Τέλος, οι διαμαρτυρόμενοι φοιτητές ενίοτε εκλαμβάνονται ως ενθουσιώδεις υποστηρικτές της Χαμάς. Χαρακτηρίζονται ακόμα και «ανήθικοι», διότι στο Κολούμπια και το Χάρβαρντ φέρεται να οργανώθηκαν «εκδηλώσεις θριάμβου» και «πανηγύρι» (Σάκης Μουμτζής, «Καθημερινή», 30/4/24), αμέσως μετά την τρομοκρατική επίθεση της Χαμάς στις 7/10/23. Αν αυτό αληθεύει, είναι φρικτό. Αληθεύει;

Για να βεβαιωθώ ότι δεν με απατά η μνήμη μου, προσέφυγα στην τεκμηριακή βοήθεια (fact-checking) της τεχνητής νοημοσύνης. Ρώτησα το Chat GPT: «μετά τις τρομοκρατικές επιθέσεις της Χαμάς, στις 7/10/23, φοιτητές του Χάρβαρντ και της Κολούμπια πανηγύρισαν ή γιόρτασαν;». Ιδού η απάντηση που έλαβα: «Αν και ορισμένες φοιτητικές ομάδες του Χάρβαρντ και Κολούμπια εξέδωσαν ανακοινώσεις που προκάλεσαν διαμάχη και επικρίθηκαν ότι ήταν αναίσθητες [έναντι των Ισραηλινών θυμάτων], δεν υπήρξαν τεκμηριωμένες περιπτώσεις φοιτητών να πανηγυρίζουν για τις επιθέσεις».

Υπάρχουν κι άλλα δείγματα μεροληψίας. Θα επανέλθω.

Ο κ. Χαρίδημος Τσούκας είναι καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Κύπρου και Αντεπιστέλλον Μέλος της Κυπριακής Ακαδημίας Επιστημών, Γραμμάτων και Τεχνών. Το βιβλίο του «Leadership as Masterpiece Creation: What Business Leaders Can Learn from the Humanities about Moral Risk-Taking» (με τους C. Spinosa και M. Hancocks), κυκλοφορεί από το MIT Press.

www.htsoukas.com

ΜΑΡΙΑ ΑΝΧΕΛΑ ΟΛΓΚΙΝ ΚΟΥΕΓΙΑΡ

Από τις ζούγκλες της Κολομβίας στην Κύπρο

Πέντε μήνες σχεδόν μετά τον διορισμό της, η προσωπική απεσταλμένη του γ.γ. του ΟΗΕ, ολοκλήρωσε τρεις κύκλους επαφών της στο νησί, έχοντας σχηματίσει πλήρη εικόνα για το τρέχον αδιέξοδο στο Κυπριακό

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Οταν λίγο πριν τις αρχές του χρόνου το όνομα της πρώην υπουργού Εξωτερικών, της Κολομβίας, Μαρία Άνχελα Ολγκίν Κουεγιάρ, από το 2010 έως το 2018, ακουγόταν στους διαδρόμους της Νέας Υόρκης πως πρόκειται να κλειδώσει για τη θέση του προσωπικού απεσταλμένου του Αντόνιο Γκουτέρες για το Κυπριακό, οι παροικούντες στην έδρα των Ηνωμένων Εθνών γνώριζαν πως πρόκειται για μια διπλωμάτη στη δεξαμενή ατόμων του ΟΗΕ από το «πάνω ράφι». Η κα Ολγκίν δεν θεωρείτο μόνο πετυχημένη, και γνωστή στην Ευρώπη και το παγκόσμιο, για την επιτυχή της ανάμειξη στην ειρηνευτική διαδικασία της Κολομβίας (2012-2016) που οδήγησε σε συμφωνία για τον αφοπλισμό των ανταρτών του FARC, το 2016, αλλά και ως ένα στέλεχος εντός του ΟΗΕ το οποίο γνώριζε πού έρχεται –στην Κύπρο, με ένα Κυπριακό άλυτο επί μισό αιώνα, όσο παλιό και ο εμφύλιος στη Κολομβία (1964-σήμερα) αλλά και γνωστό ως «νεκροταφείο» των ειδικών απεσταλμένων του ΟΗΕ, δεδομένων των διαχρονικών αστοχιών τους αλλά και του αδιεξόδου που εισήλθε το Κυπριακό μετά το 2017. Πέντε μήνες μετά τον διορισμό της, και μετά από τρεις επισκέψεις στην Κύπρο, αν η κα Ολγκίν, που βρέθηκε από τις υγρές ζούγκλες των ανταρτών του FARC της Κολομβίας στη γεμάτη σκόνη, μοιρασμένη από το 1964, Λευκωσία, θα αποτελέσει ακόμη μία διπλωμάτη του ΟΗΕ που σκόνταψε στο Κυπριακό ή αν θα καταστεί η καταλυτική προσωπική απεσταλμένη που θα ξεκλειδώσει το αδιέξοδο των συνομιλιών μένει να διαφανεί τους επόμενους μήνες. Ποια όμως είναι πραγματικά η Μαρία Ανχελα Ολγκίν Κουεγιάρ;

Η κα Ολγκίν προς το παρόν δεν κατόρθωσε να κλειδώσει μια κοινή συνάντηση των δύο ηγετών, ωστόσο, όπως φαίνεται, η ίδια και θέλει και μπορεί να πιέσει περαιτέρω προς αυτή την κατεύθυνση.

Μία λαμπρή καριέρα

Η 60χρονη, παντρεμένη δις, με ένα γιο από τον δεύτερο γάμο της, Μαρία Άνχελα Ολγκίν Κουεγιάρ γεννήθηκε στην Κολομβία, το 1963, λίγο πριν στη χώρα της ξεσπάσει ένας κατακερματισμένος εμφύλιος πόλεμος που ταύτισε τη χώρα με την ταραγμένη, ψυχροπολεμικά, Λατινική Αμερική, τους μαρξιστές αντάρτες και το line των εμπόρων κοκαΐνης που έφτασαν μέχρι τον μύθο του Πάμπλο Εσκομπάρ. Η κα Ολγκίν είναι όσο παλιά με το Κυπριακό, δεδομένου πως το 1963 χαραζόταν η Πράσινη Γραμμή, και προέρχεται από μια μεγαλοαστική οικογένεια Ισπανών καθολικών γαιοκτημόνων (το γένος Mallarino) που, μεταξύ άλλων, έδωσε και δύο προέδρους τής Κολομβίας, τον Κάρλος-Μαρία Ολγκίν (1888-1892) και τον Χόρχε Ολγκίν (το 1909 και το 1921-1922). Κοινό χαρακτηριστικό και των δύο προγόνων της είναι πως διετέλεσαν ενδιάμεσοι πρόεδροι, λόγω πολιτικής αστάθειας, ως κοινής αποδοχής τεχνοκράτες, με τον Χόρχε Ολγκίν να είναι γνωστός για τη συνθήκη Ολγκίν-Άβεμπουρι (το 1905) με την οποία η Κολομβία όχι μόνο διασώθηκε οικονομικά από το Λονδίνο στις αρχές του 20ού αιώνα, αλλά μπήκε και στη σφαίρα επιρροής της Δύσης και δη του Η.Β. μέχρι τη μεταπολεμική πρωτοκαθεδρία των Ηνωμένων Πολιτειών.

Λόγω καταγωγής η κα Ολγκίν σταδιοδρόμησε στη διπλωματική υπηρεσία του υπουργείου Εξωτερικών της Κολομβίας, περνώντας από κορυφαίες θέσεις (μόνιμη αντιπροσωπεία ΟΗΕ, πρέσβειρα στη Βενεζουέλα) πριν διοριστεί υπουργός Εξωτερικών το 2010, διαχειριζόμενη τόσο την κρίση των Άνδεων (2008) όσο και τη δύσκολη ειρηνευτική διαδικασία για τον αφοπλισμό των ανταρτών του FARC. Η συμφωνία του 2016 όχι μόνο την ενέταξε σε ένα κλειστό κλαμπ, διεθνώς, επιτυχημένων μεσολαβητών/διαπραγματευτών, αλλά χάρισε και στον τότε πρόεδρο της Κολομβίας, Σάντος, το βραβείο Νόμπελ Ειρήνης.

Τι έδειξε στην Κύπρο

Την κα Ολγκίν έμπειροι συνομιλητές της στην Κύπρο την περιγράφουν ως μια προσωπική απεσταλμένη που κινήθηκε σε έναν άξονα ανάμειξης στην προσπάθεια άρσης του αδιεξόδου του Κυπριακού που περιλάμβανε τρία ποιοτικά χαρακτηριστικά: 1) Καλή γνώση του Κυπριακού και άριστη προετοιμασία. Η κα Ολγκίν ταξίδεψε σε Ελλάδα, Τουρκία (δις), Η.Β., Γερμανία, Γαλλία, στην έδρα της Ε.Ε. στις Βρυξέλλες και στη Μόσχα πριν επιστρέψει για τρίτη φορά στην Κύπρο, και συνάντησε εκτενώς επιχειρηματίες και οργανωμένα σύνολα από την κοινωνία των πολιτών. 2) Διακριτικότητα και σοβαρότητα ως προς τη διάσταση διαρροών από τα μηνύματα που μετέφερε και παράλληλα φειδώ ως προς τις δημόσιες δηλώσεις της –μόνο στη συνέντευξη στην «Κ» μετά το πέρας της τρίτης επίσκεψής της έστειλε σινιάλα σε αμφότερες τις πλευρές, εκφράζοντας ουσιαστικά τις δυσκολίες κάθε πλευράς (την άρνηση του Τ/κ ηγέτη Ερσίν Τατάρ, την ικανότητα να κάνει περισσότερα του προέδρου Νίκου Χριστοδουλίδη) και τέλος 3) πειθώ, όπως είναι σε θέση να γνωρίζει η «Κ», κάθε φορά που μετέφερε στους συνομιλητές της την κρίσιμη καμπή στην οποία βρίσκεται το Κυπριακό μετά από μια επταετία απουσίας κάθε διαλόγου.

Η προσωπική απεσταλμένη του γ.γ. των Η.Ε. προς το παρόν δεν κατόρθωσε να κλειδώσει μια κοινή συνάντηση των δύο ηγετών, ωστόσο, όπως φαίνεται, η ίδια και θέλει και μπορεί να πιέσει περαιτέρω προς αυτή την κατεύθυνση, και δείχνει να διατηρεί –όπως και στη διαδικασία της Κολομβίας– εμπειρία για το πώς κάτι τέτοιο μπορεί να ξεπεραστεί –ιδίως ως προς την αρνητική στάση που διατηρεί ο Τουρκοκύπριος ηγέτης, Ερσίν Τατάρ.

Πώς θα κινηθεί

Μετά από τρεις επισκέψεις στη Λευκωσία και έχοντας ακούσει, δις μάλιστα, τον Τούρκο ΥΠΕΞ Χακάν Φιντάν η κα Ολγκίν έχει σχηματίσει, όπως λέγεται, πλήρη εικόνα για το τρέχον αδιέξοδο στο Κυπριακό και πώς αυτό διαμορφώνεται τόσο επί του εδάφους όσο και σε σχέση με την εσωτερική πολιτική κατάσταση στην κάθε κοινότητα. Αυτό εξάλλου αποκρυσταλλώθηκε και στις δηλώσεις της την περασμένη Δευτέρα μετά τη δεύτερη συνάντησή της με τον πρόεδρο Χριστοδουλίδη όσο και με τα μηνύματα που πέρασε μέσω της αποκλειστικής συνέντευξης που έδωσε στην «Κ». Ακολούθως, θα επεξηγήσει αυτό το πλέγμα τόσο στα μόνιμα μέλη του Συμβούλιου Ασφάλειας (P5) όσο και στον ίδιο τον γενικό γραμματέα των Η.Ε. Αντόνιο Γκουτέρες, ενώ αναμένεται να αποκρυσταλλωθούν και στη σχετική αναλυτική έκθεση που θα ετοιμάσει προς τον Οργανισμό.

Συνομιλητές της «Κ» αναφέρουν πως η πίεση της Ολγκίν θα επικεντρωθεί προς το πρόσωπο του ίδιου του γενικού γραμματέα, τον οποίο θα καλέσει να αναλάβει κάποιου είδους πρωτοβουλία εντός του φθινοπώρου.

Συνομιλητές της «Κ» αναφέρουν πως, εκτός απροόπτου, η πίεση της Ολγκίν θα επικεντρωθεί προς το πρόσωπο του ίδιου του γενικού γραμματέα, τον οποίο θα καλέσει να αναλάβει κάποιου είδους πρωτοβουλία εντός του φθινοπώρου – κατά τη διάρκεια ή λίγο μετά τις εργασίες της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ στη Νέα Υόρκη, πτυχή που ανοίγει τον δρόμο για την επιστροφή της στην Κύπρο πριν από το τέλος του χρόνου αλλά και για μία σύσκεψη τύπου τριμερούς ή πενταμερούς για το Κυπριακό. Τέλος, όπως διαγράφονται τα πράγματα στο Κυπριακό, η κα Ολγκίν φαίνεται πως είναι κομβικό άτομο, δεδομένου ότι σε περίπτωση αδιεξόδου δυνητικά μπορεί να είναι από τα τελευταία που θα εμπλακεί με την ιδιότητα του προσωπικού απεσταλμένου/ειδικού διαμεσολαβητή.

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΔΗΜΗΤΡΗ Μ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ**

Γιατί προσπερνάμε το Κυπριακό;

Παρακολουθούμε τα του Κυπριακού με σχετική αμηχανία. Δυστυχώς. Όσον αφορά όλους τους άλλους πλην πολιτικών, αυτό μπορεί και να γίνει κατανοητό. Στη δική μου αντίληψη δεν εξηγείται η αμηχανία για τους πολιτικούς. Ούτε η σχετική ανακούφιση όταν ακούν, κάποιοι ή και οι πλείστοι, πως ο κατοχικός ηγέτης, με τις εξωπραγματικές απαιτήσεις, τερματίζει τη διαδικασία. Όχι επειδή δεν ισχύει, ισχύει. Αλλά γιατί χρειάζεται να κατανοήσουμε πως για μας, για τους Έλληνες της Κύπρου και για τον Ελληνισμό η επίλυση στη βάση της ομοσπονδίας είναι μονόδρομος. Η Τουρκία βολεύεται, ίσως και καλύτερα και χωρίς λύση, ή και με άλλη λύση. Εμείς όμως όχι. Ούτε το στάτους κβο είναι βιώσιμο. Οδηγεί, δυστυχώς, νομοτελειακά στον κίνδυνο να καταστούν οι Ελληνοκύπριοι μειοψηφία σε βάθος μερικών δεκαετιών.

Και τι να κάνουμε, θα μου πείτε; Αφού η Τουρκία είναι πεισματικά εκτός της διαδικασίας, με απαιτήσεις εκτός των ψηφισμάτων και δεν συμβάλλει καθόλου για να παρακαθίσουν, είτε οι ηγέτες σε τριμερή, είτε και σε σύνοδο με τις εγγυήτριες δυνάμεις. Το ελάχιστο που έχουμε να κάνουμε είναι να διαβάσουμε προσεκτικά το τι λένε τα Ηνωμένα Έθνη. Είτε μέσω της προσωπικής απεσταλμένης του γενικού γραμματέα του ΟΗΕ, είτε και μέσω άλλων προσώπων και οδών. Ότι οι ηγέτες έχουν ρόλο, ότι πρέπει να ακούσουν την κοινωνία των πολιτών, πως ο Πρόεδρος Χριστοδουλίδης, εκτός από το να περιμένει τη διπλωματία, και να επαναλαμβάνει το χιλιοειπωμένο πως εμείς κάναμε ό,τι μπορούσαμε καλύτερο, να κινηθούμε δημιουργικά και να εκπλήξουμε θετικά τη διεθνή κοινότητα. Μπορεί εμείς οι πολιτικοί να βγάζουμε σπυριά όταν μας λένε πως πρέπει να ακούσουμε την κοινωνία των πολιτών, και πως αλλού βρίσκονται οι πολίτες και αλλού οι πολιτικοί. Ίσως όμως να πρέπει να αναθεωρήσουμε και να το τολμήσουμε;

Τι κάνουμε όμως σε περίπτωση αιφνιδιαστικής κίνησης; Είμαστε έτοιμοι; Δεν θα απαντήσω αντανακλαστικά πως δεν είμαστε, αλλά έχω μεγάλες αμφιβολίες.

Κινούμαστε με μια σιγουριά, με μια ασφάλεια πως η τουρκική πλευρά θα απορροφήσει όλη την αρνητική ενέργεια, πως δεν θα μετακινηθεί ρούπι από τις σημερινές θέσεις της και πως και αυτή η προσπάθεια θα καταλήξει σύντομα σε αδιέξοδο εξ υπαιτιότητας των Τούρκων. Είμαστε όμως σίγουροι πως έτσι θα γίνουν τα πράγματα; Μπορεί κάποιος να αποκλείσει μια κίνηση αιφνιδιασμού από την Τουρκία και από τον Τατάρ; Όπως άλλωστε έγινε τον Φεβρουάριο του 2004 στη Νέα Υόρκη, όπου οι δικοί μας ηγέτες πήγαν με αίσθηση διακοπών και επέστρεψαν με χρονοδιαγράμματα και επιδιαιτησία; Ποιος μπορεί να αποκλείσει μια κίνηση της Τουρκίας, στο πλαίσιο μάλιστα και της θετικής ατζέντας στα ελληνοτουρκικά, που θα γίνει με σαφείς απαιτήσεις και με τη μεγαλύτερη πως στο τέλος τους δρόμου είτε το Κυπριακό λυθεί ή όχι, το σημερινό στάτους κβο δεν θα αποτελεί επιλογή, όπως ούτε και η απομόνωση των Τουρκοκυπρίων. Τι μπορούμε να κάνουμε εμείς; Να προετοιμαζόμαστε γι' αυτά τα σενάρια. Το να μην υπάρξει εξέλιξη, ίσως να μη χρειάζεται και μεγάλη προετοιμασία. Τι κάνουμε όμως σε περίπτωση αιφνιδιαστικής κίνησης; Είμαστε έτοιμοι; Δεν θα απαντήσω αντανακλαστικά πως δεν είμαστε, αλλά έχω μεγάλες αμφιβολίες.

Εμείς, στον Δημοκρατικό Συναγερμό έχουμε σοβαρή δουλειά. Και ρόλο. Σε άλλες εποχές, αν η προσωπική απεσταλμένη του γ.γ. του ΟΗΕ έλεγε πως οι ηγέτες πρέπει να ακούσουν την κοινωνία των πολιτών, θα ήμασταν στην καλύτερη των περιπτώσεων ενθαρρυντικοί προς τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας για να τολμήσει να το κάνει. Στη χειρότερη θα ήμασταν επικριτικοί. Σήμερα είμαστε δυστυχώς απαθείς. Και αυτό δεν θυμίζει Δημοκρατικό Συναγερμό. As το κάνουμε σήμερα. Δεν είναι αργά.

Ο κ. Δημήτρης Δημητρίου είναι Βουλευτής Λευκωσίας ΔΗΣΥ, πρόεδρος Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Θεσμών
twitter: @dmdemetriou

ΜΕΝΕΛΑΟΣ ΜΕΝΕΛΑΟΥ, *Διαπραγματευτής ελληνοκυπριακής πλευράς*

Η προσπάθεια συνεχίζεται παρά τις δυσκολίες

Η επικέντρωσή μας δεν είναι το παιχνίδι επιμερισμού ευθυνών, αλλά η ουσία

Συνέντευξη στον **ΑΝΤΡΕΑ ΚΗΜΗΤΡΗ**

Την κατάσταση στο Κυπριακό μετά τις τελευταίες επαφές της κυρίας Ολγκίν στο νησί, αναλύει σε συνέντευξή του στην «Κ» ο διαπραγματευτής της ελληνοκυπριακής πλευράς Μενέλαος Μενελάου. Επισημαίνει ότι η προσπάθεια συνεχίζεται παρά τις δυσκολίες που υπάρχουν και αναφέρει ότι δεν βρισκόμαστε σε αδιέξοδο. Τονίζει ότι στόχος του γενικού γραμματέα του ΟΗΕ είναι να διαμορφωθούν προϋποθέσεις για θετικές εξελίξεις. «Κάνουμε αυτό που πρέπει και αυτό που μας αναλογεί» δηλώνει, και υποστηρίζει ότι η προσπάθεια συνεχίζει να προσκρούει στη θέση της τουρκικής πλευράς, η οποία εκφεύγει του συμφωνημένου πλαισίου. Ερωτηθείς αν η κα Ολγκίν στην έκθεσή της θα αποδώσει ευθύνες, ο κ. Μενελάου σημειώνει ότι η επικέντρωσή μας δεν είναι το παιχνίδι επιμερισμού ευθυνών, αλλά η ουσία.

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ

«Εμείς κάνουμε αυτό που πρέπει και αυτό που μας αναλογεί, και θα συνεχίσουμε να λειτουργούμε μέσα σε αυτό το πνεύμα».

–Πώς θα χαρακτηρίζατε την κατάσταση στο Κυπριακό; Είμαστε σε αδιέξοδο;

–Όχι, δεν είμαστε σε αδιέξοδο. Η προσπάθεια συνεχίζεται. Υπάρχουν δυσκολίες λόγω της στάσης της τουρκικής πλευράς, κάτι που ήταν εν πολλοίς αναμενόμενο. Την ίδια στιγμή, το μήνυμα από πλευράς της διεθνούς κοινότητας, του ΟΗΕ, της Ε.Ε., των μόνιμων μελών του Συμβουλίου Ασφαλείας, είναι σαφές. Το πλαίσιο είναι οι αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας. Δεν μπορεί να υπάρξει κάτι άλλο. Θα συνεχίσουμε την προσπάθεια μέχρι την επίτευξη του στόχου, που είναι η επάνοδος στις διαπραγματεύσεις από το σημείο που σταμάτησαν στο Κραν Μοντανά.

–Συνεχίζεται η προσπάθεια ή η αποστολή της κας Ολγκίν ολοκληρώνεται;

–Η προσπάθεια της κυρίας Ολγκίν συνεχίζεται. Από τουρκικής πλευράς γίνονται αναφορές στο ότι η αποστολή της προσωπικής απεσταλμένης θα πρέπει να ολοκληρωθεί και να διαπιστωθεί ότι δεν υπάρχει κοινό έδαφος. Μια προσέγγιση που είναι αποκαλυπτική των προθέσεων αυτών που την εκφράζουν. Εμείς θέλουμε και θα συνεχίσουμε να εργαζόμαστε εποικοδομητικά για την επίτευξη του στόχου, που είναι η επάνοδος στις διαπραγματεύσεις. Το συντομότερο δυνατόν.

–Στόχος είπατε είναι η επάνοδος στις διαπραγματεύσεις. Δεν φαίνεται όμως να προκύπτει κοινό έδαφος ανάμεσα στις πλευρές.

–Η προσπάθεια συνεχίζει να προσκρούει στη θέση της τουρκικής πλευράς, η οποία εκφεύγει του συμφωνημένου πλαισίου της ΔΔΟ με πολιτική ισότητα, όπως προβλέπεται στα ψηφίσματα του ΟΗΕ. Και στην άρνησή της για πιο ουσιαστική εμπλοκή. Γνωρίζαμε ότι αυτό είναι ένα εμπόδιο που δεν θα μπορούσε να ξεπεραστεί εύκολα. Πρέπει πάντα να έχουμε κατά νου τη μεγάλη εικόνα. Θα χρειαστεί μεγάλη προσπάθεια. Την οποία θα συνεχίσουμε να κάνουμε με στοχοπροσήλωση.

–Πώς μπορεί να ξεπεραστεί αυτό το εμπόδιο;

–Κατ' αρχάς, πρέπει να συνεχίσει να καθίσταται σαφές ότι ο μόνος δρόμος είναι αυτός που προβλέπουν τα ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας που υιοθετούνται από το σύνολο της διεθνούς κοινότητας. Ο ιστορικός συμβιβασμός της ομοσπονδιακής λύσης. Δεν υπάρχει χώρος για καμιά παρέκκλιση από αυτό πλαίσιο. Περαιτέρω, έχουμε δηλώσει επανειλημμένα την ετοιμότητά μας και έχουμε αναλάβει πρωτοβουλίες για αναζήτηση παραγόντων που θα μπορούσαν να λειτουργήσουν καταλυτικά για τη διαμόρφωση αμοιβαία επωφελών συνθηκών για όλους τους εμπλεκόμενους. Με δικές μας πρωτοβουλίες έχει διαμορφωθεί ένα τέτοιο πλαίσιο στο πεδίο των ευρωτουρκικών σχέσεων.

> *Αυτή τη στιγμή η τουρκοκυπριακή πλευρά δεν δέχεται καν να πραγματοποιηθούν συναντήσεις των δύο ηγετών και να μπορέσει να ξεκινήσει μια συζήτηση.*

> *Η Τουρκία, παρά την επαμφοτερίζουσα στάση της, δεν μπορεί να γυρίσει την πλάτη στις σχέσεις της με την Ε.Ε. και ευρύτερα με τη Δύση.*

–Είναι τελικά αρκετό το πεδίο των ευρωτουρκικών για να επαναφέρει την άλλη πλευρά στη διαδικασία εντός πλαισίου;

–Το πεδίο των ευρωτουρκικών δημιουργεί προϋποθέσεις. Εάν θα ανταποκριθεί η Τουρκία είναι κάτι που θα φανεί στην πράξη. Η Τουρκία, παρά την επαμφοτερίζουσα στάση της, δεν μπορεί να γυρίσει την πλάτη στις σχέσεις της με την Ε.Ε. και ευρύτερα με τη Δύση. Πολλοί λένε ότι η Τουρκία είναι συναλλακτική. Πρέπει λοιπόν να είναι σαφές ότι –εφόσον αναμένει να λάβει– πρέπει και να είναι έτοιμη να ανταποκριθεί σε αυτά που αναμένονται από αυτήν. Περιλαμβανομένου του Κυπριακού. Αυτή είναι η πεμπτουσία των αμοιβαία επωφελών βημάτων.

–Ο κ. Τατάρ ζητάει κάτι συγκεκριμένο για να επιστρέψει στις διαπραγματεύσεις;

–Αυτή τη στιγμή η τουρκοκυπριακή πλευρά δεν δέχεται καν να πραγματοποιηθούν συναντήσεις των δύο ηγετών και να μπορέσει να ξεκινήσει μια συζήτηση. Είμαστε σε αυτό το σημείο. Πρέπει να μπορέσουμε να καθίσουμε στο τραπέζι. Κανένα πρόβλημα δεν μπορεί να ξεπεραστεί χωρίς διάλογο.

–Δημόσια λέει ότι ζητάει και απευθείας εμπόριο, απευθείας πτήσεις και γενικά άρση των λεγόμενων εμπάργκο. Εμείς αυτά τα συζητάμε;

–Είναι θέσεις τις οποίες η τουρκοκυπριακή πλευρά έχει εκφράσει και στο παρελθόν. Η άρση της λεγόμενης «απομόνωσης». Δηλαδή ουσιαστικά η αναβάθμιση του ψευδοκράτους. Μια παραλλαγή της θέσης για «κυριαρχική ισότητα» και «ισότιμο διεθνές καθεστώς». Που αποσκοπεί στο ίδιο αποτέλεσμα.

–Τέθηκε ενώπιόν μας στη διαδικασία με την κα Ολγκίν η θέση της τουρκοκυπριακής πλευράς ότι θέλει διασφαλίσεις σε περίπτωση νέας κατάρρευσης των συνομιλιών, εάν και εφόσον επαναρχίσουν;

–Έχει διατυπωθεί αυτή η προσέγγιση στη δημόσια σφαίρα. Η θέση μας σε αυτό το θέμα είναι ότι αυτό που χρειαζόμαστε είναι τον εντοπισμό παραγόντων που θα επενεργήσουν υποβοηθητικά για την εξεύρεση λύσης εντός του συμφωνημένου πλαισίου. Όχι προσεγγίσεις που εν τέλει θα μετατραπούν σε κίνητρο και εργαλείο στα χέρια όσων επιδιώκουν την αποτυχία για να εξασφαλίσουν αυτά τα οποία από τώρα διακηρύσσουν ότι επιδιώκουν, δηλαδή τον οριστικό διαχωρισμό.

–Η κα Ολγκίν είπε ότι ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης γνωρίζει τι μπορεί να ξεκλειδώσει τη διαδικασία. Θα μπορούσε αυτή η δήλωση να ερμηνευθεί ότι δεν κάναμε όσα μπορούσαμε να πράξουμε.

–Η δική μας πλευρά έχει μεταφέρει με σαφή και συγκεκριμένο τρόπο τη βούληση και την ετοιμότητά της. Ξέρουμε τι θέλουμε και κάνουμε ό,τι πρέπει για να το πετύχουμε. Στο ίδιο πνεύμα θα συνεχίσουμε να κάνουμε αυτό που μας αναλογεί.

–Μας είπε η κα Ολγκίν ότι κάποιο συγκεκριμένο βήμα μπορεί να δώσει ώθηση στη διαδικασία και εμείς δεν το δεχθήκαμε;

–Η ανταπόκριση από δικής μας πλευράς στη συζήτηση με την κα Ολγκίν είναι εποικοδομητική, είναι θετική. Συμβάλλουμε και θα συνεχίσουμε να συμβάλλουμε εποικοδομητικά, ώστε να επιτύχει η προσπάθεια η οποία συνεχίζεται. Στόχος είναι να ξεκινήσει ένας διάλογος για να δούμε αν υπάρχουν οι προϋποθέσεις για επανέναρξη των συνομιλιών.

–Καλεί όμως τους δύο ηγέτες να αφουγκραστούν την κοινωνία των πολιτών και να δείξουν το απαιτούμενο θάρρος. Είναι ωσάν να λέει πως ούτε εμείς δείξαμε την απαιτούμενη τόλμη.

–Τα μηνύματα από πλευράς αξιωματούχων των Ηνωμένων Εθνών θα πρέπει πάντα να ερμηνεύονται μέσα από το πρίσμα του ρόλου και της αποστολής τους. Είναι μηνύματα συμπεριληπτικά. Ασφαλώς η διαπίστωση ότι οι απλοί πολίτες, Ελληνοκύπριοι και Τουρκοκύπριοι, προσβλέπουν σε θετικές εξελίξεις είναι κάτι που εμείς όχι απλώς αφουγκραζόμαστε αλλά συμμεριζόμαστε πλήρως και αντιπροσωπεύει αυτό που για χρόνια λέμε ότι στο επίπεδο της κοινωνίας, υπάρχει η ετοιμότητα να υπερβούμε τη διαίρεση και να προχωρήσουμε προς την επανένωση της Κύπρου.

–Κάποιος όμως θα μπορούσε να ερμηνεύσει τις αναφορές της κας Ολγκίν ότι κι εμείς μπορούσαμε να κάνουμε περισσότερα.

–Επαναλαμβάνω ότι εμείς κάνουμε αυτό που πρέπει και αυτό που μας αναλογεί, και θα συνεχίσουμε να λειτουργούμε μέσα σε αυτό το πνεύμα.

–Τι προτάσεις έγιναν από την κα Ολγκίν για να δοθεί ώθηση στη διαδικασία;

–Η προσπάθεια είναι να αρχίσει μια συζήτηση, ένας διάλογος, να δοθεί η δυνατότητα για συναντήσεις των ηγετών. Είναι ένα βήμα που πρέπει να γίνει ώστε, σε συνδυασμό και με τις προσπάθειες οι οποίες λαμβάνουν χώρα στο ευρύτερο πλαίσιο, να φτάσουμε στο σημείο στο οποίο να μπορούμε ρεαλιστικά να επιδιώξουμε και επόμενα βήματα.

–Αναφέρεστε σε διασκέψεις με συμμετοχή και των εγγυητριών δυνάμεων; Έγινε τέτοια πρόταση από την κα Ολγκίν;

–Μπορεί σε κάποιο στάδιο να φτάσουμε και εκεί. Υπήρξαν τέτοιες προσπάθειες και στο παρελθόν. Εμείς προσεγγίζουμε την όλη προσπάθεια με εποικοδομητικό πνεύμα, έχοντας ταυτόχρονα ως βασικό γνώμονα το ότι πρέπει να έχουμε ουσιαστικά αποτελέσματα. Όχι ένα αδιέξοδο. Στόχος είναι να δημιουργήσουμε προϋποθέσεις και δυνατότητες οι οποίες να αξιοποιηθούν, ώστε να μπορέσουμε να φτάσουμε στην επίτευξη επόμενων θετικών βημάτων.

Ο Αντόνιο Γκουτέρες θέλει να διαμορφωθούν προϋποθέσεις για θετικές εξελίξεις

–Τελικά ποιες ήταν οι προτάσεις Γκουτέρες προς τον πρόεδρο Χριστοδουλίδη;

–Η προσπάθεια του γ.γ. είναι να συμβάλει στο πλαίσιο της αποστολής καλών του υπηρεσιών ώστε να καταστεί δυνατό να αρχίσει μια πιο ουσιαστική προσπάθεια μεταξύ των εμπλεκομένων, για να διαμορφωθούν προϋποθέσεις για θετικές εξελίξεις.

–Άρα οι προτάσεις του γ.γ. ήταν για τριμερή συνάντηση και ακολούθως μια διάσκεψη με συμμετοχή και των εγγυητριών δυνάμεων;

–Όπως έχουμε πει, η προσπάθεια του γ.γ. είναι να διαμορφωθούν προϋποθέσεις για θετικές εξελίξεις. Θα συνεχίσουμε να εργαζόμαστε εποικοδομητικά με τον γ.γ. και την προσωπική του απεσταλμένη προς αυτή την κατεύθυνση.

–Ακόμη κι αν πάμε σε μια τριμερή συνάντηση και ο κ. Τατάρ επαναλαμβάνει τις γνωστές του θέσεις, σε τι θα ωφελήσει κάτι τέτοιο;

–Οπωσδήποτε δεν θα είναι θετική εξέλιξη η διαπίστωση ενός αγεφύρωτου χάσματος. Όμως πρέπει να δοθεί η δυνατότητα να αρχίσει μια συζήτηση. Και να συνεχίσουμε να εργαζόμαστε, να αναζητήσουμε δυνατότητες ώστε να έχουμε επόμενα βήματα. Έχοντας πάντα υπόψη και την πιο μεγάλη εικόνα.

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ

Έχουμε δει το μοτίβο να δίδεται μια εντύπωση ότι η Τουρκία είναι πιο ευέλικτη και να αφήνεται ο πιο άτεγκτος ρόλος στην τουρκοκυπριακή πλευρά. Τον καθοριστικό και τελικό λόγο, τον έχει η Τουρκία.

–Ποια θα μπορούσε να είναι η διαπίστωση αυτή τη στιγμή πέραν από το αγεφύρωτο χάσμα;

–Η δική μας προσπάθεια θα είναι να έχουμε ουσιαστικό αποτέλεσμα, επόμενα βήματα. Τα εμπόδια είναι εκεί. Την κατάσταση πρέπει να την αντιμετωπίζουμε με πραγματισμό. Και με στοχοπροσήλωση και αποφασιστικότητα. Και θα δούμε αν, και σε ποιο βαθμό μπορούν να επενεργήσουν και άλλοι παράγοντες.

–Ποιοι είναι αυτοί οι παράγοντες;

–Έχουμε αναφερθεί στο πεδίο των ευρωτουρκικών σχέσεων. Διεξάγεται επίσης μια προσπάθεια στο πλαίσιο των ελληνοτουρκικών. Υπάρχει ακόμη ένα πιο ευρύτερο περιφερειακό και διεθνές πλαίσιο που πάντα πρέπει να έχουμε υπόψη. Διανύουμε μια συγκυρία με διαρκώς οξυνόμενες εντάσεις και ανταγωνισμούς, ενδεχόμενες μετατοπίσεις και αναπροσαρμογές στο διεθνές σύστημα. Μέσα σε τέτοιες συνθήκες είναι πολύ κρίσιμης σημασίας να είμαστε σε εγρήγορση και να είμαστε έτοιμοι να αξιοποιήσουμε δυνατότητες που ενδεχομένως να παρουσιαστούν. Πάντοτε με πραγματισμό.

–Από τη συνάντηση Μητσοτάκη – Ερντογάν προκύπτει κάτι πιο συγκεκριμένο;

–Σε ό,τι αφορά την Τουρκία, το βασικό που θα πρέπει να επισημανθεί είναι ότι υπάρχει ανάγκη για απτές ενδείξεις πολιτικής βούλησης, ώστε να έχουμε θετικά βήματα στο Κυπριακό.

–Η κα Ολγκίν δήλωσε πάντως ότι ο κ. Φιντάν την άκουσε με «ανοιχτό μυαλό». Δέχθηκε η Τουρκία κάτι που απέρριψε ο κ. Τατάρ; Υπάρχει διάσταση ανάμεσα σε Άγκυρα και Τατάρ;

–Αναφορικά με αυτό το θέμα, θέλω να πω ότι επανειλημμένα, τόσο πρόσφατα όσο και στο παρελθόν, έχουμε δει αυτό το μοτίβο από πλευράς της Τουρκίας, να δίδεται μια εντύπωση ότι η ίδια είναι πιο ευέλικτη και να αφήνεται ο πιο άτεγκτος ρόλος στην τουρκοκυπριακή πλευρά. Νομίζω ότι είναι από όλους αντιληπτό ότι τον καθοριστικό και τελικό λόγο, τον έχει η Τουρκία. Αποτυπώνεται αυτό, άλλωστε, και σε δημόσιες δηλώσεις που έγιναν αυτές τις μέρες, από τουρκοκυπριακής πλευράς. Με αυτό δεν εκμηδενίζουμε τον ρόλο της τουρκοκυπριακής κοινότητας. Υπάρχουν άλλωστε φωνές διαχρονικά στην τουρκοκυπριακή κοινότητα που εκφράζουν μια διαφορετική προσέγγιση.

–Θα αποδώσει ευθύνες η κα Ολγκίν στην έκθεσή της προς τον κ. Γκουτέρες;

–Όπως είπαμε, η προσπάθεια συνεχίζεται. Η επικέντρωσή μας δεν είναι το παιχνίδι επιμερισμού ευθυνών. Είναι η ουσία.

–Δεν πρέπει να αναφέρει ότι ο λόγος που δεν προχωρούμε είναι η στάση της τουρκοκυπριακής πλευράς, αν όντως ισχύουν όσα λέμε;

–Πάντοτε πρέπει να υπάρχει μια αντικειμενική αποτύπωση των δεδομένων.

–Ποια τα επόμενα βήματα;

–Όπως έχει αναφερθεί από μέρους των Ηνωμένων Εθνών, η κα Ολγκίν θα ενημερώσει τον γ.γ. Και θα έχουμε πιο καθαρή εικόνα για τα επόμενα βήματα το επόμενο διάστημα. Στις αρχές Ιουλίου ο γ.γ. θα υποβάλει επίσης στο Συμβούλιο Ασφαλείας τις εκθέσεις του για την ειρηνευτική δύναμη και για την αποστολή καλών υπηρεσιών, όπως ζητείται από το ψήφισμα το οποίο υιοθετήθηκε από το Συμβούλιο Ασφαλείας τον περασμένο Ιανουάριο.

ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ

ΣΤΑ ΔΥΟ ΧΡΟΝΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΗΣ

192
Καταχωρισμένες υποθέσεις

162

20 Εκκρεμούσες
10 Διεκπεραιωμένες
Απορριφθείσες

Παραδείγματα από σημαντικές υποθέσεις

Διεκπεραιωμένες

- **Υπόθεση Βοηθού Γενικού Εισαγγελέα** (Μάιος - Δεκέμβριος 2023)

Εκκρεμούσες για έναρξη

- **Οι δύο καταγγελίες Χρίστου Χριστοφίδη για Χρυσά διαβατήρια** (από Σεπτέμβριο 2022)
- **Πόρισμα Γενικού Ελεγκτή για Χρυσά διαβατήρια** (από Οκτώβριο 2022)

Υπό διερεύνηση

- **Καταγγελίες Άννας Αριστοτέλους** (από Σεπτέμβριο 2022)
- **Κράτος-Μαφία** (από Νοέμβριο 2022)
- **Εκτροπή του ποταμού Κούρη** (από Οκτώβριο 2023)

Για τη διχογνωμία Αρχής και γενικού εισαγγελέα, νομικοί κύκλοι υποδεικνύουν το πρόβλημα που υπάρχει με τις εξουσίες της Αρχής με βάση τον νόμο, σε συνδυασμό με τις εξουσίες του γενικού εισαγγελέα με βάση το Σύνταγμα για έναρξη, προώθηση και διακοπή ποινικών διώξεων.

Η σιωπή... «δένει» την Αρχή Κατά της Διαφθοράς

Η προσπάθεια να ορθώσει ανάστημα με αφορμή την υπόθεση Κατσουνωτού, τα κενά και οι στοιβαγμένες υποθέσεις

Του **ΠΑΥΛΟΥ ΝΕΟΦΥΤΟΥ**

Ζητήματα που έχουν να κάνουν με αδυναμίες της Ανεξάρτητης Αρχής Κατά της Διαφθοράς στο να ανταποκριθεί, μετά από δύο χρόνια λειτουργίας της, στις απαιτήσεις του ρόλου της, τα οποία καθυστερούν τη διερεύνηση των υποθέσεων – έφτασαν τις 192 με διεκπεραιωμένες μόνο τις 20, ενώ 10 απορρίφθηκαν– και την καθιστούν την ίδια ώρα θεσμό-νάνο πλάι στις αντίστοιχες ανεξάρτητες αρχές άλλων χωρών, αναδύθηκαν αυτές τις μέρες. Αφορμή στάθηκε η υπόθεση Μιχάλη Κατσουνωτού και συγκεκριμένα η ανακοίνωση της Αρχής, όπου εκφράζει τη διαφωνία της με τη Νομική Υπηρεσία, καθώς η δεύτερη δικαιολογεί την απόφαση του ανώτερου αξιωματικού της Αστυνομίας, όταν κλήθηκε ως μάρτυρας στην υπόθεση που διερευνούσε η Αρχή εναντίον του βοηθού γενικού εισαγγελέα, να επικαλεστεί το δικαίωμα της σιωπής σε ερωτήματα που του έθεσαν οι ερευνητές, με αποτέλεσμα, ο γενικός εισαγγελέας να μην ικανοποιήσει το αίτημα της Αρχής για διεξαγωγή ποινικής ανάκρισης για ενδεχόμενη ποινική δίωξη του κ. Κατσουνωτού, λόγω αυτής του της στάσης, που παρεμβαίνει στον νόμο, σύμφωνα με την Αρχή, προκαλώντας την ίδια ώρα κωλυσιεργία στην υπόθεση, όπως έκριναν οι Βρετανοί εμπειρογνώμονες.

Περιχάραξη περιοχής

Εδώ, άξιας προσοχής είναι η για πρώτη φορά μέχρι σήμερα προσπάθεια από πλευράς Αρχής, ορθωσης αναστήματος και «περιχάραξης περιοχής», στο πλαίσιο ενός παιχνιδιού εξουσίας, με ανταναχλαστικά αναζήτησης του υπό αμφισβήτηση μέχρι στιγμής κύρους της, όταν, στην ανακοίνωσή της, εκφράζει δημόσια τη διαφωνία της με τη στάση της Νομικής Υπηρεσίας και επιλέγει, μετά από τη μη ανταπόκριση από τον γενικό εισαγγελέα, να κινηθεί με δική της πρωτοβουλία, συγκεκριμένα με ιδιωτική ποινική δίωξη κατά του κ. Κατσουνωτού, βρισκόμενη σε επαφή με ιδιώτες δικηγόρους για τον σκοπό αυτό. Ο νόμος τής το επιτρέπει, τονίζεται από την πλευρά των μελών της, καθώς για υποθέσεις που αφορούν παρακοή των διατάξεων του νόμου της Αρχής, όπως η μη απάντηση σε ερωτήσεις, η μη προσέλευση και η μη προσαγωγή εγγράφων, η ίδια μπορεί να αναλάβει πρωτοβουλία χωρίς να απαιτείται έγκριση από τον γενικό εισαγγελέα. Ενδιαφέρον θα έχει το κατά πόσο ο γενικός εισαγγελέας θα αποφασίσει, σύμφωνα με συνταγματικό του δικαίωμα, να ζητήσει διακοπή της ενδεχόμενης ιδιωτικής ποινικής δίωξης, σε περίπτωση που θεωρεί ότι παραβιάστηκαν δικαιώματα του κ. Κατσουνωτού. Επίσης και η πλευρά Κατσουνωτού θα μπορούσε να θέσει αυτό το θέμα στο δικαστήριο, εάν και εφόσον η ιδιωτική ποινική δίωξη αφεθεί να προχωρήσει.

Ανησυχίες για προηγούμενο

Εκείνο που ανησυχεί την Αρχή, προσπαθώντας συγχρόνως να προλάβει δυσάρεστες για την αποτελεσματικότητα και το έργο της εξελίξεις, είναι να μη δημιουργηθεί προηγούμενο με τη στάση του γενικού εισαγγελέα, με μάρτυρες που θα σιωπούν ενώπιον των ερευνητών της. Σύμφωνα με τον γενικό εισαγγελέα, ο νόμος της Αρχής πάσχει, διότι πρέπει να δίνεται το δικαίωμα της σιωπής και να εφίσταται η προσοχή στον νόμο με βάση τους δικαστικούς κανόνες σε διαδικασίες ενώπιον της Αρχής, κάτι με το οποίο η Αρχή διαφωνεί, διότι, όπως τονίζει, δεν είναι ανάκριση που κάνει, αλλά έρευνα. Σημειώνει επίσης ότι αν δίνει σε όποιον καλείται ενώπιον των ανακριτών της, το δικαίωμα της σιωπής, ενώ ο νόμος λέει ότι πρέπει να απαντά, θα του προκαλείται σύγχυση. Το δικαίωμα της σιωπής το έχει κανείς, σύμφωνα με τη νομοθεσία που επικαλείται η Αρχή, μόνο για ερωτήσεις που τείνουν να τον ενοχοποιήσουν. Στην κατάληξη της ανακοίνωσής της, η Αρχή τονίζει έναν κίνδυνο: Διαφαίνεται ότι «ο γενικός εισαγγελέας θα αρνείται να προχωρήσει σε ποινική ανάκριση οποιασδήποτε υπόθεσης διαφθοράς του αποστέλλει η Αρχή, με τη δικαιολογία ότι δεν τηρήθηκαν τα δικαιώματα του υπόπτου κατά την έρευνα». Σε μία ανάλυση της πιο πάνω διάστασης απόψεων, νομικοί κύκλοι έχουν να σημειώσουν ότι αναδεικνύεται και σε αυτή την περίπτωση το πρόβλημα που υπάρχει με τις εξουσίες της Ανεξάρτητης Αρχής Κατά της Διαφθοράς με βάση τον Νόμο, σε συνδυασμό με τις εξουσίες του γενικού εισαγγελέα με βάση το Σύνταγμα για έναρξη, προώθηση και διακοπή ποινικών διώξεων.

Ανακριτικές εξουσίες

Σε συνάφεια με τις προσπάθειες της Αρχής να απομακρύνει στον βαθμό που μπορεί το έργο της από αποφάσεις του γενικού εισαγγελέα, που κατά τη γνώμη της το δυσκολεύουν, επανήλθε την περασμένη Τετάρτη από μέλη της Επιτροπής Θεσμών το ζήτημα της ένδειας αποτελεσματικών εργαλείων, τα οποία απαντώνται σε αντίστοιχες Αρχές στο εξωτερικό, όπως οι ανακριτικές εξουσίες. Δηλαδή, να μπορεί να διενεργεί ανακρίσεις και να καταλήγει σε πόρισμα για διώξεις. Αυτό που γίνεται σήμερα και μετά από άρνηση της πλειοψηφίας των βουλευτών κατά την εξέταση του νομοσχεδίου για την ίδρυση της Αρχής –δεν ήθελαν να δημιουργηθεί μία δεύτερη Αστυνομία ή Νομική Υπηρεσία, σύμφωνα με τα επιχειρήματα– είναι να διαβιβάζει το πόρισμα της έρευνάς της στον γενικό εισαγγελέα με εισήγηση για τη διενέργεια ποινικής έρευνας και ο γενικός εισαγγελέας να αποφασίζει εάν θα διενεργηθεί ποινική έρευνα.

Απέναντι σε αιτήματα βουλευτών για να εκκινήσουν οι διαδικασίες να ξεπαγώσει η κατατεθειμένη στην Επιτροπή Νομικών πρόταση νόμου γι' αυτό το ζήτημα, και με υπόδειξη ότι σε άλλες χώρες της Ε.Ε. οι αντίστοιχες Αρχές διαθέτουν ανακριτικές εξουσίες, όπως και δικούς τους εισαγγελείς που καταχωρίζουν τις ποινικές υποθέσεις στα δικαστήρια και αναλαμβάνουν τον ρόλο της κατηγορούσας αρχής, ο κ. Πογιατζής σχολίασε σε δηλώσεις του στην «Κ» ότι η Αρχή είναι υπέρ αυτής της εξέλιξης, γιατί θα αυξήσει τις εξουσίες της. Την ίδια ώρα είναι πρόθυμοι να τις αποκτήσουν, τόνισε, παρά το γεγονός ότι θα χρειαστεί να αλλάξουν πλήρως τη δομή της Αρχής, καθώς θα πρέπει να βρουν ανακριτές και να τους εκπαιδεύσουν. Ωστόσο, σε ερώτημα της «Κ», ο κ. Πογιατζής διευκρίνισε ότι στη συνάντηση που θα ζητήσει να έχει άμεσα με τον πρόεδρο Χριστοδουλίδη, δεν θα θέσει θέμα ανακριτικών εξουσιών, αλλά θα περιοριστεί στο αίτημα για στελέχωση της Αρχής με μόνιμο προσωπικό, καθώς, όπως ανέφερε, αυτός είναι ο λόγος που η Αρχή βρίσκεται πολύ πίσω στην εξέταση των καταγγελιών. Για να γίνει αυτό πρέπει να αλλάξει το νομικό καθεστώς της Αρχής, και εκεί θέλουν τη στήριξη του προέδρου της Δημοκρατίας.

Πληροφοριοδότες

Κατά παραδοχή της Αρχής, ο νόμος των πληροφοριοδοτών («whistleblowers»), έχει δυσκολίες στην εφαρμογή του, καθώς δεν παρέχει προσωρινή προστασία μέχρι να διερευνηθεί μία υπόθεση. Σύμφωνα με τον κ. Πογιατζή, όταν έγινε η τροποποίηση του νόμου δεν κλήθηκαν για να υποβάλουν τις εισηγήσεις που έχουν. Η πιο πάνω παραδοχή έγινε μετά από αναφορά στην Επιτροπή Θεσμών της Βουλής από βουλευτή ότι ο προβληματικός νόμος αποθαρρύνει άτομα να καταθέσουν πληροφορίες, σημειώνοντας ότι έχει καταγράψει μέχρι σήμερα τρεις περιπτώσεις που δεν προστατεύτηκε ο πληροφοριοδότης.

Χωρίς επικοινωνία

Ένα άλλο προβληματικό σημείο που αναδείχθηκε σε σχέση με το έργο της Αρχής, είναι η απουσία επικοινωνίας της με αντίστοιχες ανεξάρτητες αρχές των κρατών-μελών της Ε.Ε., για σκοπούς ανταλλαγής πληροφόρησης ως προς το πώς λειτουργούν και τι εξουσίες έχουν, με εξαίρεση την Ελλάδα. Ο κ. Πογιατζής παραδέχτηκε ότι βρίσκονται πολύ πίσω ακόμη. Για αυτό το ζήτημα ο βουλευτής σχολίασε ότι, αν και ο πολίτης της Κύπρου πληρώνει ένα τεράστιο ποσό σε έρευνες, επιτροπές και μισθούς, εκείνο που βλέπει συνεχώς είναι το επίπεδο της δικαιοσύνης στην Κύπρο να υποβαθμίζεται.

Καθυστερήσεις

Με βάση τα δεδομένα για τις υπό διερεύνηση και διεκπεραιωμένες υποθέσεις από την Αρχή, είναι έκδηλο το πρόβλημα της καθυστέρησης. Κατά παραδοχή του κ. Πογιατζή, έχουν μείνει αρκετά πίσω. Σε δύο χρόνια λειτουργίας της Αρχής, έχουν μέχρι στιγμής καταχωρισθεί 192 υποθέσεις, έχουν διεκπεραιώσει 20 και άλλες 10 απορρίφθηκαν στο πρώτο στάδιο, χωρίς να χρειαστεί να δημιουργηθεί φάκελος. Μεταξύ των διεκπεραιωμένων, ήταν η υπόθεση του βοηθού γενικού εισαγγελέα, Σάββα Αγγελίδη (Μάιος-Δεκέμβριος 2023). Από εκεί και πέρα, εκκρεμούν 162 υποθέσεις. Όπως ανέφερε στην «Κ» ο κ. Πογιατζής, η Αρχή προχωρεί τις επόμενες μέρες στην εξέταση των καταγγελιών που έθεσαν ενώπιόν της, πριν από ενάμιση περίπου χρόνο, ο βουλευτής του ΑΚΕΛ Χρίστος Χριστοφίδης και ο γενικός ελεγκτής Οδυσσέας Μιχαηλίδης για το σκάνδαλο με τα «χρυσά» διαβατήρια». Στο μεταξύ, σημαντικές υποθέσεις, οι οποίες είναι υπό διερεύνηση, αφορούν τις καταγγελίες της τέως διευθύντριας Κεντρικών Φυλακών, Άννας Αριστοτέλους (από τον Σεπτέμβριο του 2022), το βιβλίο «Κράτος – Μαφία» του δημοσιογράφου και ερευνητή Μακάριου Δρουσιώτη (από τον Νοέμβριο του 2022) και την εκτροπή του ποταμού Κούρη (από τον Οκτώβριο του 2023).

Ενδιαφέρον θα έχει κατά πόσο ο γενικός εισαγγελέας θα ζητήσει διακοπή της ενδεχόμενης ιδιωτικής ποινικής δίωξης, σε περίπτωση που θεωρεί ότι παραβιάστηκαν δικαιώματα του κ. Κατσουνωτού.

DUOMAX
ΠΑΡΑΚΕΤΑΜΟΛΗ 500mg ΙΒΟΥΠΡΟΦΑΙΝΗ 150mg
ΑΝΑΛΓΗΤΙΚΟ / ΑΝΤΙΦΛΕΓΜΟΝΩΔΕΣ
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΚΟΥΦΙΣΗ ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΟΝΟ
MEDOCHEMIE 1-10 Κωνσταντινουπόλεως, 3011 Λεμεσός, Κύπρος, Τηλ.: +357 25 867600, e-mail: office@medochemie.com www.medochemie.com

ΕΛΙΖΑ ΦΕΡΕΪΡΑ, *επίτροπος Συνοχής και Μεταρρυθμίσεων*

Ευκαιρία για όλους το διακοινοτικό εμπόριο

Μιλάει στην «Κ» για τα 20 χρόνια του Κανονισμού της Πράσινης Γραμμής

Συνέντευξη στον **ΓΙΩΡΓΟ ΚΑΚΟΥΡΗ**

Το εμπόριο διαμέσου της Πράσινης Γραμμής αποτελεί οικονομική ευκαιρία και για τους Ελληνοκύπριους, αναφέρει μεταξύ άλλων σε συνέντευξή της στην «Κ» η επίτροπος Συνοχής και Μεταρρυθμίσεων, Ελίζα Φερέιρα, με αφορμή την 20ή επέτειο από την έγκριση του Κανονισμού τον Απρίλιο του 2004. Η επίτροπος επεσήμανε πως χρειάζεται ένα αξιόπιστο σύστημα πληρωμών ώστε οι διακοινοτικές συναλλαγές να μη γίνονται σε τόσο μεγάλο βαθμό με μετρητά, πρακτική που αυξάνει το διοικητικό κόστος και περιορίζει τη διαφάνεια. Όπως είπε, η Κομισιόν προωθεί λύσεις σε συνεργασία με τις κυπριακές αρχές. Σχολιάζοντας τις ανησυχίες στις ελεύθερες περιοχές για αθέμιτο ανταγωνισμό από τα Κατεχόμενα, η κα Φερέιρα υπενθύμισε πως το εμπόριο μέσω Πράσινης Γραμμής αποτελεί μόλις 0,12% των συνολικών εισαγωγών της Κυπριακής Δημοκρατίας, και πως ο αθέμιτος ανταγωνισμός προέρχεται από το λαθρεμπόριο. Η κα Φερέιρα αναφέρθηκε και στη διαδικασία για τη μονάδα ηλιακής ενέργειας στη νεκρή ζώνη, αναφέροντας πως η Ε.Ε. είναι έτοιμη να βοηθήσει τις δύο πλευρές να βρουν λύσεις σε σημεία στα οποία ενδεχομένως υπάρχουν διαφωνίες. Όσον αφορά έναν πιθανό μελλοντικό ενισχυμένο ρόλο της Ε.Ε. στο Κυπριακό, η κα Φερέιρα απέφυγε να απαντήσει ευθέως, αναφερόμενη στη στήριξη των Βρυξελλών στη διαδικασία των Η.Ε.

–Είκοσι χρόνια μετά την εφαρμογή του Κανονισμού για την Πράσινη Γραμμή, ποια θεωρείτε ήταν η σημαντικότερη συμβολή της επανέναρξης των επαφών μεταξύ των δύο κοινοτήτων;

–Το εμπόριο διαμέσου της Πράσινης Γραμμής είναι σαφώς μια οικονομική ευκαιρία τόσο για τους Ε/κ εμπόρους όσο και για τους Τ/κ παραγωγούς, και αυξάνει την ποικιλία των προϊόντων που είναι διαθέσιμα στους καταναλωτές. Αποτελεί επίσης σημαντικό μέτρο οικοδόμησης εμπιστοσύνης. Από το 2004 το εμπόριο μέσω της Πράσινης Γραμμής έχει ξεπεράσει τα 106 εκατομμύρια ευρώ, και είμαι πολύ ικανοποιημένη που τα τελευταία χρόνια έχει σχεδόν τριπλασιαστεί από 6,2 εκατ. ευρώ το 2021. Ο κανονισμός επέτρεψε επίσης στους Κύπριους, καθώς και σε ξένους επισκέπτες, να διασχίσουν την Πράσινη Γραμμή πάνω από 64 εκατομμύρια φορές. Σήμερα, η διέλευση δεν αποτελεί πλέον πρόβλημα και έτσι θα έπρεπε να είναι.

> *Το εμπόριο διαμέσου της Πράσινης Γραμμής είναι σαφώς μια οικονομική ευκαιρία τόσο για τους Ε/κ εμπόρους όσο και για τους Τ/κ παραγωγούς, και αυξάνει την ποικιλία των προϊόντων που είναι διαθέσιμα στους καταναλωτές.*

–Τι πρέπει να βελτιωθεί στον κανονισμό για την Πράσινη Γραμμή; Ποιες πτυχές χρήζουν επικαιροποίησης;

–Αν και πλέον 20 ετών, ο κανονισμός είναι επίκαιρος και αναγκαίος όσο ποτέ. Έχει τροποποιηθεί μερικές φορές για να επιτρέψει εμπόριο νέων προϊόντων, όπως το μέλι και το φρέσκο ψάρι, ή νέες απαιτήσεις για επιθεώρηση των οπωροκηπευτικών. Όταν προκύπτει ανάγκη τροποποίησης, η διαδικασία είναι σχετικά απλή. Παραμένουν κάποια εμπόδια όπως η έλλειψη ενός αξιόπιστου και προσιτού συστήματος πληρωμών, με αποτέλεσμα να επικρατούν οι συναλλαγές με μετρητά. Αυτό οφείλεται στο ότι για να γίνει ένα έμβασμα από μια τράπεζα στις ελεγχόμενες από την κυβέρνηση περιοχές σε μια τράπεζα στην τ/κ κοινότητα, χρειάζεται η συμμετοχή πολλών ανταποκριτριών τραπεζών, κάτι που κοστίζει. Οι πληρωμές με μετρητά δεν είναι διαφανείς ή πρακτικές όταν αφορούν μεγαλύτερα ποσά. Η Επιτροπή εργάζεται για να διευκολύνει την εφαρμογή λύσεων σε συνεργασία με τις κυπριακές τράπεζες και τις αρχές της Κυπριακής Δημοκρατίας, καθώς και με τα εμπορικά επιμελητήρια των δύο κοινοτήτων. Επίσης δεν υπάρχει αρκετή πληροφόρηση. Τον περασμένο Οκτώβριο λειτούργησε το One-Stop-Shop το οποίο χρηματοδοτεί η Ε.Ε., όπου ειδικοί που μιλούν ελληνικά, τουρκικά και αγγλικά συμβουλεύουν ελληνοκυπριακές και τουρκοκυπριακές εταιρείες. Το One-Stop-Shop διοργανώνει επίσης εκδηλώσεις που φέρνουν σε επαφή εταιρείες από τις δύο κοινότητες.

–Επιχειρήσεις και κλάδοι στα εδάφη που ελέγχει η Κυπριακή Δημοκρατία συχνά διαμαρτύρονται κάνοντας λόγο για αθέμιτο ανταγωνισμό από τον βορρά, λόγω φθηνότερων προϊόντων και υπηρεσιών. Έχει βάση το επιχείρημα αυτό; Και πώς μπορεί το ζήτημα αυτό να αντιμετωπιστεί στην πράξη;

–Πέρυσι το εμπόριο μέσω Πράσινης Γραμμής είχε αξία 16 εκατ. ευρώ, ενώ η αξία των αγαθών που εισήγαγε η Κυπριακή Δημοκρατία από άλλα κράτη-μέλη και τρίτες χώρες ήταν κοντά στα 13 δισ. ευρώ. Αποτελεί λοιπόν το 0,12% του συνόλου, άρα απέχει πολύ από το να απειλεί την οικονομία ή ακόμη και μεμονωμένες επιχειρήσεις. Η ανταγωνιστικότητα πολλών τ/κ προϊόντων αποτελεί ευκαιρία και για Ε/κ εμπόρους, οι οποίοι μπορούν να συνάψουν συνεργασίες με τ/κ εταιρείες παραγωγής, να τις εντάξουν στις τοπικές αλυσίδες αξίας και να πωλούν τα προϊόντα τους στην ε/κ κοινότητα. Αυτό με τη σειρά του ωφελεί τους Ε/κ καταναλωτές, οι οποίοι μπορούν να αγοράζουν σε ανταγωνιστικές τιμές προϊόντα που συνάδουν με τα πρότυπα της Ε.Ε. Αυτό που πρέπει να καταπολεμήσουμε είναι το λαθρεμπόριο, γιατί αυτή είναι η πραγματική πηγή αθέμιτου ανταγωνισμού. Τα λαθραία αγαθά είναι φθηνά επειδή αποφεύγουν οποιαδήποτε φορολογία, αλλά δεν συμμορφώνονται απαραίτητα με τα πρότυπα της Ε.Ε. Είναι επίσης σημαντικό να αναγνωρίσουμε τους πολιτικούς λόγους για το εμπόριο διαμέσου της Πράσινης Γραμμής, καθώς έχει την προοπτική να συμβάλει στην εκ νέου οικονομική ολοκλήρωση της χώρας.

Η επίτροπος Συνοχής και Μεταρρυθμίσεων, Ελίζα Φερέιρα, αναφέρθηκε και στη διαδικασία για τη μονάδα ηλιακής ενέργειας στη νεκρή ζώνη, λέγοντας πως η Ε.Ε. είναι έτοιμη να βοηθήσει τις δύο πλευρές να βρουν λύσεις σε σημεία στα οποία ενδεχομένως υπάρχουν διαφωνίες.

Αναμένουμε για ηλιακή

–Σε ποιους πρόσθετους τομείς θα θέλατε να δείτε τη διακοινοτική συνεργασία να αναπτύσσεται;

–Η Επιτροπή παρουσίασε πρόσφατα στους δύο διαπραγματευτές τα ευρήματα μιας χρηματοδοτούμενης από την Ε.Ε. μελέτης προσκοπιμότητας για μια δικοινοτική μονάδα παραγωγής ηλιακής ενέργειας, δυναμικότητας περίπου 36 MW, στη νεκρή ζώνη, μαζί με μια καινοτόμο εγκατάσταση αποθήκευσης ενέργειας. Ένας τέτοιος σταθμός θα είναι ο πρώτος δικοινοτικός σταθμός ηλεκτροπαραγωγής στην Κύπρο και ως εκ τούτου, θα αποτελεί από μόνος του ένα σημαντικό επίτευγμα. Θα βοηθούσε στο να γίνει πιο «πράσινο» το δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας και θα μπορούσε να δώσει ώθηση σε άλλα έργα ηλιακής ενέργειας. Ελπίζουμε σύντομα να έχουμε νεότερα από τους διαπραγματευτές και πιστεύουμε ότι θα υπάρξει συμφωνία στις ανοικτές πτυχές. Εάν υπάρχουν αποκλίνουσες απόψεις σε ορισμένα ζητήματα, η Επιτροπή είναι έτοιμη να συμβάλει στην εξεύρεση λύσεων που θα αντιμετωπίζουν τις ανησυχίες. Θα ήθελα να δώσω έμφαση και σε άλλες πρωτοβουλίες που χρηματοδοτούνται από την Ε.Ε. και έχουν διακοινοτική διάσταση, όπως το κέντρο αριστείας CYENS, που βρίσκεται στο ιστορικό κέντρο της Λευκωσίας, δίπλα στη νεκρή ζώνη. Το έργο βασίστηκε σε υφιστάμενα δικοινοτικά δίκτυα και σχέσεις, ενώ παράλληλα εντόπισε και καλλιέργησε νέους εταίρους και διασυνδέσεις.

Στηρίζει ήδη στο Κυπριακό

–Η Ε.Ε. έχει στο παρελθόν συμμετάσχει στις διαπραγματεύσεις για το Κυπριακό με εμπειρογνωμοσύνη για τη συμβατότητα προνοιών με το κοινοτικό κεκτημένο. Μπορείτε να δείτε την Ε.Ε. να έχει έναν πιο εντατικό και διαρθρωτικό ρόλο κατά την επόμενη θητεία των θεσμών;

–Η Ε.Ε. είναι πλήρως προσηλωμένη στην επανένωση εντός του πλαισίου των Η.Ε. και είναι έτοιμη να διαδραματίσει ενεργό ρόλο στη στήριξη όλων των σταδίων της διαδικασίας με όλα τα κατάλληλα μέσα στη διάθεσή της. Οι ηγέτες της Ε.Ε. το τόνισαν για άλλη μια φορά στις 17-18 Απριλίου 2024 και χαιρέτισαν τον διορισμό της προσωπικής απεσταλμένης του γ.γ. του ΟΗΕ. Η Επιτροπή στηρίζει ήδη τη διαδικασία υπό τη διαμεσολάβηση των Ηνωμένων Εθνών, για παράδειγμα με την προώθηση και τη χρηματοδότηση μέτρων οικοδόμησης εμπιστοσύνης, όπως το εμπόριο διαμέσου της Πράσινης Γραμμής, τις έρευνες για τους αγνοούμενους, την αποκατάσταση πολιτιστικών μνημείων σε όλη την Κύπρο και άλλες δραστηριότητες των δικοινοτικών τεχνικών επιτροπών. Υλοποιεί επίσης πολλά άλλα έργα στο πλαίσιο του προγράμματος βοήθειας της Ε.Ε. προς την τ/κ κοινότητα με στόχο τη διευκόλυνση της επανένωσης, για παράδειγμα μέσω υποτροφιών για φοιτητές και από τις δύο κοινότητες σε πανεπιστήμια της Ε.Ε., της προώθησης της κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης των Τ/κ για μείωση των οικονομικών ανισοτήτων, της στήριξης στην κοινωνία των πολιτών και την εισαγωγή προτύπων της Ε.Ε.

–Πώς μπορούμε να εμπλέξουμε την τουρκοκυπριακή κοινότητα περισσότερο στην Ε.Ε.;

–Ενθαρρύνω τόσο τους Τ/κ όσο και τους Ε/κ να ψηφίσουν. Το 2019 ψήφισαν λιγότεροι από 6.000 Τ/κ. Αυτή τη φορά, ενθαρρύνω περισσότερους Τουρκοκύπριους να ασκήσουν το δημοκρατικό τους δικαίωμα. Μαζί με το Γραφείο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στην Κύπρο και το υπουργείο Εσωτερικών της Κυπριακής Δημοκρατίας, η Επιτροπή συνεχίζει να διευκολύνει τη συμμετοχή των Τ/κ στις εκλογές. Μεταξύ άλλων, οι Τ/κ μπορούσαν να εγγραφούν στους εκλογικούς καταλόγους με πληρεξούσιο, μέσω της Πλατφόρμας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ώστε να μη χρειάζεται να διασχίσουν την Πράσινη Γραμμή για να εγγραφούν σε επαρχιακό γραφείο. Το υπουργείο Εσωτερικών έχει δεσμευτεί επίσης να δημιουργήσει επαρκή αριθμό εκλογικών τμημάτων κοντά στην Πράσινη Γραμμή και η Επιτροπή προωθεί εκστρατείες ενημέρωσης στην τ/κ κοινότητα.

> *Η στήριξη της Ε.Ε. θα επιτρέψει τη βελτίωση της συνεργασίας με άλλες αρμόδιες εθνικές και διεθνείς αρχές, και θα συμβάλει στο να αποφευχθεί η διατήρηση των περιουσιακών στοιχείων για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα από το αναγκαίο.*

–Η τ/κ κοινότητα αντιμετωπίζει πιέσεις από την Τουρκία όσον αφορά την ελευθερία του λόγου και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Πώς μπορεί η Ε.Ε. να διασφαλίσει τα δικαιώματα των Τ/κ πολιτών της;

–Η Ε.Ε. παρέχει οικονομική στήριξη σε τ/κ οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών που δραστηριοποιούνται στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ένα από τα μεγαλύτερα προγράμματά μας στον τομέα αυτό είναι η υποστήριξη της Πλατφόρμας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, μιας ένωσης επτά οργανώσεων η οποία παρακολουθεί και υποβάλλει εκθέσεις σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα στην τ/κ κοινότητα σε σχέση και με απειλές κατά της ελευθερίας του λόγου. Αυξάνουν την ευαισθητοποίηση και παρέχουν υπηρεσίες όπως νομική βοήθεια σε θύματα παραβιάσεων, και προτείνουν νομικά κείμενα για βελτίωση του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Ερχεται γραφείο διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων

–Ποιες θα είναι οι αρμοδιότητες του γραφείου διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων του οποίου τη δημιουργία η Ε.Ε. στηρίζει μέσω του TSI στην Κύπρο; Πώς σχετίζεται με τις προσπάθειες διαχείρισης των ρωσικών περιουσιακών στοιχείων που δεσμεύτηκαν μέσω κυρώσεων;

–Η δέσμη μέτρων στήριξης μεταρρυθμίσεων μέσω του μηχανισμού τεχνικής στήριξης (TSI) καλύπτει διάφορους τομείς πολιτικής στην Κύπρο, από τη στήριξη του υφυπουργείου Μεταναστευσης και Ασύλου έως την ψηφιοποίηση των νομοθετικών διαδικασιών και την προώθηση της ψυχικής υγείας των νέων. Περιλαμβάνει επίσης στήριξη για δημιουργία κεντρικού γραφείου διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων (Asset Management Office - AMO), το οποίο θα είναι υπεύθυνο για τη διαχείριση των δεσμευμένων περιουσιακών στοιχείων έως ότου ληφθεί οριστική απόφαση δήμευσης, βάσει της οποίας τα περιουσιακά στοιχεία στη συνέχεια θα πωλούνται ή θα διατίθενται. Η στήριξη της Ε.Ε. θα επιτρέψει τη βελτίωση της συνεργασίας με άλλες αρμόδιες εθνικές και διεθνείς αρχές, και θα συμβάλει στο να αποφευχθεί η διατήρηση των περιουσιακών στοιχείων για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα από το αναγκαίο. Αυτό με τη σειρά του θα μειώσει το κόστος διαχείρισης και αποθήκευσης για τις κυπριακές αρχές και θα αποφύγει την υποτίμηση της αξίας των περιουσιακών στοιχείων, η οποία τελικά θα οδηγούσε σε απώλεια εσόδων για τη χώρα.

–Πώς θα στηρίξει η Ε.Ε. τη λειτουργία της Γραμματείας Συντονισμού και Υποστήριξης Κυβερνητικού Έργου;

–Η γραμματεία δημιουργήθηκε για να στηρίξει τον συντονισμό και την αποτελεσματική και αποδοτική εφαρμογή του κυβερνητικού έργου, συμπεριλαμβανομένης της προετοιμασίας, του συντονισμού, της υλοποίησης και της αξιολόγησης των μεταρρυθμίσεων. Μέσω της στήριξης (μέσω του TSI), η Κύπρος θα ενισχύσει όλες τις πτυχές της γραμματείας όπως την κατανομή καθηκόντων, τις εσωτερικές και εξωτερικές διαδικασίες εσωτερικών και εξωτερικών διαδικασιών και τις δομές συντονισμού, με βάση τις βέλτιστες ευρωπαϊκές πρακτικές.

–Όσον αφορά το σχέδιο για την καταπολέμηση της χειραγώγησης των διαδικασιών προσφορών στις δημόσιες συμβάσεις, ποιες λύσεις θα στηριχθούν μέσω του TSI;

–Ο όρος χειραγώγηση προσφορών αφορά παράνομες συμφωνίες μεταξύ οικονομικών φορέων με στόχο τη στρέβλωση του ανταγωνισμού στις διαδικασίες ανάθεσης. Η χαμηλή ευαισθητοποίηση σχετικά με τα «πρέπει» και «δεν πρέπει» στον ανταγωνισμό αποτελεί σοβαρό εμπόδιο στην επιβολή της νομοθεσίας, ιδίως στις δημόσιες συμβάσεις. Το έργο θα στηρίξει την Κύπρο, τη Ρουμανία, την Ελλάδα, την Αυστρία, την Κροατία και τη Βουλγαρία, μέσω μέτρων όπως την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και διδαγμάτων που αντλήθηκαν από την καταπολέμηση της χειραγώγησης προσφορών σε άλλα κράτη-μέλη της Ε.Ε., και την κατάρτιση Κυπρίων δημοσίων υπαλλήλων για την υποστήριξη της βελτίωσης της συμμόρφωσης.

Ενα παρατεταμένο power game

Νίκος Χριστοδουλίδης και Αννίτα Δημητρίου βρίσκονται σε μία συνεχή κόντρα για το ποιος θα επικρατήσει

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Οταν πριν από λίγες ημέρες κατά τη διάρκεια των εορτασμών για την Ημέρα της Ευρώπης στη Βουλή, αυτό που συζητήθηκε στα πολιτικά πηγαδάκια ήταν το τετ α τετ του προέδρου της Δημοκρατίας με την πρόεδρο της Βουλής. Η αμηχανία ήταν έκδηλη, όπως επίσης και η ψυχρότητα στον μεταξύ τους χαιρετισμό, σε αντίθεση βεβαίως με τη θέρμη με την οποία η Αννίτα Δημητρίου καλωσόριζε την ίδια στιγμή στη Βουλή τον υπουργό Εσωτερικών Κωνσταντίνο Ιωάννου. Η συνάντηση εκείνη ήταν αρκετή για να επιβεβαιώσει αυτό που συζητείται εδώ και καιρό. Πως μεταξύ των δύο πολιτικών προσώπων επικρατεί ισχυρός ανταγωνισμός. Ένα παιχνίδι εξουσίας για το ποιος θα επικρατήσει στον χώρο της Δεξιάς με γνώμονα το 2028. Σε αυτό το παιχνίδι δύναμης μεταξύ των δύο, πολλά θα εξαρτηθούν από το αποτέλεσμα των επικείμενων εκλογών. Από αυτή την αμφίρροπη μάχη αμφότερες οι πλευρές ρισκάρουν πολλά, και με δεδομένο ότι στις επικείμενες εκλογές δεν υπάρχει σαφές πολιτικό αφήγημα, τότε το διακύβευμα μετατρέπεται καθαρά σε προσωπικό.

Ο πρόεδρος της Δημοκρατίας και η πρόεδρος της Βουλής αποτελούν δύο όψεις του ίδιου νομίσματος, καθώς η πορεία τους σε πολλά σημεία είναι κοινή, όπως και η δεξαμενή ψήφων.

ΚΥΠΕ

Οι δύο όψεις

Για πολλούς ο Νίκος Χριστοδουλίδης και η Αννίτα Δημητρίου αποτελούν τις δύο όψεις του ίδιου νομίσματος. Δύο νέα πολιτικά πρόσωπα που αναρριχήθηκαν ραγδαία στην εξουσία, αποφεύγοντας τις πολιτικές αντιπαραθέσεις, δίδοντας ισχυρή έμφαση στην εικόνα τους και την προσωπική επαφή, αντί στην παρουσίαση πολιτικών θέσεων. Και οι δύο ευνοήθηκαν από τους δύο τέως Αναστασιάδη-Νεοφύτου στην αρχή της πολιτικής τους πορείας, ενώ η φύση των τελευταίων τους καλογυαλισμένων πόστων, αυτό της προέδρου της Βουλής για την Αννίτα Δημητρίου και η θέση του υπουργού Εξωτερικών για τον Νίκο Χριστοδουλίδη, ήταν η αιτία να αποκτήσουν μεγάλη δημοτικότητα. Πλέον και οι δύο έχουν να διαχειριστούν τη φθορά που έρχεται αναπόφευκτα από καίριες θέσεις που ανέλαβαν στη συνέχεια, όπως αυτή του αρχηγού του κράτους και του αρχηγού ενός κόμματος. Σε αυτό το πλαίσιο και με δεδομένο ότι οι δύο απευθύνονται στην ίδια δεξαμενή ψήφων, δημιουργείται απευθείας ανταγωνισμός και έριδες, που τις πλείστες φορές δεν έχουν να κάνουν με πολιτικές διαφωνίες αλλά με τακτικισμούς για το ποιος θα καταφέρει να έχει την περισσότερη επιρροή και να επικρατήσει.

Οριοθετώντας γραμμές

Κατά τον τελευταίο χρόνο έχουν γίνει πολλά που κατέδειξαν πως οι σχέσεις τους δεν είναι και οι πλέον ειλικρινείς. Ο Νίκος Χριστοδουλίδης προσπάθησε από την αρχή να δεσμεύσει τον Συναγερμό να προσδεθεί στο κυβερνητικό σχήμα, πρώτα μέσω δημόσιων προσκλήσεων, ή χρησιμοποιώντας μεσάζοντες γι' αυτό, όπως ο τέως πρόεδρος της Δημοκρατίας Νίκος Αναστασιάδης. Η κίνηση αυτή, σε συνδυασμό με την ανοικτή πόρτα επικοινωνίας που είχε ο πρόεδρος με συγκεκριμένα στελέχη, τη στιγμή που η Αννίτα Δημητρίου είχε πάρει ξεκάθαρη θέση μέσω συνεδρίου πως ο ΔΗΣΥ ανήκει στην αντιπολίτευση, έστειλε το μήνυμα της εσωτερικής υπόσκαψης του ΔΗΣΥ με πρωτεργάτη τον Νίκο Χριστοδουλίδη. Αυτός είναι και ο λόγος που η ίδια εδώ και καιρό έχει μπει σε μία διαδικασία να προσπαθεί να οριοθετήσει τις δικές της γραμμές. Καθόλου τυχαία η επιστολή που απέστειλε πέρυσι στο Ευρωπαϊκό Λαϊκό Κόμμα, ζητώντας από την ηγεσία του τη μη συμπερίληψη των υπουργών τού Νίκου Χριστοδουλίδη στις προπαρασκευαστικές υπουργικές συναντήσεις του ΕΛΚ. Η «Κ» είχε αποκαλύψει και το έντονο παράπονο της κας Δημητρίου προς τον Μάνφρεντ Βέμπερ, για το γεγονός ότι οι αρχηγοί κρατών-μελών που συμμετέχουν στο ΕΛΚ –περιλαμβανομένου και του Νίκου Χριστοδουλίδη– δεν μένουν να ακούσουν και τις ομιλίες των αρχηγών των κομμάτων στις συναντήσεις που γίνονται. Έντονη ήταν και η δυσφορία της προέδρου του ΔΗΣΥ για τη θέρμη με την οποία προσεγγίζει τον Νίκο Χριστοδουλίδη η πρόεδρος της Κομισιόν Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά τον ανθρωπιστικό διάδρομο στη Γάζα. Η κόντρα τους συνεπώς δεν έχει γίνει απλώς γνωστή σε ευρωπαϊκό επίπεδο, αλλά προκαλεί και πονοκέφαλο, καθώς το ΕΡΡ θέλει προφανώς να διατηρήσει τις ισορροπίες με τον ΔΗΣΥ, το ενδιαφέρει περισσότερο όμως να έχει αρχηγούς κρατών στο εσωτερικό του παρά αρχηγούς κομμάτων. Αυτή η συγκατοίκηση στο Ευρωπαϊκό Λαϊκό Κόμμα είναι ένα από τα κύρια θέματα που ενοχλούν την Αννίτα Δημητρίου και που στο περιβάλλον της αναφέρει συχνά πως ήταν ένα από τα μεγαλύτερα λάθη που κληροδότησε από τον Αβέρωφ Νεοφύτου. Μαζί με αυτό προστίθεται και η έντονη –χωρίς οποιαδήποτε συζήτηση των δύο εμπλεκόμενων μερών– φημολογία των τελευταίων μηνών, ότι ο Χάρης Γεωργιάδης είναι ο εκλεκτός του προέδρου για την Κομισιόν. Αυτό, όπως λέει στο περιβάλλον της, θα αποτελεί αιτία πολέμου, όμως αιτία πολέμου παραδόξως για την ίδια δεν θα αποτελεί το ενδεχόμενο ανανέωσης της θητείας τής τέως αντιπροέδρου του ΔΗΣΥ Στέλλας Κυριακίδου. Πέραν του ευρωπαϊκού σκηνικού στο οποίο παρουσιάζεται μία προσπάθεια του ποιος θα επικρατήσει, ζητήματα υπήρξαν και στο εσωτερικό. Η Αννίτα Δημητρίου αντέδρασε στην προσπάθεια του Νίκου Χριστοδουλίδη να κάνει το state of the union στη Βουλή, ενώ ζητήματα υπήρξαν και στην περίπτωση του Λιβάνου μετά την κρίση του μεταναστευτικού. Η κα Δημητρίου είχε ενημερώσει την Πινδάρου για την πρόθεσή της να προχωρήσει σε πρωτοβουλίες με την πρέσβειρα του Λιβάνου, όμως μόλις αποχώρησε από το κόμμα, άκουσε τον πρόεδρο της Δημοκρατίας να προτίθεται να επισκεφθεί τον Λίβανο. Αυτό το συμβάν όχι μόνο ενόχλησε την πρόεδρο του ΔΗΣΥ, αλλά άνοιξε και για την ίδια ζητήματα διαρροών εκ των έσω. Ούτε βεβαίως ο Νίκος Χριστοδουλίδης προσπάθησε να τιθασεύσει τις ανησυχίες τής Αννίτας Δημητρίου. Δεν έχει επιδιώξει απευθείας διαβούλευση μαζί της όλο αυτό το διάστημα για περαιτέρω συνεργασία, ενώ η κίνησή του να στείλει με τον Μάκη Κεραυνό νομοσχέδιο για το συνταξιοδοτικό των βουλευτών, ενέτεινε την άσχημη σχέση, όχι μόνο μαζί της και με βουλευτές του ΔΗΣΥ, αλλά και με τα συγκυβερνώντα κόμματα. Όσο όμως κι αν η υπόγεια μεταξύ τους κόντρα μαίνεται και παρουσιάζεται ως το κύριο πρόβλημα που έχουν να αντιμετωπίσουν, η αλήθεια είναι πως τα προβλήματά τους είναι πολύ βαθύτερα, ενώ οι παράγοντες που θα κρίνουν την πορεία τους στην πολιτική σκακιέρα ευρύτεροι.

> *Οριοθέτηση της κυριαρχίας της επιχειρεί η Αννίτα Δημητρίου, προκαλώντας πονοκέφαλο στο ΕΡΡ, ενώ ο Νίκος Χριστοδουλίδης αποφεύγει την όποια διαβούλευση μαζί της.*

Η Αννίτα Δημητρίου ανέλαβε τον Δημοκρατικό Συναγερμό σε ένα ομολογουμένως εκρηκτικό σκηνικό. Δεν ήταν μόνο η ήττα των προεδρικών εκλογών που ενέτεινε την αίσθηση της διάσπασης το πρόβλημα, ήταν η μεγάλη κόντρα μεταξύ των Νεοφύτου-Αναστασιάδη που έπρεπε να διαχειριστεί, το σοβαρό πλήγμα που προκάλεσε η δεκαετής διακυβέρνηση Νίκου Αναστασιάδη, αλλά και μία σοβαρή οικονομική τρύπα. Μόνο που η νέα πρόεδρος του ΔΗΣΥ δεν επιχείρησε να διαχειριστεί τις κρίσεις αλλά να τις κρύψει κάτω από το χαλί, επικαλούμενη την ενότητα και να δημιουργήσει καινούργια θέματα.

• Δεν έχει δημιουργήσει μία στενή και δυνατή ομάδα γύρω της στο κόμμα, ενώ οι σχέσεις με την υπόλοιπη ηγεσία και κυρίως με τον Ευθύμιο Δίπλαρο που έχει τη δική του ατζέντα δεν είναι οι καλύτερες.

• Έχει καταφέρει να διχάσει ακόμη περισσότερο το κόμμα με τους χειρισμούς που έγιναν στις δημοτικές εκλογές, ενώ η επαμφοτερίζουσα θέση για την απόφαση πειθαρχικών ποινών δεν βοηθά στην επούλωση των εσωκομματικών πληγών.

• Η παλιά φρουρά στελεχών έφυγε, στερώντας έτσι και την πολιτική εμπειρία στη διαχείριση μεγάλων ζητημάτων την οποία και χρειάζονται, με αποτέλεσμα να στέλνουν πολλές φορές το μήνυμα πως δεν υπάρχει ούτε σοβαρότητα ούτε πολιτικό βάθος.

• Έχει κρατήσει κοντά τον Νίκο Αναστασιάδη, στέλνοντας το μήνυμα πως εκείνος σκιωδώς, κυβερνά το κόμμα.

Αυτό που διαφαίνεται από τις κινήσεις της είναι πως η ίδια έχει μπει –μάλλον ακούσια– σε μία διαδικασία διαχείρισης ήττας. Το κόμμα κατάφερε να χειριστεί επιτυχώς την κρίση που είχε προκαλέσει η αποχώρηση του Μάριου Πελεκάνου, προτάσσοντας τη θέση ότι αυτός εξυπηρετεί προσωπική ατζέντα, ενώ έχει αφήσει αρκετές αιχμές για τον ρόλο του Αβέρωφ Νεοφύτου –μέχρι πρότινος το πρόσωπο που την ανέδειξε. Το ερώτημα είναι πόσο θα μπορέσει να πείσει αυτό το αφήγημα του κομματικού πατριωτισμού και πώς κάτι τέτοιο μπορεί να λειτουργήσει συνενωτικά για τον ΔΗΣΥ.

Προσωπικό διακύβευμα οι εκλογές

Ήδη η Αννίτα Δημητρίου εργάζεται εντατικά για να συγκρατήσει τη δυναμική του κόμματος, γυρίζοντας όλη την Κύπρο. Τη βοηθά βεβαίως η καλή της εικόνα και η πολύ καλή επικοινωνία που έχει με τη βάση. Αν υπάρξει ένα καλό αποτέλεσμα στις επικείμενες εκλογές, ενισχύεται και το ηγετικό της προφίλ, ενώ κλείνουν τουλάχιστον προς το παρόν οι όποιες φωνές εσωστρέφειας και ενδεχόμενης αμφισβήτησής της. Σε ένα τέτοιο σενάριο η ίδια θα μπορεί με αξιώσεις να διεκδικήσει για ακόμη μία φορά την προεδρία της Βουλής, ενισχύοντας και το πολιτικό της βάρος, αλλά την ίδια στιγμή έχοντας στο χέρι της ένα σημαντικό διαπραγματευτικό χαρτί για αυτούς με τους οποίους θα θέλει να συνεργαστεί το 2028, αν τελικώς αποφασίσει να είναι υποψήφια.

Για την όλη προσπάθεια, σημαντικό είναι για την ίδια η εκλογή του Κωνσταντίνου Πετρίδη στις ευρωεκλογές, καθώς κάτι τέτοιο θα σηματοδοτήσει το τέλος της κόντρας μεταξύ των υποστηρικτών της υπέρβασης στον β΄ γύρο και της υπόλοιπης βάσης. Σημαντικό όμως είναι για την ίδια και οι νίκες σε συγκεκριμένους δήμους. Η εκλογή του Νίκου Τορναρίτη αποτελεί προσωπικό της στοίχημα, όχι μόνο για την πολύ στενή σχέση που έχουν. Πέραν του ότι αποτελεί η πρωτεύουσα παραδοσιακά προπύργιο του ΔΗΣΥ, τυχόν ήττα του θα ενεργοποιήσει όλες εκείνες τις φωνές που διαφώνησαν με τον χειρισμό της Λευκωσίας και την αυθαίρετη –μετά το κάψιμο πολλών υποψηφιοτήτων– απόφαση για υποψηφιότητα Τορναρίτη. Το ίδιο βεβαίως ισχύει και για την περίπτωση του Κωστάκη Κωνσταντίνου. Η Πινδάρου, με τις παραινέσεις βεβαίως του Νίκου Αναστασιάδη, πόνταρε στη σίγουρη εκλογή Κωνσταντίνου και τον στήριξε μέχρι τέλους, δημιουργώντας σοβαρές ρωγμές στο κόμμα, αναμοχλεύοντας την κρίση των προεδρικών εκλογών και επιβεβαιώνοντας πως δεν ακολουθεί συνεπή στάση ευνοώντας «αποστάτες». Ένα κακό αποτέλεσμα σίγουρα δεν θα ανοίξει τώρα μία συζήτηση αμφισβήτησης και αντικατάστασης της Αννίτας Δημητρίου, αλλά θα ενισχύσει την γκρίνια που υπάρχει εδώ και καιρό, ανοίγοντας τον δρόμο και της φθοράς της και της υπόσκαψης.

Μία σαφής νίκη του Δημοκρατικού Συναγερμού είναι κάτι που σίγουρα δεν θέλει ο πρόεδρος της Δημοκρατίας. Ένας ενισχυμένος Συναγερμός θα ενισχύσει παράλληλα και τις αντιπολιτευτικές φωνές, καθώς το κόμμα ίσως να ερμηνεύσει τη νίκη του ως επιβράβευση για την επιμονή του να μείνει στην αντιπολίτευση. Το κυριότερο όμως για τον Νίκο Χριστοδουλίδη είναι το γεγονός ότι και η κύρια πολιτική αντίπαλός του, Αννίτα Δημητρίου, θα είναι ενισχυμένη πολιτικά, χωρίς ιδιαίτερη αμφισβήτηση στο κόμμα και με περισσότερη αυτοπεποίθηση να ασκήσει –αν χρειαστεί– αντιπολιτευτικό ρόλο απέναντι στην κυβέρνηση. Ο πρόεδρος της Δημοκρατίας αν και νιώθει ενθαρρυμένος από την επίσκεψη Φον ντερ Λάιεν, τις επικροτήσεις για τον ανθρωπιστικό διάδρομο στη Γάζα και τις πρωτοβουλίες του στον Λίβανο που φαίνεται να ενίσχυσαν την αυτοπεποίθησή του, ωστόσο μία σειρά ζητημάτων προκαλεί ζητήματα για το πώς θα συνεχίσει στο μέλλον.

• Πλέον έχει εμπεδώσει πως ο Συναγερμός δεν θα προσδεθεί στο άρμα της κυβέρνησης, ενώ ανοικτός είναι ο κίνδυνος να μη συναινεί σε διάφορα νομοσχέδια ενόψει των βουλευτικών του 2026.

• Οι σχέσεις με τα κόμματα της συγκυβέρνησης δεν είναι η καλύτερη, καθώς έχει πλέον εμπεδωθεί στο εσωτερικό τους ότι είναι πρόεδρος μιας πενταετίας.

• Δεν έχει κτίσει τις καλύτερες σχέσεις με το Υπουργικό του Συμβούλιο –πλην των παροικούντων στο Προεδρικό. Κάποιοι θεωρούν πως είναι αναλώσιμοι στην πρώτη κρίση, ενώ άλλοι υπουργοί, που έχουν προσωπική ατζέντα, διατηρούν σχέσεις είτε με το ΑΚΕΛ είτε με τον ΔΗΣΥ.

• Βρίσκεται υπό τον συνεχή εκβιασμό αποχώρησης συγκυβερνώντων κομμάτων, δυσκολεύοντας όποιες κινήσεις του στο Κυπριακό –αν βεβαίως ο ίδιος θέλει να προχωρήσει σε τολμηρά βήματα αλλά και στο εσωτερικό.

Ο πρόεδρος της Δημοκρατίας δεν θέλει σίγουρα και μία συντριβή του Συναγερμού, καθώς αυτό θα ανακινήσει τις φωνές ότι ο ίδιος είναι ο υπαίτιος της ήττας και της διάσπασης του κόμματος. Αν και δεν διάγει την καλύτερη περίοδο με τον πρόεδρο του ΔΗΚΟ Νικόλα Παπαδόπουλο, φαίνεται να ευνοεί μία καλή παρουσία τού μεγαλύτερου κόμματος της διακυβέρνησης. Αφενός θα διατηρήσει στο πλευρό του το κόμμα του Κέντρου και αφετέρου θα αποτελεί την απάντησή του στα άλλα δύο κόμματα που –δημοσκοπικά τουλάχιστον– παραπαίουν ότι δεν είναι η κυβέρνηση που τους προκάλεσε τη φθορά. Βεβαίως, ο ίδιος ούτε μπορεί ούτε θέλει να εμπλακεί ενεργά. Πέραν της παρουσίας του στα προεκλογικά συνέδρια των τριών κομμάτων, ο ίδιος δεν έχει το οργανωτικό για να στηρίξει αποτελεσματικά ένα συγκεκριμένο συνδυασμό ή συγκεκριμένους υποψηφίους, ούτε βεβαίως είναι διατεθειμένος να προχωρήσει σε διαμοιρασμό προεκλογικών δώρων όπως έκαναν προκάτοχοί του. Το σίγουρο είναι πως μαζί με ένα καλό αποτέλεσμα του ΔΗΚΟ, ο Νίκος Χριστοδουλίδης επιθυμεί την εκλογή δικών του προσώπων στις τοπικές εκλογές, όπως είναι οι Ανδρέας Παπαχαραλάμπους, Κωστάκης Κωνσταντίνου κ.ο.κ., καθώς θα σταλεί το μήνυμα πως επιβραβεύονται οι υποστηρικτές του, και την ίδια στιγμή θα έχει έναν καλό οργανωτικό δίκτυο για την υπόλοιπη τετραετία, ίσως και για το ενδεχόμενο που θα επιδιώξει επανεκλογή. Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι ο πρόεδρος της Δημοκρατίας έχει κρατήσει στο πλευρό του μέσω διαφόρων θέσεων και αξιωμάτων πρόσωπα που δούλεψαν ενεργά στον προεκλογικό του, κτίζοντας έτσι μία δυνατή ομάδα και διατηρώντας τους κατ' επέκταση εκτός ΔΗΣΥ. Αυτές ακριβώς οι κινήσεις όχι μόνο συντηρούν την κόντρα μεταξύ των δύο πολιτικών προσώπων, αλλά αναμένεται να ενταθούν, όχι σε αυτή την εκλογική μάχη, αλλά στις βουλευτικές, όπου πολύ περισσότερα κρίνονται.

Μονοπωλιακή υπόθεση τα δημόσια έργα

Ο χρονικός κυκεώνας για την ολοκλήρωση δρόμων και κτιρίων – Οι στρεβλώσεις που προκύπτουν στην οικοδομική βιομηχανία

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Ζητήματα στρεβλώσεων στην οικοδομική βιομηχανία έχουν προκύψει από τα στοιχεία ρεπορτάζ της «Κ» για τη διαχρονική κατάσταση που επικρατεί με τις συμβάσεις του Δημοσίου και ειδικότερα στον τομέα των έργων, κυρίως οδικών. Η εξόφθαλμη «προνομιακή» παρουσία τριών μεγάλων εργοληπτικών εταιρειών (Cyfield, Iacovou Brothers, Cybarco) εκ των πραγμάτων δημιουργεί τεράστια ερωτηματικά για το καθεστώς που διέπει την προκήρυξη και κατακύρωση δημόσιων συμβάσεων, μια διαδικασία η οποία όπως αποδεικνύεται εξοστρακίζει μικρούς και μεσαίους εργολήπτες, αφήνοντας πεδίο μόνο για λίγες μεγάλες εταιρείες. Ωστόσο, από την εξέταση των ζητημάτων που αναφύονται προκύπτουν και ζητήματα που σχετίζονται με τη δημιουργία μονοπωλιακών καταστάσεων στον χώρο της οικοδομικής βιομηχανίας, τα οποία σε μια τουλάχιστον περίπτωση φέρεται να έχουν συμμετοχή στο φαινόμενο που λέγεται «εθνικοί εργολάβοι». Τα ζητήματα αυτά δεν είναι άγνωστα στον χώρο της κυβέρνησης, στο δε υπουργείο Μεταφορών υπάρχει σε εξέλιξη έρευνα προκειμένου να εντοπιστεί η αιτία δημιουργίας «μονοπωλιακών» φαινομένων στην οικοδομική βιομηχανία, καθυστερήσεων και παρατάσεων στην ολοκλήρωση δημόσιων συμβάσεων αλλά και ορθολογικότερης διαχείρισης των δημοσίων έργων. Τα ζητήματα που προκύπτουν αποκαλύπτονται και από επίσημα στοιχεία που άντλησε η «Κ» από το Τμήμα Δημοσίων Έργων που αφορούν συμβάσεις που βρίσκονται σε εξέλιξη. Από τα στοιχεία προκύπτει πως πέραν του 50% των έργων που δεν έχουν ολοκληρωθεί, έχουν κατακυρωθεί σε τρεις μεγάλες εργοληπτικές εταιρείες. Από τα ίδια στοιχεία προκύπτει ότι σε αρκετά από αυτά σημειώνονται καθυστερήσεις.

Κυβερνητικές πηγές με τις οποίες μίλησε η «Κ» λένε πως στο θέμα των δημοσίων συμβάσεων τα Δημόσια Εργα ακολουθούν πιστά τη νομοθεσία, η οποία έχει ως βασικό κριτήριο τη χαμηλότερη προσφορά.

Η μερίδα του λέοντος

Αυτή την περίοδο σε εξέλιξη βρίσκονται δεκαπέντε (15) μεγάλα οδικά έργα και δέκα (10) οικοδομικά. Η συνολική δαπάνη για τα οδικά έργα ανέρχεται στα 391 εκατ. ευρώ, για τα δε οικοδομικά στα 270 εκατ. ευρώ. Από τα 16 συνολικά οδικά έργα σε εξέλιξη, τα έξι έχουν κατακυρωθεί στη Cyfield ή σε κοινοπραξίες με τη συμμετοχή της Cyfield. Στοιχείο με ιδιαίτερο ενδιαφέρον είναι πως η συγκεκριμένη εταιρεία, όπως προκύπτει από τα επίσημα στοιχεία, έχει πάρει δημόσια έργα με τον μεγαλύτερο προϋπολογισμό. Συγκεκριμένα, από τα συνολικά έργα 391 εκατ. ευρώ, η Cyfield ή κοινοπραξίες στις οποίες συμμετέχει κατασκευάζει έργα ύψους 191 εκατ. ευρώ. Δηλαδή το 50% των υπό εξέλιξη οδικών έργων. Σημαντική είναι η παρουσία της εταιρείας και στα οικοδομικά έργα του Δημοσίου. Σε εξέλιξη βρίσκονται 10 έργα, με παρουσία της Cyfield σε τέσσερα. Και εδώ τα μεγαλύτερα έργα, έξι τον αριθμό, έχουν κατακυρωθεί στη Cyfield με συνολική δαπάνη 232 εκατ. ευρώ από τα 270 εκατ. ευρώ που είναι η συνολική δαπάνη για τα οικοδομικά έργα του Δημοσίου.

Οι καθυστερήσεις

Στο κομμάτι των καθυστερήσεων η Cyfield φιγουράρει στον πίνακα των Δημοσίων Έργων με τρεις πιστοποιημένες καθυστερήσεις, αριθμός που ενδεχομένως να αυξηθεί το επόμενο διάστημα και θα αφορά άλλα έργα τα οποία η ολοκλήρωσή τους είναι προγραμματισμένη προς το τέλος του 2024. Πρώτη καθυστέρηση είναι αυτή του περιμετρικού Λευκωσίας Α΄ φάση, ακολουθούν η φάση Α΄ του δρόμου Γερμασόγεια-Ακρούντα-Διερώνα-Αρακαπά, και η φάση Α1 του Αυτοκινητόδρομου Λεμεσού-Σαΐττά. Με βάση επίσημη ενημέρωση από τα Δημόσια Έργα για τις 26 συνολικά συμβάσεις οδικών και οικοδομικών έργων δεν προκύπτουν πέναλτι μέχρι αυτή την ώρα. Τουτέστιν οι παρατάσεις που δόθηκαν στη Cyfield ή σε άλλες εργοληπτικές εταιρείες είναι δικαιολογημένες. Πέναλτι θα προκύψουν εάν η εταιρεία ή οι εταιρείες παρεκκλίνουν από τις τελικές ημερομηνίες που τους έχουν δοθεί.

Εκτός από τη Cyfield καθυστερήσεις προκύπτουν και σε τέσσερα άλλα οδικά έργα τα οποία έχουν κατακυρωθεί στις εταιρείες: Iacovou Brothers Constructions Ltd (βελτίωση δρόμου Λ/κα-Δεκέλεια Φάση Γ΄), Cybarco Contracting Ltd (βελτίωση τμήματος δρόμου μεταξύ Ορμήδειας και Ξυλοφάγου εντός Βρετανικών Βάσεων), ΤΕΚΑΛ Α.Ε. – ΜΑΚΗΣ ΣΑΒΒΙΔΗΣ ΚΑΙ ΥΙΟΙ (βελτίωση παρακαμπτήριου Γερμ/γειας Φάση Α΄), Lois Builders Ltd & Wade Adams (λεωφόρος Κάππαρη στο Παραλίμνι). Στα οικοδομικά έργα τις καθυστερήσεις δεν απέφυγε ούτε αυτό το Τμήμα Δημοσίων Έργων. Η ενεργειακή αναβάθμιση Κεντρικών και Επαρχιακών Γραφείων του Τμήματος Δημοσίων Έργων Λευκωσίας που έχει αναλάβει η εταιρεία Lois Builders Ltd θα έπρεπε να είχε ολοκληρωθεί τον Απρίλιο του 2022. Το έργο όχι μόνο δεν έχει ολοκληρωθεί, αλλά δεν υπάρχει εκτίμηση περάτωσής του. Στις μελλοντικές καθυστερήσεις θα πρέπει να προστεθεί και ο δρόμος Πάφου-Πόλης Χρυσοχούς, ο οποίος δεν θα έχει ολοκληρωθεί μέχρι τέλος του χρόνου που είναι η προγραμματισμένη ημερομηνία παράδοσής του.

Η προνομιακή θέση που έχει η εργοληπτική εταιρεία Cyfield στις δημόσιες συμβάσεις αποκαλύπτεται και από τα επίσημα στοιχεία των Δημοσίων Έργων στα οποία φαίνονται, μεταξύ άλλων, και οι καθυστερήσεις.

Νομοθετικά κενά και τρύπες με συμβάσεις

Η κατάσταση που έχει δημιουργηθεί στον τομέα των δημοσίων έργων είναι ένα θέμα που προβληματίζει το υπουργείο Μεταφορών. Με αφορμή τον θόρυβο που προκλήθηκε με την Α΄ φάση του περιμετρικού δρόμου Λευκωσίας, ο υπουργός Αλέξης Βαφεάδης ζήτησε έρευνα πρώτον για τις καθυστερήσεις, γιατί προκλήθηκαν και πού οφείλονται, και δεύτερον τι πρέπει να γίνει για να περιοριστούν. Αναφορικά με την κατακύρωση μεγάλου αριθμού έργων σε συγκεκριμένες εταιρείες, και στο υπουργείο –αν και εντοπίζουν ζήτημα– διαπιστώνουν πως υπάρχουν νομοθετικά εμπόδια. Συγκεκριμένα, όπως ειπώθηκε στην «Κ», τα Δημόσια Έργα ακολουθούν τη νομοθεσία σε ό,τι αφορά τις δημόσιες συμβάσεις, νομοθεσία η οποία έχει ως μοναδικό κριτήριο τη χαμηλότερη προσφορά. Μάλιστα επί του προκειμένου ζητήθηκε άποψη από αρμόδιους φορείς στο κατά πόσο μπορεί να γίνει μια πιο ορθολογιστική διαχείριση των δημοσίων έργων. Η απάντηση που δόθηκε ήταν πως το Δημόσιο δεν δικαιούται να περιορίσει τον οποιοδήποτε να διεκδικήσει δημόσια σύμβαση νοουμένου ότι υποβάλλει τη χαμηλότερη προσφορά. Από εκεί και πέρα αντιληπτό γίνεται πως ευθύνη για το φαινόμενο του «εθνικού εργολάβου» έχει και το περιβάλλον που έχει δημιουργηθεί στην οικοδομική βιομηχανία, το οποίο σε κάποιες περιπτώσεις παραπέμπει σε μονοπώλιο. Μια τέτοια περίπτωση είναι τα ασφαλτικά, ένα μεγάλο μέρος των οποίων ελέγχονται από τη Cyfield.

Μεγάλα οδικά έργα σε εξέλιξη

■ **Συντήρηση δρόμων Πάφου**
Cyfield Asphalt Co LTD
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ
13/12/2024

■ **Περιμετρικός Αυτοκινητόδρομος Λευκωσίας (Φάση Α1)**
Cyfield Construction Ltd
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ
22/03/2023
16/6/2024

■ **Ιπποκράτους και Αργυρουπόλεως και τμήματος λεωφόρων Τσερίου, Στροβόλου**
Iacovou - Cyfield Joint Venture
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ
3/2/2023
1/8/2025

■ **Αυτοκινητόδρομος Λευκωσίας - Παλαιχωρίου (Ανάγυια - Αγροκηπιά)**
Iacovou - Cyfield Joint Venture
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ
13/3/2023
12/9/2026

■ **Γερμασόγεια-Ακρούντα-Διερώνα-Αρακαπάς (Φάση Α)**
Cyfield Construction Ltd
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ
25/08/2021
12/2023 (σε εξέλιξη)
Εκρεμεί υπογραφή εργολάβου για παράταση μέχρι
31/5/2024

■ **Αυτοκινητόδρομος Λεμεσού - Σαΐττά (Φάση Α1)**
Cyfield Construction Ltd
13/03/23
28/5/2024
Εξετάζεται εισήγηση για παράταση μεχρι
2/9/2024

Οικοδομικά έργα υπό κατασκευή

■ **Κέντρο Ψυχικής Υγείας - Λευκωσία**
Cyfield Development Public Ltd
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ
11/2/2024
Αναμένεται ότι θα ολοκληρωθεί τέλος Μαΐου 2024

■ **Κέντρο Μεταναστών Λίμνες - Μενόγεια**
Cyfield - Iacovou (MN) Joint Venture
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ
22/8/2025

■ **Νέο Κυπριακό Μουσείο - Νέο Κτήριο**
Iacovou - Cyfield (M) Joint Venture
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ
9/7/2026

■ **Παγκύπριο Κέντρο Αίματος και Σταθμός Αιμοδοσίας**
Cyfield Construction Ltd
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ
2/2/2025

*Οι πίνακες αφορούν τα έργα που έχει αναλάβει η Cyfield

Σε περίπτωση ανανέωσης της θητείας μου θα επιδιώξω να είμαι ξανά εισηγητής εκ μέρους της Ομάδας της Αριστεράς για την έκθεση Προόδου για την Τουρκία λέει ο Γιώργος Γεωργίου, ένας εκ των τεσσάρων υποψήφιων ευρωβουλευτών του ΑΚΕΛ.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ, *υποψήφιος ευρωβουλευτής ΑΚΕΛ*

Στόχος του ΑΚΕΛ οι δύο έδρες

Ο υποψήφιος ευρωβουλευτής του κόμματος, ξεδιπλώνει τους προσωπικούς του στόχους και επιδιώξεις

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΤΟΜΑΡΑ

Διεκδικώντας μία δεύτερη θητεία στο Στρασβούργο, ο ευρωβουλευτής του ΑΚΕΛ Γιώργος Γεωργίου καταθέτει στην «Κ» εμπειρίες και επιδιώξεις ως ένας από τους υποψηφίους του κόμματος της Αριστεράς.

–Πόσο δύσκολο ή εύκολο είναι για ένα μέλος του Ευρωκοινοβουλίου να διεκδικεί επανεκλογή; Ισχύει ότι έχει αβαντάζ;

–Οι εκλογές παρέχουν μια εξαιρετική ευκαιρία στους πολίτες να εκφράσουν τις ανησυχίες τους, τη γνώμη τους για θέματα που τους αφορούν. Για να γίνει αυτό, οφείλουμε, προηγουμένως, να είμαστε δίπλα τους. Δίνοντάς τους βήμα έκφρασης και αφουγκραζόμενοι τις έγνοιες και τις αγωνίες τους, να τους βάλουμε στο επίκεντρο της πολιτικής διαδικασίας, να τους υποδείξουμε ότι η κρισιμότητα των στιγμών μέσα από τα όσα συμβαίνουν στην Κύπρο αλλά και στον κόσμο επιβάλλουν να γίνουν πρωταγωνιστές σε μια διαδικασία που αφορά τους ίδιους, οφείλοντας να ομολογήσουμε ότι πολλά που έγιναν τα τελευταία χρόνια έχουν στιγματίσει με ένα αρνητικό τρόπο τις προοπτικές τους να ζήσουν καλύτερα απ' ό,τι οι προηγούμενοι. Αυτή είναι η μεγαλύτερη πρόκληση. Την οποία πρέπει να απαντούμε καθημερινά. Έτσι θα κριθείς, αν έχεις αβαντάζ…

–Μετά από μια θητεία στα έδρανα του Ευρωκοινοβουλίου, σας λείπει η περίοδος που ήσασταν μέλος της Βουλής των Αντιπροσώπων;

–Πολύ… Εδώ τα πράγματα είναι πιο συμβατικά, οικεία, σχεδόν προβλεπτά. Ξέρεις από πού κρατά η …πολιτική σκούφια του καθενός. Εκεί κινείσαι συνεχώς σε αχαρτογράφητα νερά και πρέπει να 'χεις τα μάτια και τα αφτιά σου ανοικτά. Βαριά η ευθύνη καθώς είναι πολύ πιο κρίσιμα και καθοριστικά τα διακυβεύματα για κάθε απόφαση που θα πάρεις…

–Έχετε θητεία στο εθνικό και Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Σε ποιο από τα δύο ένας βουλευτής μπορεί να παράγει ουσιαστικό έργο;

–Κάθε θεσμός έχει τις ιδιαιτερότητες και τις διαδικασίες του. Εκλεγόμαστε για να επιλύουμε προβλήματα των πολιτών και να παράγουμε πολιτικές που θα κάνουν τη ζωή τους, και αυτή των παιδιών τους, ακόμη καλύτερη. Και αυτό κάνουμε ως ΑΚΕΛ. Και εδώ στην Κύπρο αλλά και στην Ευρώπη. Η συμμετοχή της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση βοηθά τη χώρα μας να ενηλικιωθεί. Πλέον, κάθε σημαντικό εθνικό θέμα έχει επίσης μια ευρωπαϊκή διάσταση. Πόσω δε μάλλον όταν αναφερόμαστε στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο που είναι ο μόνος άμεσα και δημοκρατικά εκλεγμένος ευρωπαϊκός θεσμός και αποτελεί έκφραση των ευρωπαϊκών λαών. Νομοθετεί, συμμετέχει ενεργά στη διερεύνηση προβλημάτων στην Ευρώπη και προσπαθεί να ελέγξει και τις δραστηριότητες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Επομένως, η αξιοποίηση της συμμετοχής μας στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, αλλά και ευρύτερα στην Ε.Ε., θα πρέπει να τυγχάνει σοβαρής στρατηγικής ανάλυσης, έχοντας, πάντα, ως βασικό σημείο αναφοράς την πολυεπίπεδη, ενεργό και προορατική συμμετοχή μας στα τεκταινόμενα των Βρυξελλών. Σε αντίθεση με τα εθνικά κοινοβούλια, οι ευρωβουλευτές δεν έχουν δικαίωμα να καταθέσουν προτάσεις νόμους παρά μόνο να ζητήσουν από την Επιτροπή να το κάνει. Ωστόσο προτείνουμε τροποποιήσεις, με στόχο την βελτίωση/προσαρμογή τους με βάση τις ιδιαιτερότητες του κράτους-μέλους που εκπροσωπούμε.

> *Το Κυπριακό και η ανάγκη επανέναρξης των συνομιλιών για την επίλυσή του παραμένει κορυφαία προτεραιότητα.*

–Με εμπειρία και στα δύο Κοινοβούλια μπορείτε να πείτε πού υπάρχει η μεγαλύτερη βαρύτητα από πλευράς αποφάσεων που επηρεάζουν τη ζωή των πολιτών;

–Η ζωή μας επηρεάζεται καταλυτικά μετά από την εισδοχή μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Είναι γνωστό ότι ένα ποσοστό πέρα του 80% των αποφάσεων που λαμβάνει η Βουλή των Αντιπροσώπων, έλκουν τη νομιμότητά τους από αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Οπωσδήποτε, με την είσοδό μας στην Ε.Ε. έχουμε επηρεαστεί θετικά σε διάφορους τομείς, έχουν εκσυγχρονιστεί πολλές νομοθεσίες, έχουμε προσαρμοστεί στο ευρωπαϊκό κεκτημένο, προσπορίζουμε πάρα πολλά οφέλη μέσα από τη συμμετοχή μας σε διάφορα προγράμματα –ιδιαίτερα μέσα από την πολιτική συνοχής–, εκσυγχρονίζονται διαδικασίες, νόμοι και θεσμοί, κατοχυρώνονται με ένα πιο δημοκρατικό τρόπο τα ανθρώπινα δικαιώματα και μπαίνουν οι βάσεις για ένα κράτος δικαίου απέναντι σε φαινόμενα διαφθοράς και διαπλοκής. Ο ρόλος της Βουλής των Αντιπροσώπων σε αυτή τη διαδικασία είναι καταλυτικός. Είτε όσον αφορά την εφαρμογή των ευρωπαϊκών νόμων και πολιτικών, είτε όσον αφορά την παρακολούθηση και την προσπάθεια για επηρεασμό της διαδικασίας λήψης αποφάσεων σε επίπεδο Ε.Ε.

–Έχοντας την εμπειρία μιας θητείας στην Ευρωβουλή ποιες θα είναι οι προτεραιότητές σας σε περίπτωση επανεκλογής σας;

–Το Κυπριακό και η ανάγκη επανέναρξης των συνομιλιών για την επίλυσή του παραμένει κορυφαία προτεραιότητα. Σε περίπτωση ανανέωσης της θητείας μου, θα επιδιώξω να είμαι ξανά εισηγητής εκ μέρους της Ομάδας της Αριστεράς για την έκθεση Προόδου για την Τουρκία. Καθώς και ενεργός στην προσπάθεια επανασύστασης της Επιτροπής για τις παράνομες παρακολουθήσεις (PEGASUS) στην οποία είχα την τιμή να είμαι αντιπρόεδρος. Παράλληλα, είναι σταθερή πεποίθησή μου ότι το ευρωπαϊκό οικοδόμημα χρειάζεται θεμελιώδεις αλλαγές. Αλλαγές που θα ενισχύσουν τη συνεργασία μεταξύ των κρατών-μελών και δεν θα την υπονομεύσουν. Όπως, για παράδειγμα, συμβαίνει τώρα με την προσπάθεια για την κατάργηση της ομοφωνίας, την οποία καταψηφίσαμε. Οι απαντήσεις είναι ακριβώς μπροστά μας… αλλάζοντας τις νεοφιλελεύθερες πολιτικές, για τον εκδημοκρατισμό της Ευρώπης, τη δίκαιη διαχείριση του μεταναστευτικού ζητήματος, πιο αποτελεσματικές πολιτικές για την καταπολέμηση των αυξανόμενων τιμών, τη ενεργειακή φτώχεια, τη διαφθορά και την υπεράσπιση της ειρήνης, ειδικά τώρα που η Γάζα φλέγεται… Αντιμετώπιση της Ακροδεξιάς και της ξενοφοβίας. Η υπεράσπιση των δικαιωμάτων των γυναικών και η επίτευξη της ισότητας των φύλων. Βάζοντας τέλος στην αδράνεια του Συμβουλίου και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την αντιμετώπιση της παράνομης χρήσης spyware από ορισμένα κράτη-μέλη της Ε.Ε... Τέρμα στην έλλειψη διαφάνειας της Ε.Ε. στη λήψη αποφάσεων (βλ. διαπραγματεύσεις για το εμβόλιο Covid-19), που υπονομεύει την εμπιστοσύνη του κοινού. Πρόκειται για μακροχρόνιες εκκρεμότητες, τις οποίες η σημερινή προεδρία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αρνήθηκε και απέτυχε να αντιμετωπίσει.

–Το ΑΚΕΛ από την ένταξη της Κύπρου στην Ε.Ε. εκπροσωπείται με δύο ευρωβουλευτές. Στις εκλογές της 9ης Ιουνίου μπορεί να επαναλάβει διπλή εκλογή;

–Ναι, μπορούμε, και θα το πετύχουμε… Στόχος μας είναι η διατήρηση των δύο εδρών έτσι ώστε να συνεχίσουμε να διαδραματίζουμε ακόμα πιο ισχυρό ρόλο στα πολιτικά και δημόσια πράγματα της Ευρώπης. Κάθε ψήφος, ιδιαίτερα προς την Αριστερά, μετρά και είναι σημαντική. Διότι μας βοηθά να σπρώξουμε ακόμη λίγο περισσότερο την Ευρώπη προς τη σωστή κατεύθυνση...

«Το ψηφοδέλτιο της Δημοκρατικής Παράταξης έχει ικανά πρόσωπα και συνεπώς τα εχέγγυα να κάνει τη φωνή της Κύπρου να ακουστεί δυνατά στα κέντρα λήψεως αποφάσεων» λέει ο Αλέκος Τρυφωνίδης υποψήφιος του κόμματος στις ευρωεκλογές.

ΑΛΕΚΟΣ ΤΡΥΦΩΝΙΔΗΣ, *υποψήφιος ευρωβουλευτής ΔΗΠΑ*

«Κτυπούμε την πόρτα της Ευρώπης»

Δύσκολο, όχι ακατόρθωτο η ΔΗΠΑ να εκλέξει έναν ευρωβουλευτή, λέει ο υποψήφιος του κόμματος

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΤΟΜΑΡΑ

Το αποτύπωμα της υποψηφιότητάς του αλλά και του κόμματός του στις ευρωεκλογές δίνει ο υποψήφιος ευρωβουλευτής Αλέκος Τρυφωνίδης. Σε συνέντευξή του στην «Κ» εξηγεί γιατί αποφάσισε να διεκδικήσει εκλογή στο ευρωκοινοβούλιο, τι βαθμό δυσκολίας έχει η ΔΗΠΑ να πάρει μία από τις έξι έδρες της Κυπριακής Δημοκρατίας ενώ απαριθμεί και τις προτεραιότητές του εάν εκλεγεί ευρωβουλευτής.

–Γιατί ένας μέλος της Βουλής των Αντιπροσώπων διεκδικεί εκλογή στο Ευρωκοινοβούλιο. Πιστεύετε ότι μπορεί να προσφέρει περισσότερα;

–Νιώθω προσωπικό χρέος να εμπλακώ στις ευρωεκλογές. Η εμπειρία μου από τη Βουλή των Αντιπροσώπων, το γεγονός ότι είμαι κοντά στους πολίτες και έχω αφουγκραστεί τις ανάγκες, τις ανησυχίες και τους προβληματισμούς τους, αλλά και η συμμετοχή μου την τελευταία τριετία σε Ευρωπαϊκές Συνόδους, συμμετέχοντας στις Διακοινοβουλευτικές Συνόδους Άμυνας και Ασφάλειας και Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής της Ε.Ε. με παρακίνησαν να θέσω εαυτόν ενώπιον του λαού ούτως ώστε να βοηθήσω την Κύπρο μας, να επηρεάσω τις πολιτικές της Ευρώπης στο κοντινό και απώτερο μέλλον. Πιστεύω ότι μπορώ να κάνω τη φωνή των Κυπρίων να ακουστεί δυνατά στα κέντρα λήψεως αποφάσεων, ιδιαίτερα τώρα που διακυβεύεται η τύχη, η ασφάλεια και η προοπτική της πατρίδας μας.

–Η ΔΗΠΑ δεν έχει εκπρόσωπο στο ευρωκοινοβούλιο. Πόσο δύσκολο είναι για έναν υποψήφιο της να πετύχει εκλογή;

–Είναι δύσκολο αλλά όχι ακατόρθωτο. Έχουμε εμπιστοσύνη στον κόσμο που κρίνει, αποφασίζει ενεργεί και πλειοδοτεί αυτούς που θεωρούν πιο έντιμους και ικανούς. Το ψηφοδέλτιο της Δημοκρατικής Παράταξης έχει ικανά πρόσωπα και συνεπώς τα εχέγγυα να κάνει τη φωνή της Κύπρου να ακουστεί δυνατά στα κέντρα λήψεως αποφάσεων. Γι' αυτό πιστεύουμε ότι η ΔΗΠΑ-Συνεργασία, μια νεοσύστατη Παράταξη, μπορεί να κάνει την ανατροπή και να εκλέξει έναν από εμάς στη νέα Ευρωβουλή. Άλλωστε, μπορούμε να πάρουμε τα παραδείγματα του πρόσφατου παρελθόντος, όπου δημοσκοπήσεις μας έδειχναν πολύ χαμηλά σε ποσοστά και καταφέραμε στις ευρωεκλογές του 2019 να πάρουμε το τιμητικό για μια νεοσύστατη Παράταξη 3,8% και στις βουλευτικές εκλογές του 2021 να εκλέξουμε 4 βουλευτές με 6,1%.

–Γιατί οι πολίτες να επιλέξουν να στείλουν στο Στρασβούργο έναν υποψήφιο της ΔΗΠΑ;

–Όπως γνωρίζετε, η Δημοκρατική Παράταξη ιδρύθηκε το 2018 με σκοπό να διαδραματίσει ένα ρυθμιστικό ρόλο στην πολιτική ζωή της Κύπρου. Ανταποκρινόμενη στον ρόλο ως αυθεντικός εκφραστής του Κέντρου, η ΔΗΠΑ-Συνεργασία εντάχθηκε στην Ομάδα των Ευρωπαίων Φιλελευθέρων Δημοκρατών, συμβάλλοντας στο μέτρο των δυνατοτήτων της στην προώθηση θέσεων και πολιτικών για προάσπιση των συμφερόντων της Κ.Δ. και των δικαιωμάτων του κυπριακού λαού. Οι πολίτες πρέπει να ψηφίσουν ΔΗΠΑ, γιατί η φωνή τους θα ενωθεί για πρώτη φορά στο Ευρωκοινοβούλιο με τις δυνάμεις που διεκδικούν μεγαλύτερη κοινωνική ευαισθησία και στρατηγική αυτονομία για την Ευρώπη και μάλιστα σε μια κρίσιμη για τα εθνικά μας θέματα περίοδο, συμμετέχοντας ενεργά στην τρίτη μεγαλύτερη πολιτική ομάδα, αυτή των Φιλελευθέρων Δημοκρατών. Κτυπούμε την πόρτα της Ευρώπης και με τη δύναμη της ψήφου του λαού, αισιοδοξούμε ότι στις 9 Ιουνίου αυτή η πόρτα θα ανοίξει.

> *Πιστεύω ότι μπορώ να κάνω τη φωνή των Κυπρίων να ακουστεί δυνατά στα κέντρα λήψεως αποφάσεων.*

–Ποιες οι προτεραιότητές σας εάν εκλεγείτε ευρωβουλευτής;

–Αν εκλεγώ ευρωβουλευτής, θα δουλέψω με όλη τη δύναμη της ψυχής μου για το συμφέρον της πατρίδας μου και του κυπριακού λαού αλλά και όλων των Ευρωπαίων πολιτών. Στόχος μου είναι πολιτικές που θέτουν στο επίκεντρο τον άνθρωπο ώστε να ενισχυθεί η κοινωνική διάσταση των πολιτικών της Ε.Ε. με στόχο τη μείωση των ανισοτήτων και της φτώχειας, με τη μείωση των επιτοκίων που έχουν γονατίσει τα νοικοκυριά. Θα παλέψω ώστε η Ε.Ε. να γίνει πιο αλληλέγγυα σε θέματα κοινής πολιτικής άμυνας και ασφάλειας και πιο αυτόνομη καθώς το προσφυγικό και οι συρράξεις στη γειτονιά μας δημιουργούν νέα δεδομένα, προκαλώντας τη μεταναστευτική κρίση που πρέπει να αντιμετωπιστεί στη ρίζα της. Θα δώσω το δυναμικό μου παρών με μαχητικότητα στην προσπάθεια αναζήτησης λύσεων μέσα από την αξιοποίηση όλων των πλεονεκτημάτων και των δυνατοτήτων που προσφέρει η Ε.Ε., για ένα σύγχρονο ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ίσων εταίρων και νέων ευκαιριών με κοινές πολιτικές για τις ευαίσθητες κοινωνικά ομάδες του πληθυσμού, τους νέους, τα μεσαία και χαμηλά κοινωνικά στρώματα.

–Θετικά και αρνητικά για έναν Κύπριο ευρωβουλευτή;

–Μέσα σε μια Ευρώπη συμμαχιών και πολιτικών συμφερόντων, ο Κύπριος ευρωβουλευτής θα κληθεί όχι μόνο να ξεχωρίσει αλλά να εφαρμόσει ευέλικτες πολιτικές οι οποίες να αναδεικνύουν το εθνικό μας πρόβλημα, αλλά και τα προβλήματα της κυπριακής κοινωνίας που πηγάζουν από τη συνεχιζόμενη τουρκική απειλή, τη μεταναστευτική κρίση, τις οικονομικές προκλήσεις μέσα στο μεταβαλλόμενο γεωπολιτικό περιβάλλον που βιώνουμε σήμερα. Η δική μας συμμετοχή στην τρίτη μεγαλύτερη πολιτική ομάδα της Ευρώπης, θεωρούμε ότι θα συμβάλει θετικά ώστε να ακουστεί η φωνή και του Κύπριου ευρωβουλευτή, υιοθετώντας δικές μας εισηγήσεις και προτάσεις.

–Οι ευρωεκλογές μπορεί να θεωρηθούν βαρόμετρο για την απήχηση της ΔΗΠΑ στην κοινωνία ή είναι μια «χαλαρή» εκλογική αναμέτρηση;

–Καμία εκλογική αναμέτρηση δεν πρέπει να θεωρείται ως χαλαρή, ωστόσο, η ιδιαιτερότητα των διπλών εκλογών, Τ.Α. και ευρωεκλογών, μαζί με την απαξίωση που έχει ο πολίτης προς την πολιτική δεν θεωρώ ότι μπορούν να αποτελέσουν βαρόμετρο για την απήχηση της ΔΗΠΑ στην κοινωνία. Εξάλλου, ο καθημερινός αγώνας που δίνουν και οι 4 βουλευτές της Παράταξης στα βουλευτικά έδρανα πρωταγωνιστώντας σε πάρα πολλά νομοθετήματα προς όφελος των πολιτών, αναγνωρίζεται από την κοινωνία, η οποία θεωρούμε ότι θα επιβραβεύσει με την εμπιστοσύνη της και αυτή την προσπάθεια.

–Συνήθως τα ποσοστά αποχής στις ευρωεκλογές είναι υψηλά. Τι μήνυμα στέλνετε στους πολίτες και ειδικά στους νέους;

–Λίγο πριν από τις διπλές εκλογές το μήνυμα που θέλουμε να στείλουμε στην κοινωνία και δη στους νέους είναι να κατέλθουν με νηφαλιότητα στην κάλπη, να αξιολογήσουν σωστά τους υποψήφιους και τις πολιτικές που εκπροσωπούν και με το χέρι στην καρδιά να επιλέξουν τους πιο ικανούς και έντιμους που θα τους εκπροσωπήσουν στα ευρωπαϊκά έδρανα. Δεν είναι ώρα για τυφλή διαμαρτυρία ούτε για απερίσκεπτους θυμούς που μπορεί να στοιχίσουν στην πατρίδα μας. Είναι η ώρα για νούσιμες μετριοπαθείς αλλά διεκδικητικές πολιτικές, τις οποίες εμείς αντιπροσωπεύουμε, για το καλό των συμπολιτών και της πατρίδας μας.

«Συμφωνώ απόλυτα με τις αναλύσεις που γίνονται ότι ακόμη και αν η ΕΔΕΚ τερματίσει στην πέμπτη θέση, θα διεκδικήσει τη δεύτερη έδρα του κόμματος που θα τερματίσει στη δεύτερη θέση».

ΑΝΔΡΕΑΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ, *υποψήφιος ευρωβουλευτής ΕΔΕΚ*

Η ΕΔΕΚ θα εκλέξει ευρωβουλευτή

Θεωρώ απόλυτα εφικτό το κόμμα να λάβει ποσοστά ψηλότερα από τις βουλευτικές και να καταλάβει μία έδρα

Συνέντευξη στον
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ

«Η ΕΔΕΚ θα εκλέξει ευρωβουλευτή. Ειλικρινά πιστεύω ότι είναι ένας απόλυτα εφικτός στόχος. Δεν είναι μόνο αναγκαίο για την ΕΔΕΚ, αλλά είναι επωφελές κυρίως για την Κύπρο» απαντάει στην «Κ» ο εκ των αντιπροέδρων και υποψήφιος ευρωβουλευτής της ΕΔΕΚ Ανδρέας Αποστόλου στο ερώτημα αμφισβήτησης της ηγεσίας σε περίπτωση μη εκλογής ευρωβουλευτή από το κόμμα. Ο κ. Αποστόλου μιλάει για τους λόγους που διεκδικεί μία θέση στο Ευρωκοινοβούλιο, τονίζοντας ότι «είναι επίσης σημαντικό να υπάρχει Κύπριος ευρωβουλευτής που να συμμετέχει στο Ευρωπαϊκό Σοσιαλιστικό Κόμμα και στην Ομάδα των Ευρωπαίων Σοσιαλιστών και Δημοκρατών». Σχετικά με τη στήριξη της ΕΔΕΚ και τον ρόλο του ίδιου για εκλογή του Νίκου Χριστοδουλίδη στην Προεδρία της Δημοκρατίας, δηλώνει πως «είναι γνωστό ότι η σχέση μου με τον πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας, φίλο Νίκο Χριστοδουλίδη, είναι εξαιρετική. Έχουμε μια μακροχρόνια φιλία και συνεργασία», τονίζοντας ότι ο ίδιος εργάστηκε «προσωπικά για τη διαμόρφωση του προγράμματος διακυβέρνησής του ειδικότερα στα θέματα υγείας, παιδείας και πρόνοιας».

–Ποια θέματα σκοπεύετε να προωθήσετε στο Ευρωκοινοβούλιο σε περίπτωση εκλογής σας;

–Πιστεύω στην εξειδίκευση. Αυτό έκανα και στα τρία χρόνια της κοινοβουλευτικής μου θητείας. Είναι γνωστό ότι στη Βουλή των Αντιπροσώπων ασχολούμαι κυρίως με θέματα υγείας, παιδείας και πρόνοιας. Ο λόγος που διεκδικώ μία θέση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο είναι γιατί σε αυτά τα θέματα αλλά και σε άλλα, που αφορούν την ποιότητα της ζωής μας, οι αποφάσεις παίρνονται κατά κύριο λόγο στις Βρυξέλλες και στο Στρασβούργο. Ταπεινά πιστεύω ότι ως ευρωβουλευτής θα μπορέσω να υλοποιήσω τις πολιτικές που οραματίζομαι για τους ανθρώπους και ειδικότερα για τους χρόνιους ασθενείς, τα άτομα με αναπηρίες και τις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού. Είναι επίσης σημαντικό να υπάρχει Κύπριος ευρωβουλευτής που να συμμετέχει στο Ευρωπαϊκό Σοσιαλιστικό Κόμμα και στην Ομάδα των Ευρωπαίων Σοσιαλιστών και Δημοκρατών. Η ΕΔΕΚ είναι το κόμμα που είναι μέλος του Ευρωπαϊκού Σοσιαλιστικού Κόμματος και πιστεύουμε ότι η εκλογή ευρωβουλευτή από την ΕΔΕΚ είναι πολύ σημαντική και για την Κύπρο.

–Από εκπρόσωπος Τύπου της Συμμαχίας Πολιτών καταλήξατε βουλευτής Λάρνακας και αντιπρόεδρος της ΕΔΕΚ. Πώς προέκυψε αυτή η αλλαγή πολιτικής στέγης; Ποιες ομοιότητες και ποιες διαφορές εντοπίζετε μεταξύ των δύο κομμάτων;

–Δεν υπήρξε αλλαγή πολιτικής στέγης. Η Συμμαχία Πολιτών συμπορεύτηκε με την ΕΔΕΚ στις βουλευτικές εκλογές του 2021. Ήταν μία σωστή απόφαση την οποία στήριξα και πρωτοστάτησα στο να γίνει πράξη. Τόσο στο εθνικό ζήτημα όσο και στα θέματα οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής οι θέσεις ήταν ταυτόσημες. Ήταν μια ορθή, εκ του αποτελέσματος, απόφαση. Σήμερα είμαι βουλευτής και αντιπρόεδρος της ΕΔΕΚ. Ευχαριστώ την ηγεσία, τα στελέχη και τα μέλη της ΕΔΕΚ για την εμπιστοσύνη που δείχνουν καθημερινά στο πρόσωπό μου. Πιστεύω ότι εργάζομαι με αφοσίωση για να τιμήσω τόσο τη δική τους εμπιστοσύνη όσο και την εμπιστοσύνη των πολιτών από διάφορους ιδεολογικούς χώρους που πιστεύουν και στηρίζουν το όραμα και τις προσπάθειές μου.

> *Με τα αποτελέσματα των βουλευτικών εκλογών η ΕΔΕΚ που κατέλαβε την πέμπτη θέση θα λάμβανε έδρα, γιατί το δεύτερο κόμμα θα έχανε τη δεύτερή του έδρα.*

–Καλεσμένος στην εκπομπή «Unorthodox», του Alpha Podcast, είχατε αναφέρει πως η ΕΔΕΚ μπορεί να «χτυπήσει» την 6η έδρα με ποσοστά υψηλότερα από 6,7%. Οι δημοσκοπήσεις μέχρι στιγμής ωστόσο, κατατάσσουν το σοσιαλιστικό κόμμα με ποσοστά της τάξης του 3-4%. Πώς μπορεί η ΕΔΕΚ να πάει κόντρα στα προγνωστικά;

–Τόσο το 2019 όσο και το 2021 οι δημοσκοπήσεις την αντίστοιχη περίοδο είχαν την ίδια περίπου απόκλιση με τα τελικά αποτελέσματα που κατέγραψε η ΕΔΕΚ. Για παράδειγμα, δημοσκόπηση που δημοσιεύτηκε στις 22 Απριλίου του 2021 έδειχνε την ΕΔΕΚ στο 3,7%. Και θέλω να είμαι ξεκάθαρος. Δεν είναι ευθύνη ή λάθος των δημοσκοπήσεων αλλά είναι οι ιδιαιτερότητες που έχει η ΕΔΕΚ και ο κόσμος της. Σήμερα οι δημοσκοπήσεις καταγράφουν για την ΕΔΕΚ ένα ποσοστό 4% χωρίς αναγωγή και με 50% συσπείρωση. Με αυτά τα δεδομένα θεωρώ απόλυτα εφικτό τον στόχο η ΕΔΕΚ να λάβει ποσοστά ψηλότερα από τις βουλευτικές εκλογές και να καταλάβει μία από τις έξι έδρες στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Και επειδή γίνεται μια συζήτηση αν το πέμπτο κόμμα θα καταλάβει έδρα, να σας πω πως με τα αποτελέσματα των βουλευτικών εκλογών η ΕΔΕΚ που κατέλαβε την πέμπτη θέση θα λάμβανε έδρα, γιατί το δεύτερο κόμμα θα έχανε τη δεύτερή του έδρα. Συμφωνώ απόλυτα με τις αναλύσεις που γίνονται ότι, ακόμη και αν η ΕΔΕΚ τερματίσει στην πέμπτη θέση, θα διεκδικήσει τη δεύτερη έδρα του κόμματος που θα τερματίσει στη δεύτερη θέση.

–Η ΕΔΕΚ στις φετινές εκλογές συνεργάζεται με το Κίνημα ΕΛΠΙΣ. Αποτελεί ακόμη μία «ευκαιριακή συμμαχία» για να διατηρηθούν τα ποσοστά του κόμματος ή θα υπάρξει κάτι περισσότερο;

–Πάντα σεβόμαστε τις συνεργασίες που γίνονται τόσο με οργανωμένα σύνολα όσο και με προσωπικότητες. Από παράδειγμα η συνεργασία που έγινε το 2021 στις βουλευτικές εκλογές. Έχουμε ένα πολύ αξιόλογο ψηφοδέλτιο στις ευρωεκλογές αλλά και στις εκλογές της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Ψηφοδέλτια που αποτελούνται από μέλη και στελέχη της ΕΔΕΚ αλλά και από πολίτες και προσωπικότητες που δεν ανήκαν στην ΕΔΕΚ. Να είσαστε βέβαιοι ότι οι συνεργασίες αυτές θα συνεχίσουν και μετά τις εκλογές.

–Θα τεθεί ζήτημα αμφισβήτησης της ηγεσίας σε περίπτωση μη εκλογής ευρωβουλευτή;

–Η ΕΔΕΚ θα εκλέξει ευρωβουλευτή. Ειλικρινά πιστεύω ότι είναι ένας απόλυτα εφικτός στόχος. Δεν είναι μόνο αναγκαίο για την ΕΔΕΚ, αλλά είναι επωφελές κυρίως για την Κύπρο. Οι Ευρωπαίοι σοσιαλιστές καθορίζουν τις πολιτικές εξελίξεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Πρέπει να είμαστε εκεί.

–Η ΕΔΕΚ αλλά και εσείς προσωπικά, στις προεδρικές εκλογές στηρίξατε Νίκο Χριστοδουλίδη. Ποια η σχέση σας με τον πρόεδρο της Δημοκρατίας και πώς κρίνετε μέχρι στιγμής τη διακυβέρνηση Χριστοδουλίδη;

–Είναι γνωστό ότι η σχέση μου με τον πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας, φίλο Νίκο Χριστοδουλίδη, είναι εξαιρετική. Έχουμε μια μακροχρόνια φιλία και συνεργασία. Εργάστηκα προσωπικά για τη διαμόρφωση του προγράμματος διακυβέρνησής του ειδικότερα στα θέματα υγείας, παιδείας και πρόνοιας. Χαίρομαι γιατί πολλές από τις πολιτικές που προτείναμε έχουν υλοποιηθεί, και σε αυτό είμαι αφοσιωμένος. Θεωρώ πως είναι σημαντικό να υπάρχει συνεργασία και συνεννόηση μεταξύ των ευρωβουλευτών και του προέδρου και των υπουργών. Αυτό θα πράξω, αν οι πολίτες με τιμήσουν με την εμπιστοσύνη τους στις επερχόμενες ευρωεκλογές.

«Η ΔΗΠΑ πάντοτε κινείται πολύ χαμηλά δημοσκοπικά. Και τούτο διότι η πλειοψηφία των πολιτών που ψηφίζει ΔΗΠΑ είναι ένα κομμάτι του εκλογικού σώματος που δεν επιθυμεί και δεν θέλει να εκφραστεί στις δημοσκοπήσεις».

ΜΑΡΙΝΟΣ ΚΛΕΑΝΘΟΥΣ, *υποψήφιος ευρωβουλευτής ΔΗΠΑ*

Κτυπάμε την πόρτα της Ευρωβουλής

Είναι γεγονός ότι οι δημοσκοπήσεις –και στον τόπο μας– τα τελευταία χρόνια σημείωσαν αρκετές αστοχίες

Συνέντευξη στον
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ

«Είναι γεγονός ότι οι δημοσκοπήσεις –και στον τόπο μας– τα τελευταία χρόνια σημείωσαν αρκετές αστοχίες. Ο στόχος που θέσαμε, του 7,5%, είναι εφικτός και υλοποιήσιμος. Κτυπάμε την πόρτα της Ευρωβουλής και η πόρτα με τη βοήθεια των πολιτών θα ανοίξει!» λέει σε συνέντευξή του ο αντιπρόεδρος και υποψήφιος ευρωβουλευτής της Δημοκρατικής Παράταξης Μαρίνος Κλεάνθους. Εξηγεί επίσης τις προτεραιότητές του σε περίπτωση εκλογής του στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ενώ γνωστοποιεί πως ήδη οι πρώην ευρωβουλευτές Ιωάννης Κασουλίδης, Τάκης Χατζηγεωργίου και Αντιγόνη Παπαδοπούλου δήλωσαν ότι θα ανταποκριθούν στο κάλεσμά του για να του δώσουν συμβουλές και εμπειρίες που είχαν από το Στρασβούργο. Ο κ. Κλεάνθους σημειώνει ότι «η ΔΗΠΑ ήδη έχει εμπλουτίσει το πρόγραμμα και τις θέσεις του ALDE», ενώ αναφορικά με την κυβέρνηση Χριστοδουλίδη λέει πώς «μπορεί κατά καιρούς να έχω εκφράσει κάποιες θέσεις που κάποιοι να θεώρησαν ως «αντιπολιτευτικές», τονίζω όμως πως μοναδικό μου κίνητρο και έγνοια είναι η πορεία της κυβέρνησης».

–Σε περίπτωση εκλογής σας ποια θέματα σκοπεύετε να προωθήσετε στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο;

–Πέρα από το Κυπριακό, έχω θέσει τις πιο κάτω προτεραιότητες: Κατ' αρχάς η Ευρώπη σήμερα αντιμετωπίζει σοβαρότατη στεγαστική κρίση, που επιβεβαιώνεται από τις τιμές των κατοικιών και των ενοικίων. Με βάση τη Eurostat, τα τελευταία χρόνια τα ενοίκια σημείωσαν αύξηση κατά μέσο όρο 20% αλλά με σημαντικές αποκλίσεις: στην Ιρλανδία έφτασε το 80%, ενώ στη Γερμανία το 40% του εισοδήματος των νέων καταβάλλεται για τη στέγαση. Η εικόνα στην Κύπρο είναι επίσης ανησυχητική! Παρά τις κοινωνικές της ευαισθησίες η Ευρώπη, για το θέμα της στέγασης, δεν έκανε όσα θα έπρεπε και θα μπορούσε. Γι' αυτό προτείνω παροχή κινήτρων που θα αυξήσουν την παροχή κατοικιών για να καλυφθεί η ζήτηση και επομένως να πέσουν οι τιμές.

Δεύτερη προτεραιότητά μου είναι η θέσπιση Ευρωπαϊκού Θεσμικού Οργάνου για την παρακολούθηση και εποπτεία της τεχνολογίας. Αυτό, δηλαδή που εισηγείται ο Yuval Harari: καμία νομοθεσία δεν θα μπορεί να ακολουθήσει τις τεχνολογικές αναπτύξεις. Γι' αυτό και αν θέλουμε η Ευρώπη να έχει ουσιαστικό ρόλο για την εποχή του AI που ξεκίνησε, θα πρέπει να λειτουργήσει θεσμικά όργανα. Τέλος, μιλώ για την ανάγκη για πράσινη μετάβαση αλλά με ψυχραιμία. Η Ευρώπη έχει θέσει πολύ ψηλά τον πήχη και δείχνει να μην έχει μελετήσει πλήρως τις συνέπειες των αποφάσεών της. Σήμερα είναι ασύμφορο να είσαι αγρότης στην Ε.Ε., αφού καλείσαι να εφαρμόσεις μια σειρά από μέτρα που πλήττουν την παραγωγή. Ταυτόχρονα, οι στόχοι για ηλεκτρικά αυτοκίνητα που έχουν τεθεί, δεν μπορούν να εφαρμοστούν λόγω αδυναμίας των ίδιων των αυτοκινητοβιομηχανιών. Υπάρχουν και άλλα θέματα για τα οποία έχω έντονη άποψη και θα παλέψω στο Ευρωκοινοβούλιο, εάν εκλεγώ: όπως ότι είμαι κατά του ενιαίου φορολογικού συντελεστή στις εταιρείες, η διαφάνεια στις αποφάσεις των τραπεζών και τα ζητήματα κοινής ευρωπαϊκής άμυνας.

–Σε τηλεοπτική εκπομπή αναφέρατε ότι η πρώτη κίνηση σε περίπτωση εκλογής σας θα είναι να πάρετε τηλέφωνο όλους τους Κύπριους ευρωβουλευτές που θήτευσαν στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Γιατί θέλετε να το πράξετε αυτό;

> *Ο στόχος που θέσαμε του 7,5% είναι εφικτός και υλοποιήσιμος.*

–Επιβεβαιώνω πως σε περίπτωση εκλογής μου θα απευθυνθώ στους προηγούμενους Κύπριους ευρωβουλευτές προκειμένου να έχω τις συμβουλές τους, τις απόψεις τους και την καθοδήγησή τους ώστε άμεσα και χωρίς να χάνω χρόνο να μπορώ να είμαι παραγωγικός στις Βρυξέλλες από την πρώτη μέρα. Το Ευρωκοινοβούλιο λειτουργεί με ένα δαιδαλώδη τρόπο. Χαίρομαι διότι ήδη οι κύριοι Ιωάννης Κασουλίδης, Τάκης Χατζηγεωργίου και Αντιγόνη Παπαδοπούλου δήλωσαν ότι θα ανταποκριθούν στο κάλεσμά μου. Την επόμενη μέρα θα απευθυνθώ και στους υπόλοιπους. Μόνο έτσι θα πάμε μπροστά, όταν χωρίς κομματικές παρωπίδες αξιοποιούμε κοινές εμπειρίες και βοηθάει ο ένας τον άλλο για τα αυτονόητα!

–Η ΔΗΠΑ έχει ενταχθεί στο Ευρωπαϊκό Φιλελεύθερο Κόμμα (ALDE). Πόση επιρροή μπορεί να ασκήσει η ΔΗΠΑ για να προωθήσει τα συμφέροντα της Κύπρου;

–Το ALDE είναι το τρίτο μεγαλύτερο ευρωπαϊκό κόμμα και αποτελεί κύριο εκφραστή των ευρωπαϊκών αρχών. Υπάρχουν μια σειρά από μεγάλα ζητήματα της Ευρώπης στα οποία οι Κύπριοι ευρωβουλευτές έχουν την πρόκληση να προσθέσουν τη δική τους διάσταση και εμπειρία. Δεν είναι μόνο το Κυπριακό. Άλλωστε, εμείς διαφωνούμε με τους μονοθεματικούς ευρωβουλευτές. Με τις σκέψεις αυτές, η ΔΗΠΑ ήδη έχει εμπλουτίσει το πρόγραμμα και τις θέσεις του ALDE και ήδη συμμετέχουμε ενεργά και παραγωγικά στις εκδηλώσεις, συνέδρια και διαδικτυακές συζητήσεις. Σε περίπτωση εκλογής Κύπριου ευρωβουλευτή η διείσδυσή μας στο ALDE θα γίνει ακόμη πιο μεγάλη, και εννοείται ότι τούτο μόνο καλό θα είναι και για τα συμφέροντα της Κύπρου!

–Η ΔΗΠΑ βρίσκεται πολύ χαμηλά στις δημοσκοπήσεις και εάν επαληθευτούν τα αποτελέσματα θα σημειώσει πτώση στα ποσοστά της. Μπορεί να ανατραπεί αυτό; Μέχρι πού είναι το ταβάνι της παράταξής σας; Στόχος είναι να εκλέξετε ευρωβουλευτή. Πόσο δύσκολο είναι να το πετύχετε;

–Να σας θυμίσω ότι η ΔΗΠΑ πάντοτε κινείται πολύ χαμηλά δημοσκοπικά. Και τούτο διότι η πλειοψηφία των πολιτών που ψηφίζει ΔΗΠΑ είναι ένα κομμάτι του εκλογικού σώματος που δεν επιθυμεί και δεν θέλει να εκφραστεί στις δημοσκοπήσεις. Είναι επίσης γεγονός, ότι οι δημοσκοπήσεις –και στον τόπο μας– τα τελευταία χρόνια σημείωσαν αρκετές αστοχίες. Άρα δεν μας απασχολεί η δημοσκοπική μας εμφάνιση. Επικεντρωνόμαστε στην ουσιαστική καθημερινή δουλειά που κάνουμε με την επαφή μας με τον κόσμο. Από εκεί αντλούμε δύναμη και αισιοδοξία πως ο στόχος που θέσαμε του 7,5% είναι εφικτός και υλοποιήσιμος. Κτυπούμε την πόρτα της Ευρωβουλής. Και η πόρτα με τη βοήθεια των πολιτών θα ανοίξει!

–Είναι γεγονός ότι ως ΔΗΠΑ στηρίξατε την εκλογή του Νίκου Χριστοδουλίδη για την προεδρία της Δημοκρατίας. Ως αντιπρόεδρος της παράταξης, ποιες είναι οι σχέσεις σας με τον πρόεδρο της Δημοκρατίας; Πιστεύετε ότι τα σφάλματα της κυβέρνησης στοίχησαν στη ΔΗΠΑ;

–Μπορεί κατά καιρούς να έχω εκφράσει κάποιες θέσεις που κάποιοι να θεώρησαν ως «αντιπολιτευτικές», τονίζω όμως πως μοναδικό μου κίνητρο και έγνοια είναι η πορεία της κυβέρνησης. Εκτιμώ και σέβομαι τον πρόεδρο Χριστοδουλίδη και εύχομαι να επιτύχει στο έργο του. Ο πρόεδρος δημιούργησε μεγάλες προσδοκίες και απαιτήσεις από την κοινωνία. Γι' αυτό και οποιαδήποτε καλόπιστη κριτική θα πρέπει να είναι ευπρόσδεκτη. Η ΔΗΠΑ δημιουργικά και θετικά βοηθά και ενισχύει το κυβερνητικό έργο όπου τούτο κρίνεται ως αναγκαίο. Απ' εκεί και πέρα, ο ίδιος ο πρόεδρος τόνισε πως είναι ο μοναδικός υπεύθυνος για τα θετικά αλλά και για τις ενδεχόμενες αστοχίες της κυβέρνησής του.

Δεν τον ενδιαφέρει ποσώς;

Της **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

Σε μια εποχή όπου η εμπιστοσύνη της κοινής γνώμης απέναντι στους θεσμούς είναι από κλονισμένη έως ανύπαρκτη δεν αρκεί οι εκπρόσωποί τους να επικαλούνται το γράμμα του νόμου προκειμένου να αιτιολογήσουν τη θέση τους απέναντι σε σοβαρά ζητήματα τα οποία προκαλούν εύλογα ερωτηματικά. Οφείλουν να έχουν γνώση και επίγνωση της κλονισμένης εμπιστοσύνης του κόσμου καθώς και των λόγων που αυτή δημιουργήθηκε και όχι να υποτιμούν την κοινή γνώμη, παραμένοντας προσκολλημένοι στην ίδια μεθοδολογία συμπεριφοράς η οποία αρέσκεται μόνο στις νομικίστικες ερμηνείες (στην καλύτερη των περιπτώσεων). As γίνω όμως πιο συγκεκριμένη.

Ο γενικός εισαγγελέας μετά από μια σωρεία χειρισμών που καθιστούν την κρίση και τη δράση του αμφιλεγόμενη εξακολουθεί να συμπεριφέρεται λες και δεν είναι υπόλογος απέναντι στην κοινωνία. Προφανώς δεν θέλει να αντιληφθεί πως δεν δικαιούται να μην ενδιαφέρεται για τη μηδαμινή εμπιστοσύνη του κόσμου προς τον ίδιο διότι ακόμα κι αν θεωρεί εαυτόν υπεράνω κριτικής, εκείνο που προέχει είναι ο θεσμός που εκπροσωπεί. Και αυτός ο θεσμός στη συνείδηση της κοινής γνώμης μέσα από τις πράξεις ή τις παραλείψεις του έχει αμαυρωθεί παντελώς. Ο τρόπος για παράδειγμα που η Εισαγγελία χειρίστηκε την υπόθεση του Θανάση Νικολάου και δη την κα Αντριάνα Νικολάου, μια γυναίκα που εδώ και 19 χρόνια προσπαθεί να τα βάλει με ένα σύστημα συγκάλυψης της δολοφονίας του γιου της, ήταν ένας από τους βασικούς λόγους που ο κόσμος έφτασε στο απόγειο της απαξίωσης του προς τον γενικό εισαγγελέα.

Η δικαστική απόφαση που δικαίωσε την κα Νικολάου ότι ο θάνατος του γιου της οφειλόταν σε δολοφονία και όχι αυτοκτονία ήταν ξεκάθαρη και ως προς τους αμφιλεγόμενους χειρισμούς της εν λόγω υπόθεσης από την Εισαγγελία. «Μέχρι το στάδιο των τελικών αγορεύσεων η θέση της Εισαγγελίας», λέει η δικαστική απόφαση, «ήταν πως ο Θανάσης αυτοκτόνησε και μόνο στην τελική της αγόρευση εισηγήθηκε πως το πόρισμα δεν πρέπει να αναφέρει αιτία θανάτου αλλά να παραμείνει ανοιχτό. Ακόμα και μετά την απόφαση του ΕΔΑΔ η Εισαγγελία πρότεινε ως εμπειρογνώμονα μάρτυρα τον κ. Σταυριανό, ο οποίος μαζί με τις αστυνομικές αρχές είχε καταλήξει στο συμπέρασμα της αυτοκτονίας».

Μετά την απόφαση του ΕΔΑΔ η Εισαγγελία αρνήθηκε να αποδεχτεί το πόρισμα των ιδιωτών ποινικών ανακριτών που ο ίδιος ο γενικός εισαγγελέας διόρισε γιατί σε αυτό αποφαίνονταν πως επρόκειτο για εγκληματική ενέργεια. Και όλα αυτά δεν τα λέω εγώ αλλά αναγράφονται στη δικαστική απόφαση της υπόθεσης του Θανάση Νικολάου. Και παρόλα αυτά ο γενικός εισαγγελέας όχι μόνο δεν αισθάνεται την παραμικρή ανάγκη να δώσει εξηγήσεις αλλά αντ' αυτού συνεχίζει απτόητος να προκαλεί το κοινό περί δικαίου αίσθημα προσφέροντας ξανά λόγους στην κοινωνία να παραμένει καχύποπτη αυτή την φορά εξαιτίας της «ευνοϊκής» μεταχείρισης που τυγχάνει για δεύτερη φορά ο κ. Κατσουνωτός από την Εισαγγελία. Η πρώτη ήταν στην υπόθεση των Φυλακών, όταν ο κ. Σαββίδης απέτρεψε ιδιωτική ποινική δίωξη εναντίον του και τώρα με την απόρριψη της εισήγησης της Αρχής κατά της Διαφθοράς για ποινική δίωξη του κ. Κατσουνωτού επειδή αυτός αρνήθηκε να απαντήσει σε ερωτήσεις που του είχαν υποβληθεί.

Ακόμα και αν ο κ. Σαββίδης υποστηρίζει πως όποιος καλείται από την ΑκΔ διατηρεί το δικαίωμα στη σιωπή, όφειλε ωστόσο να βρει τρόπους να διευκολύνει το έργο της Αρχής και όχι να στέκεται απέναντι της προστατεύοντας τον ίδιο αξιωματούχο, ο οποίος μάλιστα καλείται για διερεύνηση υπόθεσης που αφορά τον βοηθό γενικό εισαγγελέα. Τι περιμένει ο κ. Σαββίδης να υποθέσει ένας σκεπτόμενος πολίτης;

Ότι πρόκειται για αμερόληπτη γνωμάτευση και ότι κατ' ουδένα λόγο ο κ. Κατσουνωτός δεν τυγχάνει για δεύτερη φορά της προστασίας του; Ή τόσο απαξιώνει τελικά την εμπιστοσύνη της κοινή γνώμη προς τον θεσμό που εκπροσωπεί ώστε να μην τον ενδιαφέρει ποσώς αν οι πράξεις ή παραλείψεις του προκαλούν εύλογες αμφιβολίες ως προς την καθαρότητά τους;

elenixenou11@gmail.com

Ο Γιούργκεν Κλοπ, ο Γερμανός προπονητής με το μεσογειακό ταμπεραμέντο, ετοιμάζεται, μέσα σε πάνδημη συγκίνηση, ύστερα από εννέα χρόνια παραμονής στον πάγκο της ομάδας, για τον «Αποχαιρετισμό στο Ανφιλντ». Με τη θρυλική Λίβερπουλ κατέκτησε ένα πρωτάθλημα Αγγλίας και ένα Τσάμπιονς Λιγκ. Λατρεύτηκε από τους φιλάθλους με αμοιβαία τα αισθήματα. Προσοχή! Στη φωτογραφία εικονίζεται... πιστό ομοίωμά του, ένα από τα πολλά που έχουν κατακλύσει την πόλη. «Θα έρχομαι να σας βλέπω», δεσμεύτηκε.

Ενα βολικό άλλοθι

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Τον Νοέμβριο του 2022, κατόπιν μιας βραδυφλεγούς ευαισθησίας, ο Νίκος Αναστασιάδης απαιτούσε από την Ανεξάρτητη Αρχή κατά της Διαφθοράς όχι μόνο να διερευνήσει κατά προτεραιότητα τα τρία βιβλία του Μακάριου Δρουσιώτη, τη «Συμμορία», το «Έγκλημα στο Κραν Μοντανά» και το «Κράτος Μαφία» αλλά και να δημοσιοποιήσει στη συνέχεια το πόρισμά της.

Δεν ήταν μία κίνηση που στόχο είχε να αποσείσει τις σκιές για τα όσα σοκαριστικά καταγράφονταν στα τρία βιβλία που είχαν τον ίδιο ως πρωταγωνιστή. Ούτε βεβαίως ήταν μία εν βρασμώ κίνηση. Και αυτό γιατί ενώ τα βιβλία κυκλοφορούσαν καιρό πριν, ενώ τα αποσπάσματα γίνονταν viral και ενώ οι συνεργάτες του τα είχαν ξεψαχνίσει, ο ίδιος επέβαλλε επί του προκειμένου σιωπή. Ήταν λοιπόν μία εκ του ασφαλούς προσπάθεια να προλάβει καταστάσεις. Να διαχειριστεί επικοινωνιακά το γεγονός ότι λίγες μέρες προηγουμένως ο υποψήφιος για την προεδρία Ανδρέας Μαυρογιάννης, ζήτησε μέσω επιστολής του το προφανές. Αφού η Νομική Υπηρεσία έκλεινε τα μάτια γύρω από τα σκάνδαλα που καταγράφονταν και που την αφορούσαν, αφού η κυβέρνηση είχε επιβάλει σιωπή, ίσως η νεοσύστατη Ανεξάρτητη Αρχή κατά της Διαφθοράς να μπορούσε να εκτελέσει τους όρους εντολής της: να διερευνήσει το θέμα μέχρι τέλους. Ήταν όμως έτοιμη και πρόθυμη η Αρχή για ένα τέτοιο μεγάλο βήμα ή αποτελούσε εν πολλοίς μία διακοσμητική βιτρίνα; Ένα βολικό άλλοθι δηλαδή που δημιούργησε ο Νίκος Αναστασιάδης για να ρίξει στάχτη στα μάτια του κόσμου που απαιτούσε κάθαρση. Η Αρχή κατά της Διαφθοράς έχει δημιουργηθεί από το 2022. Πέραν της υπόθεσης του βοηθού γενικού εισαγγελέα για την οποία ο ίδιος νιώθει δικαιωμένος, δεν έχει ολοκληρώσει καμία άλλη έρευνα υψηλής πολιτικής σημασίας. Ενδεικτική η περίπτωση των καταγγελιών του βουλευτή του ΑΚΕΛ Χρίστου Χριστοφίδη. Καταγγελίες που αφορούσαν εισφορές πολιτογραφηθέντων στον ΔΗΣΥ, καταγγελίες για σύγκρουση συμφερόντων τόσο του προέδρου της Δημοκρατίας όσο και μελών του Υπουργικού του Συμβουλίου γύρω από τις πολιτογραφήσεις που ενέκριναν. Αυτές τις καταγγελίες, που πάνε και έρχονται δύο χρόνια χωρίς κατάληξη, αποφάσισαν πως θα τις διαχειριστούν συνταξιούχοι δημόσιοι υπάλληλοι και ακόμα περιμένουμε.

Το πόσο βολικό άλλοθι όμως θεωρήθηκε τόσο από τον τέως πρόεδρο της Δημοκρατίας όσο και από τη Γενική Εισαγγελία, πως θα είναι ο θεσμός επιβεβαιώθηκε με τον πιο ενδεικτικό τρόπο τη βδομάδα που πέρασε. Ο Μιχάλης Κατσουνωτός, του οποίου το όνομα εμπλέκεται στην πολύκροτη υπόθεση των Φυλακών, ο οποίος ήταν υπεύθυνος τροχαίας Λεμεσού, όταν έγινε το ανεξιχνίαστο δυστύχημα του 2012, ο Μιχάλης Κατσουνωτός λοιπόν στο πλαίσιο διερεύνησης καταγγελίας για χαριστική διαχείριση υπόθεσης πελάτη του δικηγορικού γραφείου του βοηθού γενικού εισαγγελέα επικαλέστηκε τη σιωπή. Και όταν η Αρχή ζήτησε από τον γενικό εισαγγελέα διεξαγωγή ποινικής ανάκρισης για ενδεχόμενη ποινική δίωξη του Μιχάλη Κατσουνωτού, αρνήθηκε να θέσει υπό ανάκριση τον συγκεκριμένο μάρτυρα, δίδοντας για δεύτερη φορά πέπλο προστασίας στον συγκεκριμένο.

Αυτή ακριβώς η κίνηση ακύρωσε πλήρως έναν θεσμό για τον οποίο κάποιοι είχαν την προσδοκία πως ίσως να οδηγήσει στην κάθαρση. Γιατί όταν γίνεται δεκτή η άρνηση του Μιχάλη Κατσουνωτού να μην απαντήσει σε καμία ερώτηση, αναμένουμε πως θα λειτουργήσει διαφορετικά ο Νίκος Αναστασιάδης; Θα λειτουργήσουν άραγε διαφορετικά πολιτικά πρόσωπα που θα κληθούν να μαρτυρήσουν, όταν το πολιτικό μέλλον κρέμεται από τον τέως πρόεδρο της Δημοκρατίας;

Αυτό που επιβεβαιώνεται από το φιάσκο της υπόθεσης του Μιχάλη Κατσουνωτού δεν είναι μόνο ότι η Γενική Εισαγγελία θα αρνείται να προχωρήσει σε ποινική ανάκριση οποιασδήποτε υπόθεσης διαφθοράς τού αποστέλλει η Αρχή, με το πρόσχημα ότι δεν τηρήθηκαν τα δικαιώματα του υπόπτου κατά την Έρευνα. Ούτε βεβαίως το προφανές, ότι θα μπορεί να διακόψει ανά πάσα στιγμή την έρευνα της Αρχής με το πρόσχημα πως ερευνά η ίδια. Είναι ότι δημιούργησε την αίσθηση, σε μία κοινωνία που περιμένει δικαίωση, πως μία ομερτά ελέγχει πλήρως το παιχνίδι της διαπλοκής. Και οι υποσχέσεις για διαφάνεια, δημιουργία κράτους δικαίου, απονομή δικαιοσύνης και λογοδοσίας, είναι ένα παραμύθι για να διηγούμαστε.

economidoum@kathimerini.com.cy

Ολγκίν για μια μέρα

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**

Πείτε ότι είστε η Μαρία Άνχελα Ολγκίν Κουεγιάρ. Για να δείτε, με τα δικά της μάτια, όχι μόνο τον πρόεδρο Χριστοδουλίδη ή τον Ερσίν Τατάρ, αλλά όλα όσα συνθέτουν την κυπριακή πραγματικότητα μισό αιώνα μετά την καταστροφή του 1974.

Έστω λοιπόν ότι γίνατε Ολγκίν για μία μέρα. Μία πολιτικός με διεθνείς περγαμηνές. Εν συντομία θυμίζω τα βασικά του πολιτικού βιογραφικού της πρώην υπουργού Εξωτερικών στην οποία ο Αντόνιο Γκουτέρες επέλεξε να αναθέσει τον δύσκολο ρόλο της απεσταλμένης του για το Κυπριακό. Κατ' αρχάς, κατάγεται από πολιτικό τζάκι, καθώς δύο μέλη της οικογένειάς της υπηρέτησαν ως πρόεδροι της Κολομβίας. Η ίδια κρατούσε το χαρτοφυλάκιο του υπουργείου Εξωτερικών επί οκτώ έτη, και το όνομά της συνδέθηκε με την ανανέωση των διπλωματικών σχέσεων της χώρας της με τη Βενεζουέλα. Με αυτά τα διαπιστευτήρια, μας συστήθηκε πριν από τρεις μήνες κατά την πρώτη επίσκεψή της στο νησί: «Προέρχομαι από μια χώρα που μετρούσε πενήντα χρόνια συγκρούσεων. Θα συνεργαστώ με τους δύο ηγέτες για να κάνω το καλύτερο για την Κύπρο» δήλωσε.

Πολύ αμφιβάλλω αν καταλάβαμε τότε τι εννοούσε. Γιατί λίγοι ίσως γνωρίζουν, εδώ στον ομφαλό της γης όπου διαβιούμε στις δυο πλευρές της Πράσινης Γραμμής, τη σημαντική διπλωματική εμπειρία της 60χρονης Κολομβιανής. Μπορεί το Νόμπελ Ειρήνης να το πήρε ο πρόεδρος Χουάν Μανουέλ Σάντος, όμως το κουπί της επίπονης διαπραγμάτευσης με τους αντάρτες FARC το τράβηξε η Ολγκίν Κουεγιάρ. Σε αυτής της γυναίκας τα παπούτσια σας ζητώ να μπείτε έστω για μία μέρα. Η οποία ήλθε, είδε και απήλθε, λιγότερο αισιόδοξη καταπώς φαίνεται, αλλά πάντως σοφότερη. Και δεν μιλάω μόνο για τις κατ' ιδίαν συζητήσεις με τους πρωταγωνιστές του Κυπριακού και τη λεγόμενη «κοινωνία των πολιτών». Κάτι μου λέει ότι οι συνεργάτες της την τροφοδότησαν με όσα πικρόχολα γράφονται τον τελευταίο καιρό, σαν να φταίει εκείνη για το αδιέξοδο ή χρεώνεται την αδιαλλαξία των Τούρκων και τον μικρομεγαλισμό του Τατάρ. Μας φταίει η κυρία Ολγκίν γιατί δεν έστησε δημόσια λαϊκό δικαστήριο, λες και το ζητούμενο 50 χρόνια μετά το έγκλημα του 1974 είναι η απόδοση δικαιοσύνης.

Αν εγώ ήμουν Ολγκίν, έστω και μία μέρα, θα σκεφτόμουν πόση επαφή έχουν με την πραγματικότητα στη νήσο Κύπρο, όταν λίγο πιο κάτω η Μέση Ανατολή φλέγεται από τις συγκρούσεις. Όταν κανείς δεν ασχολείται με το Κυπριακό, ούτε καν η κοινή γνώμη σε Ελλάδα και Τουρκία που –θεωρητικά– το πρόβλημα τούς αφορά. Όταν ο χρόνος τα έχει αλέσει όλα, και στον Βορρά κτίζουν μετά μανίας αλλοιώνοντας τον χαρακτήρα της πατρίδας που κάποτε γνωρίζαμε. Όταν χρόνο με τον χρόνο η μνήμη εξασθενεί και το τοπίο της Ιστορίας θολώνει. Ή όπως πικρά γράφει η συγγραφέας Φαϊζέ Οζντεμιρτζιλέρ: «Ακόμα αν θέλουν, ας βράσουν την ιστορία σου να πιούνε το ζουμί της. Πότε θα γίνεις άνθρωπος; Πότε θα γίνεις νησί, νησί μου; Αυτό να μου πεις».

Αν ήμουν Ολγκίν για μία μέρα και εισέπραττα όλη αυτή την απαξίωση για τον ρόλο των Ηνωμένων Εθνών, ή ακόμα χειρότερα την αδιαφορία για την επανέναρξη των συνομιλιών, το πολύ να έλεγα ένα «good night and good luck» κι ύστερα να τραβούσα για άλλες πολιτείες. Όπου τέλος πάντων μπορεί η διπλωματία να είναι αποτελεσματική στην επίλυση χρόνιων διενέξεων. Ο Αβέρωφ Νεοφύτου, της ρεαλιστικής σχολής σκέψης του Κυπριακού, στην τελευταία του δημόσια παρέμβαση το έθεσε απλά αλλά ευθύβολα: «Ουσιαστικά, η κυρία Ολγκίν μάς επισήμανε ότι δεν υπάρχει οποιοδήποτε εχέγγυο που θα την οδηγούσε σε θετική εισήγηση για επανέναρξη του διαλόγου. Η ωμή πραγματικότητα είναι ότι σε έξι βδομάδες έρχεται ο Ιούλιος, οπότε και εξαντλείται το εξάμηνο χρονοδιάγραμμα. Δεν είναι βέβαιο αν η ειδική απεσταλμένη θα μας επισκεφτεί ξανά, αλλά ακόμα και εάν το πράξει, θα είναι σίγουρα και η τελευταία φορά». Ας ελπίσουμε να μη δικαιωθεί, γιατί, όσο κι αν αρνούμαστε να το αποδεχτούμε, αυτό που ακολουθεί την «τελευταία φορά», μοιραία, είναι τα δύο κράτη.

stavros.christodoulou@gmail.com

Η επίσημη διαστρέβλωση της πραγματικότητας

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Ανέκαθεν θεωρούσα ότι δεν υπάρχει τίποτα πιο εκνευριστικό από τη διαστρέβλωση της πραγματικότητας. Ειδικά όταν δράστες της διαστρέβλωσης είναι αξιωματούχοι κρατών ή θεσμών, που στοχεύουν στην παραπλάνηση της κοινωνίας των πολιτών. Γιατί πέραν από την υποτίμηση της νοημοσύνης όλων, η διαστρέβλωση αντανακλά αυτή την προκλητική άνεση του κατόχου της εξουσίας, που θεωρεί ότι μπορεί να λέει ό,τι θέλει, γνωρίζοντας ότι απέχει χιλιόμετρα από την πραγματικότητα, αλλά εκλαμβάνει ως δεδομένο ότι θα αναπαραχθεί ως η απόλυτη αλήθεια και θα εμπεδωθεί ως τέτοια.

Αυτό ακριβώς έγινε στο Προεδρικό, μετά τη συνάντηση του προέδρου Χριστοδουλίδη με την προσωπική απεσταλμένη του γ.γ. ΟΗΕ. Ο κυβερνητικός εκπρόσωπος Κωνσταντίνος Λετυμπιώτης κλήθηκε να απαντήσει κατά πόσον η Μαρία Άνχελα Ολγκίν Κουεγιάρ προτρέπει την ελληνοκυπριακή πλευρά «να κάνει περισσότερα». Και απάντησε ο κ. Λετυμπιώτης, «δεν νομίζω να προτρέπει τον πρόεδρο της Δημοκρατίας» η κα Ολγκίν, και παρέπεμψε στον Ερσίν Τατάρ και στην άρνησή του να συναινέσει σε τριμερή συνάντηση, αφήνοντας να εννοηθεί ότι όλες οι πιέσεις της Κολομβιανής επίσημης του ΟΗΕ, εξαντλούνται αποκλειστικά και μόνο στην τουρκική πλευρά.

Δυστυχώς, οι τοποθετήσεις του κ. Λετυμπιώτη αποτελούν την πλέον επίσημη εκδοχή διαστρέβλωσης της πραγματικότητας. Διότι, η αλήθεια είναι ότι η κα Ολγκίν έχει ζητήσει από τον πρόεδρο Χριστοδουλίδη «να κάνει περισσότερα» και να προβεί σε ανοίγματα προς την τουρκοκυπριακή πλευρά, στα οποία μάλιστα προσέδωσε συγκεκριμένο περιεχόμενο. Σύμφωνα με πληροφορίες που δημοσίευσε η «Κ», η Μαρία Άνχελα Ολγκίν Κουεγιάρ εισηγήθηκε προς την ελληνοκυπριακή πλευρά και προς τον πρόεδρο Χριστοδουλίδη, να συναινέσει σε απευθείας εμπόριο από το ψευδοκράτος προς τα κράτη-μέλη της Ε.Ε., στη βάση της γνωστής πρότασης Κανονισμού της Κομισιόν που υποβλήθηκε πριν από 20 χρόνια και στοχεύει στην «ταϊβανοποίηση» του κατεχόμενου τμήματος της Κύπρου. Η κα Ολγκίν συνέστησε ακόμη στον πρόεδρο Χριστοδουλίδη να προχωρήσει σε νομιμοποίηση του κατεχόμενου αεροδρομίου Τύμπου. Όλα αυτά που εισηγήθηκε η κα Ολγκίν είναι απαράδεκτα, γιατί θα οδηγήσουν εκ των πραγμάτων σε «κλείσιμο» του Κυπριακού πριν καν τεθεί θέμα διαπραγμάτευσης και χωρίς αντάλλαγμα για την ελληνοκυπριακή πλευρά. Ωστόσο, το να τα κρύβουμε και να θεωρούμε ότι μπορούμε να διαστρεβλώνουμε την πραγματικότητα, με τόση άνεση, όση αυτή που αισθάνεται ο κ. Λετυμπιώτης όταν ισχυρίζεται αναληθώς ότι η κα Ολγκίν δεν έχει προβεί σε προτροπές προς τον πρόεδρο της Δημοκρατίας, αλλά μόνο προς τον Τατάρ, ξεπερνά τα όρια της γελοιότητας και αγγίζει τα όρια του εμπαιγμού.

Θα ανέμενε κανείς ότι όσοι δημοσιογράφοι άκουσαν ζωντανά τον κ. Λετυμπιώτη να ζωγραφίζει ένα τέτοιο ανειλικρινές πορτρέτο, «δεν θα το αγόραζαν». Και ακόμη περισσότερο «δεν θα το πωλούσαν», στην κοινή γνώμη. Ωστόσο, ο ισχυρισμός του κ. Λετυμπιώτη μπήκε στα σπίτια όλων μας, χωρίς κριτική. Ως να έχουν πάθει όλοι «επιλεκτική αμνησία». Και κυρίως ο κ. Λετυμπιώτης, ο οποίος δείχνει να μην θυμάται τι ζητάει η Ολγκίν και τι είχε πει ο ύπατος αρμοστής της Βρετανίας, δημοσίως και σε συνέντευξη στην «Κ», καλώντας την ελληνοκυπριακή πλευρά «να κάνει περισσότερα». Η ίδια η προσωπική απεσταλμένη του γ.γ. ΟΗΕ, στην πλέον πρόσφατη συνέντευξή της, στη Μαρίνα Οικονομίδου, στην «Κ», ήταν αρκούντως αποκαλυπτική: «Η κυβέρνηση Χριστοδουλίδη έχει μια πολύ καθαρή εικόνα και ξέρει τι θα μπορούσε να ξεκλειδώσει τη διαδικασία», είπε χαρακτηριστικά η κα Ολγκίν.

Γνωρίζει λοιπόν η κυβέρνηση Χριστοδουλίδη, σύμφωνα με την κα Ολγκίν, τι θα μπορούσε να ξεκλειδώσει τη διαδικασία. Ο κ. Λετυμπιώτης που είναι μέλος αυτής της κυβέρνησης, ο άνθρωπος που έχει επιφορτιστεί με την ενημέρωση των δημοσιογράφων και κατά συνέπεια με την ενημέρωση της κοινής γνώμης, πώς είναι λοιπόν δυνατόν να ισχυρίζεται ότι δεν έχει καμιά εικόνα; Και αντί να τοποθετείται με ειλικρίνεια, να εκτρέπει τις προτροπές της κας Ολγκίν αποκλειστικά και μόνον στον Τατάρ;

Όλοι οι δημοσιογράφοι θα έπρεπε να απαιτούμε την πραγματικότητα. Την αλήθεια. Ωμή και ψυχρή, όπως την έχει μεταφέρει η κα Ολγκίν προς τον πρόεδρο Χριστοδουλίδη. Όχι στο τρίτο της ταξίδι, αλλά πολύ νωρίτερα. Κι αν δεν μπορεί ο κ. Λετυμπιώτης να λέει την αλήθεια, ας φροντίσει να αλλάξει τίτλο και ας ονομάζεται κάτι άλλο. Γιατί αυτό που κάνει, δεν είναι, ούτε και μπορεί να εκλαμβάνεται, επίσημη ενημέρωση της κυβέρνησης, ενός πραγματικού κράτους.

xanthoulis.pavlos@gmail.com

Η εθνική μας βιομηχανία χρήζει προστασίας

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Είμαστε ο λαός της υπερβολής, πάμε εύκολα από το ένα άκρο στο άλλο. Αποθεώσαμε τον τουρισμό σαν βασικό μοχλό ανάπτυξης κατά την περίοδο της μεγάλης οικονομικής κρίσης. Τώρα κινδυνεύουμε να πάμε στο άλλο άκρο, συζητώντας μόνο το –υπαρκτό– πρόβλημα του υπερτουρισμού. Αναδείξαμε το πρόβλημα της παράνομης ξαπλώστρας και της κατάληψης του δημόσιου χώρου, αλλά δεν μπορούμε να πάμε στο άλλο άκρο, στο κυνήγι κάθε ξαπλώστρας ξενοδοχείου ασχέτως του αν έχει άδεια η όχι. Ως συνήθως, η αλήθεια βρίσκεται κάπου στη μέση.Εμείς εδώ στην «Κ» νιώθουμε ότι έχουμε την ευθύνη να προσπαθήσουμε να βάλουμε τον διάλογο σε μια πρακτική και λογική βάση, που θα αποφύγει τις ακρότητες και τις υπερβολές. Την έχουμε, γιατί αυτή η συζήτηση ξεκίνησε πριν από καιρό από αυτές εδώ τις στήλες.

Τι εννοούμε όταν μιλάμε για το φαινόμενο του υπερτουρισμού;

• Την υπέρμετρη δόμηση και ανάπτυξη του τουρισμού σε συγκεκριμένες περιοχές χωρίς καμία προηγούμενη σοβαρή περιβαλλοντική ή κυκλοφοριακή μελέτη. Και χωρίς πρώτα να κατασκευαστούν οι απαραίτητες υποδομές, λιμάνια, πάρκινγκ, συστήματα ύδρευσης, αποχέτευσης και διαχείρισης των απορριμμάτων.

• Το πρόβλημα του υπερκορεσμού αστικών γειτονιών είτε από το Airbnb είτε από έναν πολτό ομοιογενών καταστημάτων, που στερούν από αυτές τις περιοχές τον παραδοσιακό τους χαρακτήρα και τις καταργούν από κανονικές γειτονιές, προσβάσιμες στους κατοίκους της πόλης για να ζήσουν εκεί.

• Το πρόβλημα της διαχείρισης προορισμών, με αποκορύφωμα την κρουαζιέρα. Η «Κ» έδωσε μάχη διαχρονικά για την απελευθέρωση του καμποτάζ, αλλά όχι για να φτάσουμε στην τρέλα της ταυτόχρονης άφιξης πολλών τεράστιων πλοίων, οι επιβάτες των οποίων κυριολεκτικά συνθλίβουν διάφορους προορισμούς.

• Την επιβολή κανόνων και του νόμου σε προορισμούς που κινδυνεύουν να γίνουν κόμβοι παγκόσμιας παρανομίας και του οργανωμένου εγκλήματος.

• Την επιβολή κανόνων ακόμη και στις θάλασσες όπου η ξέφρενη επιδότηση ενοικιαζόμενων σκαφών θα καταλήξει σε κορεσμό, με σφοδρές αντιρρήσεις του τοπικού πληθυσμού.

• Την εξεύρεση πρακτικών λύσεων για τη διαμονή του προσωπικού που εργάζεται σε μεγάλους τουριστικούς προορισμούς χωρίς να δημιουργείται τεράστιο πρόβλημα για τις τοπικές κοινωνίες.

Βρισκόμαστε σε ένα κρίσιμο σημείο. Ολα αυτά είναι προβλήματα που έχουν λύση εάν η κεντρική κυβέρνηση, οι τοπικές αρχές και ο ιδιωτικός τομέας συνεργαστούν και ανατρέξουν σε επιτυχημένα παραδείγματα διαχείρισής τους από άλλες χώρες. Αρκεί να υπάρξει ισχυρή βούληση (σαν αυτή που έχει επιδείξει μόνο το υπουργείο Οικονομικών έως τώρα), επαγγελματισμός, να ξεμπλέξουν οι αρμοδιότητες και να πάρουν το πάνω χέρι οι δυνάμεις του τουρισμού που δεν σκέπτονται μόνο την αρπαχτή. Γίνεται, και θα ενισχύσει το brand της χώρας και στο τέλος τέλος και την αξία των περιουσιών όσων επενδύουν στον τουρισμό. Εχουν ήδη γίνει πολλά βήματα, ο ελληνικός τουρισμός είναι πολύ πιο επαγγελματικός και κοσμοπολίτικος σε σύγκριση με το παρελθόν. Αν όμως ο ίδιος ο κλάδος δεν κάνει την απαραίτητη αυτορρύθμιση και δεν απαιτήσει υποδομές, περιορισμούς στη δόμηση και επιβολή του νόμου, το σημερινό τουριστικό θαύμα δεν θα αντέξει στον χρόνο. Ας μην ξεχνάμε, επίσης, και κάτι άλλο, ότι ο μέσος Ελληνας νιώθει πλέον ότι ένα μέρος των τουριστικών προορισμών δεν είναι πια προσιτό σε αυτόν. Οι ακρότητες ελλοχεύουν. Γι' αυτό χρειάζεται αυτή η συζήτηση και να βάλουμε στόχους για το πώς θα προστατεύσουμε τη μεγάλη μας εθνική βιομηχανία.

Το μεγάλο παιχνίδι

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΟΡΔΑΝΙΔΗ**

Δεν θα έλεγε κανείς πως είχε συγκλονιστικό ενδιαφέρον η επίσκεψη του πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη στην Αγκυρα και οι συνομιλίες του με τον πρόεδρο της Τουρκίας Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν. Το γεγονός ότι οι δημοσιογράφοι δεν είχαν τη δυνατότητα να υποβάλουν ερωτήσεις διευκόλυνε την ομαλή ολοκλήρωση μιας διαδικασίας, που επί του παρόντος εξυπηρετεί τους στόχους των δύο ηγετών. Η μετατροπή της Μονής της Χώρας σε τζαμί, η λειτουργία του οποίου εγκαινιάσθηκε την παραμονή της επισκέψεως του κ. Μητσοτάκη, προκάλεσε μέγα ερεθισμό και επικρίθηκε δριμύτατα από υπουργούς και σχολιαστές. Ο κ. Μητσοτάκης αναφέρθηκε στο θέμα στη συζήτησή του με τον κ. Ερντογάν και στις δηλώσεις που ακολούθησαν εξέφρασε την ικανοποίησή του ότι η Μονή της Χώρας –ως τζαμί– θα είναι ανοικτή σε επισκέπτες αλλοθρήσκους. Ούτως ή άλλως, αυτό συμβαίνει και μετά τη μετατροπή της Αγίας Σοφίας σε ισλαμικό τέμενος. Αυτό είναι που ενδιαφέρει άλλωστε και την UNESCO.

Αιφνιδιάστηκε η πρωθυπουργική αποστολή από την πρόσκληση που απηύθυνε ο κ. Ερντογάν στον Οικουμενικό Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως, ο οποίος παρακάθησε στο γεύμα που εδόθη προς την ελληνική αποστολή. Προφανώς ο Τούρκος πρόεδρος εσκέφθη πως ει ο Πατριάρχης μεθ' ημών, εκών άκων, ουδείς καθ' ημών.

Η μεγάλη έκπληξη, ωστόσο, ήταν όταν ο κ. Ερντογάν στη δευτερολογία του έκρινε σκόπιμο να ανασκευάσει τη φιλοϊσραηλινή τοποθέτηση του Ελληνα πρωθυπουργού, που είχε χαρακτηρίσει τη Χαμάς «τρομοκρατική οργάνωση». Ενώ ο Τούρκος πρόεδρος τόνισε με έμφαση πως η Χαμάς είναι «αντιστασιακή οργάνωση».

Διάφοροι εν Ελλάδι αναλυτές απέδωσαν την παρέμβαση του κ. Ερντογάν σε μια προσπάθειά του να επαναπροσεγγίσει τους ισλαμιστές ψηφοφόρους, η απήχηση των οποίων αυξήθηκε εντυπωσιακά, με αποτέλεσμα την ήττα που υπέστη ο Τούρκος πρόεδρος στις τελευταίες αυτοδιοικητικές εκλογές.

Δεν πρόκειται, βεβαίως, μόνον περί αυτού. Σε αντίθεση με την Ελλάδα, ο κ. Ερντογάν ασκεί εξωτερική πολιτική περιφερειακής δυνάμεως. Και ασφαλώς τελεί εν γνώσει της προσπαθείας των ΗΠΑ να συγκροτήσουν πολυεθνική δύναμη μετά τον πόλεμο στη Γάζα, με τη συμμετοχή κάποιων αραβικών κρατών, που όμως μέχρι στιγμής διστάζουν.

Δικαιολογημένα, άλλωστε, αφού οι Αμερικανοί δεν είναι διατεθειμένοι να στείλουν στρατιωτικές δυνάμεις και προτιμούν να ενεργούν δι' αντιπροσώπων. Ούτε καμία από τις ευρωπαϊκές χώρες του ΝΑΤΟ είναι διατεθειμένη να εμπλακεί σε αυτή την περιπέτεια.

Εκ των πραγμάτων ο κ. Ερντογάν, ως ηγέτης της μόνης ισλαμικής χώρας του ΝΑΤΟ, με παρουσία αιώνων στην περιοχή, δεν είναι δυνατόν να μην ενδιαφέρεται για το μεγάλο παιχνίδι, που βρίσκεται σε εξέλιξη. Η Οθωμανική Αυτοκρατορία υπήρξε από αιώνες το ασφαλές καταφύγιο των διωκόμενων Εβραίων στην Ευρώπη. Ούτε η σύγχρονη Τουρκία επλήγη από το μίασμα του αντισημιτισμού. Στόχος των επικρίσεών του είναι ο Ισραηλινός πρωθυπουργός και μόνον. Αναμένουμε απλώς τη συνέχεια.

ΣΥΡΙΖΑ-ΠΑΣΟΚ: πόσα άλλαξαν από το φθινόπωρο

Του **ΗΛΙΑ ΜΑΓΚΛΙΝΗ**

Πάρα πολύς κόσμος θα προσέλθει στις κάλπες στις ευρωεκλογές, αποφασίζοντας τι θα ψηφίσει τα τελευταία εικοσιτετράωρα.

Δεν είναι κάτι πρωτοφανές αυτό, ειδικά όταν μιλάμε για τις εκλογές του Ευρωκοινοβουλίου. Δεν αναφερόμαστε, φυσικά, στους «μπετόν αρμέ» ψηφοφόρους, που βρέξει-χιονίσει το ιδεολογικό τους υπόβαθρο τους έχει απαλλάξει μια και καλή από τέτοια διλήμματα.

Για όλους τους υπόλοιπους, όμως (που μάλλον είναι και οι περισσότεροι), το κρίσιμο διακύβευμα, για να χρησιμοποιήσουμε κι εμείς αυτή τη λέξη του συρμού, είναι αν θα «στείλει ένα μήνυμα» στην κυβέρνηση ή όχι.

Πρακτικά, αυτό σημαίνει ότι μπορεί κάποιος να πάει να ψηφίσει όχι ένα κόμμα ή πρόσωπα τα οποία υποστηρίζει απαραίτητα, αλλά, διαθλαστικά, να πει στο κυβερνών κόμμα ότι κάπως πρέπει να συμμαζευτεί για τη συνέχεια.

Αν θέλουμε να μπούμε ακόμα πιο βαθιά στο πρακτικό κομμάτι, πέρα από τις ανώδυνες επιλογές των λεγόμενων «μικρών» κομμάτων, το μήνυμα που (υποτίθεται ότι) θα στείλει στην κυβέρνηση ένας μέσος ψηφοφόρος θα αποσταλεί μέσω δύο βασικών οδών: ΣΥΡΙΖΑ ή ΠΑΣΟΚ.

Αυτό το σκέλος μάλλον θα είναι και το δεύτερο πιο ενδιαφέρον κομμάτι αυτών των μάλλον αδιάφορων (έως αυτή τη στιγμή τουλάχιστον) ευρωεκλογών. (Το πρώτο πιο ενδιαφέρον στοιχείο αυτής της εκλογικής αναμέτρησης είναι, βέβαια, τα ποσοστά που θα συγκεντρώσει η κυβέρνηση και το μέγεθος της φθοράς, ή μη, που θα καταδείξει η κάλπη.)

Οταν πριν από περίπου εννέα μήνες εμφανίστηκε στο προσκήνιο ο Στέφανος Κασσελάκης, τα πράγματα έδειχναν, για αρκετό χρονικό διάστημα, ξεκάθαρα: ο ΣΥΡΙΖΑ έχανε συνεχώς έδαφος έναντι του ΠΑΣΟΚ, το οποίο, καθώς περνούσαν οι μήνες και ο Στ. Κασσελάκης έπεφτε από τη μία γκάφα στην άλλη (σε συνδυασμό με τη διάσπαση του ΣΥΡΙΖΑ), οι δημοσκοπήσεις έδειχναν δεύτερο κόμμα το ΠΑΣΟΚ του κ. Ανδρουλάκη.

Εδώ και καιρό, αυτό έχει αλλάξει. Και, νομίζω, άρχισε σιγά σιγά να αλλάζει σε μεγάλο βαθμό την ταραγμένη περίοδο της συζήτησης περί της τεκνοθεσίας από τα ομόφυλα ζευγάρια. Η στάση του ΠΑΣΟΚ εκεί (ή μάλλον, η μη στάση του) έστειλε ένα μήνυμα προς τους αναποφάσιστους: Είμαι ένας από εσάς, είμαι κι εγώ αναποφάσιστος. Αυτό, εννοείται, είναι το τελευταίο που θέλει να ακούσει ένας ψηφοφόρος από ένα κόμμα και έναν πολιτικό αρχηγό.

Παράλληλα, ο Στέφανος Κασσελάκης σοβαρεύτηκε (κάπως). Συμμαζεύτηκε. Εμαθε ορισμένα πράγματα ή, απλώς, τον συνηθίσαμε. Πρώτα απ' όλα, ξεπεράστηκαν –προσώρας– όλες οι σοβαρές εσωτερικές γκρίνιες με τον Παύλο Πολάκη. Επειτα, η Νέα Αριστερά αποδείχθηκε αμελητέα ποσότητα για τον ΣΥΡΙΖΑ. Και, το κυριότερο, ως κάτι ανάλογο πέρασε προς τα έξω και το ΠΑΣΟΚ.

Στην πρόσφατη περιοδεία του, ο Στέφανος Κασσελάκης δέχθηκε ομοφοβικού τύπου ύβρη από νεαρό παρευρισκόμενο. Η αντίδρασή του ήταν ψύχραιμη και αξιοπρεπής. Επιπλέον, δεν έδωσε καμία συνέχεια. Ούτε μηνύσεις ούτε τίποτα, το αντίθετο μάλιστα: συνομίλησε με το παιδί αυτό και τους γονείς του σε καλό κλίμα. Κάτι τέτοια μετράνε θετικά προς μια μεγάλη μερίδα κόσμου.

Με αυτά και με αυτά, ο ΣΥΡΙΖΑ έχει καταστεί και πάλι δεύτερος πόλος, αφήνοντας πίσω του το ΠΑΣΟΚ. Είναι ένα αρνητικό κατόρθωμα αυτό για το τελευταίο.

Τι μένει να φανεί; Σε ποιο βαθμό, η άνοδος του ΣΥΡΙΖΑ θα μεταφραστεί σε ψήφους στις επικείμενες ευρωεκλογές. Η κυβέρνηση δείχνει να αντέχει ακόμα, να κρατάει γερά και σταθερά παρά τη φυσιολογική φθορά των τόσων χρόνων εξουσίας.

Ισως βρεθούμε προ εκπλήξεων όταν ανοίξουν οι κάλπες. Π.χ., η κυβέρνηση να ξανανιώσει ή ο ΣΥΡΙΖΑ και ο Στ. Κασσελάκης να ανεβάσουν ανέλπιστα τα ποσοστά τους.

Πάντως, αυτό που πολλοί θεωρούσαμε περίπου δεδομένο το περασμένο φθινόπωρο, ότι οι ευρωεκλογές θα είναι το «κύκνειο άσμα» του Στ. Κασσελάκη στην Κουμουνδούρου, δεν φαίνεται να ισχύει πια.

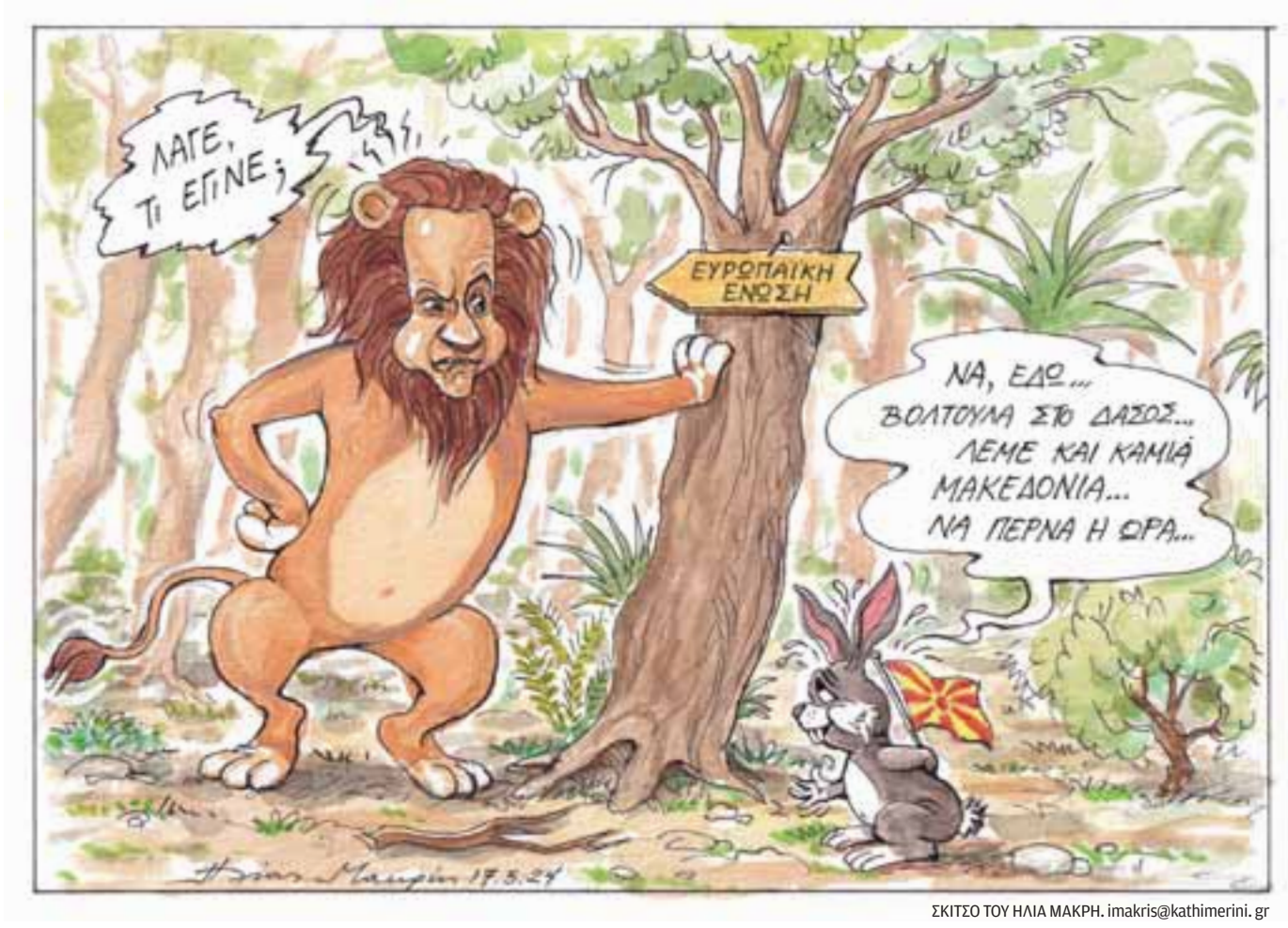

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. imakris@kathimerini.gr

Ο συλλογικός εαυτός ως ντεκόρ

Του **ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΠΑΝΤΟΥΛΑ**

Οι όχι τακτικοί αναγνώστες της πεζογραφίας είναι επιφυλακτικοί με τα ευπώλητα βιβλία και, κατά τη γνώμη μου, καλά κάνουν, διότι η δημοφιλία τους οφείλεται σε εξωκειμενικούς, συνήθως, λόγους.

Στη Μεταπολίτευση γκώσαμε από την πεζογραφία της μεταπολεμικής «αντίστασης». Δεν είναι κακό να επικαλείται κάποιος τα βιώματά του. Κακό είναι να μη λογοδοτεί σε αυτά αλλά στους ψυχαναγκασμούς των προκαταλήψεών του. Ετσι, κατά κύριο λόγο, γράφτηκαν συνεπείς στη στράτευσή τους μπροσούρες αλλά όχι λογοτεχνία – τουλάχιστον καλή.

Μετά την «επαναστατική διαπαιδαγώγηση» ακολούθησε ένα διάστημα που «ξεβλαχέψαμε», όπως αποτίμησε ο μέγας αυτουργός της προοδευτικής ελαφρότητας, και λατρέψαμε με αβαθείς ενδοσκοπήσεις και εγκεφαλισμούς την αυτοαναφορική πλευρά μας. Τα τελευταία χρόνια έχω την εντύπωση ότι πισωκοιτάζουμε έτι περαιτέρω, καθώς πληθαίνουν τα μυθιστορήματα που αναμετρώνται με την προπολεμική περίοδο και την επαρχία.

Η τηλεοπτική μεταφορά μάλιστα κάποιων εξ αυτών τους εξασφαλίζει εμπορική καλοτυχία. Τι μένει, αν μένει κάτι στην πεζογραφία, από τους ευκαιριακούς αναγνώστες μένει να αποδειχθεί. Για την ώρα, η οπτικοποίηση των πεζογραφημάτων παραμένει εξόφθαλμα πρόχειρη, χοντροκομμένη, επιφανειακή και ανερμάτιστη, επιλέγοντας μετ' επιτάσεως να επικεντρωθεί σε εξωσυζυγικές δραστηριότητες και στους καρπούς αυτών.

Πέραν όμως της τηλεοπτικής κακοτυχίας των μυθιστορημάτων, η αναδρομή στο παρελθόν και στην περιφέρεια περιγράφει ευκρινώς μια νέα, λιγότερο ή περισσότερο, ανεπίγνωστη επιθυμία επανασύνδεσης με τη ρίζα και το ριζικό μας, δηλαδή με τον συλλογικό μας εαυτό.

Αλλά όσο οι συγγραφείς δεν αναγνωρίζουν τον εαυτό τους ως απόληξη αυτού που πραγματεύονται και παριστάνουν τους διερχόμενους, η πρόσληψη προκύπτει αποσπασματική και διολισθαίνουν ανεπαισθήτως στην υπονόμευση, παρά την κάποια φιλοτιμία που διανθίζει την επιτηδευμένη γλώσσα τους με ιδιωματισμούς. Θέλω να πω –και το λέω επικαλούμενος όχι τόσο τις σπουδές μου όσο την εμπειρία μου– ότι οι γεράσμιοι άνθρωποι της αλλοτινής Ελλάδας και των περιφερειών της δεν μιλούσαν σαν συνταξιούχοι γυμνασιάρχες και πολύ περισσότερο δεν σκέφτονταν σαν ήρωες σαπουνόπερας ή αναγνώστες εγχειριδίων αυτοβοήθειας. Οπως και να έχει, τα καλολογικά στοιχεία (ενίοτε και η εκζήτηση) είναι κατάλληλα για εκθέσεις ιδεών, όχι όμως για αξιανάγνωστη πεζογραφία, όπως λ.χ. αυτή που συναντάμε στο εξαίρετο μυθιστόρημα του Σωτήρη Δημητρίου «Ουρανός απ' άλλους τόπους», που επιβεβαιώνει, κοντά σε άλλα πολλά, ότι η γλώσσα παράγει νόημα.

Αλλά αυτό το βιβλίο συνιστά εξαίρεση. Κανόνας είναι η άνευρη ρητορικότητα, οι ανολοκλήρωτοι χαρακτήρες, η απλοϊκή αντιπαράθεση καλού και κακού, η γκροτέσκα αναπαράσταση των κοινοτήτων και του αξιακού τους κώδικα. Και δεν είναι απλώς ότι οι ιστορίες δεν πείθουν. Είναι ότι με την ανεπαρκή διαπραγμάτευσή τους μεταποιούν τα ιστορικά συμφραζόμενα σε καρικατούρες. Εχουμε, δηλαδή, τις χρονικές και γεωγραφικές συντεταγμένες τους, αλλά στην πραγματικότητα δεν έχουμε ούτε τόπο ούτε χρόνο. Αντιθέτως, έχουμε περίσσεια συγγραφικών προκαταλήψεων που κλείνουν το μάτι στον αναγνώστη, επιβεβαιώνοντάς του με ερμηνευτική υπεροψία και ολότελα σημερινούς όρους πόσο υπεράνω των Μπυθουλαίων είναι η εποχή μας. Γι' αυτό, ενώ πλεονάζουν η φτώχεια, η δυστυχία και η κατάκριση, απουσιάζει παντελώς η χαρά.

Είμαι πρόθυμος να κατανοήσω τις αστοχίες. Να τις κατανοήσω όμως ως αδυναμίες κι όχι ως πεζογραφικές αρετές.

Αλλιώς, κοντά σε αυτήν την πλημμελή και στενόκαρδη προσέγγιση, με την οποία συν τοις άλλοις αποφεύγεται ο κομψοπρεπής ψόγος της «ηθογραφίας», θα πρέπει να αθροίσουμε και τις αζήτητες διευκρινίσεις των συγγραφέων που αποσαφηνίζουν σε όλους τους τόνους ότι δεν διέπονται από κανενός είδους νοσταλγία. Μόνος σκοπός τους είναι η (αυτοδικαίωτη) διαχείριση κάποιου γενέθλιου τραύματος.

Ας αφήσουμε κατά μέρος το παράδοξο τέτοιων δηλώσεων κι ας αποδεχθούμε ότι η νοσταλγία, δηλαδή η πέραν της νομολογίας δικαιοσύνη, δεν είναι παρά η αποφυγή της ύβρεως της εξατομίκευσης. Είναι η περηφάνια των αδύναμων που δεν αξιώθηκαν ούτε υποσημείωση στις επίσημες αφηγήσεις μας.

Και κάτι ακόμη σε σχέση με τις αχρείαστες δηλώσεις των συγγραφέων που εντρυφούν στο παρελθόν χωρίς να το νοσταλγούν. Η νοσταλγία δεν είναι παρά ανθρώπινος πόθος αιωνιότητας. Και, κατά την κρίση μου, δεν είναι ιδεώδης τρόπος να ξεκινάς σκοποβολή πυροβολώντας τα πόδια σου.

Ο κ. Θεόδωρος Παντούλας είναι συγγραφέας.

Οι Σεπτέμβρηδες που θα έρθουν

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Ιστορικά δεν υπήρξε ποτέ, τα τελευταία χρόνια, κάποια κορύφωση του Κυπριακού το καλοκαίρι. Η τελευταία στο Κραν Μοντανά μπορεί να ήταν στην αρχή, που λέμε, της σεζόν, αλλά τον Ιούλιο και τον Αύγουστο τα πάντα στην Κύπρο παγώνουν για να ξαναπιάσουμε τον Σεπτέμβριο και με αφορμή το περιθώριο της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ το Κυπριακό.

Η κα Ολγκίν είδε, στην τρίτη της παρουσία στην Κύπρο, τους δύο ηγέτες, ο Έλληνας πρωθυπουργός συναντήθηκε με τον Τούρκο πρόεδρο Ερντογάν και η εικόνα για τη συνέχεια έχει πλέον ξεκαθαρίσει. Αποκρυσταλλώθηκε μάλιστα τόσο στις δηλώσεις της μετά τη δεύτερη συνάντηση με τον πρόεδρο Χριστοδουλίδη όσο και στη συνέντευξη που έδωσε στην «Κ», ενώ το Κυπριακό υπήρξε και αντικείμενο «συμφωνίας στη διαφωνία» μεταξύ Αθηνών και Άγκυρας. Εκτός απροόπτου η κα Ολγκίν θα μιλήσει με το Συμβούλιο Ασφαλείας, θα συντάξει την έκθεσή της για όσα είδε και άκουσε στην Κύπρο κατά τους χρόνους παραμονής της και το επόμενο βήμα αφορά στο τι θα πει στον ίδιο τον γενικό γραμματέα του ΟΗΕ, Αντόνιο Γκουτέρες.

Ο τελευταίος θα πράξει όπως κάθε επικεφαλής του Οργανισμού. Εξάλλου ο Πορτογάλος γ.γ. διανύει τη δεύτερη θητεία του ως επικεφαλής των Ηνωμένων Εθνών (λήγει το 2027) και όπως όλοι οι προκάτοχοί του δεν θα ήθελε επί θητείας του το Κυπριακό να λήξει, όπως το γνωρίσαμε. Χωρίς ωστόσο αυτό να σημαίνει πως δεν θα το βάλει, όπως και το ίδιο έχει μπει εδώ και μια επταετία, στον πάγο, μέχρι τον επόμενο. Εκτός απροόπτου ο γ.γ. θα εξετάσει το ενδεχόμενο μιας πενταμερούς όπως το 2021 στη Γενεύη και θα τεστάρει και τον Τουρκοκύπριο ηγέτη, Ερσίν Τατάρ, που απέρριψε μια κοινή, τριμερή συνάντηση, με την κα Ολγκίν και τον πρόεδρο Χριστοδουλίδη. Αν επιμείνει η τουρκοκυπριακή ηγεσία –διά της Άγκυρας– να προσέλθει σε κάτι τέτοιο, τότε το μέλλον του Κυπριακού προδιαγράφεται ζοφερό, με εύκολο ωστόσο το blame-game για την ελληνοκυπριακή πλευρά έναντι τρίτων, ασχέτως αν αυτό στο εξωτερικό δεν είναι game-changer. Τι θα συμβεί όμως αν ο Τατάρ ενώπιον του αιτήματος του γ.γ. προσέλθει σε μια τριμερή ή πενταμερή συνάντηση, δυσκολευόμενος να απορρίψει μια τέτοια άμεση πρόταση; Δεδομένης και μιας τακτικής –από αυτές που συνηθίζει– κίνησης του Ερντογάν; Εδώ το ζήτημα αποκτά ενδιαφέρον και μένει για την ελληνοκυπριακή πλευρά να το εξετάσει με γνώμονα πολύ πέραν της διαδικασίας, μιας και μια τέτοια εξέλιξη ανοίγει τον δρόμο τόσο για ένα νέο αδιέξοδο –οριστικό «με φινάλε» αυτή τη φορά– όσο και για ένα σενάριο στο οποίο εντός του, με σημαντικές δυσκολίες, ίσως βρίσκεται το κλειδί για την άρση του αδιεξόδου των συνομιλιών.

Καλό θα ήταν μιας και η καλοκαιρινή σεζόν ξεκίνησε, να δούμε όλοι μαζί, ως κοινωνία, ως ακαδημαϊκή και δημοσιογραφική κοινότητα, ως πολιτικό σύστημα, κ.ο.κ., τη φάση που θα εισέλθει το Κυπριακό τους επόμενους μήνες. Είναι κάτι που απαιτεί προετοιμασία για όλα τα ενδεχόμενα, σοβαρότητα, δημιουργία και επεξεργασία σεναρίων και ειλικρίνεια, ιδίως γιατί ο Σεπτέμβριος ακολουθεί ένα συναισθηματικά φορτισμένο καλοκαίρι που σηματοδοτεί όχι μόνο τα πενηντάχρονα της τουρκικής εισβολής αλλά και τον απαραίτητο αναστοχασμό που πρέπει να γίνει επί τούτου μισό αιώνα μετά, με το τρέχον απαράδεκτο στάτους κβο της κατοχής και του διαχωρισμού. Συνεπώς η ειλικρίνεια πρέπει να αφορά, πρωτίστως, τους ίδιους μας τους εαυτούς και σημαντικότερα την πολιτική ηγεσία –οριζοντίως– αυτού του τόπου.

Η κα Ολγκίν ήλθε, είδε και είπε –χωρίς ιδιαίτερες δυσκολίες– αυτό που όλοι έχουν συνειδητοποιήσει τα τελευταία χρόνια, πως το Κυπριακό ήταν στο «παρά πέντε» και, αναπόφευκτα, τείνει στο «πέντε και» –οι συνέπειες του οποίου θα είναι δυνητικά ίσως καταστροφικές για πολλούς Σεπτέμβρηδες που μας περιμένουν.

ioannoug@kathimerini.com.cy
Twitter: @JohnPikpas

EPA/JOEL CARRETT

Κατασκηνώσεις από φοιτητές υπέρ της Παλαιστίνης στο Πανεπιστήμιο της Μελβούρνης στην Αυστραλία.

Με καρφιά και αγκάθια

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Η απεσταλμένη του γ.γ. στο Κυπριακό Μ.Α. Ολγκίν δήλωσε: «Η αποστολή μου φτάνει στο τέλος της και ότι τις επόμενες θα ενημερώσω τον γ.γ. Αντόνιο Γκουτέρες για τις επαφές μου». Φτάνει στο τέλος η αποστολή της, καθώς ολοκληρώνεται το 6μηνο συμβόλαιό της. Συνέχισε: «Οι συναντήσεις που είχα στην Κύπρο ήταν καλές, και συζήτησα πολύ για διάφορα θέματα. Ο κόσμος θέλει κοινό έδαφος και γι' αυτό θα συνεχίζω να πιέζω. Οπότε νομίζω ότι οι ηγέτες πρέπει να ακούσουν τον κόσμο». Νομίζω ότι αυτή είναι η ουσία των όσων αποκόμισε η απεσταλμένη μέσα από τις επαφές της σε ποικίλα επίπεδα. Οι ηγέτες «πρέπει να ακούσουν τον κόσμο». Μια εξαιρετική διατύπωση που βάζει από την μία πλευρά τους ηγέτες (δύο), από την άλλη τον κόσμο, την κοινή γνώμη, την κοινωνία των πολιτών, όπως της αρέσει να λέει, αντλώντας ορολογίες από το δικό της κολομβιανό παράδειγμα. Ο σοσιαλδημοκράτης πρόεδρος Juan Manuel Santos υποσχέθηκε (προεκλογικά) ειρήνευση στην Κολομβία. Την ημέρα της υπογραφής της συμφωνίας είπε στους πολίτες το εκπληκτικό πως «σήμερα μπορώ να πω από τα βάθη της ψυχής μου ότι εκπλήρωσα την αποστολή που μου αναθέσατε» (24/8/16). Στη νήσο των αγίων, ο νυν πρόεδρος συνόδευε τον προηγούμενο για να σηκωθούν και να φύγουν από τις συνομιλίες τόσο από το Κραν Μοντάνα, όσο και στο Μον Πελεράν. Ύστερα, επί τριάμισι χρόνια ροκάνιζαν τον ακέραιο Μ. Ακιντζί μέχρι να έρθει ένας Τατάρ! Ο Juan Manuel Santos πήρε το Νόμπελ Ειρήνης. Ο Νίκος Αναστασιάδης το νόμπελ στις πωλήσεις χρυσών διαβατηρίων! Έκαστος στο είδος του!

Η απεσταλμένη δήλωσε επίσης ότι «θα φροντίσω για την αμεροληψία των απόψεών μου και θα γράψω τι θέλει η κοινωνία των πολιτών, τα πολιτικά κόμματα, οι πολιτικοί, αλλά κυρίως τι θέλει ο λαός της Κύπρου. Θα πιέζω μέχρι την τελευταία μέρα. Αυτό αξίζει ο λαός της Κύπρου και αυτό θέλουν και τα Η.Ε. και ειδικά ο γ.γ.». Το πιο σημαντικό καρφί με δύο αποδέκτες. Ο λαός επιθυμεί την επίλυση, «αυτό αξίζει ο λαός της Κύπρου», «αυτό θέλουν και τα Η.Ε. και ειδικά ο γ.γ.». Οι διαπιστώσεις της απεσταλμένης συνιστούν την πιο χαρακτηριστική απόδειξη της αποτυχίας της πολιτικής Χριστοδουλίδη στο Κυπριακό, στην ίδια βάρκα στην οπτική των Η.Ε. σε σχέση με τον πασίγνωστο Τατάρ. Η απεσταλμένη είναι μια νέα πολιτικός στο παιχνίδι του Κυπριακού, απεσταλμένη, πρώην ΥΠΕΞ της Κολομβίας. Το να ερμηνεύει τον Ν. Χριστοδουλίδη όπως αναλύει τον Ε. Τατάρ, συνιστά την πιο κραυγαλέα απόδειξη ότι 1) Στα μάτια των Η.Ε. θεωρείται προέκταση Αναστασιάδη, 2) Ο ίδιος δεν πείθει, δεν βρίσκει απήχηση στο διεθνές πεδίο, 3) Οι χειρισμοί του αφήνουν την Κύπρο χωρίς ερείσματα, και 4) Θα αξιοποιήσει τη συνταγή του κάθε αποτυχημένου: χτυπήστε την «ταχυδρόμο» γιατί μας κατάλαβε! Για να μην πει κάποιος ότι δεν έπιασε το νόημα, η Μ.Α. Ολγκίν είπε στην «Καθημερινή» (13/5) ότι «σε ό,τι αφορά τα κίνητρα, η κυβέρνηση Χριστοδουλίδη έχει μία πολύ καθαρή εικόνα και ξέρει τι θα μπορούσε να ξεκλειδώσει την διαδικασία».

Την ίδια ημέρα με τις δηλώσεις Ολγκίν, Ερντογάν-Μητσοτάκης στην Άγκυρα. Πρόοδος στα θέματα «χαμηλής» πολιτικής. Συμφωνίες για την αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών, ίδρυση ελληνοτουρκικού Επιχειρηματικού Συμβουλίου, συνεργασία στα θέματα υγείας. Έξω τα δύσκολα από τη συνάντηση της Άγκυρας (ΑΟΖ, υφαλοκρηπίδα, εναέριος χώρος). Παραμονές ευρωεκλογών στην Ελλάδα. Αν μετά τις ευρωεκλογές (2024-25) δεν προχωρήσει η διαδικασία με υπογραφή συνυποσχετικού και συμφωνημένη προσφυγή στη Χάγη, τότε το μομέντουμ θα χαθεί και όλα θα γυρίσουν στην πεπατημένη.

Δύο «αγκάθια»: Δ. Θράκη. Ο Τ. Ερντογάν μίλησε για «τουρκική» μειονότητα. Ο Κ. Μητσοτάκης μίλησε για «θρησκευτική». Παράξενα πράγματα. Οι Έλληνες της Κ/πολης Έλληνες, αλλά οι Τούρκοι της Δυτικής Θράκης μουσουλμάνοι! Η Λοζάνη μιλά για μουσουλμανική μειονότητα για να προσδιορίσει την τριπλή της υπόσταση: Τούρκοι, Πομάκοι, Αθίγγανοι. Επιπρόσθετα, η Ελλάδα έχει καταδικαστεί από το ΕΔΑΔ γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο.

Ο Κ. Μητσοτάκης έθεσε το ζήτημα της μετατροπής της Μονής της Χώρας σε τζαμί. Ο Τ. Ερντογάν απάντησε ότι «ως τέμενος είναι ανοιχτό για επίσκεψη από όλους». Για τη Μονή της Χώρας προφανώς η διατήρηση της ταυτότητάς της ήταν/είναι η πιο σωστή πολιτική, αλλά μένει ένα θέμα για ερμηνεία. Γιατί ειδικά τώρα η Χώρα σε τζαμί; Στη δική μου εκτίμηση συνιστά μια λάθος απάντηση της Άγκυρας στους αμήχανους χειρισμούς της Αθήνας στα ευρωτουρκικά στο τελευταίο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, ειδικά η αναφορά σε «διύλιση» μέρους των ευρωτουρκικών μέσω COREPER.

Πώς αντιδρά η αντιπολίτευση στην Ελλάδα στις εξελίξεις αυτές, ειδικότερα το ΠΑΣΟΚ; Για το ΠΑΣΟΚ δεν υπάρχει καμία δικαιολογία για τις κραυγές Ανδρουλάκη. Γιατί είναι το ΠΑΣΟΚ (Σημίτης, Πάγκαλος, Κρανιδιώτης, Ιωακειμίδης, Ροζάκης και Παπανδρέου) που εφάρμοσε την πιο επιτυχημένη στρατηγική στις ελληνοτουρκικές και ευρωτουρκικές σχέσεις βασισμένη σε κείμενο που συγκρότησαν οι Κρανιδιώτης-Ροζάκης το 1996. Ο Κ. Σημίτης την αναλύει: «Στρατηγική της Ελλάδας ήταν να συναρτηθεί η επίλυση προβλημάτων της περιοχής με τη διεύρυνση και τη μελλοντική πορεία της Ε.Ε. Η Ε.Ε. να επιδιώκει την επίλυσή τους, η Ε.Ε. να τα θεωρεί ως εμπόδια που πρέπει να ξεπεραστούν και να εργαστεί η ίδια για την υπέρβασή τους» (Πηγή: άρθρο, «Το τέλος μιας στρατηγικής», «Τα Νέα» 23/4/04). Αυτή η πολιτική ήταν ωφέλιμη για όλη την περιοχή –Κύπρο, Ελλάδα, Τουρκία, Ε.Ε. Προφανώς ο Ν. Ανδρουλάκης δεν κατάλαβε τίποτα. Γι' αυτό και αντιγράφει Παπαθεμελή προς μεγίστη ικανοποίηση Μητσοτάκη.

www.larkoslarkou.org.cy

Η κοινοτοπία του μετρίου (και της διχοτόμησης)

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ**

Τις προάλλες, όσοι δημοσιογράφοι και άλλοι παρακολουθούμε διάφορους λογαριασμούς στο Χ (πρώην Twitter) που σχετίζονται με το Κυπριακό (δικούς μας, απέναντι και τα λοιπά), είδαμε το λεγόμενο, μη αναγνωρισμένο* τ/κ υπουργείο Εξωτερικών να παραπονιέται σε ανακοίνωσή του για επίθεση κατά τεμένους στη Λεμεσό. Επειδή τέτοια περιστατικά δεν σπανίζουν, όταν βλέπει κανείς μια τέτοια ανακοίνωση πρώτα εκνευρίζεται με το φερόμενο γεγονός, και μετά εκνευρίζεται με την προβλέψιμη ρητορική της σημερινής τ/κ ηγεσίας. Και μετά αναρωτιέται πώς και δεν ακούστηκε κάτι –άλλωστε αν είναι κάτι καλό για τη σημερινή εποχή και ισχύει και στην Κύπρο, είναι πως κάποιες ειδήσεις είναι αδύνατον να εξαφανιστούν και να μη μαθευτούν. Όπως προέκυψε τελικά, σύμφωνα με την απάντηση της κυβέρνησης, αυτό που έγινε ήταν πως είχαν γραφτεί ποδοσφαιρικά συνθήματα, όπου οπαδοί μιας ομάδας θεωρούν χρήσιμο να μας ενημερώσουν πως θέλουν να γ@@@@ν τους οπαδούς μιας άλλης. Τα συνθήματα είχαν γραφτεί, σύμφωνα με την κυβέρνηση, και σε άλλα κτίρια της περιοχής. Οι φωτογραφίες πάντως που κυκλοφόρησαν, τουλάχιστον από τον χώρο του τζαμιού, την επιβεβαίωσαν.

Ακόμα και τα εγκλήματα και οι εντάσεις μεταξύ των κοινοτήτων έχουν βυθιστεί (προς το παρόν) στο κοινότοπο και το βαρετό. Και είναι τόσο άγονη η κατάσταση, που ψάχνουμε να βρούμε κάποια άκρα, κάποια ένταση, οπουδήποτε. Ψάχνουμε θετικά στις επαφές της Ολγκίν, ψάχνουμε αρνητικά στην άγαρμπη διαχείριση από τον Τατάρ της συνάντησης που είχε μαζί της. Δεν είμαστε καν στο στάδιο του blame game –ο Τ/κ ηγέτης δεν έχει διάθεση, ή ίσως δεν έχει την ικανότητα, να δείξει πως ενδιαφέρεται για θετικά βήματα, έστω για τους τύπους.

Και καθώς η επίσημη κυβέρνηση, ή η ηγεσία της ε/κ πλευράς, αναλόγως, δεν νιώθει απολύτως καμία πίεση να πάει ένα βήμα παρακάτω για να εκθέσει τον Τατάρ και να προσεγγίσει τους Τ/κ, η ειδησεογραφία μας επιστρέφει πολύ εύκολα και γρήγορα στα ματς του υποκόσμου, και στα ματς του πολιτικού υποκόσμου μεταξύ της Γενικής Εισαγγελίας και του γενικού ελεγκτή.

Αυτή είναι η κοινοτοπία της διχοτόμησης –είμαστε στη μακρύτερη περίοδο χωρίς διαδικασία διαπραγματεύσεων, και δοκιμάζουμε στην πράξη τα αποτελέσματα της λεγόμενης διεκδικητικής πολιτικής. Αυτής που δοκιμάστηκε: των όχι, της απραξίας και της άτακτης φυγής από ευκαιρίες για τις οποίες η ε/κ πολιτική τάξη συνεχώς αρνείται να προετοιμάσει τους πολίτες.

Ίσως η πρόβα της οριστικής διχοτόμησης είναι το φάρμακο που χρειάζεται η ε/κ κοινωνία, για να αντιληφθεί όχι πως τα πράγματα γίνονται χειρότερα (οι πολιτικοί μας φροντίζουν να αποκρύβουν αυτή την πραγματικότητα και εμείς συνένοχοι κάνουμε πως τη βλέπουμε όσο δεν πέφτουμε στο επίπεδο της ανοιχτής σύρραξης), αλλά τουλάχιστον πως αν γίνονταν βήματα προς τη λύση, δεν θα γίνονταν χειρότερα.

Το μέλλον του Κυπριακού θα κριθεί και από το αν οι Ε/κ πολίτες έχουν αρχίσει να βλέπουν τη στενή σχέση μεταξύ «πατριωτισμού» και απατεωνιάς, του μακροχρόνιου και της διαφθοράς. Αν αρχίσουμε να αντιλαμβανόμαστε όχι ότι η λύση του Κυπριακού θα λύσει αυτόματα τα πάντα, γιατί αυτό δεν ισχύει και είναι και μια επικίνδυνη προσδοκία που μπορεί μόνο να απογοητεύσει, αλλά ότι το Κυπριακό υπήρξε για δεκαετίες το φύλλο συκής και το εύκολο ρητορικό εργαλείο για ένα πολιτικό προσωπικό κάτω του μετρίου.

Ας αρχίσουμε λοιπόν πρώτα να απαιτούμε γενναία βήματα από τη σημερινή κυβέρνηση (αν μπορεί και αν θέλει) για κάθαρση –από την αποτελεσματική πρόοδο των ερευνών για τα χρυσά διαβατήρια που να φτάσουν –αν χρειαστεί– και στον πολιτικό νονό πολλών, μέχρι τον εξορθολογισμό της Νομικής Υπηρεσίας και της Ελεγκτικής Υπηρεσίας, πέρα από τη διαφθορά και τον λαϊκισμό. Μπορεί σήμερα η στάση της Τουρκίας και της τ/κ πλευράς να μην αφήνει πολλά περιθώρια για γενναία βήματα από την πλευρά μας (άσχετα αν έχει υποχρέωση να τα εξαντλήσει και ακόμα και να τα δημιουργήσει). Όμως μέχρι να αλλάξουν οι συνθήκες στο Κυπριακό, υπάρχουν πολλές ευκαιρίες για την ε/κ τάξη που άρχει, και εμάς τους πολίτες, να καταλύσουμε την κοινοτοπία του κακού και του μετρίου.

***και άλλες** ορολογίες συγκάλυψης της συλλογικής αποτυχίας της ε/κ πολιτικής τάξης.

ykakouris@gmail.com

Ο φόβος της θνησιγενούς Ευρώπης

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ**

Άραγε ο Εμανουέλ Μακρόν ζήλεψε τη δόξα των δικών μας προφητολόγων, οι οποίοι εδώ και πολλά χρόνια μιλούν για την επικείμενη διάλυση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για τη μεγάλη φτώχεια, η οποία πλησιάζει και για τον νέο παγκόσμιο πόλεμο, ο οποίος θα αλλάξει και πάλι τα σύνορα της Ευρώπης; Ο ισχυρότερος ίσως ηγέτης της Γηραιάς Ηπείρου, πριν από μερικές ημέρες, μιλώντας στο ξακουστό πανεπιστήμιο της Σορβόννης, ενώπιον ξένων πρεσβευτών, μελών της κυβέρνησης και φοιτητών, προκάλεσε φόβο και τρόμο, σε όλους τους υγιώς σκεπτόμενους Ευρωπαίους πολίτες. Ο Μακρόν ανέφερε: «Πρέπει να είμαστε ξεκάθαροι για το γεγονός ότι η Ευρώπη μας σήμερα είναι θνησιγενής. Μπορεί να πεθάνει. Μπορεί να πεθάνει και αυτό εξαρτάται αποκλειστικά από τις επιλογές μας, αλλά αυτές οι επιλογές πρέπει να γίνουν τώρα. […] Πέρασαν οι μέρες που η Ευρώπη αγόραζε ενέργεια και λιπάσματα από τη Ρωσία, ανέθετε την παραγωγή της στην Κίνα και ανέθετε την ασφάλειά της στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής…».

Στην ιστορική του ομιλία ο Μακρόν, η οποία κράτησε 108 λεπτά, όπως έγραψαν σοβαρές εφημερίδες, ανέφερε ακόμη ότι: «Το ευρωπαϊκό μοντέλο κινδυνεύει από την αντιπαλότητα ΗΠΑ-Κίνας και η επόμενη δεκαετία θα είναι καθοριστική για την επιβίωσή του. […] Η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να ενωθεί και να διατηρήσει την κυριαρχία της. […] Το μπλοκ των 27 χωρών πρέπει να επανεξετάσει επειγόντως τα αμυντικά και οικονομικά του μοντέλα για να μη μείνει πίσω από τους αντιπάλους του. […] Οι κανόνες του παιχνιδιού έχουν αλλάξει σε διάφορα μέτωπα, συμπεριλαμβανομένης της γεωπολιτικής, της οικονομίας και του εμπορίου και του πολιτισμού. […] Το σημερινό οικονομικό μας μοντέλο δεν είναι πλέον βιώσιμο. Για να επιβιώσουν οι ευρωπαϊκές βιομηχανίες στον ανταγωνισμό από τους αμερικανικούς και κινεζικούς κολοσσούς που έχουν επωφεληθεί από τεράστια προγράμματα επιδοτήσεων, απαιτείται μια απλούστευση των κανόνων ή απορρύθμιση».

Όταν πριν από αρκετές δεκαετίες, όλη η Κύπρος, Ελληνοκύπριοι και Τουρκοκύπριοι, ξυπνούσαν και κοιμούνταν με το όνειρο της ένταξης στην τότε ΕΟΚ και ακολούθως στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ο αείμνηστος Αντρέας Χριστοφίδης, ο σπουδαίος πολιτικός, ο ξεχωριστός αναλυτής, ο βραβευμένος ποιητής, ο πρωτοποριακός συγγραφέας και ο χαρισματικός εκπαιδευτικός, μας προσγείωνε απότομα, λέγοντάς μας ότι η πραγματική αιτία δημιουργίας της ΕΟΚ ήταν η τότε τεχνολογική υπεροχή της Ιαπωνίας, η οποία απειλούσε τη βιωσιμότητα των γερμανικών και γαλλικών βιομηχανιών. Απλώς οι καταναλωτές προτιμούσαν τα ιαπωνικά αυτοκίνητα, τα οποία ήταν καλύτερα και πιο φθηνά, και γύριζαν την πλάτη στα ακριβά και όχι τόσο αξιόπιστα ευρωπαϊκά αυτοκίνητα. Κατ' ανάλογο τρόπο, οι καταναλωτές επέλεγαν προϊόντα από την ασιατική βιομηχανικά. Οι τότε Ευρωπαίοι ηγέτες επινόησαν την Τελωνειακή Ένωση, η οποία απλώς δημιουργούσε μια συμμαχία κρατών, τα οποία επέβαλαν ψηλούς φόρους στα προϊόντα εκτός ΕΟΚ, με επιλεγμένες εξαιρέσεις, ώστε οι καταναλωτές να προτιμούν υποχρεωτικά ευρωπαϊκά προϊόντα. Τα χρόνια περνούσαν, οι ευρωπαϊκές βιομηχανίες ανθούσαν και όλοι ήταν χαρούμενοι.

Στη ζωή τίποτα δεν είναι στατικό, παρόλο που η ιστορία κάνει κύκλους. Η Ρωσία, μετά τη διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης, επανήλθε σε πρωτοφανή επίπεδα ανάπτυξης και προχωρεί ακόμη και σε πολέμους. Η Κίνα προχώρησε σε τρομερές μεταρρυθμίσεις, οι οποίες τις επέτρεψαν να κάνει τεράστιες επενδύσεις σε όλο τον κόσμο. Η Αμερική παρέμεινε στα ίδια επίπεδα, παρακολουθώντας κυρίως τις εξελίξεις, φλερτάροντας την αυτο-απομόνωση, όπως συνέβαινε πριν από τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Η Ευρωπαϊκή Ένωση, ξυπνώντας από ένα όνειρο θερινής νυκτός, μετά την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία και τα «αυτοκτονικά» μέτρα κατά της Μόσχας, αναζητεί σήμερα τον δικό της ρόλο, παραπαίοντας μεταξύ του φόβου της οικονομικής ύφεσης και της διαπίστωσης ότι δεν έχει δικά της ερείσματα για να επιβιώσει στον παγκοσμιοποιημένο πλέον κόσμο.

Σε όλα αυτά ήλθε και το περίφημο «BRICS» ένας διεθνής πολιτικός οργανισμός, μια οικονομική συνεργασία μεταξύ Βραζιλίας, Ρωσίας, Ινδίας, Κίνας και Νότιας Αφρικής. Κύριο χαρακτηριστικό της συμμαχίας αυτής είναι οι συναλλαγές εκτός δολαρίου, δηλαδή της «μηχανής η οποία κόβει χρήματα» για τους Αμερικανούς. Ήδη οι συναλλαγές μεταξύ των χωρών του BRICS είναι περισσότερες από τις συναλλαγές, οι οποίες γίνονται διεθνώς με το δολάριο. Συνέπεια αυτών των εξελίξεων είναι το γεγονός ότι χρεοκόπησαν ιστορικές και μεγάλες αμερικανικές τράπεζες, και για πρώτη φορά η Ευρωπαϊκή Ένωση αναγκάστηκε να συνάψει δάνειο από τις περίφημες αγορές. Με άλλα λόγια, φθάνουμε σιγά-σιγά στον ιστορικό κανόνα ο οποίος λέει ότι αυτοκρατορίες, τα κράτη, ακόμη και οικογένειες διαλύονται, όταν δεν μπορούν να θρέψουν, να ικανοποιήσουν τις ανάγκες των υπηκόων τους και των μελών τους. Και ο Θεός να βάλει το χέρι του.

kaparispan@yahoo.gr

Για τα αμέτρητα αδιέξοδα που συνοδεύουν ακόμα τα αμέτρητα «θα»

Του **ΠΑΝΟΥ Λ. ΠΑΡΡΑ**

Καθήκον κάθε κόμματος είναι να αναδεικνύει και να αποδεικνύει τη χρησιμότητα ύπαρξής του στην κοινωνία, καθημερινά. Αυτό αποτελεί μία τεράστια πρόκληση, ακόμα και για τα μεγάλα, εδραιωμένα, παραδοσιακά κόμματα. Πόσω μάλλον όταν πρόκειται για ένα νεοεμφανιζόμενο κίνημα, σε ένα απαξιωμένο και πολιτικά κορεσμένο κομματικό σκηνικό. Είναι λοιπόν εύλογο το ερώτημα, γιατί χρειάζεται ένα ακόμα κόμμα στο κυπριακό πολιτικό σκηνικό; Ποιος χρειάζεται άραγε σήμερα το Volt;

Προτού προσπαθήσουμε να απαντήσουμε στα ερωτήματα αυτά, αξίζει να αναφερθούμε στην ταυτότητα του Volt Europa (Βολτ Ευρώπης) κάτι που το διαφοροποιεί τόσο στην Ευρώπη όσο και στην Κύπρο. Είναι το πρώτο πανευρωπαϊκό κόμμα το οποίο ξεκίνησε από το 2017 να οργανώνεται παράλληλα σχεδόν σε κάθε χώρα της Ευρώπης. Πρόκειται για ένα δίκτυο κομμάτων από διάφορες χώρες, που δεν θέτουν ως προϋπόθεση συμμετοχής τις δικές τους εθνικές ή κομματικές επιδιώξεις αλλά δεσμεύονται να τις διεκδικήσουν μέσα από τους μηχανισμούς ενός κοινού πολιτικού σχήματος, εντός της Ε.Ε. Είναι η πρώτη φορά που επιδιώκεται η σύσταση μιας Πολιτικής Ομάδας στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ξεκινώντας από ευρωπαϊκό προς εθνικό επίπεδο, με κοινή γραμμή επί των βασικών ζητημάτων κοινού ενδιαφέροντος. Και όχι το ανάποδο που παρατηρείται σήμερα, όταν συχνά τα εθνικά κόμματα βρίσκονται σε πλήρη διάσταση απόψεων με την ευρωπαϊκή Πολιτική Ομάδα στην οποία εντάσσονται.

Το Volt Ευρώπης έχει συνδιαμορφώσει ένα κοινό πολιτικό πρόγραμμα με όλα τα εθνικά Volt της Ευρώπης, αλλά ταυτόχρονα παρέχει επαρκή ευελιξία για την προσαρμογή των προτάσεών του σε απάντηση στα ειδικά προβλήματα που αντιμετωπίζει η κάθε χώρα ξεχωριστά. Δεν οραματίζεται απλώς την πρόοδο, αλλά την έχει αποτυπώσει με μπόλικη ομαδική δουλειά σε ένα τεράστιο μανιφέστο. Ένα πραγματιστικό και προοδευτικό πρόγραμμα, τεκμηριωμένο, κοστολογημένο, πλαισιωμένο με στοιχεία και παραδείγματα, με καταγεγραμμένη μεθοδολογία υλοποίησης. Σε μία εποχή όπου η συλλογική δράση έχει ξεθωριάσει, που ο κυνισμός αποτελεί την κυρίαρχη αντίληψη για την πολιτική διαδικασία, το Volt ξαναπιάνει το νήμα του εθελοντισμού και αναζητεί νέες, σύγχρονες μορφές συλλογικής δράσης.

Στην Κύπρο όπου αθροιστικά ελέω αποχής και αναχρονιστικού συστήματος εγγραφής στους εκλογικούς καταλόγους σχεδόν το 55% των πολιτών δεν συμμετέχει στη δημοκρατική διαδικασία, η εμφάνιση ενός νέου πολιτικού σχήματος, με πραγματιστικές θέσεις και προτάσεις για τα καθημερινά προβλήματα που αντιμετωπίζει ο τόπος, δεν θα μπορούσε να ήταν περιττή. Αντιθέτως είναι σε αυτές τις δύσκολες συγκυρίες, όπου οι πολίτες αναζητούν μία εναλλακτική επιλογή που να τους εκφράζει στον μέγιστο δυνατό βαθμό, αλλιώς επιλέγουν να απέχουν ή ακόμα αισθάνονται παραγκωνισμένοι χωρίς εκπροσώπηση. Στο μεταίχμιο ενός κόσμου που συνεχώς μεταβάλλεται, η κοινωνία αναζητεί την ελπίδα και αλίμονο αν τη βρει στα σκοτεινά μονοπάτια της Άκρας Δεξιάς και του λαϊκισμού.

Με τις γεωπολιτικές εξελίξεις να μας φέρνουν ολοένα και πιο κοντά στη διατάραξη της παγκόσμιας ισορροπίας, με την κλιματική κρίση να αφήνει χρόνο με τον χρόνο περισσότερους πληγέντες, την ανισότητα να διευρύνεται, τον λαϊκισμό και την πολιτική πόλωση να απειλούν ευθέως ακόμα και τις ώριμες δημοκρατίες, η Κύπρος οφείλει να διασφαλίσει τη συνέχιση της δικής της ύπαρξης, να βρει τον δικό της βηματισμό. Κάτι που μόνο με ενδυνάμωση του ρόλου της εντός του ευρωπαϊκού οικοδομήματος μπορεί να επιτύχει.

Η πιο συχνή –και εύλογη– ερώτηση που συναντούμε καθημερινά είναι, «αν θα αντέξει το Volt». Το Volt ανεξαρτήτως του εκλογικού αποτελέσματος της 9ης Ιουνίου, έχει ήδη κερδίσει ένα πρώτο μεγάλο στοίχημα. Κατάφερε να συγκροτήσει ένα ψηφοδέλτιο που ξεπερνά τα μικροκομματικά στεγανά, που υπερβαίνει ακόμα και τις προσδοκίες μιας χούφτας ανθρώπων που πριν από λίγους μήνες ξεκινήσαμε για το άγνωστο με φάρο μας μία σύγχρονη, πράσινη και ενωμένη Κύπρο. Σήμερα, έξι μήνες μετά, με μερικές εκατοντάδες μέλη, με δεκάδες εθελοντές να τρέχουν σε μια άνευ προηγουμένου προεκλογική καμπάνια και σχεδόν μηδενικό προϋπολογισμό, το Volt είναι ήδη στον πολιτικό χάρτη της χώρας.

Στις 9 Ιουνίου θα έχουμε μπροστά μας ένα ψηφοδέλτιο έξι συμπολιτών μας με γνώσεις και ικανότητες, που ξεχωρίζουν με τις δράσεις και τις πρωτοβουλίες τους. Έξι πρόσωπα, μία φωνή, ένα νέο σύγχρονο, συμπεριληπτικό και δικοινοτικό κόμμα χωρίς βαρίδια και εξαρτήσεις. Στο Volt είμαστε πεπεισμένοι πως ήρτεν η ώρα να εκπροσωπείται στο πολιτικό σκηνικό ο κάθε πολίτης. Κάθε πολίτης που διεκδικεί μία δίκαιη και δημοκρατική κοινωνία, που ασφυκτιά από τη διαφθορά που μας κατατρώει το αύριο, που έχει αγανακτήσει από τα αμέτρητα αδιέξοδα που συνοδεύουν για δεκαετίες τα αμέτρητα «θα».

Ο κ. Πάνος Λ. Παρράς είναι συν-αντιπρόεδρος Volt.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. imakris@kathimerini.gr

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑ**

Ψάχνοντας τον χαμένο άνθρωπο. Για τον Κυριάκο Δημητρίου

Διαβάζοντας τα διηγήματα του φιλόσοφου και λογοτέχνη Κυριάκου Δημητρίου, δημιουργείται έντονη η βεβαιότητα μιας ουσιώδους διαφοράς ανάμεσα στη φιλοσοφία και τη λογοτεχνία. Οι φιλόσοφοι ανέκαθεν αναζητούσαν τον άνθρωπο, ενώ οι συγγραφείς αναζητούν εναγωνίως τον χαμένο άνθρωπο. Και ο πιο χαμένος από όλους τους ανθρώπους είναι ο ίδιος ο φιλόσοφος. Ο λογοτέχνης μετατρέπεται σε ντετέκτιβ της περιπλανώμενης ψυχής σπουδαίων στοχαστών.

Φαντασία, πλάνη και περιπλάνηση ανάμεσα στην αλήθεια και στο ψέμα, στο λογικό και στο παράλογο, στο όνειρο και την πραγματικότητα. Διότι εκεί βρίσκεται ο τόπος του εγκλήματος, ένας τόπος, άχωρος και άχρονος. Ο συγγραφέας-ντετέκτιβ επιδίδεται εξ ολοκλήρου στη διερεύνηση των ζωών των πρωταγωνιστών του. Σε εγρήγορση οι φιλόσοφοι ονειρεύονται ιδανικές πολιτείες, ιδανικές ηθικές αρχές, το ωραίο και το αληθινό. Στον ύπνο τους, όπως ο Ντεκάρτ, ανακαλύπτουν τη φιλοσοφική μέθοδο που πρέπει να ακολουθήσουν. Το όνειρο του λόγου διαπλέκεται έτσι με τον λόγο του ονείρου.

Ο θάνατος είναι πανταχού παρών σε αυτούς τους τόπους των εγκλημάτων: Νεκροζώντανοι σε κωματώδη κατάσταση, πτώματα σε αναζήτηση ετοιμοθάνατων, νεκροί που επισκέπτονται ζωντανούς και μπαίνουν σε διάλογο μαζί τους αλλά και ζωντανοί που συναντούν σκιές και αποτυπώματα της παρουσίας των εκλιπόντων σε κάθε γωνιά της διαδρομής τους. Mors ultima ratio: ο θάνατος έχει πάντα τον τελευταίο λόγο.

Η μνήμη είναι ένας τόπος θανάτου. Τα μνημεία (lieux de mémoire) είναι κενοτάφια, όχι επειδή το νεκρό σώμα των κατοίκων τους έχει χαθεί. Τα μνημεία μας είναι κενά, διότι οι νεκροί μας βρίσκονται ανάμεσά μας, σαν τα φαντάσματα που στοιχειώνουν τις ζωές μας και τους μαιάνδρους της λογοτεχνικής σκέψης. Το λογοτεχνικό όνειρο του Δημητρίου είναι η σκέψη των νεκρών, η πνευματική τους σιωπηρή λογόρροια. Ο λόγος τους δεν βρίσκεται στις καταγεγραμμένες εκδόσεις των έργων τους. Βρίσκεται στα λόγια και τις διηγήσεις των επιζώντων, οι οποίοι από στόμα σε στόμα καταθέτουν τη δική τους εμπειρία απίστευτων, αλλά παρόλα αυτά ανθρώπινων γεγονότων. Τόσο ανθρώπινων που δύσκολα μπορεί κανείς να τα διαψεύσει.

Οι ίδιοι οι μάρτυρες είναι κομμάτι των φανταστικών τους μαρτυριών. Στη διήγηση του συγγραφέα-φιλοσόφου, μοιάζει ολόκληρη η καταγεγραμμένη φιλοσοφική παράδοση να κρέμεται από στόματα ανώνυμων και σκοτεινών μαρτύρων. Ξεπηδούν από τη σκιά και τη σιωπή, ρίχνουν το φως τους σαν αστραπή και μετά χάνονται στην ανυπαρξία.

Το φαντασιακό είναι ο κόσμος στον οποίο ζούμε και στον οποίο ανθίζει ο λόγος και η σκέψη η φιλοσοφική. Το ίδιο το φαντασιακό φωτίζεται από το φάσμα του θανάτου. Το σύμπαν του Δημητρίου είναι μακάβριο, εφιαλτικό, ανυπόφορο, όπως εκείνο του Έντγκαρ Άλλαν Πόε. Το όνειρο έχει συχνά τη μορφή εφιάλτη, ενός εφιάλτη που συνήθως είναι πιο πραγματικός από την ίδια την πραγματικότητα και μιλάει πιο αληθινά και από την πιο σκληρή αλήθεια που δύσκολα θα τολμούσαμε να ομολογήσουμε στον εαυτό μας.

Τα φανταστικά πρόσωπα, οι αθέατοι μάρτυρες του φιλοσοφικού δράματος είναι τα ίδια πράξεις ανίχνευσης του εγκλήματος της σκέψης. Η ερώτηση «τι είναι ο άνθρωπος» είναι μεταφυσική. Στα αφηγήματα του Δημητρίου, η ερώτηση αυτή τίθεται μόνο σε σχέση με την παρουσία ή την απουσία του Θεού. Ο Θεός όμως είναι παρών μόνο στα λόγια, στις διηγήσεις και μόνο κατά τη διάρκεια της συνομιλίας με τη σιωπή. Είναι μέρος των περιπλανήσεων, των σφαλμάτων και των περιπετειών των πρωταγωνιστών.

Τα πρόσωπα που εμφανίζονται στα διηγήματα του Δημητρίου είναι διανοούμενοι, συγγραφείς και επιστήμονες. Υπηρετούν το πνεύμα και τις ιδέες, αλλά παρόλα αυτά η σχέση τους με αυτές είναι απτή, σαρκική, βιολογική. Το ενδιαφέρον δεν βρίσκεται στη θεωρητική ιδέα αλλά στο ρίζωμά της στη βιόσφαιρα του προσώπου που την ενσαρκώνει. Γι' αυτό και στο λογοτεχνικό σύμπαν του Δημητρίου δεν υπάρχει σωτηρία. Δεν υπάρχει υπέρβαση, δεν υπάρχουν Ηλύσια Πεδία. Υπάρχει μόνο αυτός εδώ ο κόσμος που κατοικείται από ζωντανούς και νεκρούς.

Αυτοί συγκροτούν τη ζωντανή μνήμη. Η συγκατοίκησή τους είναι η πηγή ενός διαρκώς ανανεούμενου λόγου, μπερδεμένου στις περιπλανήσεις και τις βιωματικές τους προκλήσεις. Η υλική παραγωγή των ιδεών είναι προϊόν αυτής της μυστικής συγκατοίκησης, η οποία στο τέλος συγχωνεύει νεκρούς και ζωντανούς. Στο μεταίχμιο των δύο βρίσκεται ο αφηγητής και οι παράξενοι πληροφοριοδότες του. Όπως ακριβώς και στους διαλόγους του Πλάτωνα, η ιστορία είναι επωμένη από δεύτερο, τρίτο, ή και τέταρτο χέρι. Κάποιος, κάπου, κάποτε την άκουσε, τη διηγήθηκε και μετά κάποιος άλλος τη μετέδωσε μέχρι να φτάσει ως τον τωρινό αφηγητή της. Ίχνος χαμένο στις περιπλανήσεις εμμονικών ανθρώπων.

Παραφράζοντας την πασίγνωστη ρήση, η ζωή είναι ένα όνειρο που ονειρεύεται ένα άλλο όνειρο ή ένας εφιάλτης που κρύβει έναν άλλο εφιάλτη.

Η ανάγνωση των διηγημάτων του Δημητρίου είναι μια εξοικείωση όχι με τον κόσμο των ιδεών ή της σκέψης, αλλά με τη ζωή όπως μόνο η σκέψη μπορεί να τη βιώσει, έντονα, στο έπακρο. Η σκέψη είναι το πιο δυνατό κρασί, αυτή δημιουργεί τα πιο μεθυστικά αρώματα. Μια σκέψη δεμένη στο όνειρο, υπερλογική, πέραν του αληθούς και του ψευδούς και της ψεύτικης διάκρισης ανάμεσα σε ζωή και θάνατο. Ο διάλογος που καλούμαστε να ανοίξουμε με τον συγγραφέα διαβάζοντας το έργο του οδηγεί τον στοχασμό σε διαφορετικά μονοπάτια από τις συνήθεις ακαδημαϊκές διαδρομές. Η ίδια η Ακαδημία είναι ένας νεκρός χώρος όπου παραδίδονται στη λήθη χειρόγραφα πληρωμένα με το αίμα των δημιουργών τους.

Ο κ. Παναγιώτης Χριστιάς είναι αν. καθηγητής πολιτικής και κοινωνικής φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Κύπρου.

Στέφανος Κασσελάκης

«Πάντως, εγώ είμαι λαϊκός αριστερός»

Δεν είναι, λέει, νάρκισσος. Δεν πρόκειται να τα παρατήσει. Πιστεύει ότι ήρθε για να καλύψει ένα έλλειμμα πγετικότητας. Και προειδοποιεί τους αντιπάλους του να μην τον υποτιμήσουν, γιατί «θα ξαφνιαστούν άσχημα».

Του **ΠΑΥΛΟΥ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ**

Ενας γραβατωμένος επισκέπτης έχει αράξει σταυροπόδι στον μαύρο καναπέ από δερματίνη στο καφενεδάκι του πρώτου ορόφου των γραφείων του ΣΥΡΙΖΑ στην πλατεία Κουμουνδούρου και περιμένει τον αργοπορημένο Στέφανο Κασσελάκη. Αυτός ο καφενές μοιάζει με εκείνους τους λίγους που επιβιώνουν ακόμη στις στοές της πρωτεύουσας. Ιδιος και απαράλλαχτος για δεκαετίες, συνοδεύει τους καφέδες με μια στάλα παρηγοριάς ότι κάτι έχει απομείνει ακόμη όρθιο από την άγουρη Μεταπολίτευση, ότι δεν τα σάρωσαν όλα η Ευρώπη και ο εκσυγχρονισμός. Εξω βουίζει η Πειραιώς, αλλά μέσα σε αυτό το καταφύγιο με τον μουντό φωτισμό ξεχωρίζουν το ψυγείο με τις γκαζόζες, η παλιά τοστιέρα και η καλή καρδιά της κοπέλας που σερβίρει. «Το γεγονός ότι ο πρόεδρος αργεί σημαίνει ότι τελικά είναι αριστερός», λέει ο επισκέπτης, αλλά ένας άνθρωπος του κόμματος σπεύδει να χαλάσει αυτή τη ρομαντική εντύπωση: «Μην ανησυχείς, δεν αργεί ποτέ, μόνο σήμερα έτυχε».

Λέιζερ και χορογραφία

Το προεδρικό γραφείο στον έβδομο όροφο δεν έχει αλλάξει σχεδόν καθόλου. Η μόνη παρέμβαση του Στέφανου Κασσελάκη είναι ένας πίνακας του Τούρκου φιλέλληνα καλλιτέχνη Ατματσάν, που αγόρασε από γκαλερί της Πόλης και τον κρέμασε πίσω από το γραφείο του. «Θέλω να συμβολίσω τη δυνατότητα της ελληνοτουρκικής φιλίας». Ο Κασσελάκης, που όπως ευφυώς γράφτηκε πέρυσι έπεσε σαν «αερόλιθος εξ Αμερικής» στην ελληνική πολιτική σκηνή (μια φράση που πρώτος είπε ο Κωνσταντίνος Μητσοτάκης για τον ουρανοκατέβατο Ανδρέα Παπανδρέου του '60), μοιάζει από κοντά εξίσου αψεγάδιαστος όπως είναι στην τηλεόραση και στα κοινωνικά δίκτυα. Το ανοιχτό κατά ένα κουμπί ανοιχτόχρωμο πουκάμισο αποκαλύπτει ένα τριμαρισμένο στέρνο. Ξεχωρίζουν τα έντονα γαλάζια μάτια του, κυρίως η έκφρασή τους. Αυτό το «γαλάζιο λέιζερ» με το οποίο εστιάζει σε κάμερες και συνομιλητές και όπως φαίνεται από τις δημοσκοπήσεις μάλλον έχει κάποιο αποτέλεσμα. Είναι επίσης χαρακτηριστικό πως, όταν μιλάει, σπαβρίσκεται. Πίσω από τον φωτογενή παλμό του προσώπου του με την αστραφτερή οδοντοστοιχία, που θυμίζει ηθοποιό στην τελετή των Οσκαρ, κρύβεται μια εγκεφαλική λειτουργία που μοιάζει με ατάραχη εφαρμογή τεχνητής νοημοσύνης. Αλλωστε, σχεδόν ομολογεί ότι σκηνοθετεί τον εαυτό του. «Είναι ψευδές ότι είμαι αυθόρμητος. Είναι αληθές ότι δεν κωλώνω». Μια σπάνια εξαίρεση στον συνεχή αυτοέλεγχο παρατηρήσαμε προ μηνών, όταν χρωμάτισε τα λόγια του με ένα μικρό παράπονο: «Ολοι έπεσαν να με φάνε και αναρωτιέμαι γιατί. Τόσο κακό έχω κάνει στην Ελλάδα;». Ποιος είναι, λοιπόν, κατά τη γνώμη του ο λόγος;

«Είναι ψευδές ότι είμαι αυθόρμητος. Είναι αληθές ότι δεν κωλώνω» λέει και στρέφει τα «πυρά» του σε όσους δεν πρόκειται να αλλάξουν μυαλά. «Πρόκειται για όσους γνωρίζουν πως αν πετύχει αυτό που κάνω, τότε η καριέρα τους θα τελειώσει».

«Κάποιοι παρερμήνευσαν την αντισυμβατικότητά μου ως εγωισμό, φαιδρότητα ή γελοιότητα, με αποτέλεσμα να αποκλείσουν κάθε πιθανότητα ότι μπορεί να διακρίνομαι από σοβαρότητα, εργατικότητα και υπευθυνότητα». Αποκαλεί όλους αυτούς «καλοπροαίρετους», που αρχικά αντέδρασαν αρνητικά απέναντί του γιατί «τους σόκαρε το καινούργιο». Προσθέτει σε αυτούς και «όσους είχαν συνηθίσει σε μια Ελλάδα στην οποία ομοφοβικά υπονοούμενα μπορούσαν να εκφράζονται ελεύθερα». Ολοι οι παραπάνω σταδιακά εξοικειώνονται. Ειδικά οι τελευταίοι βρίσκονται πλέον σε μια διαδικασία εντατικής επανεκπαίδευσης χάρη στην πολυπραγμοσύνη ενός πολιτικού που δεν αφήνει τίποτα να πέσει κάτω.

Υπάρχει όμως και η κατηγορία εκείνων που δεν πρόκειται να αλλάξουν μυαλά. «Πρόκειται για όσους γνωρίζουν πως αν πετύχει αυτό που κάνω, τότε η καριέρα τους θα τελειώσει. Αναφέρομαι σε πολιτικούς κυρίως του κυβερνώντος κόμματος, που έχουν στήσει δουλειές και έχουν αποκτήσει στασίδι στα κανάλια, αλλά και σε πρώην στελέχη του ΣΥΡΙΖΑ, που γνώριζαν από την πρώτη στιγμή ότι δεν θα είχαν θέσεις δίπλα μου». Ωστόσο, εκείνο που τον έθιξε περισσότερο είναι η φήμη ότι σύντομα θα βαρεθεί και θα σηκωθεί να φύγει. «Κάποιοι έλεγαν ότι άλλαξα τη ζωή μου και επέστρεψα στην Ελλάδα χωρίς να το πολυσκεφτώ, χωρίς να αντιληφθώ την ευθύνη που υπάρχει σε αυτή την απόφαση και ότι εύκολα θα τα παρατήσω. Αυτό με έθιξε. Οποιος ξέρει ποιος είμαι, με τα καλά μου και με τα στραβά μου, γνωρίζει ότι ένα είναι το βασικό χαρακτηριστικό μου: Οτι δεν τα παρατάω ποτέ».

Ωραία όλα αυτά τα ηρωικά, αλλά οι αντιρρήσεις είναι πολλές. Γιατί δεν ασχολήθηκε νωρίτερα με την πολιτική για να αποκτήσει εμπειρία και να χτίσει διαδρομή; Ενας instagramable νέος που μπορεί να πέτυχε ως εφοπλιστής και ήρθε από την Αμερική έχοντας στο αίμα του το σαράκι της πολιτικής μπορεί σοβαρά να ισχυριστεί ότι εκφράζει την ελληνική Αριστερά και είναι πανέτοιμος για πρωθυπουργός χωρίς αυτό να ακουστεί προκλητικό, ναρκισσιστικό, ακόμη και προσβλητικό; Ως πότε η Ελλάδα θα αντιμετωπίζεται ως ιδανικός τόπος για κάθε πολιτική μετενσάρκωση του Γιάνη Βαρουφάκη;

Πυροτεχνήματα εις διπλούν

Ο Στέφανος (διότι επιβάλλει σε όλους να τον αποκαλούν «Στέφανο») παραδέχεται ότι ήθελε να ασχοληθεί με την πολιτική από μικρό παιδί, αλλά εξηγεί ότι είχε απωθήσει την επιθυμία του αυτή, μάλλον με τον ίδιο τρόπο που πάλευε έως τα 31 του, δηλαδή έως το 2019, για να απωθήσει τον αληθινό σεξουαλικό του προσανατολισμό. Η ανατροπή στην προσωπική του ζωή προφανώς τον άλλαξε συνολικά, όπως όντως συμβαίνει σε ορισμένους ανθρώπους που πετάγονται με κρότο έξω από την πνιγηρή ντουλάπα. Η δύσκολη απόφαση να είναι αυθεντικός και ειλικρινής με τον εαυτό του και τους άλλους στο τόσο κρίσιμο θέμα της προσωπικής ζωής αποκάλυψε ένα μεγάλο και ανεκμετάλλευτο κοίτασμα θάρρους που υπήρχε μέσα του, με αποτέλεσμα να εκδηλωθεί συνειδητά και μια άλλη απωθημένη όψη του εαυτού του, εκείνη του πολιτικού. Αυτό που βλέπουμε, λοιπόν, στο «φαινόμενο Κασσελάκη» τον τελευταίο χρόνο μπορεί να είναι τα πυροτεχνήματα που δεν έχουν καταλαγιάσει ακόμη από αυτή τη διπλή εκδήλωση και εκπλήρωση του εσώτερου εαυτού.

Το καινούργιο στοιχείο που αχνοφαίνεται τους τελευταίους μήνες είναι ότι η αδιανόητη για την Ελλάδα ομολογία ίσως άρχισε να τον βοηθάει όλο και περισσότερο πολιτικά, γιατί ακόμη και στα πιο ομοφοβικά κοινά η πράξη του αυτή του χάρισε τη σφραγίδα του θαρραλέου ή ακόμη και του «τρελού». Αν η Ελλάδα αναζητεί κατά καιρούς έναν «τρελό» για να τα κάνει όλα λίμπα, ποιος είναι πιο κατάλληλος από έναν Κρητικό που παντρεύτηκε έναν άλλον άνδρα (και θα τον ξαναπαντρευτεί στην Κρήτη το καλοκαιράκι); Παρ' όλα αυτά, εκείνο που πραγματικά έκανε τον Κασσελάκη αρχηγό ήταν όταν στο συνέδριο του κόμματος σήκωσε το γάντι που του πέταξε ο Τσίπρας. «Φέρτε μου αντίπαλο και πάμε». Και όμως, σε αυτό μοιάζει να διαφωνεί. «Οχι, αυτό που είπα στο συνέδριο δεν ήταν πολύ θαρραλέο. Ηξερα ότι θα νικούσα». Ειρήσθω εν παρόδω, ο Κασσελάκης καλωσορίζει όσους τον υποτιμούν: «Το να με υποτιμάει κανείς είναι το καλύτερο για μένα, γιατί θα ξαφνιαστεί άσχημα».

Μήπως ξεχειλίζει ο ναρκισσισμός που πολλοί του καταλογίζουν; Δεν του πολυαρέσει η μομφή. «Αν ο ναρκισσισμός μπορεί να βοηθήσει τους πιο αδύναμους, τότε μακάρι όλοι οι πολιτικοί να ήταν νάρκισσοι. «Νάρκισσος δεν είμαι, αλλά οι ψευτοταπεινότητες δεν χρειάζονται. Εάν θέλει κανείς να δει αν είμαι νάρκισσος, ας έρθει μαζί μου να πάμε σε όποια λαϊκή αγορά και σε όποια συνοικία θέλει, για να διαπιστώσει ποιος πιάνει τον παλμό του κόσμου και ποιος όχι». Πάντως, η γνώση του επί των ελληνικών προβλημάτων δεν μπορεί να θεωρηθεί εντυπωσιακή. «Οντως, δεν έχω τεκμήρια και πολύ χρόνο στην ελληνική πολιτική σκηνή, αλλά γνωρίζω την Ελλάδα αρκετά για να ξέρω ότι αυτό που χρειάζεται είναι αυθεντική και τολμηρή ηγεσία. Δεν έχουμε έλλειμμα προτάσεων και θέσεων. Εχουμε έλλειμμα πολιτικής ηγετικότητας».

Τι γνώμη έχει για τις πρόσφατες τσιπρικές αιχμές περί αντιπολιτικής; «Δεν αφορούν τον κόσμο». Μήπως όμως αφορούν τον κόσμο όλες αυτές οι αντιφάσεις που τον χαρακτηρίζουν; Δεν θα χαρίσει το «πατρίς-θρησκεία-οικογένεια» στη Δεξιά, μίλησε για σταυρούς στην κολυμβήθρα και ταυτόχρονα αποκάλεσε «Ελλαδέμπορους» όσους είναι «σκληροί» στα εθνικά θέματα. Ζει στο Κολωνάκι, εργάζεται στην Κουμουνδούρου, είναι εφοπλιστής και αρχηγός της Αριστεράς, είναι γκέι με μάτσο συμπεριφορά. Γελάει ακούγοντας όλα αυτά. Είναι προφανές ότι λατρεύει τις αντιφάσεις του. Εχει όμως μια κρίσιμη διαφωνία. «Δεν δέχομαι ότι είμαι μάτσο. Εσύ λες ότι είμαι;». Είσαι. «Εντάξει τότε, είμαι». Κατά τη γνώμη του, όλες αυτές οι αντιφάσεις είναι δευτερεύουσας σημασίας για τον κόσμο. «Εγώ θέλω να σπάσουμε τα στερεότυπα και προκαλώ τους συμπολίτες μου να τα σπάσουμε μαζί. Είμαι λαϊκός αριστερός». Τι άλλο θα ακούσουμε; Γελάει και πάλι. «Το πώς κάποιος που ζει στο Κολωνάκι και ασχολείται με τη ναυτιλία είναι λαϊκός αριστερός, ας το κρίνει η Ιστορία. Πάντως, εγώ είμαι λαϊκός αριστερός, γιατί θέλω όλοι οι συμπολίτες μου να πάνε μπροστά και κανένας να μην πάει πίσω».

Αχρηστεύοντας τους συμβούλους

Ξεκαθαρίζει ότι δεν μπήκε στην πολιτική για να γίνει μέρος των ελίτ της χώρας μας. «Για να σ' το πω ωμά, ξέρω τις ελίτ της Νέας Υόρκης. Δεν είχα ανάγκη τις ελίτ της Αθήνας», λέει και μας καθησυχάζει ότι δεν υπάρχει κανένας μυστικός Αμερικανός επικοινωνιολόγος. Αντίθετα, κάνει του κεφαλιού του σε όλα, παρακούοντας συνεχώς τους ανυπεράσπιστους συμβούλους του. Αυτοσαρκάζεται. «Η χειρότερη δουλειά στον ΣΥΡΙΖΑ είναι να είσαι σύμβουλος του Στέφανου». Αρα είναι πια ο ΣΥΡΙΖΑ «ενός ανδρός αρχή»; «Οχι, βέβαια. Εχω ανοίξει τις πόρτες σε τόσους νέους και σπουδαίους επιστήμονες, αλλά χρειάζεται χρόνος για να τους μάθετε».

«Για να σ' το πω ωμά, ξέρω τις ελίτ της Νέας Υόρκης. Δεν είχα ανάγκη τις ελίτ της Αθήνας», λέει και μας καθησυχάζει ότι δεν υπάρχει κανένας μυστικός Αμερικανός επικοινωνιολόγος. Αντίθετα, κάνει του κεφαλιού του σε όλα.

Μετά τις ευρωεκλογές θα σπάσει τα πορτοπαράθυρα του κόμματος. «Θέλω να έρθει κόσμος από όλες τις παρατάξεις και από την αποχή». Θα προχωρήσει και σε ένα ονομαστικό προσκλητήριο προσωπικοτήτων από όλες τις παρατάξεις. Προς το παρόν είναι αγχωμένος, όχι όμως φοβισμένος. Δείχνει βέβαιος για τη δεύτερη θέση και δεν κρύβει καθόλου ότι πλέον ο στόχος του είναι να πλησιάσει ή να ξεπεράσει το 20%. «Οσο γίνεται πιο κοντά στην πρωτιά». Θα τα καταφέρει; Θα πρέπει να διαψεύσει όλες τις προβλέψεις. Το μόνο βέβαιο είναι ότι ο ΣΥΡΙΖΑ μάλλον θα χάσει σύντομα αυτό το ταπεινό καφενεδάκι του πρώτου ορόφου της Κουμουνδούρου. Ο «αερόλιθος εξ Αμερικής» αποκλείεται να μην το κάνει καλοκαιρινό.

νίως μένει ακίνητος. Είτε στέκεται όρθιος είτε καθιστός, μοιάζει σαν να σωματοποιεί τον λόγο του, σαν να μην του αρκεί η γλώσσα για να εκφραστεί.

Στις 21 Μαΐου 2023 έγιναν οι πρώτες εθνικές εκλογές, που οδήγησαν τον ΣΥΡΙΖΑ στην πρώτη πανωλεθρία (20,07%), αλλά έβαλαν για πρώτη φορά στο ραντάρ μας τον Στέφανο Κασσελάκη, ο οποίος ήταν ένατος στο ψηφοδέλτιο Επικρατείας. Σήμερα, ακριβώς ένα χρόνο μετά, έπειτα από το πιο θυελλώδες «ντου» στην πολιτική σκηνή που έγινε ποτέ στη ζωντανή μνήμη, ο σκανδαλισμός που μας προσέφερε απλόχερα μοιάζει λίγο σαν να έχει κοπάσει. Τα ειρωνικά, σκωπτικά και απαξιωτικά σχόλια, που σταθερά εισπράττει από πολλές πλευρές, μάλλον μειώνονται κατιτίς. Η αιτία είναι προφανής. Είκοσι ημέρες πριν από τις ευρωεκλογές, ο πολιτικός αρχηγός που πολλοί πίστευαν ότι βγήκε κατά λάθος και ότι θα γίνει καπνός με το πρώτο «φου» που θα του κάνουν τα πρωτοκλασάτα στελέχη του κόμματός του, μπορεί να παραμένει ακίνδυνος για τη Νέα Δημοκρατία, αλλά μοιάζει έτοιμος να καπαρώσει ένα αποτέλεσμα που θα τον καταστήσει αμετακίνητο μέχρι τις εθνικές εκλογές.

Δημοσίως ο Κασσελάκης κοντρολάρει καλά τα συναισθήματά του κι ας νομίζουν πολλοί το αντίθετο, παρασυρόμενοι από τη χρυσόσκονη που μοιράζει όπου κι αν

Χωρίς εμπνευσμένη ηγεσία η Ευρώπη θα καταρρεύσει

Του **ΜΑΡΙΟΥ ΗΛΙΑΔΗ**

Η πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου Ρομπέρτα Μέτσολα επισκέφθηκε πρόσφατα την Κύπρο με σκοπό να επιθεωρήσει τις υποδομές που έχουν δημιουργηθεί στο πλαίσιο του ανθρωπιστικού έργου «Αμάλθεια» για ανακούφιση του δοκιμαζόμενου λαού της Παλαιστίνης στον θύλακα της Γάζας. Με την ευκαιρία η κυρία Μέτσολα απηύθυνε επιστολή/έκκληση στους Κυπρίους για συμμετοχή στις ερχόμενες ευρωεκλογές. Πιο πρόσφατα, με την ευκαιρία της Ημέρας της Ευρώπης (9 Μαΐου) η κυρία Μέτσολα απηύθυνε νέα ανοικτή επιστολή της στους Κυπρίους, προτρέποντάς μας να συμμετάσχουμε μαζικά στις ευρωεκλογές για να «υπερασπιστούμε την Ευρώπη. Να τη διαμορφώσουμε».

Στις επιστολές της η κυρία Μέτσολα αναφέρεται στην περιορισμένη συμμετοχή των Κυπρίων (45%) στις προηγούμενες ευρωεκλογές και πολύ ορθά προτρέπει τον καθένα από εμάς να ασκήσει το δικαίωμά του, τονίζοντας πως «η ψήφος σας μετρά». «Μετρά για όλους μας, για την ελευθερία και τα δικαιώματα. Η ψήφος σας μετρά για την Ευρώπη που θέλετε εσείς να δείτε», ανέφερε σε μία από τις επιστολές της η κα Μέτσολα.

Θέλω να ευχαριστήσω θερμά την κα Μέτσολα για τη δημόσια προτροπή της προς τους συμπολίτες μου, Ευρωπαίους πολίτες της Κυπριακής Δημοκρατίας, να συμμετάσχουν μαζικά στις ερχόμενες ευρωεκλογές. Αυτή θα είναι μια υπεύθυνη δράση από πλευράς μας, στο να οικοδομήσουμε και εμείς την Ευρώπη που, όπως εύστοχα παρατηρεί η κυρία Μέτσολα, «δεν είναι δεδομένη». Παίρνω όμως το θάρρος ως Ευρωπαίος πολίτης να απευθύνω τη δική μου έκκληση στην κυρία Μέτσολα ως πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, ως ηγετική μορφή των ευρωπαϊκών θεσμών.

Αμέσως μετά τις ευρωεκλογές του προσεχούς Ιουνίου θα αρχίσουν επίσημα οι διεργασίες για την ανάδειξη του/της προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής καθώς και του προέδρου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου. Σε αυτές τις διεργασίες η κα Μέτσολα ως πρόεδρος του Ευρωκοινοβουλίου και ως μέλος του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος θα διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην επιλογή της ηγεσίας τόσο της Επιτροπής όσο και του Συμβουλίου. Όπως ακριβώς η κυρία Μέτσολα απευθύνει έκκληση στους Κυπρίους να συμπεριφερθούν υπεύθυνα προσερχόμενοι στις κάλπες για ανάδειξη του νέου Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στις 9 Ιουνίου, έτσι και εγώ ως Κύπριος Ευρωπαίος πολίτης απευθύνω δημόσια έκκληση στην κυρία Μέτσολα να ενεργήσει στο πλαίσιο της θεσμικής της ιδιότητας ως πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου με ακόμα πιο μεγάλη υπευθυνότητα, όταν θα διαβουλεύεται με τους άλλους Ευρωπαίους ηγέτες για ανάδειξη των νέων προέδρων τόσο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής όσο και του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου.

> *«Κάνω δημόσια έκκληση στην πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου να θέσει το συμφέρον της Ενωσης πάνω από το συμφέρον της παράταξής της».*

Η ανάγκη παρουσίας αληθινών ηγετών επικεφαλής θεσμών είναι δεδομένη κάτω από οποιεσδήποτε συνθήκες. Πολύ περισσότερο όταν το οικοδόμημα του οποίου προΐστανται οι επικεφαλής διατρέχει υπαρξιακούς κινδύνους κατάρρευσης.

Με πραγματική λύπη διαπίστωσα ότι όταν το Ευρωπαϊκό Λαϊκό Κόμμα (ΕΛΚ), που πιθανολογείται να αναδειχθεί η πρώτη πολιτική δύναμη στο νέο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, συνήλθε πρόσφατα στο Βουκουρέστι, αποφάσισε, με την υποστήριξη της κυρίας Μέτσολα να προτείνει για πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής την κυρία Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, μέλος και στέλεχος του ΕΛΚ, για νέα πενταετή θητεία. Διερωτώμαι ειλικρινά αν η κυρία Μέτσολα πιστεύει πως με αυτή της την τοποθέτηση υπηρετεί τα συμφέροντα και την προοπτική οικοδόμησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης και εκπληρώνει με αίσθημα ευθύνης τα καθήκοντά της ως επικεφαλής του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ή απλώς ακολουθεί την πεπατημένη, υποστηρίζοντας για τη θέση του/της προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής μία συνάδελφό της στο ΕΛΚ.

Αν κριτήριο της επιλογής της κυρίας Μέτσολα στην πιο πάνω διαδικασία είναι το συμφέρον του ΕΛΚ και όχι αυτό της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τότε θα μου επιτρέψει η κυρία Μέτσολα να πιστεύω πως όπως ακριβώς οι συμπολίτες μου Κύπριοι που δεν προσέρχονται στις κάλπες για ανάδειξη του νέου Ευρωκοινοβουλίου συμπεριφέρονται με μειωμένο αίσθημα ευθύνης ως πολίτες της Ένωσης, άλλο τόσο μειωμένο είναι το αίσθημα ευθύνης της ίδιας ως ηγέτη, όταν το κριτήριο επιλογής της για τις κορυφαίες θέσεις των ευρωπαϊκών θεσμών είναι η κομματική ιδιότητα/ταύτιση των επιλεγομένων για κορυφαίες θέσεις της Ένωσης και όχι το ενωσιακό συμφέρον. Είμαι βέβαιος πως δεν διαφεύγει της προσοχής της κυρίας Μέτσολα η ανάγκη να αποκτήσει η Ευρωπαϊκή Ένωση, στο επίπεδο των αξιωματούχων των ευρωπαϊκών θεσμών, αληθινούς ηγέτες που να μπορούν να εμπνεύσουν ξανά τους ευρωπαϊκούς λαούς και όχι απλούς αξιωματούχους μιας δύσκολης αποστολής που είναι ακόμη ανολοκλήρωτη. «Η Ευρώπη δεν είναι δεδομένη» είπε χαρακτηριστικά η κυρία Μέτσολα στην επιστολή της στους Κυπρίους στις 31 Μαρτίου 2024.

Η ανάγκη παρουσίας αληθινών ηγετών επικεφαλής θεσμών είναι δεδομένη κάτω από οποιεσδήποτε συνθήκες. Πολύ περισσότερο όταν το οικοδόμημα του οποίου προΐστανται οι επικεφαλής διατρέχει υπαρξιακούς κινδύνους κατάρρευσης, όπως ακριβώς ανέφερε ο πρόεδρος Μακρόν στην πρόσφατη, αφυπνιστική ομιλία του στο Πανεπιστήμιο της Σορβόννης στα τέλη του προηγούμενου μήνα. Το πιο κάτω απόσπασμα από την ομιλία του προέδρου Μακρόν είναι χαρακτηριστικό: «Ας είμαστε ρεαλιστές. Η Ευρώπη μας κινδυνεύει να πεθάνει. Η τύχη της εξαρτάται αποκλειστικά από τις επιλογές μας την επόμενη δεκαετία. Ο κίνδυνος υποβιβασμού μας είναι μεγάλος».

Κάνω λοιπόν δημόσια έκκληση στην κυρία Μέτσολα και σε όλους τους συναδέλφους της στο ΕΛΚ και τις άλλες πολιτικές ομάδες στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο όπως θέσουν το συμφέρον της Ένωσης πάνω από το παραταξιακό τους συμφέρον. Τους καλώ να αναδείξουν στις ηγετικές θέσεις των ευρωπαϊκών θεσμών προσωπικότητες που στη συνείδηση των Ευρωπαίων λαών διαθέτουν αποδεδειγμένα τα χαρακτηριστικά του ηγέτη. Αυτή είναι η υποχρέωση και το αδιαπραγμάτευτο καθήκον όλων τους έναντι της Ευρώπης.

Αξιότιμη κυρία πρόεδρε, σας γράφω την απαντητική αυτή επιστολή από αληθινό ενδιαφέρον για το μέλλον της Ευρώπης, στην οποία όπως και η μεγάλη πλειοψηφία των συμπολιτών μου πιστέψαμε βαθιά. Σας γράφω όμως και για ένα πρόσθετο, εξίσου σοβαρό λόγο. Μου είναι αληθινός εφιάλτης να σκέφτομαι τη δική μου ημικατεχόμενη πατρίδα, την Κύπρο, χωρίς την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Αν η Ε.Ε. καταρρεύσει, η μικρή Κύπρος θα μείνει απελπιστικά έκθετη στον αφηνιασμένο κόσμο του 21ου αιώνα όπου όχι μόνο η αξία του ανθρώπινου πλάσματος αλλά και αυτή καθεαυτή η έννοια της πατρίδας έχουν, με πρωτοφανή κυνισμό, μηδενιστεί από τους εφήμερα ισχυρούς της γης.

ΕΔΩ ΕΧΕΤΕ ΕΠΙΛ%ΓΕΣ!

3,5%*

Νέο Αμοιβαίο Κεφάλαιο
AstroBank Target Maturity Fund 2027

Το AstroBank Target Maturity Fund 2027 επιδιώκει να επωφεληθεί από το τρέχον περιβάλλον ομολογιακών αποδόσεων και απευθύνεται σε επενδυτές που επιδιώκουν τακτικό εισόδημα

- Σχεδιασμένο να προσφέρει μια εναλλακτική μορφή εισοδήματος
- Πρόσβαση σε ευρωπαϊκά κρατικά και εταιρικά Ομόλογα
- * Επιδιωκόμενη διανομή ετήσιου μερίσματος 3,50%
- Δυνατότητα συμμετοχής με ελάχιστο κεφάλαιο από 20.000 ευρώ
- Χρονικός ορίζοντας επένδυσης 3 έτη με προκαθορισμένη λήξη οπότε και ρευστοποιείται και τα χρήματα αποδίδονται στους επενδυτές

Προθεσμία συμμετοχής έως 31/05/2024

Γνωρίστε το AstroBank Target Maturity Fund 2027 και μάθετε περισσότερα στο www.astrobank.com

Κλείστε το ραντεβού σας σήμερα.

FUND MANAGER
GMM GLOBAL MONEY MANAGERS WE DRIVE RESULTS

AstroBank make it happen

ΙΣΧΥΟΥΝ ΟΡΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ.
Οι ΟΣΕΚΑ δεν έχουν εγγυημένη απόδοση και οι προηγούμενες αποδόσεις δεν διασφαλίζουν τις μελλοντικές.
Οι ΟΣΕΚΑ υπάγονται στις διατάξεις της Οδηγίας 2009/65/ΕΚ.
Το προϊόν δεν περιλαμβάνει καμία προστασία κεφαλαίου σε σχέση με τους αναφερόμενους κινδύνους, γεγονός που σημαίνει ότι μπορεί να χαθεί μέρος ή το σύνολο του επενδυμένου ποσού.
Η παρούσα διαφήμιση έχει ενημερωτικό / διαφημιστικό χαρακτήρα και δεν πρέπει να εκληφθεί ως εγγύηση, προσφορά, συμβουλή ή προτροπή για αγορά, διακράτηση ή πώληση κινητών αξιών.

Τα διλήμματα της 10ης Ιουνίου

Από την επομένη των εκλογών ο πρωθυπουργός θα κληθεί να λάβει κρίσιμες αποφάσεις σε τέσσερα πεδία

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ**

Μόλις 21 ημέρες απομένουν μέχρι τις ευρωεκλογές, με την προεκλογική εκστρατεία να έχει μπει, για όλα τα κόμματα, σε ράγες. Από τις 10 Ιουνίου ο πρωθυπουργός, εκτός από την αποτίμηση του εκλογικού αποτελέσματος, θα κληθεί διαδοχικά να απαντήσει σε τέσσερα βασικά διλήμματα: αν και πότε θα κάνει αλλαγές στο κυβερνητικό σχήμα· τι θα κάνει με τον νέο επίτροπο· τι θα αλλάξει στη στελέχωση και στη δομή του επιτελείου στο Μαξίμου· και, τέλος, αλλά όχι λιγότερο σημαντικό, αν θα στηρίξει την ανανέωση της θητείας της Προέδρου της Δημοκρατίας.

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ: ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΑΒΡΑΜΙΔΗΣ

1
Ο ανασχηματισμός

Πολλοί έχουν προεξοφλήσει πως αμέσως μετά τις ευρωεκλογές θα έρθει και ένας ανασχηματισμός. «Ο Μητσοτάκης δεν κάνει πάντως ανασχηματισμούς απλώς για να κάνει, αλλά μόνο εφόσον κρίνει πως υφίσταται σημαντικός λόγος», λέει πηγή προσκείμενη στον πρωθυπουργό. Οσοι ποντάρουν στο ότι ο πρωθυπουργός θα αφήσει να περάσει το καλοκαίρι και μετά θα προχωρήσει σε αλλαγές έχουν συγκεκριμένη επιχειρηματολογία. «Υπάρχει κάποιος σημαντικός λόγος αυτή τη στιγμή για ανασχηματισμό;» αναρωτιούνται, τονίζοντας πως το μεγάλο πρόβλημα της κυβέρνησης όλο το φθινόπωρο ήταν η καθημερινότητα.

«Ο Μητσοτάκης δεν κάνει ανασχηματισμούς απλώς για να κάνει, αλλά μόνο εφόσον κρίνει πως υφίσταται σημαντικός λόγος», λέει πηγή προσκείμενη στον πρωθυπουργό.

Μόλις όμως τον περασμένο Ιανουάριο, με επίκεντρο την αντικατάσταση του Γιάννη Οικονόμου, προέκυψαν αλλαγές σε τρία βασικά υπουργεία «καθημερινότητας»: στο Προστασίας του Πολίτη, στο Υγείας και στο Εργασίας. Συνεπώς ο πρωθυπουργός θα το ζυγίσει πολύ αν πρέπει να κάνει τόσο σύντομα νέες αλλαγές στο σχήμα.

Ενας ακόμη λόγος αναβολής της απόφασης για ανασχηματισμό είναι η ανάγκη να υπάρχει συνοχή και συνέχεια κατά τη θερινή περίοδο, οπότε και πάντα δοκιμάζεται ο μηχανισμός της Πολιτικής Προστασίας. Αν το συγκεκριμένο χαρτοφυλάκιο βρίσκεται ακόμη στα υπό εξέταση για να αλλάξουν χέρια, η έναρξη της αντιπυρικής περιόδου δεν θα ήταν η κατάλληλη στιγμή.

Ο Κυριάκος Μητσοτάκης άλλωστε έχει δείξει έως τώρα πως κάνει ανασχηματισμούς με βάση ένα-δύο πρόσωπα. Δηλαδή εντοπίζει βασικούς υπουργούς που θέλει να μετακινήσει και μαζί με τις καραμπόλες που προκύπτουν προβαίνει σε μίνι αλλαγές του κυβερνητικού σχήματος. Ετσι, είχαμε τον «ανασχηματισμό Θεοδωρικάκου», τον «ανασχηματισμό Χρυσοχοΐδη» μετά τις πυρκαγιές του 2021 και τελευταία τον «ανασχηματισμό Οικονόμου».

Από την άλλη, όμως, υπάρχουν τουλάχιστον τέσσερα υπουργεία (όχι τα προαναφερθέντα) στα οποία ο πρωθυπουργός έχει εντοπίσει δυσλειτουργίες και δεν είναι ικανοποιημένος από το αποτέλεσμα. Με βάση τα παραπάνω, θα ζυγίσει πολύ τον χρόνο των αλλαγών. Το αποτέλεσμα των ευρωεκλογών θα είναι φυσικά κριτήριο των αλλαγών. Μια επιπλέον καθίζηση, για παράδειγμα στη Βόρεια Ελλάδα, μπορεί να ενεργοποιήσει γεωγραφικά κριτήρια που έως τώρα δεν ιεραρχούνταν ψηλά.

2
Ο Επίτροπος

Το πρώτο θέμα που κατά χρονική προτεραιότητα θα απασχολήσει τον κ. Μητσοτάκη αμέσως μετά τις ευρωεκλογές είναι το ποιος θα είναι ο νέος Ελληνας Επίτροπος. Εάν η κ. Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν παραμείνει στη θέση της προέδρου της Κομισιόν, τότε φημολογείται πως ο κ. Σχοινάς είναι επίσης φαβορί να παραμείνει στη θέση του. Η σχέση που έχουν αναπτύξει είναι πολύ καλή, σε τέτοιο σημείο μάλιστα που σύμφωνα με αποκλειστικές πληροφορίες της «Κ» η κ. Φον ντερ Λάιεν έχει ζητήσει από το Μέγαρο Μαξίμου την παραμονή του Θεσσαλονικιού πολιτικού σε αυτή τη θέση.

Εάν δεν είναι πάλι πρόεδρος της Κομισιόν η Γερμανίδα, τότε «το παιχνίδι ανοίγει». Σε αυτή την περίπτωση, ένα πρόσωπο που μπορεί να συζητείται είναι η υπουργός Εσωτερικών Νίκη Κεραμέως. Το γεγονός ότι είναι γυναίκα και έχει διεθνείς παραστάσεις –κάποιοι μάλιστα έλεγαν πως πέρυσι το καλοκαίρι θα μπορούσε να αναλάβει και το χαρτοφυλάκιο του ΥΠΕΞ– της δίνει πόντους. Η ίδια άλλωστε δεν φαίνεται να είναι αρνητική σε μια τέτοια προοπτική.

Υποψήφιος ήταν μέχρι πρότινος και ο Γιώργος Γεραπετρίτης. Ο ΥΠΕΞ εξακολουθεί να είναι στη λίστα των επιλογών του πρωθυπουργού, όχι όμως πια στην κορυφή της. Ο ΥΠΕΞ, παρά τις αυξημένες υποχρεώσεις του στο υπουργείο, εξακολουθεί να αποτελεί βασικό συνομιλητή του πρωθυπουργού για μια σειρά θεμάτων, ειδικά των νομικών, για τα οποία ο κ. Μητσοτάκης τον συμβουλεύεται ανελλιπώς. «Αν με κάποιον ο κ. Μητσοτάκης συζητάει ακόμη και τι έχει στο μυαλό του για τον ανασχηματισμό, αυτός είναι ο Γεραπετρίτης», λέει πηγή που γνωρίζει, προσθέτοντας πως ο υπουργός Εξωτερικών «είναι πιο απαραίτητος στην Ελλάδα από ό,τι στις Βρυξέλλες».

Μία ακόμη επιλογή θα μπορούσε να είναι ο Σταύρος Παπασταύρου. Ο πρώην υπουργός Επικρατείας, παρά την αποχώρησή του από το Μαξίμου, χαίρει της εκτίμησης του πρωθυπουργού. Στα συν που μπορεί να του αναγνωρίσει κάποιος είναι πως γνωρίζει πολύ καλά την ευρωπαϊκή πραγματικότητα, καθώς από το ξεκίνημα της πολιτικής σταδιοδρομίας του ασχολείτο με την Ε.Ε. Λίγοι θυμούνται άλλωστε πως είχε κατέλθει υποψήφιος ευρωβουλευτής επί Κώστα Καραμανλή, ενώ και κατά τη θητεία του στο Μαξίμου εντός του job description ήταν οι επαφές του με τις Βρυξέλλες. Τέλος, στους ενδιαφερομένους συγκαταλέγεται ο περιφερειάρχης Κεντρικής Μακεδονίας Απόστολος Τζιτζικώστας, ο οποίος έχει διατελέσει και πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Περιφερειών.

3
Το Μαξίμου

Οι παραιτήσεις των Παπασταύρου - Μπρατάκου προκάλεσαν στο Μαξίμου ανακατατάξεις. Η αναβάθμιση Βορίδη και η ενίσχυση του Στέλιου Κουτνατζή με επιπλέον ευθύνες αποτέλεσε για πολλούς μια προσωρινή λύση. Το διάστημα που έχει περάσει, ωστόσο, δείχνει πως το «νέο Μαξίμου» λειτουργεί. Πηγή που συμμετέχει στον «πρωινό καφέ» αναφέρει χαρακτηριστικά στην «Κ» πως «υπάρχει απόλυτη ηρεμία» και παρά το γεγονός ότι ασχολούνται «πολλοί με πολλά», η «δουλειά βγαίνει». Στο Μαξίμου δεν υπάρχει πλέον, όπως επί Δημητριάδη, ένας «αντ' αυτού», αλλά όλοι αναλαμβάνουν αποστολές ανάλογα με το ποιος μπορεί να τις φέρει εις πέρας.

«Το Μαξίμου λειτουργεί σήμερα με πρότζεκτ μάνατζερ», αναφέρει η ίδια πηγή, με τον πρωθυπουργό να αναθέτει ο ίδιος συγκεκριμένα εγχειρήματα άλλοτε στον Σκέρτσο, άλλοτε στον Μαρινάκη, στον Βορίδη ή στον Κουτνατζή. «Μοιράζει το παιχνίδι» και το σχήμα μοιάζει να λειτουργεί. Το ερώτημα είναι αν αυτό το νέο μοντέλο αρέσει περισσότερο στον πρωθυπουργό, καθώς τα παλαιότερα, πιο «βαριά» σχήματα έφεραν μαζί και προβλήματα. Αν ισχύει αυτό, τότε δεν αποκλείεται να δούμε μελλοντικά –μαζί με τον ανασχηματισμό– κάποιες μικρές αλλαγές, που μπορεί να προκύψουν από τη μετακίνηση, για παράδειγμα, του Μάκη Βορίδη σε κάποιο υπουργείο. Σε αυτή την περίπτωση συζητείται ακόμη και η αναβάθμιση του γ.γ. Στέλιου Κουτνατζή σε υφυπουργό, καθώς ήδη το τελευταίο διάστημα έχει αυξημένες αρμοδιότητες. Πολλοί λένε πως μελλοντικά υπάρχει πιθανότητα ακόμη και για επιστροφή Γεραπετρίτη. Το ερώτημα ωστόσο που θα εξακολουθήσει να πλανάται σε ένα σχήμα περισσότερο ομαδικό, χωρίς καθαρό alter ego του πρωθυπουργού, είναι με ποιον μιλούν οι υπουργοί όταν θέλουν κάτι. Στο ερώτημα αυτό καλείται να απαντήσει ο πρωθυπουργός, σταθμίζοντας αν η λύση θα ήταν πάλι ένα Μαξίμου με υπερσυγκέντρωση εξουσίας σε ένα πρόσωπο.

Πηγή που γνωρίζει καλά τον κ. Μητσοτάκη έλεγε στην «Κ» πως ο πρωθυπουργός «καταλαβαίνει τις ενστάσεις για την κ. Σακελλαροπούλου, αλλά ο ίδιος τη θεωρεί καλή Πρόεδρο».

4
Η εκλογή Προέδρου

Το τελευταίο χρονικά δίλημμα στο οποίο θα κληθεί να απαντήσει ο πρωθυπουργός τους επόμενους μήνες είναι αυτό για την Προεδρία της Δημοκρατίας. Αν έπρεπε να αποφασίσει αυτή τη στιγμή, η πλάστιγγα θα έγερνε σαφώς προς ανανέωση της θητείας της νυν Προέδρου. Οι προσεκτικές τοποθετήσεις που έχει κάνει το τελευταίο διάστημα για το πρόσωπο της κ. Κατερίνας Σακελλαροπούλου αυτό καταδεικνύουν. Πηγή που γνωρίζει καλά τον κ. Μητσοτάκη έλεγε στην «Κ» πως ο πρωθυπουργός «καταλαβαίνει τις ενστάσεις που υπάρχουν για την κ. Σακελλαροπούλου, αλλά ο ίδιος τη θεωρεί χρήσιμη και καλή Πρόεδρο» που «κάνει τη δουλειά όπως πρέπει». Ενστάσεις πάντως υπάρχουν. Δεν είναι λίγοι εκείνοι στην Κοινοβουλευτική Ομάδα της Ν.Δ. που δεν βλέπουν με καλό μάτι την ανανέωση της θητείας της νυν Προέδρου. Αυτό ωστόσο δεν σημαίνει ότι θα την καταψήφιζαν σε περίπτωση που ο πρωθυπουργός αποφασίσει να είναι εκ νέου υποψήφια. «Ειδικά αν το ποσοστό στις ευρωεκλογές είναι καλό, ποιος βουλευτής θα πάει κόντρα σε έναν Μητσοτάκη με ορίζοντα τριετίας τουλάχιστον;» αναφέρει πηγή που δεν αποκλείει, στην περίπτωση που η επιλογή του πρωθυπουργού είναι εκ νέου η κ. Σακελλαροπούλου, να δούμε και «μασάζ» προς τους βουλευτές για να καμφθούν οι αντιρρήσεις.

Και ο χρόνος κυλάει ήρεμα έως τον Ιανουάριο

Η συνάντηση στην Αγκυρα επιβεβαίωσε τη ρουτίνα της νηνεμίας, που αναμένεται να δοκιμαστεί αν υπάρξει αλλαγή σκυτάλης στον Λευκό Οίκο

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Ηταν πρωί του Σαββάτου 27 Απριλίου όταν στην Αθήνα και στο υπουργείο Εξωτερικών άρχισαν να αντιλαμβάνονται ότι ο Γιώργος Γεραπετρίτης βρισκόταν ήδη στο κυβερνητικό «Εμπραέρ» για το Λονδίνο, όπου το μεσημέρι της ίδιας ημέρας συναντήθηκε επί δυόμισι ώρες με τον ομόλογό του της Τουρκίας Χακάν Φιντάν. Δύο εβδομάδες αργότερα, από την Αγκυρα οι δύο ηγέτες, ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης και ο πρόεδρος της Τουρκίας Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν, επαναλάμβαναν κάτι που εξαρχής ήταν γνωστό: οι δύο υπουργοί Εξωτερικών έχουν τη συνολική ευθύνη καθοδήγησης της διαδικασίας προσέγγισης ανάμεσα σε Ελλάδα και Τουρκία προκειμένου, αφενός να υπάρχει άμεση αντίδραση και ανοιχτός διαυλος σε περίπτωση παρεξήγησης, αλλά και στενός πολιτικός έλεγχος από τις ηγεσίες των δύο χωρών.

Η συνάντηση των δύο ηγετών στην Αγκυρα επιβεβαίωσε μια ακόμη τάση. Την απόφαση να προχωρήσουν κάποιες ανώδυνες συμφωνίες, δίχως να γίνει οποιαδήποτε αναφορά στα «δύσκολα» θέματα. Στην Αθήνα κανένας δεν γνωρίζει ποιο μπορεί να είναι το χρονικό όριο αυτής της περιόδου «ήρεμων νερών» στο Αιγαίο. Ταυτόχρονα, όλοι θυμούνται ότι η περίοδος «νηνεμίας» ξεκίνησε την επομένη των καταστροφικών σεισμών στη Νότια Τουρκία, όταν ολόκληρες πόλεις ισοπεδώθηκαν και η κυβέρνηση Ερντογάν έπρεπε να στραφεί στο εσωτερικό, αφενός για να αντιμετωπίσει την τεράστια ανθρωπιστική καταστροφή, αλλά και να δρομολογήσει την ανοικοδόμηση, αφετέρου προκειμένου να επιβιώσει πολιτικά. Οπως αποδείχθηκε λίγους μήνες αργότερα, ο κ. Ερντογάν επανεξελέγη, ωστόσο οι πληγές στην Τουρκία μένουν ανοιχτές, παρά το γεγονός ότι η δημόσια συζήτηση γι' αυτές είναι περιορισμένη και εντός ορισμένου πλαισίου.

Οι συναντήσεις Γεραπετρίτη - Φιντάν εξασφάλισαν, όπως φάνηκε και από το αποτέλεσμα των δημόσιων δηλώσεων, την αποφυγή οποιουδήποτε ατυχήματος. Ακόμη

Οι επαφές των δύο υπουργών Εξωτερικών έχουν μέχρι στιγμής εξασφαλίσει την αποφυγή διπλωματικού «ατυχήματος».

κι όταν ο κ. Ερντογάν έκανε την (απολύτως αναμενόμενη από ελληνικής πλευράς) αναφορά στη Χαμάς, ήταν σαφές ότι ο κ. Μητσοτάκης ήταν προετοιμασμένος. Οπως άλλωστε και για τη μειονότητα της Θράκης, κάτι που παραδοσιακά ο πρόεδρος της Τουρκίας έθετε πάντα σε όλες τις συναντήσεις του με τους Ελληνες πρωθυπουργούς.

Η επόμενη συνάντηση

Οι δύο ηγέτες έχουν στην πράξη περίπου τέσσερις μήνες έως την επόμενη συνάντησή τους στη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ στη Νέα Υόρκη, χωρίς να αποκλείεται κάποιο σύντομο τετ α τετ τον Ιούλιο στην Ουάσιγκτον, στο περιθώριο της συνόδου κορυφής του ΝΑΤΟ. Μέχρι τον Σεπτέμβριο το ερώτημα δεν είναι αν θα συναντηθούν ξανά οι δύο υπουργοί Εξωτερικών, αλλά πόσες φορές θα συμβεί αυτό. Και ενδιάμεσα, βεβαίως, έχει ενδιαφέρον αν θα επαναληφθεί η διαδικασία του Πολιτικού Διαλόγου ανάμεσα στην υφυπουργό Αλεξάνδρα Παπαδοπούλου και τον ομόλογό της (ο Μπουράκ Ακσαπάρ μετατίθεται και τη θέση του θα αναλάβει, εκτός απροόπτου, ο Φαρούκ Καϊμακτσί) και αν στο πλαίσιο αυτό θα αναθερμανθούν οι διερευνητικές επαφές, δηλαδή το φυσικό πεδίο συζήτησης των βα-

Κυριάκος Μητσοτάκης και Ταγίπ Ερντογάν αποχωρούν μετά τις κοινές τους δηλώσεις στο προεδρικό μέγαρο της Αγκυρας, τη Δευτέρα. Η συνάντηση των δύο ηγετών επιβεβαίωσε την απόφασή τους να προχωρήσουν κάποιες ανώδυνες συμφωνίες, δίχως να γίνει οποιαδήποτε αναφορά στα «δύσκολα» θέματα.

σικών, αεροναυτιλιακών, διαφορών Ελλάδας και Τουρκίας. Είναι πια προφανές ότι η πιθανότητα αναθέρμανσης των διερευνητικών επαφών με στόχο συγκεκριμένο, δηλαδή τη σοβαρή συζήτηση για τα χωρικά ύδατα και, εν συνεχεία, την υφαλοκρηπίδα και την Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (ΑΟΖ), εξαρτάται από προηγούμενη πολιτική συμφωνία ότι οι συζητήσεις μπορεί να προχωρήσουν.

Οπως φάνηκε από ορισμένες κινήσεις εκ μέρους της τουρκικής πλευράς (όπως η συνέντευξη του κ. Ερντογάν στην «Κ» της περασμένης Κυριακής), η Αγκυρα διατηρεί ενεργές όλες τις διεκδικήσεις της στο Αιγαίο, μάλιστα υπογραμμίζοντας ότι τα ζητήματα κυριαρχίας δεν θα μείνουν έξω από το τραπέζι σε περίπτωση που οι συνομιλίες προχωρήσουν. Είναι απολύτως σαφές ότι για την Αθήνα κάτι τέτοιο δεν είναι δυνατόν να συζητηθεί.

Στη διμερή ατζέντα των ελληνοτουρκικών προστέθηκαν και ζητήματα, όπως φάνηκε από τη δημόσια ανακίνηση, σε λιγότερο από 24 ώρες μετά τη συνάντηση Μητσοτάκη - Ερντογάν όπως αυτό του θέματος των θαλασσίων πάρκων. Ο κ. Φιντάν ανέφερε ότι για την Αγκυρα το συγκεκριμένο σχέδιο δεν είναι ούτε περιβαλλοντικό ούτε, όπως είπε, αθώο. Και έκτοτε τόσο ο κ. Μητσοτάκης όσο και ο κ. Γεραπετρίτης έχουν ανακοινώσει επανειλημμένως ότι η Αθήνα θα υλοποιήσει το σχέδιο του υπουργείου Περιβάλλοντος (όπως το είχε ανακοινώσει ο αρμόδιος υπουργός Θόδωρος Σκυλακάκης), σημειώνοντας, ωστόσο, ότι οι περιοχές στον χάρτη δεν έχουν ακόμη επιλεγεί.

Οι αμερικανικές εκλογές

Η συνάντηση του Σεπτεμβρίου θα είναι μεν κρίσιμη, όχι όμως όσο οι εξελίξεις που μπορεί να δρομολογηθούν λίγους μήνες μετά και την ολοκλήρωση των εκλογών στις ΗΠΑ τον Νοέμβριο. Από την Αγκυρα θεωρούν ότι η Ουάσιγκτον δεν αντιμετωπίζει την Ελλάδα και την Τουρκία επί ίσοις όροις. Και σε περίπτωση επιστροφής του Ντόναλντ Τραμπ στον Λευκό Οίκο, κανείς δεν μπορεί να προβλέψει πώς θα ερμηνευθεί η τουρκική παράκληση για «ισότιμη» μεταχείριση.

Αν και η ιστορία των ελληνοτουρκικών σχέσεων έχει αποδείξει ότι τα μακροπρόθεσμα σχέδια μπορεί να διαψευστούν πολύ σύντομα, φαίνεται ότι το υπόλοιπο του 2024 δεν θα κυλήσει με σημαντικές εκπλήξεις στο πεδίο, ούτε όμως και με κάποια συμφωνία που θα θέσει προϋποθέσεις για την υλοποίηση σοβαρών συζητήσεων επί μιας ρεαλιστικής ατζέντας, και όχι με την Αγκυρα να βάζει στο τραπέζι την κυριαρχία των νησιών. Πού θα βρίσκονται οι ελληνοτουρκικές σχέσεις στο τέλος αυτής της διαδρομής χωρίς ένταση στο πεδίο, δεν μπορεί να προβλέψει κανείς. Οι πιο έμπειροι, ωστόσο, ανησυχούν ότι η ηγεσία της Τουρκίας θα αξιοποιήσει αυτή την «εποικοδομητική» (όπως διαφημίζεται προς τις Βρυξέλλες και τις ΗΠΑ) στάση της στα ελληνοτουρκικά, προκειμένου στο τέλος της διαδρομής να διατυπώσει τον ισχυρισμό ότι παρά τη βούλησή της για συζητήσεις, η Αθήνα απέφυγε την ουσία των διμερών διαφορών.

Προς το παρόν δυτικοί εταίροι και σύμμαχοι είναι απορροφημένοι με την αντιμετώπιση των πολύ σοβαρών προκλήσεων που εγείρονται για την Ευρώπη στα μέτωπα της Ουκρανίας και της Μέσης Ανατολής και αισθάνονται ανακουφισμένοι που μέσα σ' αυτή την ατμόσφαιρα δεν πρέπει να ασχοληθούν και με τα ελληνοτουρκικά. Και μεταξύ των συμμάχων, εν ολίγοις, κάποια μεσοπρόθεσμη στρατηγική δεν υπάρχει. Απλώς, να κυλάει ο χρόνος ήρεμα...

Ειδικές δυνάμεις με drone στο σακίδιο

Προχωράει γρήγορα η προμήθεια των τηλεκατευθυνόμενων πυρομαχικών τύπου Switchblade από τις Ενοπλες Δυνάμεις

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Επιταχύνεται ο σχεδιασμός εξοπλισμού όλων των μελών των Ειδικών Δυνάμεων με drones, με σκοπό την προσαρμογή και των τακτικών τους στα διδάγματα του σύγχρονου πολέμου. Η Αθήνα βρίσκεται σε προχωρημένες συζητήσεις με τους Αμερικανούς για την προμήθεια σημαντικού αριθμού περιφερόμενων πυρομαχικών (loitering munitions) Switchblade (τόσο τα παλαιότερα τύπου 300 όσο και κάποια νεότερα τύπου 600 του συγκεκριμένου μοντέλου), τα οποία θα τεθούν στη διάθεση της Διοίκησης Ειδικού Πολέμου. Τα Switchblade 300 έγιναν ευρέως γνωστά ιδιαίτερα στο πρώτο στάδιο του ρωσοουκρανικού πολέμου, καθώς παραχωρήθηκαν στις ουκρανικές ένοπλες δυνάμεις από τις ΗΠΑ, όπου χρησιμοποιήθηκαν κυρίως εναντίον ανδρών του ρωσικού στρατού σε χαρακώματα, πολυβολεία ή οχήματα μεταφοράς προσωπικού. Στο πρόσφατο παρελθόν, είχαν χρησιμοποιηθεί από το σώμα των Αμερικανών πεζοναυτών και στο Αφγανιστάν αλλά και στο Ιράκ, σε συνδυασμό μάλιστα με άλλα φορητά όπλα που χρησιμοποιούν οι Ειδικές Δυνάμεις, όπως είναι οι φορητοί αντιαρματικοί πύραυλοι Javelin (επίσης γνωστοί από την Ουκρανία).

Αναδιοργάνωση

Στο πλαίσιο της αναδιοργάνωσης των ελληνικών Ενόπλων Δυνάμεων, αλλά και της παροχής δυνατοτήτων στο σύνολο των στρατιωτών θητείας, εξετάζεται η εκπαίδευση σε μελλοντικό χρόνο στη χρήση «περιφερόμενων πυρομαχικών», όπως είναι ο ενδεδειγμένος όρος γι' αυτό που περιγράφεται συχνά (λανθασμένα) ως «καμικάζι drones». Η παραγωγή εγχώριων συστημάτων αυτού του τύπου σε τέτοιους αριθμούς που να μπορούν να εξοπλιστούν και να εκπαιδευθούν μεγάλες μονάδες του Στρατού Ξηράς, όπως σχεδιάζεται από τη σημερινή ηγεσία του υπουργείου Εθνικής Αμυνας, θα αργήσει, μιας και η ελληνική αμυντική βιομηχανία δεν έχει ακόμη τη δυνατότητα να υποστηρίξει μια τέτοια επένδυση. Είναι και αυτός ο σχεδιασμός μέρος της ευρύτερης συζήτησης για το λεγόμενο «φινλανδικό μοντέλο».

Ωστόσο, κρίθηκε ότι τουλάχιστον οι Ειδικές Δυνάμεις πρέπει να αποκτήσουν και να επεκτείνουν κάποιες υφιστάμενες (περιορισμένες) δυνατότητες με συστήματα που βρίσκονται ήδη στην αγορά. Μάλιστα, η σημασία που δίδεται στην ενίσχυση των Ειδικών Δυνάμεων με αυτά τα συστήματα, φαίνεται από το γεγονός ότι αποτελεί ένα από τα λίγα προγράμματα που τέθηκαν ως άμεσης προτεραιότητας στη μικρή λίστα που συνέταξαν οι υπεύθυνοι του υπουργείου Εθνικής Αμυνας. Ο σύγχρονος τρόπος διεξαγωγής πολέμου απαιτεί γνώση χειρισμού drones από το πεζικό, όμως, η χρήση τους από τις Ειδικές Δυνάμεις θα αποτελέσει σταδιακά εκ των ων ουκ άνευ προϋπόθεση για αποτελεσματικές επιχειρήσεις. Πέρα από τα πεδία μαχών της Ουκρανίας, η χρήση περιφερόμενων πυρομαχικών έχει καταγραφεί και στη Μέση Ανατολή, στις σκληρές συγκρούσεις του ισραηλινού στρατού με τους τρομοκράτες της Χαμάς. Ενώ η αξία των drones αποδείχθηκε επιχειρησιακά και κατά τη συντριβή των αρμενικών δυνάμεων από τους Αζέρους στο Καραμπάχ.

Τα Switchblade 300 μπορούν να χρησιμοποιηθούν κυρίως εναντίον πεζικού και ελαφράς θωράκισης οχημάτων, έχουν βάρος 2,5 κιλών έκαστο, μήκος περίπου μισό μέτρο και εμβέλεια 10 χιλιομέτρων. Αλλωστε, τα Switchblade 600 μπορούν να είναι αποτελεσματικά και εναντίον τεθωρακισμένων (με βάρος 15 κιλά, μήκος 1,3 μέτρα και εμβέλεια 40 χιλιόμετρα), γι' αυτό και οι συζητήσεις με τους Αμερικανούς περιλαμβάνουν και των δύο τύπων περιφερόμενα πυρομαχικά.

AEROVIRONMENT

Το οπλικό σύστημα Switchblade 300, που έχει ενταχθεί στο οπλοστάσιο των Αμερικανών πεζοναυτών, είναι ένα όπλο που έχει αποδειχθεί αξιόπιστο και ευέλικτο στα πεδία των μαχών, γι' αυτό και κρίθηκε απαραίτητο για τις ελληνικές Ενοπλες Δυνάμεις από τη Διεύθυνση Ειδικού Πολέμου.

Το πρόγραμμα βρίσκεται στη φάση της ενεργοποίησής του και γίνεται, ως είθισται στις αγορές από τις ΗΠΑ, μέσω FMS (Foreign Military Sales). Το συνολικό κόστος είναι μικρότερο των 100 εκατ. δολαρίων και μέρος του θα καλυφθεί με χρηματοδότηση από τις ΗΠΑ. Εν ολίγοις, η Ελλάδα θα καταβάλει λιγότερα από τα μισά χρήματα που απαιτούνται για την προμήθεια των drones, εκμεταλλευόμενη τον πολύ καλό δίαυλο που υπάρχει με τις ΗΠΑ. Οι πιστώσεις μάλιστα για την προμήθεια των Switchblade και ενδεχομένως κάποιων ακόμη συστημάτων που εξετάζεται να αποκτηθούν από το αμερικανικό οπλοστάσιο, προέρχονται από την εξοικονόμηση πόρων που προέκυψαν από την ακύρωση προμήθειας πεπαλαιωμένων συστημάτων αμφίβολης επιχειρησιακής και πρακτικής αξίας στον σύγχρονο πόλεμο.

Τα Bradley

Συνεχίζονται, παράλληλα, οι επαφές με τους Αμερικανούς για την παραχώρηση των 62 τεθωρακισμένων οχημάτων μάχης τύπου Bradley, που αναφέρονται και στην επιστολή που έστειλε στον πρωθυπουργό Κυριάκο Μητσοτάκη, τον περασμένο Ιανουάριο, ο Αντονι Μπλίνκεν. Κλιμάκιο του Γενικού Επιτελείου Στρατού (ΓΕΣ) θα βρεθεί στις ΗΠΑ για να αξιολογήσει την κατάστασή τους και να κάνει την τελική εισήγηση στην Αθήνα. Φαίνεται, πάντως, ότι δημιουργείται δυνατότητα για διεύρυνση του συγκεκριμένου αριθμού με επιπλέον 102 Bradley, από αποθέματα που διαθέτει η εταιρεία BAE Systems.

Παράθυρο ευκαιρίας για τον Πούτιν

Η Ρωσία σπάει τις γραμμές στον βορρά – Αγώνας δρόμου σε Κίεβο και Ουάσιγκτον για να σταθεροποιηθεί το μέτωπο

Του **ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ**

Η Ιστορία έχει διδάξει ότι οι πόλεμοι συχνά αρχίζουν άσχημα για τη Ρωσία, αλλά τελειώνουν καλά. Στις 13 Ιουλίου 2023 ο Τζο Μπάιντεν δήλωσε από το Ελσίνκι ότι η Μόσχα «έχει ήδη χάσει τον πόλεμο στην Ουκρανία». Ήταν η εποχή που ο ουκρανικός στρατός είχε ξεκινήσει την από καιρό αναμενόμενη αντεπίθεσή του, σε συνέχεια των μεγάλων επιτυχιών του προηγούμενου καλοκαιριού, όταν είχε εκτοπίσει τους εισβολείς από μεγάλες εκτάσεις των περιφερειών του Χάρκοβο στα βορειοανατολικά και της Χερσώνας στα νότια. Φέτος, στη σύνοδο κορυφής του G7, που θα πραγματοποιηθεί περί τα μέσα Ιουνίου στο Φαζάνο της Ιταλίας, ο Αμερικανός πρόεδρος μάλλον δεν θα χρησιμοποιήσει τα ίδια λόγια.

Εδώ και κάμποσους μήνες η Ρωσία έχει ανακτήσει την πρωτοβουλία, αποκομίζοντας βασανιστικά κέρδη, κυρίως στο ανατολικό μέτωπο του Ντονμπάς, με σημαντικότερο από αυτά την κατάληψη της πόλης Αβντιίβκα ύστερα από τέσσερις μήνες πολιορκίας, τον Φεβρουάριο. Από την Παρασκευή 10 Μαΐου η κατάσταση άρχισε να επιδεινώνεται με πιο γρήγορο ρυθμό για τους Ουκρανούς, καθώς ρωσικά στρατεύματα εισέβαλαν από δύο κατευθύνσεις στην περιφέρεια του Χάρκοβο, η ομώνυμη πρωτεύουσα του οποίου είναι η δεύτερη μεγαλύτερη πόλη της Ουκρανίας, με πληθυσμό περίπου 1,3 εκατ. Μέσα σε μία εβδομάδα οι Ρώσοι είχαν καταλάβει περίπου 150 τετραγωνικά χιλιόμετρα, 10 χωριά και το μεγαλύτερο μέρος της πόλης Βοβτσάνκ. Μικρότερες ρωσικές επιδρομές βρίσκονταν σε εξέλιξη στις βορειότερες περιφέρειες του Σούμι και του Τσερνίχιβ. Στο νότιο μέτωπο οι Ρώσοι ανακατέλαβαν το Ρομπότινε, το μοναδικό κέρδος της κατά τα άλλα αποτυχημένης ουκρανικής αντεπίθεσης του περασμένου καλοκαιριού.

Παρότι οι Ρώσοι θα ήθελαν πάρα πολύ να καταλάβουν το Χάρκοβο, μια ρωσόφωνη πόλη όπου υπολογίζουν ότι θα διατηρούν αρκετές συμπάθειες, τίποτα δεν δείχνει ότι σκέφτονται να επανέλθουν γρήγορα στο σχέδιο που απέτυχε οικτρά κατά την πρώτη φάση της εισβολής. Οι στόχοι που επιδιώκουν με το άνοιγμα του νέου πολεμικού μετώπου φαίνεται να είναι πιο μετριοπαθείς. Κατ' αρχάς, να δημιουργήσουν μια ζώνη ασφαλείας μπροστά από την παραμεθόρια ρωσική περιφέρεια του Μπέλγκοροντ, η οποία δέχεται διαρκή πλήγματα από το ουκρανικό πυροβολικό και από επιδρομές κομάντος. Επειτα, και το κυριότερο, να εξασθενήσουν τις γραμμές του εχθρού, που υποχρεώνεται να μεταφέρει στρατεύματα από άλλα μέτωπα για την υπεράσπιση του Χάρκοβο, ώστε να διευκολυνθεί η βασική, αυτή τη στιγμή, στρατιωτική επιδίωξη της Ρωσίας: η κατάληψη ολόκληρου του Ντονμπάς. Ηδη το Τσάσιβ Γιαρ τελεί υπό πολιορκία και ενδεχόμενη άλωσή του θα ενισχύσει την πίεση στις δύο βασικές και πολύ ισχυρά οχυρωμένες πόλεις της περιοχής που διατηρούν οι Ουκρανοί, το Σλοβιάνσκ και το Κραματόρσκ.

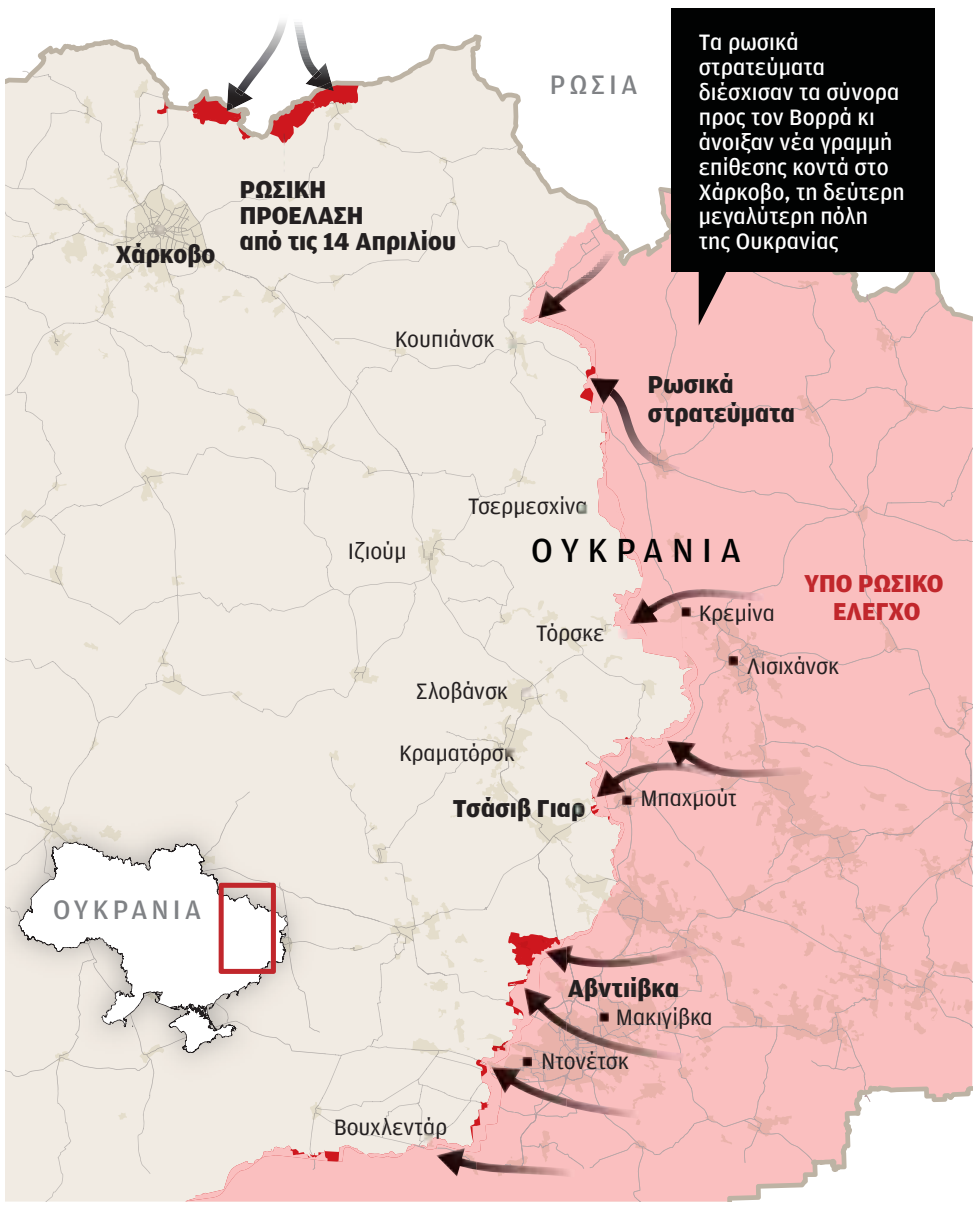

Η ρωσική εισβολή στο Χάρκοβο σήμανε συναγερμό σε Κίεβο και Ουάσιγκτον. Ο Βολοντίμιρ Ζελένσκι ακύρωσε όλα τα προγραμματισμένα ταξίδια του και ο Αντονι Μπλίνκεν ταξίδεψε άρον άρον στο Κίεβο για να υποσχεθεί πρόσθετη αμερικανική βοήθεια, πέραν των 61 δισ. δολαρίων που ήδη αποδέσμευσε το Κογκρέσο. Σημειωτέον ότι ο Αμερικανός υπουργός Εξωτερικών δεν είχε πατήσει το πόδι του στην Ουκρανία από τον περασμένο Σεπτέμβριο, διάστημα στο οποίο έκανε επτά περιοδείες στη Μέση Ανατολή, καθώς οι επιθέσεις της Χαμάς και ο πόλεμος της Γάζας ανέτρεψαν πλήρως τις προτεραιότητες της κυβέρνησης Μπάιντεν – άλλος ένας ισχυρός λόγος να καταριούνται κατ' ιδίαν τον Νετανιάχου.

> *Η αντικατάσταση του στρατηγού Σοϊγκού από τον οικονομολόγο Μπελούσοφ στο αξίωμα του υπουργού Αμυνας δείχνει ότι το Κρεμλίνο υπολογίζει πολύ σοβαρά το οικονομικό κόστος του πολέμου.*

«Τέλεια καταιγίδα»

Πώς να εξηγήσει κανείς αυτή τη θεαματική, υπέρ της Ρωσίας, ανατροπή των δεδομένων στο πεδίο των επιχειρήσεων; Στρατιωτικοί αναλυτές επικαλούνται ένα σύνολο παραγόντων που οδήγησαν στην «τέλεια καταιγίδα». Πρώτα απ' όλα ρόλο έπαιξε η κόπωση του ουκρανικού στρατού και οι μεγάλες ελλείψεις μάχιμου δυναμικού. Η κυβέρνηση Ζελένσκι βάλθηκε να αντιμετωπίσει το πρόβλημα μόλις τον περασμένο μήνα, με τον νόμο που πέρασε από το κοινοβούλιο για να κλείσουν τα παραθυράκια σε όσους αποφεύγουν τη στρατιωτική θητεία, αλλά τα διαρκή επεισόδια βίας στα αστικά κέντρα ανάμεσα σε άνδρες της στρατονομίας και στρατεύσιμους δείχνουν τις δυσκολίες στην πρακτική εφαρμογή των μέτρων.

Ο δεύτερος επιβαρυντικός παράγοντας έγκειται στις μεγάλες ελλείψεις του ουκρανικού στρατού σε πολεμοφόδια, πρόβλημα που επιδεινώθηκε από την πολύμηνη καθυστέρηση στην έγκριση της αμερικανικής βοήθειας. Ρεπορτάζ της Wall Street Journal ανέφερε ότι λόγω των ελλείψεων σε άνδρες και στρατιωτικό υλικό, η αποτελεσματικότητα της ουκρανικής αεράμυνας (δηλαδή σε τι ποσοστό καταρρίπτει πυραύλους, αεροπλάνα και drones του αντιπάλου) έπεσε από 73% που ήταν πέρυσι σε 46% το προηγούμενο εξάμηνο, ενώ τον Απρίλιο έπεσε περαιτέρω σε 30%. Αλλο ρεπορτάζ των New York Times επισήμαινε ως πρόσθετο παράγοντα την εντυπωσιακή προσαρμοστικότητα των στρατιωτικών τακτικών των Ρώσων. Ιδιαίτερη σημασία απέδιδε το ρεπορτάζ στα νέα συστήματα ηλεκτρονικού πολέμου που χρησιμοποιούν οι Ρώσοι και τους επιτρέπουν να αποπροσανατολίζουν πυραύλους και drones του εχθρού, αλλά και να καταστρέφουν αμερικανικούς εκτοξευτήρες HIMARS στο πεδίο της μάχης, ακόμη κι όταν είναι πολύ καλά καμουφλαρισμένοι.

Οι Αμερικανοί θεωρούν ότι οι περισσότεροι από αυτούς τους παράγοντες είναι αντιμετωπίσιμοι και ότι η βοήθεια που στέλνουν στους Ουκρανούς θα τους βοηθήσει να αντέξουν στην «καταιγίδα» με τις μικρότερες δυνατές απώλειες, ώστε να σταθεροποιήσουν το μέτωπο μέχρι το τέλος της χρονιάς και να περάσουν στην αντεπίθεση την επόμενη. Αναγνωρίζουν όμως ότι ο Βλαντιμίρ Πούτιν έχει ένα παράθυρο ευκαιρίας, το οποίο εννοεί να εκμεταλλευτεί στον μέγιστο δυνατό βαθμό, ώστε να βρεθεί σε πολύ καλύτερη θέση όταν έρθει, γιατί κάποτε θα έρθει, η ώρα των διαπραγματεύσεων.

Ηδη ο Ρώσος πρόεδρος διεμήνυσε αυτή την βδομάδα στη Δύση ότι είναι ανοιχτός στη διαπραγμάτευση, ενώ η αντικατάσταση του στρατηγού Σεργκέι Σοϊγκού από τον οικονομολόγο Αντρέι Μπελούσοφ στο αξίωμα του υπουργού Αμυνας δείχνει ότι το Κρεμλίνο υπολογίζει πάρα πολύ σοβαρά το οικονομικό κόστος του πολέμου. Η συνάντηση του Πούτιν με τον Σι, την περασμένη Πέμπτη, έδειξε για μία ακόμη φορά πόσο κρίσιμη είναι για τη Ρωσία η κινεζική βοήθεια, η οποία πάντως έχει κάποια όρια, αφού ο Σι, άρτι αφιχθείς από την ευρωπαϊκή περιοδεία του, δεν θα ήθελε να διακινδυνεύσει τις πολύτιμες όσο και εύθραυστες σχέσεις του με την Ευρώπη.

Πιέζεται ο Ζελένσκι

Ακόμη μεγαλύτερη είναι η πίεση του χρόνου, όμως, για τον Βολοντίμιρ Ζελένσκι. Πρόσφατη έρευνα ουκρανικού ινστιτούτου, την οποία επικαλούνταν η El Pais, έφερε τη δημοτικότητα του Ουκρανού προέδρου να έχει συρρικνωθεί σε 26%, από 56% που ήταν προ εξαμήνου. Η κυβέρνησή του, όπως και οι δυτικοί σύμμαχοι, βρίσκονται μπροστά σε ένα οξύ δίλημμα: να δεχθούν έναν επώδυνο συμβιβασμό, κάνοντας ανακωχή με τη Ρωσία –τηρουμένων των αναλογιών, όπως στον πόλεμο της Κορέας– κάτι που θα συνεπάγεται εδαφικές απώλειες; Ή να κλιμακώσουν τη σύγκρουση, βάζοντας στο τραπέζι τις πιο ακραίες ιδέες, όπως εκείνη του Εμανουέλ Μακρόν για αποστολή δυτικών στρατευμάτων, κάτι που θα μπορούσε να οδηγήσει την κρίση έξω από κάθε έλεγχο, μη αποκλείοντας ακόμη και τη χρησιμοποίηση τακτικών πυρηνικών όπλων από τη Ρωσία; Εδώ που έχουν φτάσει τα πράγματα, τίποτα δεν είναι αδιανόητο πλέον.

Ο «γύψος» πριν από τις σφαίρες στη Σλοβακία

Η απόπειρα δολοφονίας κατά του πρωθυπουργού Φίτσο επιδεινώνει το κλίμα σε μια ήδη διχασμένη χώρα

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ**

Ο Ρόμπερτ Φίτσο, ο οποίος έγινε στόχος δολοφονικής επίθεσης την περασμένη Τετάρτη, είναι ένας αμφιλεγόμενος πολιτικός. Από τον περασμένο Σεπτέμβριο, οπότε ξεκίνησε την τέταρτη θητεία του ως πρωθυπουργού της Σλοβακίας, εφαρμόζει πολιτικές που σταδιακά απειλούσαν να μετατρέψουν τη χώρα του σε μια απομίμηση της ανάπηρης δημοκρατίας της Ουγγαρίας.

Ο 59χρονος Φίτσο συνδέεται στενά με τον Ούγγρο πρωθυπουργό Βίκτορ Ορμπαν, με τον οποίο συμπλέει τόσο όσον αφορά το μένος κατά των μεταναστών και των παγκοσμιοποιημένων ελίτ, όσο και ως προς τη φιλική στάση απέναντι στη Ρωσία. Ηδη πριν από την απόπειρα δολοφονίας εναντίον του, ο Φίτσο είχε προωθήσει σειρά μέτρων για να ενισχύσει την εξουσία του και να ξεδοντιάσει θεσμικά αντίβαρα, από την Αρχή Καταπολέμησης της Διαφθοράς έως την ανεξάρτητη κρατική τηλεόραση.

Η πιο πρόσφατη κίνηση ήταν το νομοσχέδιο που προώθησε τον περασμένο μήνα, το οποίο προβλέπει ότι ΜΚΟ που λαμβάνουν χρηματοδότηση άνω των 5.000 ευρώ ετησίως από ξένες πηγές θα πρέπει να εγγράφονται ως αλλοδαπές οργανώσεις. Το πρότυπο για τον νόμο ήταν αυτός του καθεστώτος Πούτιν το 2012, στον απόηχο των μαζικών διαδηλώσεων κατά της επιστροφής του στην προεδρία. Εντός της Ε.Ε., αντίστοιχη νομοθεσία ενέκρινε στα τέλη του 2023 το ουγγρικό κοινοβούλιο. Η προώθηση ενός παρόμοιου νομοσχεδίου στη Γεωργία, το οποίο εγκρίθηκε πρόσφατα, προκάλεσε τεράστιες συγκεντρώσεις διαμαρτυρίας.

Ο φόβος στην ήδη διχασμένη ανατολικοευρωπαϊκή χώρα τώρα είναι ότι η εκστρατεία ορμπανοποίησης της Σλοβακίας θα πάρει ακόμη πιο επικίνδυνες διαστάσεις. «Αντί να αποτελέσει στιγμή εθνικής ενότητας και συμφιλίωσης, το περιστατικό μπορεί να επιδεινώσει τις εντάσεις στο εσωτερικό της χώρας και να οδηγήσει σε περιορισμούς στα μέσα ενημέρωσης και στην κοινωνία των πολιτών», εκτιμούσε η εταιρεία πολιτικής συμβουλευτικής Teneo, σε άμεση ανάλυση που δημοσίευσε την Πέμπτη. Ηδη, εταίροι του κυβερνώντος Smer στον κυβερνητικό συνασπισμό μιλούν για την ανάγκη να «μπει τάξη» στα δημόσια μέσα ενημέρωσης και να διαλυθεί το PS (το κόμμα της αντιπολίτευσης με το οποίο συνδέεται η φιλελεύθερη απερχόμενη πρόεδρος, Ζουζάνα Τσαπούτοβα).

A.P. PHOTO/PETR DAVID JOSEK

Πριν από την απόπειρα δολοφονίας εναντίον του, ο Ρόμπερτ Φίτσο είχε προωθήσει σειρά μέτρων για να ενισχύσει την εξουσία του και να ξεδοντιάσει θεσμικά αντίβαρα.

Η απόπειρα δολοφονίας «αναδεικνύει τους κινδύνους που συνεπάγονται οι βαθιές κοινωνικές και πολιτικές διαιρέσεις και η εμπρηστική ρητορική, τόσο στη Σλοβακία όσο και στην ευρύτερη περιοχή», σημειώνουν οι αναλυτές της Teneo. «Η πρόεδρος Ζουζάνα Τσαπούτοβα [...] έχει δεχθεί και αυτή απειλές κατά της ζωής της τα τελευταία χρόνια, που πιθανώς συνέβαλαν στην απόφασή της να μη θέσει εκ νέου υποψηφιότητα νωρίτερα φέτος».

Στη θέση της εξελέγη ο Πέτερ Πελεγκρίνι, σύμμαχος του Φίτσο και πολέμιος κι αυτός της περαιτέρω οικονομικής και στρατιωτικής στήριξης της Ουκρανίας, ο οποίος θα ορκιστεί τον Ιούνιο. (Αξίζει, πάντως, να σημειωθεί ότι παρά τις προεκλογικές απειλές να μη στείλει «ούτε μία ακόμη σφαίρα» στους Ουκρανούς, ο Φίτσο επέτρεψε στις εταιρείες του αμυντικού τομέα να συνεχίζουν να πουλάνε όπλα στην υπό εισβολή χώρα.)

Ο Φίτσο θήτευσε για πρώτη φορά πρωθυπουργός το διάστημα 2006-2010, ως επικεφαλής του κεντροαριστερού Smer, με πλατφόρμα κατά της λιτότητας και της διαφθοράς. Εξελέγη εκ νέου το 2012 και ξανά το 2016, αλλά το 2018 υποχρεώθηκε σε παραίτηση, μετά τις διαδηλώσεις που ακολούθησαν τη δολοφονία του ερευνητή-δημοσιογράφου Γιαν Κούτσιακ και της αρραβωνιαστικιάς του. Ο Κούτσιακ διερευνούσε τη δραστηριότητα ολιγαρχών που είχαν διευρύνει την επιρροή τους επί ημερών Φίτσο.

Τον Απρίλιο του 2022, ο Φίτσο κατηγορήθηκε για κατάχρηση δημόσιου αξιώματος και διεύθυνση εγκληματικής οργάνωσης, η οποία ήλεγχε τις δημόσιες προμήθειες, χειραγωγούσε τις δικαστικές έρευνες και αποκτούσε παρανόμως πρόσβαση στα προσωπικά δεδομένα των πολιτικών αντιπάλων του πρωθυπουργού, χρησιμοποιώντας τα εναντίον τους. Ωστόσο, η διχασμένη κεντροδεξιά κυβέρνηση δεν συγκέντρωσε τις ψήφους που απαιτούνταν για την άρση της ασυλίας του. Ανοιξε έτσι ο δρόμος για την επάνοδό του, μεταλλαγμένου σε δεξιό λαϊκιστή.

σελίδες ιστορίας

Κυριακή
26/5

Αφιέρωμα:
Ποδόσφαιρο στον γύψο

Αντισημιτισμός:
Παρελθόν και παρόν

Ακόμα:
Πώς προστατεύθηκαν
οι αρχαιότητες
στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο

Η ιστορία της πίτσας

Gothic: Η αλήθεια πίσω
από το στυλ

Η γενοκτονία των Τούτσι
στη Ρουάντα

Το Poor Things πριν από
τον Λάνθιμο

**Οι ιστορίες
που έγραψαν
την Ιστορία**

Εχούντ Ολμέρτ, *πρώην πρωθυπουργός του Ισραήλ*

Η Γάζα πρέπει να κυβερνηθεί από Παλαιστινίους

Αν το Ισραήλ παραμείνει εκεί, θα έχουμε ατελείωτες συγκρούσεις, τρομοκρατία, απεριόριστο αριθμό Ισραηλινών θυμάτων, σχεδόν σε καθημερινή βάση, όπως ακριβώς συνέβη στον Λίβανο

Συνέντευξη στον **ΑΘΑΝΑΣΙΟ ΚΑΤΣΙΚΙΔΗ**

Πριν από δύο χρόνια, ο πρώην πρωθυπουργός του Ισραήλ Εχούντ Ολμέρτ σε συνέντευξή του στην «Καθημερινή» είχε υπογραμμίσει τις άριστες σχέσεις του ισραηλινού και του ελληνικού λαού. Σήμερα, με τον πόλεμο στη Λωρίδα της Γάζας να διανύει τον όγδοο μήνα των στρατιωτικών επιχειρήσεων, ο Εχούντ Ολμέρτ τονίζει στην «Κ» ότι αισθάνθηκε προσβεβλημένος από τις αντισημιτικές εκφράσεις μερίδας οπαδών του Παναθηναϊκού στον πρόσφατο αγώνα μπάσκετ με τη Μακάμπι Τελ Αβίβ.

Επικριτής του «ακροδεξιού» συνασπισμού του Νετανιάχου και της έλλειψης ισραηλινής στρατηγικής για τη Γάζα, ο Ολμέρτ δεν διστάζει να αξιολογήσει ως οξύμωρες τις αντιδράσεις της διεθνούς κοινότητας, η οποία αρχικά υποστήριξε τη «δίκαιη» αντίδραση του Ισραήλ απέναντι στο τρομοκρατικό χτύπημα της Χαμάς. Στο ίδιο μήκος κύματος, ο πρώην πρωθυπουργός χαρακτηρίζει «γελοία» και «παιδαριώδη» τη σύγκριση του Ισραήλ με τη ναζιστική Γερμανία από τον πρόεδρο της Τουρκίας Ερντογάν.

– Προσφάτως, δηλώσατε ότι ο Νετανιάχου «δεν έχει καμία στρατηγική για τον πόλεμο». Ξεκινώντας από αυτή τη φράση, πώς εξελίσσεται η κατάσταση αυτή τη στιγμή στη Γάζα και κατ' επέκταση στη Ράφα;

– Υπάρχουν μάχες στο βόρειο τμήμα της Γάζας, στο κεντρικό τμήμα της Γάζας, στο Ζεϊτούν και σε άλλα μέρη, τα οποία είχαν ήδη εκκενωθεί από εμάς. Σε αυτά τα μέρη καταστρέψαμε όλες τις εγκαταστάσεις της Χαμάς, αποσυρθήκαμε και αυτοί ήρθαν ξανά. Αυτή είναι επίσης η φύση της αντιπαράθεσης στη Ράφα. Δεν είμαστε ακόμη στο κέντρο της Ράφας, αλλά το πρόβλημα είναι ότι στην περίπτωση που θα καταστρέψουμε όλα τα εναπομείναντα τάγματα της Χαμάς, ποια είναι η στρατηγική που θα ακολουθηθεί;

Οπως επισημάνατε στην αρχή, νομίζω ότι η ισραηλινή κυβέρνηση δεν έχει καμία στρατηγική ως προς το τι θέλουμε να πετύχουμε. Δηλαδή, θέλουμε να παραμείνουμε η αστυνομική δύναμη στη Γάζα για πάντα; Με άλλα λόγια, να επεκτείνουμε την ισραηλινή κατοχή από τη Δυτική Οχθη και στη Γάζα; Νομίζω ότι αυτό θα είναι ένα τραγικό λάθος. Είμαστε πολύ αντίθετοι σε αυτό!

Την Τετάρτη, άκουσα ότι ο Ισραηλινός υπουργός Αμυνας είναι αντίθετος σε αυτήν την προοπτική και διατύπωσε την άποψή του με πολύ σαφή τρόπο. Οπότε, ελπίζω ότι θα βρουν μια λύση.

– Πολλοί επικρίνουν το γεγονός ότι ο πόλεμος διαρκεί περισσότερο από το αναμενόμενο και έχει οδηγήσει στην απώλεια χιλιάδων αμάχων και από τα δύο στρατόπεδα, καθώς και στην άνοδο του αντισημιτισμού. Πιστεύετε ότι ο συνασπισμός του Νετανιάχου έχει διαχειριστεί λάθος την όλη κατάσταση;

– Πρώτα απ' όλα, ναι, πιστεύω ότι έγινε κακός χειρισμός με πολύ προφανή τρόπο. Και αυτό συμβαίνει, γιατί όπως είπα και προηγουμένως δεν υπάρχει στρατηγική. Ολοι καταλαβαίνουν ότι το Ισραήλ πρέπει να φτάσει στη Χαμάς και να σκοτώσει όσο περισσότερους μπορεί, διότι αποτελούν πραγματική απειλή για την ασφάλεια και τη σταθερότητα της περιοχής.

Ομως, δεν υπήρχε στρατηγική για το τι άλλο θα κάνουμε. Δεν νομίζω ωστόσο ότι αυτή είναι η αιτία του αντισημιτισμού. Ο αντισημιτισμός είναι τόσο παλιός όσο και ο κόσμος και δεν ξεκίνησε τώρα. Είναι μέρος της ζωής για πολλές γενιές. Οταν οι Εβραίοι δεν είχαν κράτος, υπήρχε αντισημιτισμός, όταν οι Εβραίοι είχαν κράτος υπήρχε αντισημιτισμός και, πράγματι, δεν εξαλείφθηκε.

Τα πρόσφατα γεγονότα που έλαβαν χώρα συνεπεία της σφαγής των Ισραηλινών τον Οκτώβριο επέτρεψαν σε πολλούς να διατυπώσουν την κριτική τους για το Ισραήλ και κάποιοι επίσης τον αντισημιτισμό τους. Διότι, στο πλαίσιο των σημερινών συνθηκών, είναι πολύ πιο εύκολο να επικρίνουν το Ισραήλ λόγω της μαζικής καταστροφής σε πολλά μέρη της Γάζας, την οποία, φυσικά, ο κόσμος δεν αποδέχεται και δεν είναι διατεθειμένος να ανεχθεί. Ο αντισημιτισμός, όμως, υπήρχε πολύ πριν από αυτά τα γεγονότα.

Και νομίζω ότι αυτή η εχθρότητα προς το Ισραήλ είναι δυσανάλογη, διότι, ειλικρινά, όταν η διεθνής κοινότητα είπε τον Οκτώβριο στο Ισραήλ, «ναι, έχετε το δικαίωμα να βγείτε έξω και να σκοτώσετε τη Χαμάς», γνώριζε πολύ καλά ότι η Χαμάς είναι εγκατεστημένη στο κέντρο των πόλεων, στα υπόγεια των νοσοκομείων, στα τζαμιά, στα σχολεία και στις δημόσιες εγκαταστάσεις.

Οπότε τι σκέφτονταν; Οτι το Ισραήλ θα πολεμήσει τη Χαμάς και δεν θα σκοτωθούν πολίτες; Είναι δυνατόν; Οταν όλοι λένε στο Ισραήλ, όπως ο πρόεδρος της Αμερικής, ο πρωθυπουργός της Μεγάλης Βρετανίας, ακόμη και οι δικοί σας ηγέτες, ότι το Ισραήλ έχει δικαίωμα να απαντήσει, ήξεραν ότι θα σκοτωθούν άμαχοι. Ετσι πιστεύω ότι η κριτική πρέπει να εξισορροπηθεί με μια πολύ προσεκτική εξέταση των περιστάσεων και των γεγονότων και, φυσικά, νομίζω ότι με κάθε τρόπο πρέπει να σταματήσουμε τον πόλεμο.

Προσωπικά, δεν απηχώ την πολιτική της ισραηλινής κυβέρνησης, δεν υποστηρίζω την ισραηλινή κυβέρνηση και δεν μιλάω εκ μέρους της. Σε ό,τι με αφορά, υποστηρίζω πως αυτή η κυβέρνηση πρέπει να ανατραπεί άμεσα, αλλά δεν θα συμμεριστώ την παρατήρηση ότι οι Ισραηλινοί στρατιώτες είναι εγκληματίες που σκοτώνουν αθώους ανθρώπους επίτηδες. Αυτό δεν είναι αλήθεια.

A.P. PHOTO/ARIEL SCHALIT

Φίλοι και συγγενείς Ισραηλινών που κρατούνται από τη Χαμάς στη Λωρίδα της Γάζας κρατούν κεριά κατά τη διάρκεια τελετής στη μνήμη των θυμάτων. Ο Εχούντ Ολμέρτ επισημαίνει ότι στην παρούσα φάση δεν προέχει η ολοκληρωτική συντριβή της Χαμάς. «Πρέπει να σταματήσουμε τον πόλεμο και να φέρουμε πίσω τους ομήρους. Αυτό είναι πιο σημαντικό από οτιδήποτε άλλο», σημειώνει χαρακτηριστικά.

A.P. PHOTO/SETH WENIG

Ο Εχούντ Ολμέρτ, πρώην πρωθυπουργός του Ισραήλ, χαρακτήρισε «γελοίες», «παιδαριώδεις» και «πλίθιες» τις τοποθετήσεις του Ερντογάν υπέρ της Χαμάς. «Λυπάμαι πραγματικά που σπρώχνει τις σχέσεις μας στα άκρα», λέει.

> *Υποστηρίζω ότι αυτή η κυβέρνηση πρέπει να ανατραπεί άμεσα, όμως δεν θα συμμεριστώ την παρατήρηση ότι οι Ισραηλινοί στρατιώτες είναι εγκληματίες που σκοτώνουν αθώους ανθρώπους επίτηδες. Αυτό δεν είναι αλήθεια.*

– Την Τετάρτη, ο Νετανιάχου δήλωσε ότι δεν είναι διατεθειμένος να αντικαταστήσει «το Χαμαστάν με Φαταχστάν». Κατά τη γνώμη σας, ποια είναι η πολιτική προοπτική της Γάζας;

– Κοιτάξτε, είμαι υπέρ της λύσης των δύο κρατών. Νομίζω ότι η Γάζα είναι παλαιστινιακή και πρέπει να κυβερνάται από τους Παλαιστινίους. Ποιοι θα είναι αυτοί οι Παλαιστίνιοι; Εναπόκειται στους ίδιους να το καθορίσουν. Νομίζω, ειλικρινά, ότι θα πρέπει να υπάρξει μια μεταρρυθμισμένη Παλαιστινιακή Αρχή, ενισχυμένη, και πρέπει να κάνουν τις αναγκαίες αλλαγές. Δεν είναι στο χέρι μας να τις κάνουμε εμείς· είναι δική τους δουλειά να τις κάνουν.

Μεταξύ των αλλαγών που ίσως χρειαστεί να κάνουν είναι να διαχωρίσουν τη θέση του προέδρου, αυτή που αποκαλούν «τιμητική» θέση, και να διορίσουν έναν εκτελεστικό πρωθυπουργό, ο οποίος θα έχει την εξουσία να διορίζει τους απαραίτητους αντιπροσώπους για τη διακυβέρνηση της Γάζας.

Η Γάζα πρέπει να είναι παλαιστινιακή, αλλά φυσικά δεν μπορεί να κυριαρχείται από τρομοκρατικές οργανώσεις, ούτε από τη Χαμάς, αλλά ούτε και από την Ισλαμική Τζιχάντ.

Από την άλλη, ο Νετανιάχου απευθύνεται στην πολιτική του βάση, χωρίς να λαμβάνει υπ' όψιν οποιαδήποτε σοβαρή και ρεαλιστική κρίση της πραγματικότητας. Αν το Ισραήλ παραμείνει στη Γάζα, θα έχουμε ατελείωτες συγκρούσεις, ατελείωτη τρομοκρατία, απεριόριστο αριθμό ισραηλινών θυμάτων, σχεδόν σε καθημερινή βάση, όπως ακριβώς συνέβη στον Λίβανο. Και δεν υπήρχε κανένα πραγματικό πλεονέκτημα με την παραμονή μας εκεί, όπως δεν υπάρχει κανένα πλεονέκτημα από την παραμονή μας στη Γάζα.

Στη Γάζα καταστρέψαμε το μεγαλύτερο μέρος της στρατιωτικής δύναμης της Χαμάς, καταστρέψαμε πολλά από τα τούνελ τους, εξολοθρεύσαμε ίσως 12.000-14.000 στρατιώτες τους και τις περισσότερες από τις θέσεις διοίκησής τους. Και αν χρειαστεί, στο μέλλον, θα πρέπει να ολοκληρώσουμε μια συνολική στρατιωτική νίκη. Αλλά σε αυτό το σημείο, πρέπει να σταματήσουμε τον πόλεμο και να φέρουμε πίσω τους ομήρους. Αυτό είναι πιο σημαντικό από οτιδήποτε άλλο.

– Στην πρόσφατη συνάντηση του Ελληνα πρωθυπουργού με τον πρόεδρο της Τουρκίας, ο Ερντογάν ανέφερε ότι περισσότεροι από 1.000 άνδρες της Χαμάς νοσηλεύονται σε τουρκικά νοσοκομεία. Επειτα από αυτήν την επίσημη τοποθέτηση, θα επηρεαστούν αρνητικά οι σχέσεις Ισραήλ - Τουρκίας;

– Οι σχέσεις έχουν ήδη επηρεαστεί αρνητικά. Κοιτάξτε, γνωρίζω πολύ καλά τον πρόεδρο Ερντογάν. Είχα πολύ καλές σχέσεις μαζί του για μεγάλο χρονικό διάστημα. Αλλά, δυστυχώς, ο πρόεδρος Ερντογάν είναι ισλαμιστής και έχει βασίσει την πολιτική του δύναμη στα ισλαμικά κινήματα. Θυμάμαι την ημέρα που μου είπε ότι ο Αμπού Μαζέν (Μαχμούντ Αμπάς) δεν είναι Παλαιστίνιος και πως μόνον η Χαμάς είναι Παλαιστίνιοι. Οπότε, λυπάμαι πραγματικά που ο Ερντογάν σπρώχνει τις σχέσεις μας στα άκρα. Και αυτό σίγουρα επηρεάζει τις σχέσεις μεταξύ Ισραήλ και Τουρκίας, δυστυχώς.

– Σε συνέντευξή του στην «Κ», ο Ερντογάν κατηγόρησε το Ισραήλ για «βάναυσες και συστηματικές μαζικές δολοφονίες στη Γάζα», ενώ πρόσθεσε ότι «ο Νετανιάχου θα έκανε τον Χίτλερ να ζηλέψει τις μεθόδους γενοκτονίας». Ποια είναι η απάντησή σας;

– Αυτές οι αναφορές είναι τόσο γελοίες, τόσο παιδαριώδεις και τόσο πλίθιες, που δεν νομίζω ότι αξίζουν κάποια αντίδραση. Ξέρετε, είμαι σίγουρος ότι αν ρωτήσω ανθρώπους στην Ελλάδα τι σκέφτονται για τον Ερντογάν, μπορεί να χρησιμοποιήσουν εκφράσεις που δεν είναι πολύ κολακευτικές και όχι πολύ θετικές. Αρκούμαι να πω αυτό.

– Πριν από δύο χρόνια, όταν συναντηθήκαμε, σας ρώτησα για τη σημασία της συμμαχίας μεταξύ Ελλάδας και Ισραήλ. Με την Ελλάδα να έχει σταθεί στο πλευρό του Ισραήλ και εναντίον των τρομοκρατών της Χαμάς, ποια είναι η σημασία της ελληνοϊσραηλινής φιλίας;

– Κοιτάξτε, οι σχέσεις μεταξύ μας είναι πολύ καλές, βέβαια δεν είμαι σίγουρος ότι οι σχέσεις μεταξύ των οπαδών του Παναθηναϊκού και της Μακάμπι Τελ Αβίβ είναι τόσο καλές. Κατά κάποιον τρόπο προσβλήθηκα όταν παρακολούθησα τους αγώνες και είδα στους οπαδούς του Παναθηναϊκού το μίσος τους για τη Μακάμπι να ξεπερνάει την ομάδα και να φτάνει μέχρι το κράτος του Ισραήλ και τους Εβραίους.

Αυτό το φαινόμενο δεν υπήρχε στην παράδοση των σχέσεων μεταξύ των λαών, αλλά ούτε και στις αθλητικές σχέσεις μεταξύ Ισραήλ και Ελλάδας. Στην πραγματικότητα, ο προπονητής της Μακάμπι Τελ Αβίβ ήταν το αστέρι του Παναθηναϊκού (Οντέντ Κάτας), ο οποίος κατέκτησε το ευρωπαϊκό τρόπαιο εναντίον της Μακάμπι, της δικής του ομάδας.

Οπότε, βλέπουμε ότι υπάρχουν διαφορετικές σχέσεις μεταξύ των κρατών και λυπάμαι που κάποιες από αυτές έχουν εκφραστεί με πολύ εχθρικό και μη φιλικό τρόπο. Ελπίζω ότι αρκετά σύντομα θα αποκατασταθούν, στην πιο παραδοσιακή και φιλική μορφή συνεργασίας που χαρακτήριζε τις σχέσεις των χωρών μας.

Αγαπημένη πλατφόρμα ανά ηλικιακή ομάδα στην Ελλάδα

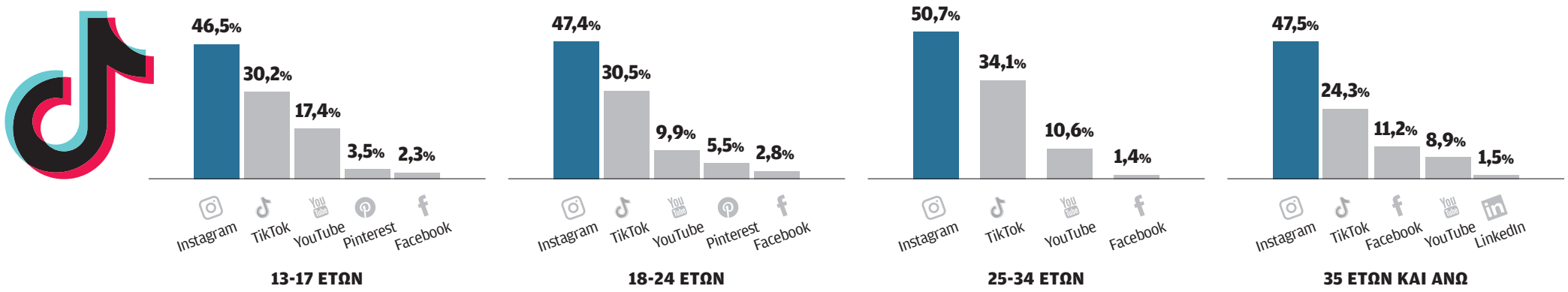

Το τελευταίο διάστημα, πολλοί από τους ίδιους τους δημιουργούς ασκούν κριτική στον νόμο υπό την έννοια ότι θα μπορούσε να πλήξει τους ανθρώπους που χρησιμοποιούν την πλατφόρμα ως πηγή εισοδήματος χωρίς συγχρόνως να προστατεύει επαρκώς τα δεδομένα των χρηστών στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Φωτιά στον δούρειο ίππο της Κίνας ή σκέτη λογοκρισία;

Μπορεί ο νόμος που υποχρεώνει το TikTok να πωληθεί σε αμερικανικά «χέρια» να προκαλέσει αντίστοιχες κινήσεις στην Ευρώπη; Το Κογκρέσο υιοθέτησε τη θεωρία περί κατασκοπευτικού υπερόπλου, που συλλέγει δεδομένα 170 εκατ. Αμερικανών

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΚΩΣΤΟΥΛΑ**

Ο Ντόναλντ Τραμπ έμεινε στις απειλές, το Κογκρέσο επανήλθε δριμύτερο και ο Τζο Μπάιντεν σήκωσε το γάντι. Η ψήφιση του νόμου ο οποίος απαιτεί την πώληση του TikTok σε εταιρεία αμερικανικής ιδιοκτησίας, υπό την απειλή της απαγόρευσης της λειτουργίας του, προκαλεί αναστάτωση στους 170 εκατ. χρήστες της εφαρμογής στις ΗΠΑ, δημιουργώντας προηγούμενο για δυνητικές αντίστοιχες παρεμβάσεις σε χώρες της Ευρώπης. Συνιστά απειλή το TikTok; Και είναι αυτός ο τρόπος να αποσοβηθούν οι κίνδυνοι για την εθνική ασφάλεια;

Η σχέση με το καθεστώς

Η Ουάσιγκτον θέτει στο στόχαστρο τη μητρική του TikTok. Η ByteDance δεν είναι μια εταιρεία όπως όλες οι άλλες, σύμφωνα με τη σχολή σκέψης που ζητεί την εκχώρηση της δημοφιλούς πλατφόρμας σε αμερικανικά χέρια. Οι νομοθέτες του Κογκρέσου, οι οποίοι επικύρωσαν τον επίμαχο νόμο κατά συντριπτική πλειοψηφία, επιστρατεύουν μια σειρά από επιχειρήματα στη φαρέτρα τους. Μιλούν για «ξεκάθαρα στοιχεία» ότι το Κινεζικό Κομμουνιστικό Κόμμα χρησιμοποιεί την εταιρεία για να χειραγωγεί αλλά και να κατασκοπεύει τους Αμερικανούς μέσω του TikTok. Τονίζουν ότι το Κινεζικό Κομμουνιστικό Κόμμα ελέγχει την ByteDance με νόμο από το 2017, όταν το νομοθετικό σώμα της Κίνας ζήτησε από «όλους τους οργανισμούς και τους πολίτες να υποστηρίξουν, να βοηθήσουν και να συνεργαστούν με τις εθνικές προσπάθειες συλλογής πληροφοριών».

Πρακτικά ο φόβος είναι ότι το Πεκίνο μπορεί να δώσει εντολή στην ByteDance να παραδώσει δεδομένα Αμερικανών που χρησιμοποιούν το TikTok ή να τροποποιήσει τον αλγόριθμο τον οποίο χρησιμοποιεί η πλατφόρμα με τρόπο που να εξυπηρετεί ανάγκες της κρατικής προπαγάνδας. Ο τεχνολογικός κολοσσός φέρεται να έχει στενή σχέση με τις δυνάμεις ασφαλείας της Κίνας. Το 2019, η ByteDance και το υπουργείο Δημόσιας Ασφάλειας της χώρας συμφώνησαν σε ένα σχέδιο στρατηγικής συνεργασίας για τη διάδοση της προπαγάνδας και την ενίσχυση της «μήτρας εθνικής ασφάλειας» της Κίνας μέσα από τις πλατφόρμες της ByteDance.

Στην κινεζική εταιρεία αποδίδεται επίσης ότι εργάζεται για την ανάπτυξη τεχνητής νοημοσύνης προς χρήση της ένοπλης πτέρυγας του Κινεζικού Κομμουνιστικού Κόμματος. Οι ένθερμοι υποστηρικτές της αμερικανικής νομοθεσίας που θέτουν στο στόχαστρο το TikTok, ίσως τη δημοφιλέστερη εφαρμογή στον κόσμο, εκφράζουν την ανησυχία τους για το γεγονός ότι το 2018 η εταιρεία δημιούργησε την Ακαδημία Τεχνητής Νοημοσύνης του Πεκίνου η οποία συνεργάζεται με κινεζικά πανεπιστήμια για την ενίσχυση των υπερυπολογιστικών δυνατοτήτων της Κίνας, προσπάθειες οι οποίες συνδέονται τόσο με το κινεζικό υπουργείο Επιστήμης και Τεχνολογίας όσο και με τον Λαϊκό Απελευθερωτικό Στρατό. Πληροφορίες θέλουν τον ιδρυτή της ByteDance να έχει υποσχεθεί ότι θα αγκάλιαζε και θα διέδιδε τις «σοσιαλιστικές κεντρικές αξίες» μετά την απαγόρευση μιας πρώιμης έκδοσης του TikTok το 2018 στην Κίνα.

Σήμερα, υψηλόβαθμα στελέχη της ByteDance είναι μέλη του Κινεζικού Κομμουνιστικού Κόμματος ή/και του συστήματος του Ενωμένου Μετώπου. Η κινεζική κυβέρνηση κατέχει επίσης ένα «χρυσό μερίδιο» μιας βασικής θυγατρικής της ByteDance, επιτρέποντας σε έναν πρώην κυβερνητικό αξιωματούχο να ελέγχει ολόκληρο το διοικητικό συμβούλιο.

Η κυβέρνηση των ΗΠΑ έχει βάλει σε μαύρη λίστα τις iFLYTEK, Megvii και SenseTime –που έχουν συνεργαστεί με την ByteDance– για το γεγονός ότι κατέστησαν δυνατή τη γενοκτονία του Πεκίνου κατά των Μουσουλμάνων Ουιγούρων και άλλων εθνοτικών και θρησκευτικών ομάδων. Ένας άλλος συνεργάτης της ByteDance –Σουγκόν– βρίσκεται επίσης στη μαύρη λίστα, καθώς «βοήθησε στον κινεζικό στρατό να κάνει δοκιμές προσομοίωσης πυρηνικών όπλων και δοκιμές υπερηχητικών οχημάτων ολίσθησης», σύμφωνα με στοιχεία που έχει δημοσιοποιήσει ο Ρεπουμπλικανός γερουσιαστής της Φλόριντα Μάρκο Ρούμπιο με ειδικό άρθρο στο Newsweek.

> *Οι νομοθέτες επιμένουν ότι το Κινεζικό Κομμουνιστικό Κόμμα ελέγχει τη μητρική εταιρεία ByteDance και θα μπορούσε να της δώσει εντολή ώστε να παραδώσει δεδομένα Αμερικανών που χρησιμοποιούν την εφαρμογή.*

Στα μάτια των επικριτών της ByteDance, η οποία ελέγχει τον αλγόριθμο της περιβόητης εφαρμογής και έχει πρόσβαση στα δεδομένων των χρηστών της, η εταιρεία συνεργάζεται με ένα αντίπαλο καθεστώς και το στρατιωτικο-βιομηχανικό του σύμπλεγμα. Στο πλαίσιο αυτό, επικαλούνται «άφθονα στοιχεία» σύμφωνα με τα οποία οι ByteDance και TikTok έχουν ήδη κατασκοπεύσει Αμερικανούς δημοσιογράφους, έχουν αποσπάσει ευαίσθητα οικονομικά δεδομένα Αμερικανών, έχουν παρέμβει στην πολιτική διαδικασία των ΗΠΑ και χειρίζονται την εφαρμογή επηρεάζοντας κάθε φορά τι βλέπουν και τι δεν βλέπουν οι χρήστες. Παραπέμπουν δε στην αμερικανική νομοθεσία, η οποία θέτει περιορισμούς σε ξένα έθνη να ελέγχουν τηλεοπτικούς και ραδιοφωνικούς σταθμούς, υπονοώντας ότι με το ίδιο σκεπτικό δεν θα πρέπει να επιτρέπεται η λειτουργία σε μια πλατφόρμα ξένης ιδιοκτησίας από την οποία ενημερώνεται το 1/3 των Αμερικανών ηλικίας κάτω των 30 ετών.

Ο αντίλογος της εταιρείας

Ωστόσο, υπάρχει και ο αντίλογος. Βασικό επιχείρημα όσων αποδοκιμάζουν τον επίμαχο νόμο στις ΗΠΑ είναι ότι το TikTok εγείρει ανησυχίες σχετικά με το απόρρητο των δεδομένων που συλλέγει από τους χρήστες του, ακριβώς όπως και κάθε άλλη μεγάλη πλατφόρμα social media ως μέρος του επιχειρηματικού της μοντέλου.

Διαβλέπουν εμμονή συγκεκριμένα με το TikTok, το οποίο, ακόμη και αν θυσιαστεί στον βωμό της γεωπολιτικής αντιπαράθεσης, δεν θα λύσει κανένα δομικό πρόβλημα που αφορά τα social media και τη δύναμη του αλγορίθμου. «Θα κάνει απλώς τους νομοθέτες να αισθάνονται καλά με τον εαυτό τους», σχολιάζουν καυστικά ειδικοί τεχνολογίας στην άλλη όχθη του Ατλαντικού, τονίζοντας ότι τα social media γενικώς δεν είναι μόνο καλά ή μόνο κακά.

Στην εκστρατεία του κατά της προσπάθειας του πολιτικού συστήματος στις ΗΠΑ να καταδείξει την εφαρμογή ως εργαλείο κινεζικής προπαγάνδας που εκμεταλλεύεται δεδομένα, το TikTok παραπέμπει στους δημιουργούς οι οποίοι ζουν από την πλατφόρμα, μοιράζοντας εκπαιδευτικό, χιουμοριστικό και άλλο περιεχόμενο. Το τελευταίο διάστημα, πολλοί από τους ίδιους τους δημιουργούς ασκούν κριτική στον νόμο υπό την έννοια ότι θα μπορούσε να πλήξει τους ανθρώπους που χρησιμοποιούν την πλατφόρμα ως πηγή εισοδήματος, χωρίς συγχρόνως να προστατεύει επαρκώς τα δεδομένα των χρηστών στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά του TikTok, το οποίο θεωρείται πλεονέκτημα σε σύγκριση με άλλες πλατφόρμες, είναι η επιτυχία με την οποία ο αλγόριθμος εμφανίζει στον χρήστη πράγματα που θέλει να δει. Είναι επίσης ένα ισχυρό εργαλείο για τη δημιουργία μιας διαδικτυακής κοινότητας, επιτρέποντας στους χρήστες με λίγους ακολούθους να διεισδύουν σε δυνητικά μεγάλο κοινό, γεγονός το οποίο ουκ ολίγες φορές μεταφράζεται σε οικονομικά οφέλη.

Μια άλλη παράμετρος προβληματισμού είναι οι νομικές προκλήσεις στο πλαίσιο της Πρώτης Τροπολογίας του Συντάγματος των ΗΠΑ, που εγγυάται την ελευθερία του λόγου, καθώς εκτιμάται ότι ο επίμαχος νόμος θα μπορούσε να έχει σοβαρές συνέπειες για τη διαδικτυακή έκφραση.

Με αυτόν τον ισχυρισμό, η ByteDance έχει ήδη προσφύγει στα αμερικανικά δικαστήρια, ζητώντας να μην εφαρμοστεί ο νόμος ως αντισυνταγματικός. Η υπόθεση μπορεί να φτάσει μέχρι το Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο. Η εταιρεία έχει προθεσμία να συμμορφωθεί μέχρι τις 19 Ιανουαρίου του 2025. Μέχρι τότε, όμως, θα έχουν μεσολαβήσει οι προεδρικές εκλογές του Νοεμβρίου. Στις κάλπες θα έχει φανεί αν έχουν δίκιο όσοι προβλέπουν ότι οι νέοι χρήστες του TikTok μπορεί και να θελήσουν να τιμωρήσουν τον Μπάιντεν για τον νόμο.

ΑΠΟΕΛ: Ο «αυτοκράτορας» επέστρεψε στον θρόνο του

Οι «γαλαζοκίτρινοι» κατέκτησαν πανάξια τον τίτλο του πρωταθλητή 2023-2024

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΑΤΤΙΧΗ**

Κατά γενική ομολογία το πρωτάθλημα της περιόδου 2023-2024, που ολοκληρώθηκε το περασμένο Σαββατοκύριακο, ήταν ένα από τα πιο ανταγωνιστικά που έγιναν στην σύγχρονη ιστορία του ποδοσφαίρου μας, με τον τίτλο να κρίνεται στον τελευταίο αγώνα (ΑΠΟΕΛ-ΑΕΚ 1-1). Οι «γαλαζοκίτρινοι» της Λευκωσίας κατάφεραν να αντέξουν στην εντυπωσιακή αντεπίθεση της ΑΕΚ στην τελική φάση και να κατακτήσουν τον 29ο τίτλο στην 98χρονη ιστορία τους.

Το επίτευγμά τους είναι από κάθε άποψη σπουδαίο γιατί τα κατάφεραν κόντρα σε πολύ άξιους αντιπάλους, ξεπερνώντας πολλές αντιξοότητες. Αναφερόμαστε βέβαια στο οξύ οικονομικό πρόβλημα που ταλανίζει τον ΑΠΟΕΛ εδώ και αρκετά χρόνια, το οποίο όμως η διοίκηση Πρόδρομου Πετρίδη, με υπεράνθρωπες προσπάθειες, κατάφερε να διαχειριστεί, με τρόπο που να είναι διαχειρίσιμο, προκειμένου να μείνουν όσο το δυνατόν ανεπηρέαστοι οι ποδοσφαιριστές και η τεχνική ηγεσία.

Οι καλύτερες επιδόσεις

Σε αγωνιστικό επίπεδο ο νέος πρωταθλητής, επιδεικνύοντας πολλές αρετές, μεγαλύτερη σταθερότητα, ποιότητα και με εξαιρετικές επιδόσεις σε ομαδικό αλλά και σε ατομικό επίπεδο, κατέκτησε πανάξια τον τίτλο. Οι «γαλαζοκίτρινοι» έμειναν στην κορυφή για 26 αγωνιστικές (σε 115 μέρες) και κρατήθηκαν εκεί μέχρι το τέλος αποδεικνύοντας με τις εμφανίσεις, τα αποτελέσματα και τις επιδόσεις τους, ότι ήταν η καλύτερη ομάδα. Ο Ρικάρντο Σα Πίντο πήρε μάγκικα τον πρώτο του τίτλο πρωταθλήματος ως προπονητής, γιατί με τη δουλειά και την επιμονή του δημιούργησε μια ομάδα με δυνατό χαρακτήρα, συμπαγή, σταθερή και αποτελεσματική, η οποία στο μεγαλύτερο διάστημα της σεζόν έπαιξε αρκετά καλό ποδόσφαιρο. Με πνεύμα νικητή-πρωταθλητή ο ΑΠΟΕΛ, ήταν συνεπής στις κρίσιμες αναμετρήσεις με τους ανταγωνιστές του και σημείωσε σημαντικές νίκες σε όλα τα ματς που παιζόταν η κορυφή. Οι πρωταθλητές κυριάρχησαν έναντι των «κιτρινοπρασίνων» της Λάρνακας κερδίζοντάς τους δύο φορές στο «ΑΕΚ Αρένα» (με 3-0 και 2-1), ενώ στο ΓΣΠ είχαν 2 ισοπαλίες (2-2 και 1-1).

Ο ΑΠΟΕΛ, ήταν συνεπής στις κρίσιμες αναμετρήσεις με τους ανταγωνιστές του και σημείωσε σημαντικές νίκες σε όλα τα ματς που παιζόταν η κορυφή.

Οι πρωταθλητές πέτυχαν 22 νίκες, τις περισσότερες στην διοργάνωση, και συγκέντρωσαν 73 βαθμούς, έχοντας την καλύτερη επίδοση της τελευταίας πενταετίας. Διαθέτουν την πιο παραγωγική επίθεση (με 63 τέρματα, μαζί με τον Άρη) και την καλύτερη (με διαφορά) άμυνα (με 24 γκολ κατά). Στους 18 από τους 36 αγώνες που έδωσαν, δεν δέχτηκαν γκολ.

Οι «γαλαζοκίτρινοι» έμειναν στην κορυφή για 26 αγωνιστικές και κρατήθηκαν εκεί μέχρι το τέλος, αποδεικνύοντας με τις επιδόσεις τους ότι ήταν η καλύτερη ομάδα.

Σταθερότητα, αντοχές, δυνατός χαρακτήρας

Η ομάδα του Σα Πίντο επέδειξε, στην μεγαλύτερη διάρκεια του πρωταθλήματος, δυνατό χαρακτήρα και μεγάλες αντοχές. Παρά τις σπουδαίες ατομικές επιδόσεις κάποιων πολύ ποιοτικών παικτών, όπως οι Μπέλετς, Πέτροβιτς, Κονσταντίνοφ, Ντάλσιο, Μαρκίνιος, Ντογκαλά και Κβιλιτάια, ο ΑΠΟΕΛ ξεχώρισε για το ομαδικό πνεύμα και την αφοσίωση των παικτών του στην υλοποίηση του κύριου στόχου της ομάδας, την επιστροφή της στην κορυφή του ποδοσφαίρου μας.

Πολυτιμότερος ο Μαρκίνιος

Πολυτιμότερος παίκτης για την κατάκτηση του 29ου τίτλου, είναι κατά την άποψη μας ο Μαρκίνιος. Ο Βραζιλιάνος ακραίος επιθετικός, πέραν του ότι πέτυχε το υπερπολύτιμο γκολ στον «τελικό» με την ΑΕΚ, είναι ο πρώτος σκόρερ με 10 γκολ σε 33 αγώνες, ενώ έδωσε και 7 ασίστ. Η ικανότητά του στο να διεμβολίζει τις αντίπαλες άμυνες, η οξυδέρκεια και το ένστικτό του στην περιοχή του αντιπάλου ήταν καθοριστικά για την επίτευξη σημαντικών γκολ που σφράγισαν πολλές νίκες.

Κομβικός ο Εντογκαλά

Πολύ κοντά στις σπουδαίες επιδόσεις του Μαρσίνιο ήταν και αυτές του Ντιεμερσί Εντονγκαλά, ο οποίος πραγματοποίησε την καλύτερη σεζόν του στην Κύπρο και τον ΑΠΟΕΛ. Με την αψεγάδιαστη τεχνική του, την ταχύτητα και τις άλλες αρετές του, είχε συμμετοχή στα 16 γκολ (από τα 64), που πέτυχε ο ΑΠΟΕΛ. Συγκεκριμένα πέτυχε 7 γκολ και έδωσε 9 ασίστ. Όλα τα τέρματα που πέτυχε ήταν σημαντικά για τους πρωταθλητές.

Το ρεκόρ του Μπέλετς

Μια θέση ανάμεσα στους πολυτιμότερους για τον πρωταθλητή, αξίζει και ο Βιντ Μπέλετς. Ο Σλοβένος τερματοφύλακας ήταν ο «φύλακας άγγελος» της εστίας των «γαλαζοκιτρίνων» με πολύ καλή απόδοση και σπουδαίες αποκρούσεις. Συμμετείχε σε όλους τους αγώνες της σεζόν, αγωνιζόμενος σε 3.578 λεπτά, τα περισσότερα από οποιονδήποτε άλλον παίκτη στο πρωτάθλημα. Η ηρεμία και η σιγουριά του κάτω από τα δοκάρια ήταν καθοριστικά στοιχεία για την κατάκτηση του τίτλου. Σε 18 από τους 36 αγώνες δεν δέχτηκε γκολ!

Ο ασταμάτητος Ντάλσιο

Ένας από τους πάικτες που η απόδοση και οι επιδόσεις του συνέβαλαν σημαντικά στην κατάκτηση του τίτλου, ήταν ο… ασταμάτητος Ντάλσιο ο οποίος με 31 συμμετοχές και 3 γκολ, είχε τον δεύτερο μεγαλύτερο χρόνο συμμετοχής –παρά το ότι έχασε κάποιους αγώνες λόγω συμμετοχής του στο κύπελλο Αφρικής. Η πολύ δελεαστική πρόταση που δέχτηκε στα μέσα του χειμώνα από ρωσική ομάδα είναι αλήθεια ότι επηρέασε την απόδοσή του, αλλά και πάλι η προσφορά του ήταν πολύτιμη και σημαντική.

Ο αρχηγός Κβιλιτάια

Μπορεί ο απολογισμός του σέντερ φορ των πρωταθλητών, του Γεωργιανού διεθνή Γκεόργκι Κβιλιτάια, να μην ήταν και ο καλύτερος (πέτυχε 8 τέρματα σε 30 αγώνες που αγωνίστηκε), ωστόσο ο εκ των αρχηγών της ομάδας, ήταν πολύ διαδραστικός στο παιχνίδι των «γαλαζοκιτρίνων». Ο μοναδικός τρόπος που κοντρολάρει την μπάλα, ο δυναμισμός του και η ενέργειά του ήταν στοιχεία που βοήθησαν σημαντικά στην αποτελεσματικότητα των πρωταθλητών.

Οι υπόλοιποι διακριθέντες

Το είπαμε και στην εισαγωγή μας ότι ο ΑΠΟΕΛ κατέκτησε τον τίτλο ξεχωρίζοντας για την καλή, ομαδική δουλειά, την άψογη συνεργασία των παικτών συνδυασμένη με τη γενικότερη συνοχή και πειθαρχία. Πέραν των πιο πάνω, πολύτιμη ήταν η συμβολή και αρκετών άλλων παικτών. Στην άμυνα οι Τσεπάκ, Σούσιτς, πρόσφεραν ουσιαστικές λύσεις στα άκρα με την ικανότητα και τις εμπειρίες τους. Σπουδαίες επιδόσεις κατέγραψαν το κεντρικό αμυντικό δίδυμο, Ντβάλι, Πέτροβιτς, οι οποίοι δεν άφησαν την πολύμηνη απουσία του άτυχου Κρέσπο να επηρεάσει αρνητικά. Ο νεαρός Ζέφτε Βιτάλ είχε μέχρι την κανονική φάση του πρωταθλήματος πολύ καλές επιδόσεις και βοήθησε σημαντικά σε αρκετούς αγώνες. Στη μεσαία γραμμή, εκτός από το Ντάλσιο, ξεχώρισε και ο Κονσταντίνοφ ο οποίος ως ανασταλτικός μέσος ήταν απροσπέλαστος. Με μεταπτώσεις ήταν η απόδοση του «μαέστρου» Σαρφό, ο οποίος ήταν ο καλύτερος παίκτης στον «τελικό πρωταθλήματος» στις 11 Μαΐου. Τέλος, και η συμβολή του 34χρονου Βιγιαφάνιες ήταν καθοριστική για την κατάκτηση βαθμών σε κρίσιμα παιχνίδια. Συνολικά, χρησιμοποιήθηκαν στο πρωτάθλημα 31 παίκτες.

Παρά τις σπουδαίες ατομικές επιδόσεις κάποιων πολύ ποιοτικών παικτών, ο ΑΠΟΕΛ ξεχώρισε για το ομαδικό πνεύμα και την αφοσίωση όλων στην υλοποίηση του στόχου.

Η συμβολή του Σα Πίντο

Ο πρωταθλητής, είχε κατά την άποψη μου και τον καλύτερο προπονητή, τον Ρικάρντο Σα Πίντο, ο οποίος δημιούργησε μια δυνατή ομάδα με συμπαγή αμυντικό μηχανισμό, δημιουργική και αποτελεσματική. Τα πήγε περίφημα στην εξουδετέρωση των πλεονεκτημάτων των αντιπάλων του, κάτι που φάνηκε ξεκάθαρα στους πιο σημαντικούς αγώνες-ντέρμπι. Ο ιδιόρρυθμος Πορτογάλος τεχνικός χάλασε την εξαιρετική εικόνα που δημιούργησε με τη δουλειά και τα αποτελέσματά του σε κάποιους αγώνες στην τελική φάση, κάνοντας αχρείαστα πειράματα που έφεραν σοβαρά λάθη (και ήττες) και ενεργώντας με τρόπο που επηρέαζε αρνητικά την ηρεμία των παικτών του, ωστόσο, θα πρέπει να πιστωθεί ότι είχε την τόλμη να πάρει την ευθύνη αλλά και να βρει τον τρόπο για να επαναφέρει την ομάδα του στον δρόμο που οδήγησε στον τίτλο. Και στα προκριματικά του Champions League.

ΑΠΟΨΕΙΣ

Οποτε σκάσει η φούσκα

Του **ΧΡΙΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ**

Δεν χρειάζεται να είσαι κανένας γκράντε ελεγκτής, μήτε σπουδαίος και τρανός οικονομολόγος, ούτε καν ένας απλός λογιστής για να διαπιστώσεις ότι τα οικονομικά πεπραγμένα των ομάδων μας, προκαλούν ανασφάλεια. Με τους ισολογισμούς ν' αναγράφουν δυσθεώρητα έξοδα και ελλείμματα, και με τα έσοδα να είναι περιορισμένα, είναι ν' απορεί κανείς πώς ή πότε κάποιες εκ των ομάδων θα μπορέσουν να επιφέρουν οικονομική ομαλότητα στις εταιρείες ή και σωματεία τους. Λαμβάνοντας δε υπόψη ότι η «λιτότητα» παραμένει άγνωστη λέξη για τους περισσότερους διαχειριστές, δύο τινά συμβαίνουν. Ή οδηγούνται στον γκρεμό, ή ο Κύπριος φορολογούμενος –διά του κράτους– θα τους σώσει. Άλλη λύση δεν υπάρχει.

Στον ΑΠΟΕΛ έχουν φτάσει το έλλειμα στα 37 εκατ. και βάλε. Στην Ομόνοια, που υπάρχει μια διάθεση νοικοκυροσύνης, το χρέος έφτασε στα 25 εκατ., ενώ Ανόρθωση και Απόλλωνας κυμαίνονται στα 17 εκατ. για μέχρι το έτος 2023. Αν υπολογίσεις και το πρώτο εξάμηνο που διανύουμε, τα ελλείμματά τους έχουν αυξηθεί, καθότι είναι τέτοια η μπίζινα, που δεν μπορούν να τα συγκρατήσουν.

Ελέω της ασχετοσύνης μας περί των οικονομικών, λύσεις, δεν μπορούμε να προτείνουμε. Αυτό όμως που εκατό τοις εκατό πρέπει να επισημανθεί εκ μέρους όλων, είναι τ' όλο ζήτημα με τα χρέη των ομάδων να πάψει να είναι θέμα ταμπού, αλλά επιτέλους να συζητηθεί σοβαρά μήπως και εξευρεθούν λύσεις. Είναι πια καιρός να τεθούν οι ασφαλιστικές δικλείδες, ούτως ώστε να συγκρατούνται ή να εποπτεύονται τα χρέη των σωματείων και εταιρειών, ακριβώς για να μην ξεφεύγουν από τη δυνατότητα ν' ανταποκριθούν. Ποιος όμως θα δώσει λύσεις; Το κράτος και οι εκάστοτε κυβερνήσεις, όπως και σε πολλά άλλα εξίσου σημαντικά θέματα, εθελοτυφλούν ως ότου τελειώσει η θητεία τους, «πασάροντας» το πρόβλημα στους επόμενους.

Η ΚΟΠ, εδώ και χρόνια, έχει περιπλεχθεί όσο λίγοι στα οικονομικά των σωματείων –είναι μάλλον μέρος του προβλήματος και όχι αυτή που θα δώσει λύσεις–, ενώ ο ΚΟΑ αρκείται στον ολοένα και περισσότερο διακοσμητικό ρόλο που του έχουν αποδώσει, ως προς τη δυνατότητα παρεμβάσεων.

Όσον αφορά τους οπαδούς, θα ήταν έως και ουτοπικό για τα κυπριακά δεδομένα να προσδοκείς ότι το κοινό θα απαιτούσε την οικονομική συρρίκνωση της ομάδας τους, πηγαίνοντας κόντρα στην όποια ανταγωνιστική τροχιά μπορεί να υπάρχει. Με την άγνοια που υπάρχει εκ μέρους των οπαδών ως προς τα οικονομικά ζητήματα και τους κινδύνους που ελλοχεύουν, η όποια παρέμβαση οπαδών προς την κατεύθυνση της συνετής διαχείρισης, απλά δεν υφίσταται. Καλά, καλά τέτοιου είδους προσεγγίσεις δεν υπάρχουν για πολύ σοβαρότερα θέματα στην κυπριακή κοινωνία.

Μ' αυτά και μ' αυτά, καταλήγουμε ότι το πρόβλημα και η φούσκα που χρόνια κουβαλούν οι ομάδες –και μαζί τους εμείς– όταν σκάσει, θα σκάσει στα μούτρα μας. Των φορολογουμένων! Αν θα μάθουμε κάτι απ' αυτό; Όχι. Όποτε σκάσει η φούσκα.

Η διαχείριση της επιτυχίας

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΔΗ**

Η κατά γενική ομολογία η πιο δύσκολη κατάκτηση πρωταθλήματος, στη σύγχρονη ιστορία του ΑΠΟΕΛ. Θα μπορούσε έτσι να χαρακτηρισθεί και μόνο από το γεγονός ότι ο ανταγωνισμός κράτησε μέχρι και το τελευταίο σφύριγμα του Νορβηγού διαιτητή στον τελευταίο αγώνα πρωταθλήματος στο ΓΣΠ, υπήρχαν, ωστόσο, πολλά άλλα στοιχεία-εμπόδια για την ομάδα του ΑΠΟΕΛ, τα οποία από μόνα τους θα μπορούσαν να είχαν εκτροχιάσει την όλη προσπάθεια.

Τα πλείστα από αυτά τα στοιχεία, περιστρέφονται γύρω από το οικονομικό. Τη δυσχερή κατάσταση στην οποία τα τελευταία χρόνια έχει περιέλθει η ποδοσφαιρική εταιρεία του ΑΠΟΕΛ, με γνωστές τις συνέπειες. Η προοπτική που δημιουργεί η κατάκτηση του πρωταθλήματος σαφώς πολύ καλύτερη από οποιαδήποτε άλλη τα τελευταία πέντε χρόνια, το σοβαρό ωστόσο πρόβλημα παραμένει, ο κίνδυνος για την ομαλή λειτουργία και κατ' επέκταση βιωσιμότητα της ποδοσφαιρικής εταιρείας δεν έχει εκλείψει, και από μόνη της η κατάκτηση ενός πρωταθλήματος δεν σώζει την κατάσταση. Η συμμετοχή στα προκριματικά του Τσιάμπιονς Λιγκ και γενικότερα οι ευκαιρίες και το περιθώριο λάθους στη φετινή ευρωπαϊκή πορεία, ασφαλώς και δημιουργούν καλές πιθανότητες για αυξημένα φέτος κέρδη, σε σχέση με τη σούμα των προηγούμενων χρόνων και κυρίως την αποτυχία συμμετοχής σε ευρωπαϊκό όμιλο. Με δεδομένη, ωστόσο, τη δυσκολία για τους «χρυσοφόρους» ομίλους του Τσιάμπιονς Λικ, καλό είναι να υπολογίζει κάποιος σε… μικρό καλάθι και αν στη πορεία προκύψει μεγαλύτερου μεγέθους, καλώς…

Συνήθως, μιας σημαντικής επιτυχίας, ο ενθουσιασμός που ακολουθεί παρασύρει. Οικονομικά ανοίγματα, υπερβάσεις για… μεταγραφές αεροδρομίου και πλουσιοπάροχα συμβόλαια. Στοιχεία με έντονη παρουσία στα προηγούμενα χρόνια στο ΑΠΟΕΛ. Η κατάκτηση του φετινού τίτλου βρίσκει το ποδοσφαιρικό οικοδόμημα του ΑΠΟΕΛ στην πιο δυσχερή οικονομική κατάσταση της σύγχρονης ιστορίας του, δημιουργεί προοπτική για βελτίωση του προβλήματος αλλά δεν προσφέρεται για ρίσκα υψηλού κινδύνου.

Ο προγραμματισμός για την επόμενη περίοδο, αποτελεί το πρώτο τεστ. Η δεδομένη ανάγκη περαιτέρω ενίσχυσης της ομάδας δεν θα πρέπει να παρασύρει. Ειδικά μετά τα όσα ήδη ακούγονται ή και προσφέρονται από ανταγωνιστές στο μεταγραφικό παζάρι. Ο δρόμος της αλόγιστης σπατάλης οδηγεί σε αδιέξοδο –ίσως και σε κάτι χειρότερο. Ο δρόμος της καλής προεργασίας, της σωστής αξιολόγησης και των προσεγμένων επιλογών –όχι απαραίτητα και των πιο ακριβών σε κόστος– άνετα μπορεί να οδηγήσει, ξανά, στο ίδιο σημείο, στο οποίο από τις 11 Μαΐου βρίσκεται το ποδοσφαιρικό ΑΠΟΕΛ.

ecommbx

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

ΚΥΡΙΑΚΗ 19 ΜΑΪΟΥ 2024

ecommbx

Μεταβολές εβδομάδας		Dow Jones	Nasdaq	Nikkei	Dax	FTSE 100		Πετρέλαιο	€/$
Χ.Α.Κ. 5,04%	Χ.Α. 0,43%	1,06%	2,15%	1,46%	-0,36%	1,10%		-0,24%	0,91%

ΕΚΤ
Καμπανάκι για τα υψηλά χρέη χωρών της Ευρωζώνης
Σελ. 11

Τραπεζικό τείχος σε επιβολή νέου φόρου

Υποστηρίζουν ότι το «windfall tax» στα κέρδη θα πλήξει την αξιοπιστία της Κύπρου και τις επενδύσεις

Ούτε να ακούσουν για επιβολή νέου φόρου επί των κερδών οι τράπεζες. Οπως τονίζουν, το «windfall tax»θα αποτελέσει στίγμα για την αξιοπιστία της Κύπρου και θα πλήξει τις επενδύσεις. Η πρόταση του ΑΚΕΛ για φορολόγηση των κερδών των τραπεζών και των κερδών των εταιρειών ενέργειας σκοπεύει, σύμφωνα με το κόμμα, στην άντληση φόρων από το κράτος προκειμένου να χρηματοδοτήσει ένα πακέτο αντιμετώπισης της ακρίβειας για τα νοικοκυριά και τους εργαζόμενους. Ταυτόχρονα, θέτει ασφαλιστικές δικλίδες ώστε να αποτραπεί η μετακύλιση του βάρους στους δανειολήπτες. Τις θέσεις των τραπεζών παρουσίασε ο CEO της Τράπεζας Κύπρου και πρόεδρος του Συνδέσμου Τραπεζών Πανίκος Νικολάου, τονίζοντας ότι δεν πρέπει η χώρα να χάσει την αξιοπιστία της, την οποία απέκτησε με πολυετή σκληρή δουλειά. «Η Κύπρος ως χώρα στην επενδυτική κοινότητα έχει γεωπολιτικό ρίσκο (geopolitical risk), έχει κίνδυνο φήμης με τα ζητήματα AML (reputational risk), δεν πρέπει να βάζουμε μόνοι μας και ένα πολιτικό ρίσκο (political risk)», σημείωσε εμφατικά ο κ. Νικολάου. **Σελ. 3**

Εκτίναξη βιομηχανικής ανάπτυξης στις ΗΠΑ

Σε μια εποχή γενικότερης επιβράδυνσης, οξυμένων γεωπολιτικών κινδύνων και υψηλών επιτοκίων, η αμερικανική οικονομία γνωρίζει μια ανάπτυξη που εκπλήσσει και έναν μετασχηματισμό της με μια ραγδαία εκβιομηχάνιση περιοχών που μέχρι προσφάτως ήταν αγροτικές - ακόμη και δασικές εκτάσεις. Το οφείλει σε μεγάλο βαθμό στο λεγόμενο πακέτο Μπάιντεν των 360 δισ. δολ. επιδοτήσεων και φοροαπαλλαγών. Ταυτοχρόνως, πάντως, με τα επιτεύγματά της, η πολιτική αυτή εξωθεί τις ΗΠΑ στην ανάληψη μεγάλων ρίσκων. **Σελ. 10**

Τα «πράσινα» κίνητρα ανοίγουν θέσεις εργασίας

Και προσέλκυση επενδύσεων

Πρόσθετες επενδύσεις αναμένεται να προσελκύσει η Κύπρος με την υιοθέτηση πράσινων κινήτρων από την κυβέρνηση και τις επιχειρήσεις, με πολλαπλά οφέλη για την οικονομία. Σύμφωνα με μελέτη θα δημιουργηθούν πέραν των 10.000 θέσεων εργασίας. Επιχειρηματικοί κύκλοι τονίζουν την ανάγκη λήψης μέτρων για αντιμετώπιση φαινομένων πράσινου ξεπλύματος (greenwashing). **Σελ. 4**

Για μεγαλύτερο μέρισμα «διψούν» οι μέτοχοι ΒοC

Φέτος θα πάρουν 137 εκατ.

Το 2023 η Τράπεζα Κύπρου έδωσε στους μετόχους της μέρισμα 22,3 εκατ. ευρώ, ενώ φέτος θα δώσει 137 εκατ. ευρώ. Οι μέτοχοι της ΒοC ωστόσο δείχνουν «διψασμένοι» για διανομή μεγαλύτερου μερίσματος. Αυτό διαφάνηκε από μερικές ερωτήσεις-τοποθετήσεις στο πλαίσιο της ετήσιας γενικής συνέλευσης της τράπεζας. **Σελ. 5**

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΜΕΓΑΛΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΑΝΗΣΥΧΙΕΣ

«Βοηθός» εργαζομένων η τεχνητή νοημοσύνη

Σε ιστορικό υψηλό βρίσκεται η χρήση της τεχνητής νοημοσύνης από εργαζομένους, οι οποίοι τη χρησιμοποιούν σαν «βοηθό». Ομως οι περισσότεροι αρνούνται να παραδεχτούν ανοιχτά ότι τη χρησιμοποιούν για τα πιο σημαντικά τους καθήκοντα, γιατί ανησυχούν ότι θα τους αντικαταστήσει. **Σελ. 11**

ΚΤΗΜΑΤΑΓΟΡΑ ΕΛΛΑΔΑΣ

Με κινεζικά κεφάλαια το ράλι στα ακίνητα

Το 2023 η μεγαλύτερη κατηγορία αγοραστών ακινήτων στην Ελλάδα προήλθε από το Χονγκ Κονγκ, που μεταφράζεται σε κινεζικά κεφάλαια, και τη Σιγκαπούρη. Οι δύο χώρες, μαζί με την Κίνα, προχώρησαν σε επενδύσεις 460 εκατ. ευρώ. Ακολουθεί η Ελβετία, και την πεντάδα κλείνει η Τουρκία. **Σελ. 12**

Απόδοση δεκαετών ομολόγων

	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	**3,22%**	**-0,03%**
Γερμανία	2,50%	0,01%
Γαλλία	2,99%	0,02%
Ιταλία	3,79%	-0,04%
Ισπανία	3,27%	-0,01%
Ιρλανδία	2,84%	0,10%
Ελλάδα	3,44%	-0,08%
Ην. Βασίλειο	4,09%	-0,05%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης

Οίκος Αξιολόγησης	Μακροπρόθεσμο Χρέος	Προοπτικές (outlook)
DBRS	BBB (High)	Σταθερή
Fitch	BBB	Θετική
Moody's	Baa2	Σταθερή
S&P	BBB	Θετική
Scope Ratings	BBB+	Σταθερή

ΑΝΑΛΥΣΗ / *Του* **ΛΙΜΠΙ TZOPTZ / REUTERS**

Πολλά βαρίδια στην παγκόσμια ανάπτυξη

Δύο πόλεμοι και το υψηλό κόστος δανεισμού περιόρισαν την αναμενόμενη ανάπτυξη σε σχεδόν 40 χώρες οι οποίες στηρίζονται οικονομικά από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (EBRD), όπως ανέφερε η ίδια στην εξαμηνιαία της έκθεση. Η EBRD, η οποία παρακολουθεί τις οικονομικές τάσεις σε όλες τις αναδυόμενες οικονομίες στην Ευρώπη, στην Κεντρική Ασία, στη Μέση Ανατολή και την Αφρική, εξακολουθεί να αναμένει οικονομική ανάπτυξη 3% στα ανωτέρω κράτη, ήτοι υψηλότερη από το 2,5% το 2023. Εντούτοις, αυτή η πρόβλεψη είναι 0,2 ποσοστιαίες μονάδες χαμηλότερη από ό,τι στην έκθεσή της τον Σεπτέμβριο. «Εκτιμούμε πως η τρέχουσα χρονιά θα είναι καλύτερη. Αλλά φυσικά υπάρχει μεγάλη αβεβαιότητα», δήλωσε η επικεφαλής οικονομολόγος της EBRD, Μπεάτα Γιαβόρσικ. «Τα θλιβερά νέα είναι ότι οι χώρες που στηρίζουμε πλήττονται τώρα από τον αντίκτυπο, όχι ενός, αλλά δύο πολέμων, σε Ουκρανία και Γάζα». Η αναθεώρηση προς τα κάτω οφείλεται εν μέρει στην πιο αργή από την αναμενόμενη ανάπτυξη στην Κεντρική Ευρώπη και τις χώρες της Βαλτικής, η οποία θεωρείται δυσμενής απόρροια της ασθενούς ανάπτυξης στη Γερμανία.

Συν τοις άλλοις, οι δευτερογενείς συνέπειες από τη σύρραξη στη Γάζα και η επιβράδυνση της προόδου των μεταρρυθμίσεων στην Αίγυπτο εμποδίζουν την ανάπτυξη στη Νοτιοανατολική Μεσόγειο, αναφέρει η EBRD, μειώνοντας την προβλεπόμενη ανάπτυξη σε 3,4% το 2024 και 3,9% το 2025. Τα δε έσοδα της Αιγύπτου από τη διώρυγα του Σουέζ έχουν περιοριστεί, ενώ η πτώση του τουρισμού προς τον Λίβανο και την Ιορδανία «μπορεί να αποδειχθεί διαρκής», προσέθεσε. Εν τω μεταξύ, οι γεωπολιτικές αλλαγές επηρεάζουν τις επενδυτικές ροές, ενόσω το μερίδιο της Κίνας στις άμεσες ξένες επενδύσεις στις περιοχές της ΕΤΑΑ αυξήθηκε στο 39% το 2023 από λιγότερο από 10% το 2022. Κυρίως ευεργετούνται η Αίγυπτος, το Μαρόκο και η Σερβία. Η Μπεάτα Γιαβόρσικ επισήμανε ότι η Πολωνία και η Κροατία ξεχώρισαν. Η ανάπτυξή τους αναμένεται να επιταχυνθεί στο 2,9% το 2024, διότι ο πληθωρισμός μετριάζεται και τα τουριστικά έσοδα της δεύτερης εκτινάσσονται κατά 40% σε σχέση με τα προπανδημικά επίπεδα.

Οι συνέπειες των δύο πολέμων και τα υψηλότερα επιτόκια έχουν επιβραδύνει αισθητά την αύξηση του διεθνούς ΑΕΠ.

Εντούτοις, το υψηλό κόστος δανεισμού δυσχεραίνει την ανάπτυξη συνολικά. Στην περιοχή, που υποστηρίζει με κονδύλια η EBRD, η μέση απόδοση των πενταετών κρατικών ομολόγων αυξήθηκε τρεις ποσοστιαίες μονάδες μεταξύ των αρχών Φεβρουαρίου 2022 και των αρχών Απριλίου 2024. Οι συνέπειες από τον πόλεμο στην Ουκρανία επιβαρύνουν, επίσης, τους προϋπολογισμούς λόγω αύξησης των αμυντικών δαπανών.

pwc

Corporate Statutory Compliance

Corporate Secretarial Services

Find out more

ΑΝΑΛΥΣΗ

Των **ΜΠΕΝ ΚΑΣΕΛΜΑΝ ΚΑΙ ΤΖΙΝΑ ΣΜΙΛΕΚ / THE NEW YORK TIMES**

Τα υψηλά επιτόκια διευρύνουν το χάσμα πλουσίων - φτωχών

Στις Ηνωμένες Πολιτείες τα υψηλά επιτόκια της Ομοσπονδιακής Τράπεζας (Fed) δεν έχουν αποδομήσει το χρηματοπιστωτικό σύστημα, ούτε πυροδότησαν κύμα χρεοκοπιών, ούτε προξένησαν ύφεση, όπως πολλοί οικονομολόγοι φοβούνταν. Ωστόσο, εκατομμύρια οικογένειες με χαμηλά και μεσαία εισοδήματα υπέστησαν τις συνέπειές τους. Σήμερα είναι περισσότεροι όσοι καθυστερούν τις πληρωμές των πιστωτικών καρτών και των δανείων αυτοκινήτων, αν και πολλοί χρεώνονται περισσότερο από ποτέ. Τα μηνιαία έξοδα τόκων έχουν εκτοξευθεί από τότε που η Fed άρχισε να αυξάνει τα επιτόκια πριν από δύο χρόνια. «Είναι τρελό»,

Ο αντίκτυπος σε εκατομμύρια οικογένειες με χαμηλά και μεσαία εισοδήματα στις ΗΠΑ.

λέει η Ορα Ντόρσι, μια 43χρονη βετεράνος του στρατού. «Πλέον είναι δύσκολο να ξεφύγεις από το χρέος και φαίνεται ότι πληρώνεις μόνο τους τόκους». Η ίδια προσπαθεί να αποσείσει τα χρέη της, που σωρεύθηκαν λόγω προβλημάτων υγείας, τα οποία την άφησαν προσωρινά χωρίς δουλειά. Τώρα προσπαθεί με τρεις δουλειές να εξοφλήσει χιλιάδες δολάρια από υπόλοιπα πιστωτικών καρτών και άλλα χρέη. Σημειώνει πρόοδο, αλλά τα υψηλά επιτόκια δεν βοηθούν. Αν και τα στελέχη της Fed εξακολουθούν να λένε ότι ίσως μειώσουν τελικά τα επιτόκια, υποθέτοντας ότι ο πληθωρισμός επιβραδύνεται όπως αναμενόταν, θα εξέταζαν το ενδεχόμενο να τα αυξήσουν περαιτέρω εάν οι τιμές ακολουθήσουν και πάλι την ανιούσα γρηγορότερα. Οι καταναλωτές συνέχισαν να ξοδεύουν για ταξίδια, εξόδους σε εστιατόρια και ψυχαγωγία χάρη στους αυξανόμενους μισθούς και στα επίπεδα χρέους που, παρά την πρόσφατη άνοδό τους, παραμένουν διαχειρίσιμα ως ποσοστό επί του εισοδήματος.

Ωστόσο, τα συγκεντρωτικά στοιχεία κρύβουν ένα υποκείμενο χάσμα, που θα βαίνει διευρυνόμενο όσο τα επιτόκια παραμένουν υψηλά. Τα εύπορα νοικοκυριά, ακόμη και πολλά από τη μεσαία τάξη, έχουν σε μεγάλο βαθμό θωρακιστεί από τις επιπτώσεις των πολιτικών της Fed. Πολλοί συνήψαν μακροπρόθεσμα στεγαστικά δάνεια όταν τα επιτόκια ήταν χαμηλά, το 2020 ή πιο πριν, και η πλειονότητα έχει ελάχιστο έως καθόλου χρέος κυμαινόμενου επιτοκίου. Και επωφελούνται από υψηλότερες αποδόσεις στις αποταμιεύσεις τους. Οι φτωχότερες οικογένειες δυσκολεύονται, διότι είναι πιθανότερο να έχουν υπόλοιπα πιστωτικών καρτών, άρα νιώθουν τον αντίκτυπο του υψηλότερου κόστους δανεισμού. Σύμφωνα με στοιχεία της Fed, περίπου 56% όσων έχουν ετήσιο εισόδημα κάτω των 25.000 δολαρίων είχαν υπόλοιπα πιστωτικής κάρτας το 2022, έναντι 38% όσων κερδίζουν πάνω από 100.000 δολάρια. Τα υψηλά επιτόκια είναι πάντα επαχθέστερα για δανειολήπτες παρά για όσους αποταμιεύουν. Το αποτέλεσμα είναι ένα διευρυνόμενο χάσμα. Τα στοιχεία της Fed υποδηλώνουν ότι ο πλούτος για το εισοδηματικά υψηλότερο ήμισυ του πληθυσμού περιορίστηκε όταν το 2022 άρχισε η αύξηση των επιτοκίων, αλλά σήμερα σημειώνει νέο ρεκόρ. Όμως, για το εισοδηματικά χαμηλότερο ήμισυ ο πλούτος παραμένει κάτω από τα επίπεδα προ της έναρξης των αυξήσεων και αφού αφαιρεθεί το χρέος πιστωτικών καρτών, στεγαστικών δανείων και άλλων υποχρεώσεων. «Τα νοικοκυριά με το υψηλότερο εισόδημα έχουν δει τεράστια αύξηση της αξίας του σπιτιού τους και των χαρτοφυλακίων τους, οπότε μπορούν να συνεχίσουν να ξοδεύουν», δήλωσε ο Μπράιαν Ρόουζ, ανώτερος οικονομολόγος στη UBS. Οι αεροπορικές εταιρείες, τα ξενοδοχεία και άλλοι κλάδοι, απευθυνόμενοι κυρίως σε καταναλωτές υψηλότερου εισοδήματος, εμφανίζουν δυναμικά κέρδη, ενώ οι εταιρείες ειδών μαζικής κατανάλωσης, όπως οι McDonald's και KFC, έχουν επιβράδυνση πωλήσεων. Κι αυτό βάζει τη Fed σε μια άβολη θέση: οι ανέμελες δαπάνες των πλούσιων νοικοκυριών σημαίνουν πως τα υψηλά επιτόκια ελάχιστα μείωσαν τη ζήτηση. Δεδομένου ότι υπάρχουν λίγα εναλλακτικά εργαλεία καταπολέμησης του πληθωρισμού, η Ομοσπονδιακή Τράπεζα δεν έχει άλλη επιλογή από το να διατηρήσει τα επιτόκια σε υψηλά επίπεδα, ακόμη κι αν βλάπτονται οικογένειες που ήδη αντιμετωπίζουν προβλήματα.

ΔΗΚΤΗΣ

diktis@kathimerini.com.cy

Με περίσσια χαμόγελα το AGM της Τράπεζας Κύπρου.

Παλιοί καλοί γνωστοί

Στην Ετήσια Γενική Συνέλευση της Τράπεζας Κύπρου την Παρασκευή, παρόντες ήταν παλιοί καλοί γνωστοί της τράπεζας. Ο λόγος για τους Γιόζεφ Άκερμαν και Τζον Πάτρικ Χούρικαν, τον παλιό πρόεδρο δηλαδή και τον παλιό CEO της τράπεζας. Η Ετήσια Γενική Συνέλευση της Τράπεζας Κύπρου έγινε σε «πανηγυρικό» κλίμα, καθώς τα χαμόγελα έδιναν και έπαιρναν. Πώς να μην υπήρχαν χαμόγελα την ώρα που η τράπεζα παρουσίασε σχεδόν 500 εκατ. ευρώ κέρδη για το 2023 και 133 εκατ. ευρώ για το πρώτο τέταρτο του 2024; Πέραν των κερδών, μην ξεχνάμε και την πρόταση του Διοικητικού Συμβουλίου που αφορά σε διανομή ποσού συνολικού ύψους 137 εκατομμυρίων ευρώ.

Της βγαίνει η επένδυση

Η Eurobank έβγαλε κέρδη 41 εκατ. ευρώ στο πρώτο τρίμηνο του 2023 από την Ελληνική Τράπεζα, ενώ 52 εκατ. ευρώ έβγαλε από την –πάντα κερδοφόρα– Eurobank Κύπρου. Η Κύπρος γενικότερα της «βγαίνει» της Eurobank, καθώς συνδυαστικά έφεραν στον όμιλο 92 εκατομμύρια από τα συνολικά 383 εκατ. ευρώ προσαρμοσμένων καθαρών κερδών του πρώτου τριμήνου του 2024. Για να έχουμε καλό ερώτημα, αν τα 41 εκατ. προέκυψαν από το ούτε 30% που έχει αυτή τη στιγμή στην Ελληνική, η Ελληνική Τράπεζα για το πρώτο τρίμηνο του 2024 πόσα θα βγάλει; Πιθανώς κοντινά ποσά με αυτά της BoC.

Χαμηλώνουν ξανά τον πήχη

«Παρατηρείται σχετική επιβράδυνση στον ρυθμό των κρατήσεων για το καλοκαίρι», δήλωσε σε συνέντευξή του στο Κυπριακό Πρακτορείο Ειδήσεων ο πρόεδρος του ΠΑΣΥΞΕ Θάνος Μιχαηλίδης, εκφράζοντας ανησυχία ότι το 2024 θα κλείσει σε χαμηλότερο επίπεδο από την περσινή χρονιά. Πάντα τέτοιο καιρό παρατηρούνται τέτοιες δηλώσεις από τους επικεφαλής του τουρισμού. Κατεβάζουν τον πήχη για ασφάλεια και στο τέλος της χρονιάς ο τουρισμός σπάει όλα τα περσινά ρεκόρ. Είναι πλέον πρακτική να κατεβαίνει ο πήχης για να τον υπερπηδούμε με σχετική ευκολία;

Κίνδυνοι γεωπολιτικοί

Οι γεωπολιτικοί κίνδυνοι από μόνοι τους δεν μπορούν να αποσταθεροποιήσουν το χρηματοοικονομικό σύστημα. Αν όμως προκύπτουν αδυναμίες που στο παρελθόν εντοπίστηκαν και αφέθηκαν αδιαχείριστες, τότε προκύπτει ο κίνδυνος να αλληλοεπιδράσουν με τα όσα συμβαίνουν γύρω μας αυτή την περίοδο και να προκαλέσουν προβλήματα στο τραπεζικό σύστημα. Η περίοδος κρίνεται ως κατάλληλη για τους επόπτες να αναλύσουν την κατάσταση όσον αφορά τις γεωπολιτικές εξελίξεις και να εξετάσουν αλληλεπιδράσεις που πιθανόν να καταστούν προβληματικές. Οι τράπεζες από την πλευρά τους οφείλουν να ενισχύσουν τα συστήματα διαχείρισης κινδύνων και να εφαρμόσουν στρατηγικές διαφοροποίησης για μείωση της εξάρτησης σε εργασίες που παρουσιάζουν κάποια εξάρτηση στο γεωπολιτικό σκηνικό που εξελίσσεται.

Ανακτάται η ανταγωνιστικότητα;

Ο γεωπολιτικός διαχωρισμός του πλανήτη μετά από μια περίοδο όπου η παγκοσμιοποίηση είχε καταργήσει τα σύνορα αποτελεί γεγονός και αναμένεται πως θα προσδιορίσει την νέα τάξη πραγμάτων. Σε αυτό το νέο περιβάλλον οι οικονομικές περιφέρειες του πλανήτη καλούνται να δημιουργήσουν στρατηγικές αυτονομίας σε κρίσιμους τομείς όπως είναι οι επενδύσεις. Η Ευρωπαϊκή Ένωση ως μια σημαντική οικονομική περιφέρεια οφείλει να δημιουργήσει συνθήκες αύξησης των επενδύσεων και ανάκτησης της ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής οικονομίας. Η μεγάλη επιρροή των τραπεζών σε όλη την ευρωπαϊκή επικράτεια αποτελεί εμπόδιο στη ανάπτυξη μιας υγιούς κεφαλαιαγοράς που θα μπορούσε να προσελκύσει επενδύσεις. Για την ώρα οι ελπίδες εστιάζονται στην ευρωστία των τραπεζών, που θα τους επιτρέψει να προχωρήσουν σε χρηματοδοτήσεις μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

Η ΛΕΞΗ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Ανελαστική Ζήτηση

CYPRUS INSTITUTE of MARKETING THE CYPRUS BUSINESS SCHOOL

Ανελαστική Ζήτηση παρουσιάζουν τα αγαθά και υπηρεσίες των οποίων η μεταβολή στη ζητούμενη ποσότητά τους είναι μικρότερη από τη μεταβολή στην τιμή τους. Δηλαδή, η αύξηση (μείωση) της τιμής τους οδηγεί σε μείωση (αύξηση) της ζητούμενης ποσότητάς τους, αλλά σε μικρότερο βαθμό. Κλασικό παράδειγμα αποτελούν τα αγαθά πρώτης ανάγκης.

Μάριος Χαραλαμπίδης
Καθηγητής διοίκησης και οικονομικών
Cyprus Institute of Marketing / The Cyprus Business School

Πώς η άσκηση ενδυναμώνει τον εγκέφαλο

Της **ΝΤΑΝΑ ΣΜΙΘ**

Μεγαλώνοντας στην Ολλανδία, η Χενριέτε βαν Πράαγκ ήταν πάντα δραστήρια, αθλούνταν και πήγαινε καθημερινά στο σχολείο με το ποδήλατό της. Στη συνέχεια, στα τέλη της δεκαετίας του 1990, ενώ εργαζόταν ως επιστημονικό προσωπικό στο Ινστιτούτο Βιολογικών Σπουδών Salk στο Σαν Ντιέγκο, ανακάλυψε ότι η άσκηση μπορεί να ενισχύσει την ανάπτυξη νέων εγκεφαλικών κυττάρων σε πλήρως ανεπτυγμένα ποντίκια. Επειτα από αυτό, άλλαξε ο τρόπος που έβλεπε την άσκηση. «Αρχισα να την παίρνω πιο σοβαρά», λέει η Βαν Πράαγκ, που σήμερα είναι αναπληρώτρια καθηγήτρια βιοϊατρικών επιστημών στο Πανεπιστήμιο Florida Atlantic. Τώρα πια κάνει CrossFit και τρέχει 8 ή 9 χιλιόμετρα αρκετές ημέρες την εβδομάδα. Το κατά πόσον η άσκηση μπορεί να προκαλέσει την ανάπτυξη νέων νευρώνων σε ενήλικους ανθρώπους είναι ακόμη υπό συζήτηση. Ομως, ακόμη κι αν δεν είναι δυνατό, η σωματική δραστηριότητα είναι εξαιρετική για τον εγκέφαλό σας, καθώς βελτιώνει τη διάθεση και τη νοητική λειτουργία μέσω μιας πληθώρας κυτταρικών αλλαγών, λέει η Βαν Πράαγκ.

Νοητική τόνωση

Η άσκηση προσφέρει βραχυπρόθεσμη νοητική τόνωση. Μελέτες δείχνουν ότι έπειτα από μια περίοδο σωματικής δραστηριότητας, οι άνθρωποι αποδίδουν καλύτερα σε τεστ λειτουργικής μνήμης και άλλων εκτελεστικών λειτουργιών. Αυτό μπορεί να οφείλεται εν μέρει στο γεγονός ότι η κίνηση αυξάνει την απελευθέρωση νευροδιαβιβαστών στον εγκέφαλο, κυρίως της επινεφρίνης και της νορεπινεφρίνης. «Αυτού του είδους τα μόρια είναι απαραίτητα για την προσήλωση στις πληροφορίες», λέει ο Μαρκ Ρόιγκ, αναπληρωτής καθηγητής στη Σχολή Φυσικής και Εργοθεραπείας του Πανεπιστημίου McGill στο Μόντρεαλ. Η προσήλωση είναι απαραίτητη για τη λειτουργική μνήμη και την εκτελεστική λειτουργία, προσθέτει. Η ντοπαμίνη και η σεροτονίνη είναι νευροδιαβιβαστές, που επίσης απελευθερώνονται με την άσκηση, κάτι που θεωρείται από τους κύριους λόγους που αισθανόμαστε τόσο καλά μετά το τρέξιμο ή μια μεγάλη βόλτα με το ποδήλατο.

Τα οφέλη, ωστόσο, για τον εγκέφαλο αρχίζουν πραγματικά να φαίνονται όταν γυμναζόμαστε συστηματικά και σε βάθος χρόνου. Μελέτες δείχνουν ότι όσοι γυμνάζονται αρκετές φορές την εβδομάδα έχουν, κατά μέσον όρο, υψηλότερα αποτελέσματα σε δοκιμασίες γνωστικής λειτουργίας, σε σχέση με εκείνους που κάνουν πιο καθιστική ζωή. Ο Ρόιγκ τονίζει ότι οι επιδράσεις στη νοητική λειτουργία δεν είναι τεράστιες και ότι δεν βελτιώνονται όλοι στον ίδιο βαθμό. «Δεν θα αποκτήσετε υπερμνήμη μόνο και μόνο επειδή γυμναστήκατε», επισημαίνει. Η σωματική δραστηριότητα ωφελεί επίσης τη διάθεση. Οσοι γυμνάζονται τακτικά αναφέρουν ότι έχουν καλύτερη ψυχική υγεία από εκείνους που κάνουν καθιστική ζωή. Επίσης, η άσκηση μπορεί να είναι αποτελεσματική στη θεραπεία της κατάθλιψης, με αποτέλεσμα ορισμένοι ψυχίατροι και θεραπευτές να συστήνουν σωματική δραστηριότητα. Η σύσταση του CDC (Κέντρα Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων) για 150 λεπτά μέτριας αερόβιας δραστηριότητας ή 75 λεπτά έντονης αερόβιας δραστηριότητας την εβδομάδα, είναι ένα καλό σημείο αναφοράς. Ισως το πιο αξιοσημείωτο είναι ότι η άσκηση προσφέρει προστασία από νευροεκφυλιστικές ασθένειες. «Η σωματική δραστηριότητα είναι μία από τις συμπεριφορές υγείας που έχει αποδειχθεί ότι είναι πλέον ευεργετική για τη γνωστική λειτουργία και τη μείωση του κινδύνου εμφάνισης της νόσου Αλτσχάιμερ και της άνοιας», αναφέρει η Μισέλ Βος, αναπληρώτρια καθηγήτρια ψυχολογίας και νευροεπιστήμης στο Πανεπιστήμιο της Αϊόβα. Ξεκινάει από τους μυς. Οταν γυμναζόμαστε, οι μύες απελευθερώνουν μόρια που ταξιδεύουν μέσω του αίματος μέχρι τον εγκέφαλο. Ορισμένα, όπως η ορμόνη ιριζίνη, έχουν «νευροπροστατευτικές» ιδιότητες και έχει αποδειχθεί ότι συνδέονται με τα γνωστικά οφέλη της άσκησης στην υγεία, λέει η Κριστιάν Ραν, αναπληρώτρια καθηγήτρια Ιατρικής στο Γενικό Νοσοκομείο της Μασαχουσέτης και στην Ιατρική Σχολή του Χάρβαρντ, η οποία μελετάει την ιριζίνη.

Η καλή ροή του αίματος είναι απαραίτητη για την επίτευξη των ωφελειών της σωματικής δραστηριότητας. Και, πρακτικά, η άσκηση βελτιώνει την κυκλοφορία και διεγείρει την ανάπτυξη νέων αιμοφόρων αγγείων στον εγκέφαλο. «Δεν είναι μόνο ότι υπάρχει αυξημένη ροή αίματος», λέει η Βος. «Είναι ότι υπάρχει μεγαλύτερη πιθανότητα, στη συνέχεια, τα σηματοδοτικά μόρια που προέρχονται από τους μύες να φτάσουν στον εγκέφαλο».

Μόλις αυτά τα σήματα φτάσουν στον εγκέφαλο απελευθερώνονται τοπικά άλλες χημικές ουσίες. Πρωταγωνιστής αυτών είναι ο εγκεφαλικός νευροτροφικός παράγοντας, ή BDNF, μια ορμόνη που είναι απαραίτητη για την υγεία των νευρώνων και τη δημιουργία νέων συνάψεων μεταξύ τους. «Είναι σαν λίπασμα για τα εγκεφαλικά κύτταρα ώστε να ανακάμψουν από τη βλάβη», σημειώνει η Βος, καθώς «και για να συνδέονται οι συνάψεις των νευρώνων μεταξύ τους, αλλά και να διατηρούνται αυτές οι συνδέσεις».

Ενας μεγαλύτερος αριθμός αιμοφόρων αγγείων και συνδέσεων μεταξύ των νευρώνων μπορεί στην πραγματικότητα να αυξήσει το μέγεθος των διαφόρων περιοχών του εγκεφάλου. Αυτό το αποτέλεσμα είναι ιδιαίτερα αισθητό στους ηλικιωμένους, επειδή μπορεί να αντισταθμίσει την απώλεια όγκου του εγκεφάλου που προκύπτει με τη γήρανση. Ο ιππόκαμπος, ένα τμήμα του εγκεφάλου σημαντικό για τη μνήμη και τη διάθεση, επηρεάζεται ιδιαίτερα. «Γνωρίζουμε ότι συρρικνώνεται με την ηλικία», λέει ο Ρόιγκ.

Νους υγιής εν σώματι υγιεί, έλεγαν οι αρχαίοι Ελληνες και αποδεικνύουν μέσα από διεθνείς έρευνες οι σύγχρονοι επιστήμονες. Η άσκηση προσφέρει βραχυπρόθεσμη νοητική τόνωση, βοηθάει στην καλύτερη μνήμη και στην καταπολέμηση της κατάθλιψης.

«Και γνωρίζουμε ότι αν γυμναζόμαστε τακτικά, μπορούμε να αποτρέψουμε αυτή τη συρρίκνωση».

Η επίδραση της άσκησης στον ιππόκαμπο μπορεί να είναι ακόμη ένας τρόπος να συμβάλει στην προστασία από τη νόσο Αλτσχάιμερ, η οποία συνδέεται με σημαντικές αλλαγές σ' αυτό το τμήμα του εγκεφάλου. Το ίδιο ισχύει και για την κατάθλιψη – ο ιππόκαμπος είναι μικρότερος στους ανθρώπους που έχουν κατάθλιψη και οι αποτελεσματικές θεραπείες για τη νόσο, συμπεριλαμβανομένων των φαρμάκων και της άσκησης, αυξάνουν το μέγεθος αυτής της περιοχής.

Τι δείχνουν οι έρευνες

Οι ειδικοί τονίζουν ότι οποιαδήποτε άσκηση είναι καλή και το είδος της δραστηριότητας δεν φαίνεται να έχει σημασία, αν και οι περισσότερες έρευνες αφορούν την αερόβια άσκηση. Ομως, προσθέτουν, οι προπονήσεις υψηλότερης έντασης φαίνεται να έχουν μεγαλύτερο όφελος για τον εγκέφαλο. Η βελτίωση του συνολικού επιπέδου της καρδιαγγειακής σας κατάστασης φαίνεται επίσης να είναι καθοριστικής σημασίας. «Οσο περισσότερο βελτιώνετε την καρδιοαναπνευστική σας ικανότητα, τόσο μεγαλύτερα είναι τα οφέλη», λέει η Ραν.

Η Βος, όπως και η Βαν Πράαγκ, έχει προσαρμόσει την έρευνά της στη ζωή της με άσκηση υψηλής έντασης. Για παράδειγμα, τις πολυάσχολες ημέρες που η Βος δεν προλαβαίνει να κάνει πλήρη προπόνηση, αναζητεί υψώματα για να ανέβει με το ποδήλατο τη διαδρομή προς τη δουλειά.

Ούτε να ακούσουν για νέο φόρο οι τράπεζες

Στίγμα για την αξιοπιστία της χώρας το «windfall tax» πάνω στα κέρδη, διαμηνύουν τα πιστωτικά ιδρύματα

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Την επιβολή φορολογίας πάνω στα κέρδη των τραπεζών, γνωστό και ως «windfall tax» απωθούν με νύχια και με δόντια οι τράπεζες. Η πρόταση του ΑΚΕΛ για φορολόγηση των κερδών των τραπεζών και των κερδών των εταιρειών ενέργειας σκοπεύει, σύμφωνα με το κόμμα, στην άντληση φόρων από το κράτος προκειμένου να χρηματοδοτήσει ένα πακέτο αντιμετώπισης της ακρίβειας για τα νοικοκυριά και τους εργαζόμενους. Οι τράπεζες από την πλευρά τους στήνουν ανάχωμα στην προσπάθεια υιοθέτησής του. Τις θέσεις των τραπεζών –και όχι μόνο της Τράπεζας Κύπρου– παρουσίασε ο CEO της, κ. Πανίκος Νικολάου, φορώντας πρακτικά τον μανδύα του προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου του Συνδέσμου Τραπεζών Κύπρου. Στο περιθώριο παρουσίασης των οικονομικών αποτελεσμάτων της Τράπεζας Κύπρου στα μέσα της εβδομάδας, ο κ. Πανίκος Νικολάου σχολίασε πως δεν υπάρχει πλέον περιθώριο να χαθεί η αξιοπιστία της χώρας. Αναφερόμενος στην προσπάθεια επιβολής του φόρου «windfall tax», τόνισε ότι η αξιοπιστία είναι ένα κομμάτι που χτίζεται και θα χρειαστούν χρόνια να υπάρξει ένα καλό αποτέλεσμα. Σύμφωνα με τις θέσεις των τραπεζών, είναι πολύ σημαντικές οι ξένες επενδύσεις και δεν μπορεί να εισχωρήσει στην εξίσωση και ένας επιπρόσθετος κίνδυνος, αυτός του πολιτικού ρίσκου.

«Η Κύπρος ως χώρα στην επενδυτική κοινότητα έχει γεωπολιτικό ρίσκο (geopolitical risk), έχει κίνδυνο φήμης με τα ζητήματα AML (reputational risk), δεν πρέπει να βάζουμε μόνοι μας και ένα πολιτικό ρίσκο (political risk)», σημείωσε εμφατικά στο περιθώριο των οικονομικών αποτελεσμάτων της Τράπεζας Κύπρου για το πρώτο τρίμηνο του 2024. Την επομένη ημέρα, από το βήμα της Ετήσιας Γενικής Συνέλευσης της Τράπεζας, την Παρασκευή, ο κ. Νικολάου τόνισε ότι η επιβολή ενός πρόσθετου φόρου πάνω στα κέρδη των τραπεζών θα είναι, όπως είπε, «στίγμα για την αξιοπιστία της χώρας». Κατά τον πρόεδρο του Δ.Σ. του Συνδέσμου Τραπεζών Κύπρου, οι τράπεζες πληρώνουν 75 εκατ. ευρώ τον χρόνο σε φόρο που εφαρμόζεται πάνω στις καταθέσεις –και όταν έκαναν, αλλά όταν και δεν ήταν κερδοφόρες. «Δίχως λόγο δημιουργούμε θέμα και πιθανώς να ήταν καλύτερα που λέει ο λόγος να δοθούν τα όποια παραπάνω χρήματα σε νέα ζευγάρια για να βοηθηθούν στην απόκτηση της πρώτης τους κατοικίας, παρά να πάνε αόριστα στο κράτος», σημείωσε εμφατικά.

Π. Νικολάου: «Η Κύπρος ως χώρα στην επενδυτική κοινότητα έχει γεωπολιτικό ρίσκο, έχει κίνδυνο φήμης, δεν πρέπει να βάζουμε μόνοι μας και ένα πολιτικό ρίσκο».

Τι προνοεί η πρόταση

Πρόταση νόμου για φορολόγηση των υπερκερδών που αποκομίζουν οι τράπεζες λόγω των αυξήσεων των επιτοκίων και δημιουργία ειδικού ταμείου το οποίο θα επιδοτεί δανειολήπτες, κατέθεσε το ΑΚΕΛ στην Ολομέλεια λίγες ώρες μετά την παρουσίαση των οικονομικών αποτελεσμάτων της Τράπεζας Κύπρου την Πέμπτη. Η πρόταση νόμου προνοεί την επιβολή έκτακτου τέλους ύψους 5% επί των καθαρών εσόδων από τόκους για τα έτη 2023 και 2024 και παράλληλα θέτει ασφαλιστικές δικλίδες ώστε να αποτραπεί η μετακύλιση του βάρους στους δανειολήπτες. Με την πρόταση αυτή αναμένεται να προκύψουν έσοδα ύψους 50 εκατ. ευρώ για κάθε έτος και θα μπουν σε ειδικό ταμείο επιδότησης του επιτοκίου σε στεγαστικά δάνεια δανειοληπτών από τα μεσαία και χαμηλά εισοδηματικά στρώματα.

Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση της πρότασης νόμου του ΑΚΕΛ που έχει η «Κ», σκοπός είναι η θέσπιση νομοθεσίας με την οποία ιδρύεται ταμείο υπό την επωνυμία «Ταμείο Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Στήριξης Δανειοληπτών» για την αντιμετώπιση των έκτακτων συνθηκών που έχουν δημιουργηθεί ως αποτέλεσμα της ανόδου του πληθωρισμού κατά την τελευταία τριετία και των συνακόλουθων διαδοχικών αποφάσεων της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας για αύξηση των επιτοκίων. Η ίδρυση του υπό αναφορά ταμείου και η χρηματοδότησή του με πόρους οι οποίοι, μεταξύ άλλων, θα προέρχονται από την επιβολή έκτακτου τέλους επί των απροσδόκητων κερδών των πιστωτικών ιδρυμάτων, θα οδηγήσει, σύμφωνα με το ΑΚΕΛ, στη δικαιότερη κατανομή των οικονομικών επιπτώσεων εντός της κοινωνίας, οι οποίες έχουν δημιουργηθεί από την άνοδο του πληθωρισμού και την αύξηση των επιτοκίων από το έτος 2002 και εντεύθεν.

Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση της πρότασης νόμου του ΑΚΕΛ, σκοπός είναι η θέσπιση νομοθεσίας με την οποία ιδρύεται ταμείο με όνομα «Ταμείο Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Στήριξης Δανειοληπτών».

Προς αλλαγή καταστατικού του Συνδέσμου Τραπεζών

Προς αλλαγή νέου καταστατικού πάει πιθανώς ο Σύνδεσμος Τραπεζών Κύπρου, πλαίσιο το οποίο πιθανώς να ανακοινωθεί τον ερχόμενο Ιούνιο. Όπως πληροφορείται η «Κ», στο νέο καταστατικό του Συνδέσμου Τραπεζών Κύπρου θα υπάρχει εκλογή προέδρου και αντιπροέδρου η οποία θα έχει ισχύ για δύο χρόνια και θα πάψει να γίνεται η πρακτική που ακολουθείτο μέχρι σήμερα, όπου εκλεγόταν ένας πρόεδρος με ισχύ ενός χρόνου. Στο πλαίσιο αλλαγών του καταστατικού θα υπάρξουν και άλλα σημεία, τα οποία θα γνωστοποιηθούν πιθανώς κατά την ετήσια γενική συνέλευση του Συνδέσμου. Είναι η δεύτερη μεγάλη αλλαγή που γίνεται στον Σύνδεσμο τους τελευταίους μήνες, καθώς η πρώτη μεγάλη ήταν η δημιουργία του Συνδέσμου που ασχολείται και είναι ο μόνος υπεύθυνος για τα εργασιακά των τραπεζών και τη διαπραγμάτευση αυτών με τις συντεχνίες.

Τα «πράσινα» κίνητρα φέρνουν επενδύσεις

Δημιουργία χιλιάδων θέσεων εργασίας, βιωσιμότητα των επιχειρήσεων και κέρδη για την κυπριακή οικονομία

Του **ΑΝΔΡΕΑ ΚΑΡΑΜΗΤΑ**

Η υιοθέτηση πράσινων κινήτρων από την κυβέρνηση και τις επιχειρήσεις στην Κύπρο αποτελεί κρίσιμη στρατηγική για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, την προστασία του περιβάλλοντος και την ανάπτυξη μιας βιώσιμης και ανθεκτικής οικονομίας. Τα πράσινα κίνητρα αποτελούν μέρος αυτού που λέμε κυκλική οικονομία και έχουν πολλαπλά οφέλη για την οικονομία.

Βάσει οικονομικής μελέτης από το Πανεπιστήμιο Κύπρου, η πράσινη φορολογία στην Κύπρο θα δημιουργήσει 10.000 θέσεις εργασίας, ενώ αν επιχειρήσεις και εταιρείες υιοθετήσουν τις προτεινόμενες πράσινες φορολογίες, θα εξοικονομηθούν περίπου 200 εκατ. ετησίως, χρήματα τα οποία μέχρι τώρα πληρώνει ο φορολογούμενος πολίτης. Επιπρόσθετα, τα στοιχεία λεν πως όλες οι βιομηχανίες της χώρας υιοθετούν σιγά-σιγά τα πράσινα κίνητρα με πρωτοπόρο την ναυτιλία. Ιδιαίτερα, η Κύπρος ήταν το πρώτο ναυτιλιακό κράτος που υιοθέτησε πράσινα φορολογικά κίνητρα από το 2021. Μετά την υιοθέτησή τους οι εγγραφές σύγχρονων πλοίων στο κυπριακό νηολόγιο αυξήθηκαν και οι ναυτιλιακές εταιρείες που είναι εγγεγραμμένες στο σύστημα φόρου χωρητικότητας αυξήθηκαν σε 300, ενώ η αυξητική τάση στο νηολόγιο υπάρχει μέχρι σήμερα. Η ίδια η υφυπουργός ανακοίνωσε μάλιστα αύξηση 5,5%, ενώ επικαιροποίησε τα πράσινα φορολογικά κίνητρα με στόχο την προσέλκυση ακόμη περισσότερων πλοίων στην κυπριακή σημαία.

Τα πράσινα κίνητρα

Τα εν λόγω κίνητρα αποτελούν και την ουσία της ανάπτυξης του πράσινου τομέα, αφού όλα δείχνουν πως θα δημιουργήσουν νέες θέσεις εργασίας σε διάφορους κλάδους. Παράλληλα, ενισχύουν την ανταγωνιστικότητα της κυπριακής οικονομίας, κάνοντας τις κυπριακές επιχειρήσεις πιο συμβατές με το διεθνές επιχειρηματικό περιβάλλον. Ακόμη, βελτιώνεται και η ποιότητα ζωής μέσω της μείωσης της ρύπανσης και της προστασίας του περιβάλλοντος. Επιπλέον, η υιοθέτηση των πράσινων κινήτρων ωθεί τις επιχειρήσεις στην υιοθέτηση σύγχρονων ενεργειακά αποδοτικών τεχνολογιών, με στόχο την ακόμα περισσότερη μείωση των ρύπων και του ενεργειακού κόστους. Μερικά παραδείγματα τέτοιων κινήτρων είναι οι επιδοτήσεις για αγορά ηλεκτρικών οχημάτων, φορολογικές ελαφρύνσεις για ενεργειακά αποδοτικά κτίρια, σχέδια χρηματοδότησης για ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, συστήματα πιστοποίησης για πράσινα προϊόντα και υπηρεσίες.

Τα κίνητρα αποτελούν και την ουσία της ανάπτυξης του πράσινου τομέα, αφού όλα δείχνουν πως θα δημιουργήσουν νέες θέσεις εργασίας σε διάφορους κλάδους.

Μερικά παραδείγματα τέτοιων κινήτρων είναι οι επιδοτήσεις για αγορά ηλεκτρικών οχημάτων, φορολογικές ελαφρύνσεις για ενεργειακά αποδοτικά κτίρια, σχέδια χρηματοδότησης για ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, συστήματα πιστοποίησης για πράσινα προϊόντα και υπηρεσίες.

Ηγέτιδα η ναυτιλία

Ειδικότερα για τη βιομηχανία της ναυτιλίας, τα κίνητρα αυτά προσφέρουν μείωση του φόρου χωρητικότητας για πλοία με φιλικές προς το περιβάλλον πρακτικές. Διεθνώς μάλιστα προσφέρουν και προγράμματα χρηματοδότησης για αναβάθμιση πλοίων με φιλικές στο περιβάλλον τεχνολογίες. Ακόμη, δημιουργούνται συστήματα πιστοποίησης για πράσινα πλοία με πρόσβαση σε κίνητρα και ωφελήματα. Μερικά από αυτά είναι η μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος της ναυτιλίας και η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας. Επίσης η ζήτηση για πράσινες θαλάσσιες μεταφορές έχει αυξητική τάση σύμφωνα με στοιχεία της Financial Times. Παράλληλα, ενισχύεται και η εικόνα της Κύπρου ως χώρα αειφόρου ανάπτυξης.

Το πράσινο ξέπλυμα πρέπει να αντιμετωπιστεί άμεσα για να μην διοχετεύονται χρήματα από πράσινες φορολογίες.

Το φαινόμενο του πράσινου ξεπλύματος

Ωστόσο, παρά τη θετική επιρροή που έχουν τα πράσινα φορολογικά κίνητρα στην οικονομία, επιχειρηματικοί κύκλοι τονίζουν ότι η συγκεκριμένη πρακτική μπορεί να χρησιμοποιηθεί από επιχειρήσεις ή ακόμα και το κράτος ως μέσω για πράσινο ξέπλυμα (greenwashing), όπου δηλαδή προβάλλουν μία ψευδή εικόνα περιβαλλοντικής ευαισθησίας, χωρίς ουσιαστικές περιβαλλοντικές πρακτικές. Αυτό υπονομεύει την αξιοπιστία των πράσινων πρωτοβουλιών και μπορεί να οδηγήσει σε σπατάλη πόρων χωρίς πραγματικό περιβαλλοντικό όφελος. Σε ορισμένες επιπτώσεις τα κίνητρα δύνανται να μην είναι στοχευμένα επαρκώς για να προάγουν τις πιο αποτελεσματικές ή απαραίτητες δράσεις. Κάτι τέτοιο σημαίνει ότι τα κίνητρα δεν αποδίδουν τα επιθυμητά αποτελέσματα. Οι επιχειρήσεις μπορεί να χρησιμοποιούν όρους όπως «φυσικό», «οικολογικό», «πράσινο» ή «βιώσιμο» στις ετικέτες των προϊόντων τους, χωρίς να υπάρχουν ουσιαστικές αποδείξεις για την περιβαλλοντική φιλικότητα αυτών των προϊόντων. Συχνά, αυτά τα προϊόντα μπορεί να περιέχουν επιβλαβείς χημικές ουσίες ή να παράγονται με διαδικασίες που επιβαρύνουν το περιβάλλον. Επιπρόσθετα, ορισμένες επιχειρήσεις ακόμη και δημόσιοι οργανισμοί προβάλλουν γενικούς και αόριστους ισχυρισμούς σχετικά με την περιβαλλοντική τους επίδοση, χωρίς να παρέχουν συγκεκριμένες πληροφορίες ή αποδείξεις. Για παράδειγμα, μπορεί να ισχυρίζονται ότι μειώνουν τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα, χωρίς να διευκρινίζουν πόσο ή με ποιους τρόπους. Ακόμη, εταιρείες μπορεί να προβάλλουν μικρές και δευτερεύουσες περιβαλλοντικές πρωτοβουλίες για να αποσπάσουν την προσοχή από τις κύριες δραστηριότητές τους, που είναι επιβλαβείς για το περιβάλλον. Παραδείγματος χάρη, μια εταιρεία πετρελαίου μπορεί να προβάλλει τις προσπάθειές της για αναδάσωση, ενώ παράλληλα συνεχίζει να επιδεινώνει την κλιματική αλλαγή μέσω της εξόρυξης και της καύσης ορυκτών καυσίμων. Είναι γνωστό το σκάνδαλο Qatargate όπου επενδύσεις για φυσικό αέριο και πυρηνικά εντάχθηκαν στις πράσινες επενδύσεις που περιλαμβάνονται στην πράσινη λίστα της Ε.Ε. με στόχο τη χρηματοδότησή τους από κονδύλια, τα οποία προορίζονται για την ενεργειακή αυτονομία και μετάβαση της Ένωσης. Εν κατακλείδι, ενώ τα πράσινα φορολογικά κίνητρα μπορούν να προάγουν σημαντικά την περιβαλλοντική βιωσιμότητα, είναι κρίσιμο να λαμβάνονται υπόψιν οι αρνητικές τους πτυχές. Απαιτείται προσεκτικός σχεδιασμός και παρακολούθηση για να διασφαλιστεί ότι τα κίνητρα είναι δίκαια, αποτελεσματικά και επιφέρουν τα επιθυμητά αποτελέσματα χωρίς να προκαλούν αθέμιτες επιπτώσεις στις επιχειρήσεις και την οικονομία.

Οι επιχειρήσεις μπορεί να χρησιμοποιούν όρους όπως «φυσικό», «οικολογικό», «πράσινο» ή «βιώσιμο» στις ετικέτες των προϊόντων τους, χωρίς να υπάρχουν ουσιαστικές αποδείξεις για την περιβαλλοντική φιλικότητα αυτών των προϊόντων.

Ενισχύεται η ναυτιλιακή συνεργασία Κύπρου – ΗΠΑ

Ενώπιον της βιομηχανίας η έναρξη των δραστηριοτήτων του US Propeller Club Λεμεσού

Του **ΑΝΔΡΕΑ ΚΑΡΑΜΗΤΑ**

Ένα σημαντικό βήμα για την οικονομία της Κύπρου αλλά και της ναυτιλιακής κοινότητας είναι η ίδρυση του US Propeller Club Λεμεσού, αφού στόχο έχει την σύσφιξη των επιχειρηματικών σχέσεων της Κύπρου με τις ΗΠΑ. Η πρωτοβουλία αυτή ξεκίνησε μετά από τις ενέργειες του Κύπριου εφοπλιστή κ. Πόλυ Χατζηιωάννου. Η πρώτη εκδήλωση του Propeller Club στη Λεμεσό συγκέντρωσε στελέχη της ναυτιλιακής βιομηχανίας και θεσμικούς αξιωματούχους, σηματοδοτώντας ένα σημαντικό ορόσημο στη ναυτιλιακή συνεργασία.

Ως μέρος του διεθνούς Propeller Club των Ηνωμένων Πολιτειών, το παράρτημα της Λεμεσού στοχεύει να προωθήσει τη συνεργασία μεταξύ των ναυτιλιακών τομέων των ΗΠΑ και της Κύπρου, να προάγει τα επιχειρηματικά και πολιτιστικά συμφέροντα των μελών, να διευκολύνει τις ανταλλαγές μεταξύ των εθνών και να αντιμετωπίζει τα ναυτιλιακά ζητήματα σε συνεργασία με την Πρεσβεία των ΗΠΑ και την Ακτοφυλακή.

Απευθυνόμενος στους παρευρισκόμενους, ο Πολύς Χατζηιωάννου τόνισε τον ρόλο τού κλαμπ στη διεθνή επιχειρηματική συνεργασία. Υπογράμμισε τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Κύπρος, συμπεριλαμβανομένου του αντίκτυπου των παγκόσμιων συγκρούσεων στο ανθεκτικό νηολόγιό της και το εμπόδιο που θέτει η τουρκική σημαία στην οικονομική πρόοδο.

Η πρέσβης των ΗΠΑ, Τζούλι Φίσερ, εξήρε την ίδρυση του κλαμπ, εκφράζοντας τον ενθουσιασμό της για την ενισχυμένη ναυτιλιακή συνεργασία μεταξύ των ΗΠΑ και της Κύπρου. Τόνισε τους κοινούς στόχους με το κλαμπ, συμπεριλαμβανομένων των στενότερων δεσμών μεταξύ των εθνών και της στήριξης της ναυτιλιακής βιομηχανίας. Κυβερνητικοί αξιωματούχοι, συμπεριλαμβανομένου του υπουργού Εμπορίου, του υπουργού Μεταφορών και του γενικού εισαγγελέα, παρευρέθηκαν, υπογραμμίζοντας τη σημασία της εμβάθυνσης των ναυτιλιακών σχέσεων μεταξύ της Κύπρου και των ΗΠΑ. Ο υπουργός Εμπορίου τόνισε τη δυναμική αυτών των συνεργασιών στην ενίσχυση του κυπριακού εμπορίου, ιδιαίτερα ενόψει των επερχόμενων εξαγωγών φυσικού αερίου. Υπήρξε μεγάλος ενθουσιασμός γύρω από την επίσημη έναρξη των δραστηριοτήτων του Propeller Club, αφού πρόσφερε στα μέλη ευκαιρίες για επαγγελματική δικτύωση, εκπαίδευση και ανάπτυξη ηγετικών ικανοτήτων εντός της παγκόσμιας ναυτιλιακής κοινότητας.

Εν τω μεταξύ, πηγές της «Κ» αναφέρουν πως η ενίσχυση των εμπορικών σχέσεων Κύπρου – ΗΠΑ ήταν επιθυμία των Κύπριων πλοιοκτητών αλλά και γενικότερα μία θετική εξέλιξη που περίμενε η βιομηχανία. Οι επίσημες δραστηριότητες του Propeller Club θα αρχίζουν και επισήμως από σήμερα, με στόχο την επίτευξη του στόχου αυτού. Η συμμετοχή στελεχών της ναυτιλιακής βιομηχανίας στον σύλλογο δίνει τη δυνατότητα να δημιουργηθούν νέες επαγγελματικές γνωριμίες με άτομα από τη διεθνή σκηνή της ναυτιλίας καθώς και την ευκαιρία να έρχονται σε επαφή με άτομα που είναι στα κέντρα λήψης αποφάσεων. Επιπλέον, τα μέλη θα έχουν ενεργή συμμετοχή στις δραστηριότητες του Propeller Club και της ευρύτερης ναυτιλιακής κοινότητας. Θα υπάρξουν σειρά δράσεων και προγραμμάτων που θα βοηθήσουν τα μέλη στην επαγγελματική ανάπτυξη, ενώ θα έχουν τη δυνατότητα συμμετοχής σε σεμινάρια, ημερίδες και άλλες εκπαιδευτικές δραστηριότητες καθώς και σε κοινωνικές εκδηλώσεις αναπτύσσοντας νέες φιλίες. Επιπλέον, το κάθε μέλος θα έχει την ευκαιρία να αναλάβει ηγετικό ρόλο μέσα στο Propeller Club.

Από την ίδρυσή του το 1922, το US Propeller Club έχει διαδραματίσει ζωτικό ρόλο στην προώθηση του διεθνούς εμπορίου και των επιχειρηματικών σχέσεων, με παραρτήματα σε όλο τον κόσμο που συμβάλλουν στην οικονομική ανάπτυξη και συνεργασία.

Η ενίσχυση των εμπορικών σχέσεων Κύπρου – ΗΠΑ ήταν επιθυμία των Κύπριων πλοιοκτητών αλλά και γενικότερα μία θετική εξέλιξη που περίμενε η βιομηχανία.

Υπήρξε μεγάλος ενθουσιασμός γύρω από την επίσημη έναρξη των δραστηριοτήτων του Propeller Club, αφού πρόσφερε στα μέλη ευκαιρίες για επαγγελματική δικτύωση.

«Δίψα» μετόχων BoC για μεγαλύτερο μέρισμα

Ζητούν «pay-out-ratio» στο 50% ή ακόμα και παραπάνω και όχι στο 30% που τους δίνει η τράπεζα σήμερα

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Το 2023 ήταν χρονιά-ορόσημο για την Τράπεζα Κύπρου, καθώς ήταν η πρώτη τράπεζα στην Κύπρο και την Ελλάδα που εξασφάλισε την έγκριση από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα για την πληρωμή μερισμάτων μετά από μία 12ετία. Το μέρισμα ανήλθε σε 22,3 εκατ. ευρώ, ενώ το μέρισμα που θα δώσει φέτος ανέρχεται στο σχεδόν 6πλάσιο, ύψους 137 εκατ. ευρώ. Οι μέτοχοι της BoC ωστόσο δείχνουν «διψασμένοι» για διανομή μερισμάτων, αφού μερικές από τις ερωτήσεις/τοποθετήσεις στο πλαίσιο της Ετήσιας Γενικής Συνέλευσης της τράπεζας επικεντρώθηκαν στο «γιατί να μην δώσει παραπάνω ποσοστό ως μέρισμα». Ειδικότερα, ένας εκ των μεγαλύτερων μετόχων της BoC, η Senvest Capital, διά μέσω εκπροσώπου της, του κ. Στέφανου Χαιλή, διερωτήθηκε γιατί η τράπεζα δεν αυξάνει το ποσοστό διανομής από 30-50% που είναι σήμερα, στο 40%-60%. Αυτό, κατά τον εκπρόσωπο της Senvest θα δώσει τη δυνατότητα να μεγαλώσει την αποτίμησή της η τράπεζα και να μην είναι ως μία από τις χαμηλότερες στην Ευρώπη. Παρόμοιες εισηγήσεις έγιναν και από παλαιό μέτοχο της BoC και ιδιοκτήτη της Unicorn Investments, από τον μεγαλύτερο ιδιώτη μέτοχο της BoC και άλλους δύο μετόχους από τους συνολικά 6-7 μετόχους που υπέβαλαν ερωτήσεις στην Ετήσια Γενική Συνέλευση.

Για τα του μερίσματος και του ποσοστού διανομής (pay-out-ratio) μίλησε κατά κύριο λόγο ο πρόεδρος του Δ.Σ. της Τράπεζας Κύπρου, ο κ. Τάκης Αράπογλου, λέγοντας πως, η Τράπεζα Κύπρου είναι οι πρώτη τράπεζα που έδωσε μέρισμα και θέλει να γίνεται επαναλαμβανόμενα, προβλέψιμα, σταθερά, υπεύθυνα, αλλά επίσης και προοδευτικά. Συνέχισε πως, θέλει να γίνεται δίχως εκπλήξεις και να είναι πάντα βασισμένο στην κερδοφορία. «Προσπαθούμε πάντα να δίνουμε όσο παραπάνω μέρισμα μπορούμε», σχολίασε, σημειώνοντας πως, «κρατάμε τις σημειώσεις-εισηγήσεις σας για αύξηση του ποσοστού διανομής και θα το εξετάσουμε». Σύμφωνα με τον πρόεδρο του Δ.Σ. της BoC, το μέρισμα είναι επί της ουσίας επιβεβαίωση-επιστέγασμα των καλών αποτελεσμάτων που παρουσιάζει η τράπεζα, ενώ ξεκαθάρισε ότι, η τράπεζα δεν «πιστεύει» στα ενδιάμεσα μερίσματα (interim dividends), αλλά στα ετήσια (annual dividends). «Και εμείς θέλουμε να ανεβούμε στο pay-out-ratio του 50%, αλλά σχεδιάζουμε να το κάνουμε σταδιακά», σχολίασε επί συγκεκριμένης ερώτησης.

Σύμφωνα με την πολιτική διανομής του Συγκροτήματος, οι διανομές αναμένεται να σημειώνουν συντηρητικά σταδιακή αύξηση.

Τον Μάρτιο 2024, η εταιρεία έλαβε έγκριση από την ΕΚΤ για πληρωμή μερίσματος σε μετρητά και έναρξη προγράμματος επαναγοράς ιδίων μετοχών.

Πολιτική διανομής

Όπως βρίσκουμε στα αποτελέσματα της Τράπεζας Κύπρου για το πρώτο τρίμηνο του 2024, σύμφωνα με την πολιτική διανομής του Συγκροτήματος, οι διανομές αναμένεται να σημειώνουν συντηρητικά σταδιακή αύξηση με στόχο το ποσοστό (payout ratio) να κυμαίνεται μεταξύ 30-50% της προσαρμοσμένης κερδοφορίας πριν των μη επαναλαμβανόμενων στοιχείων του Συγκροτήματος, και να περιλαμβάνουν μερίσματα σε μετρητά και επαναγορά ιδίων μετοχών. Το ποσό διανομής θα αντικατοπτρίζει, όπως αναφέρει στα αποτελέσματα, την ισχυρή κεφαλαιακή θέση του Συγκροτήματος και την ισχυρή δημιουργία κεφαλαίου, όπως επίσης και την εκτίμηση του Διοικητικού Συμβουλίου ως προς τα κεφάλαια που απαιτούνται για την υλοποίηση της στρατηγικής του Συγκροτήματος καθώς και για τα κεφάλαια που το Συγκρότημα διατηρεί για την κάλυψη αβεβαιοτήτων (π.χ. σχετικά με το οικονομικό περιβάλλον) και για τυχόν επιπτώσεις που μπορεί να προκύψουν από την εξέλιξη του εποπτικού και λογιστικού περιβάλλοντος.

Τι έδωσε και τι θα δώσει

Τον Απρίλιο 2023, η τράπεζα έλαβε την έγκριση από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) για πληρωμή μερίσματος ύψους €0,05 ανά συνήθη μετοχή από τα κέρδη για το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2022.

Τον Μάρτιο 2024, η εταιρεία έλαβε έγκριση από την ΕΚΤ για πληρωμή μερίσματος σε μετρητά και έναρξη προγράμματος επαναγοράς ιδίων μετοχών. Η Διανομή αντιστοιχεί σε ποσοστό (pay-out-ratio) 30% της προσαρμοσμένης κερδοφορίας πριν των μη επαναλαμβανόμενων στοιχείων για το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2023 και ανέρχεται συνολικά σε 137 εκατ., η οποία αποτελείται από μέρισμα σε μετρητά ύψους 112 εκατ. και επαναγορά ιδίων μετοχών ύψους μέχρι 25 εκατ. Το ποσοστό (pay-out-ratio) για το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2023 είναι ύψους 30%.

Τον Απρίλιο 2024, το Συγκρότημα προχώρησε στην έναρξη του πρώτου προγράμματος επαναγοράς συνήθων μετοχών της εταιρείας, με το συνολικό ποσό να ανέρχεται μέχρι 25 εκατ. Σκοπός του προγράμματος είναι η μείωση του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρείας και επομένως οι μετοχές που θα αγοραστούν στα πλαίσια του προγράμματος θα ακυρωθούν. Η εταιρεία έχει συνάψει συμφωνίες μη διακριτικής ευχέρειας με τους Numis Securities Limited (που διαπραγματεύονται ως «Deutsche Numis») και τον Κυπριακό Οργανισμό Επενδύσεων και Αξιών Λτδ (CISCO) που ενεργούν από κοινού ως κύριοι ανάδοχοι (Joint Lead Managers) για τη διεξαγωγή του προγράμματος, για την επαναγορά των μετοχών για λογαριασμό της εταιρείας, καθώς και για τη λήψη αποφάσεων διαπραγμάτευσης στο πλαίσιο του προγράμματος, ανεξάρτητα από την εταιρεία, σύμφωνα με ορισμένες προκαθορισμένες παραμέτρους. Το πρόγραμμα πραγματοποιείται στο Χρηματιστήριο Αξιών του Λονδίνου και στο Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου (ΧΑΚ), και μπορεί να συνεχιστεί μέχρι τις 14 Μαρτίου 2025.

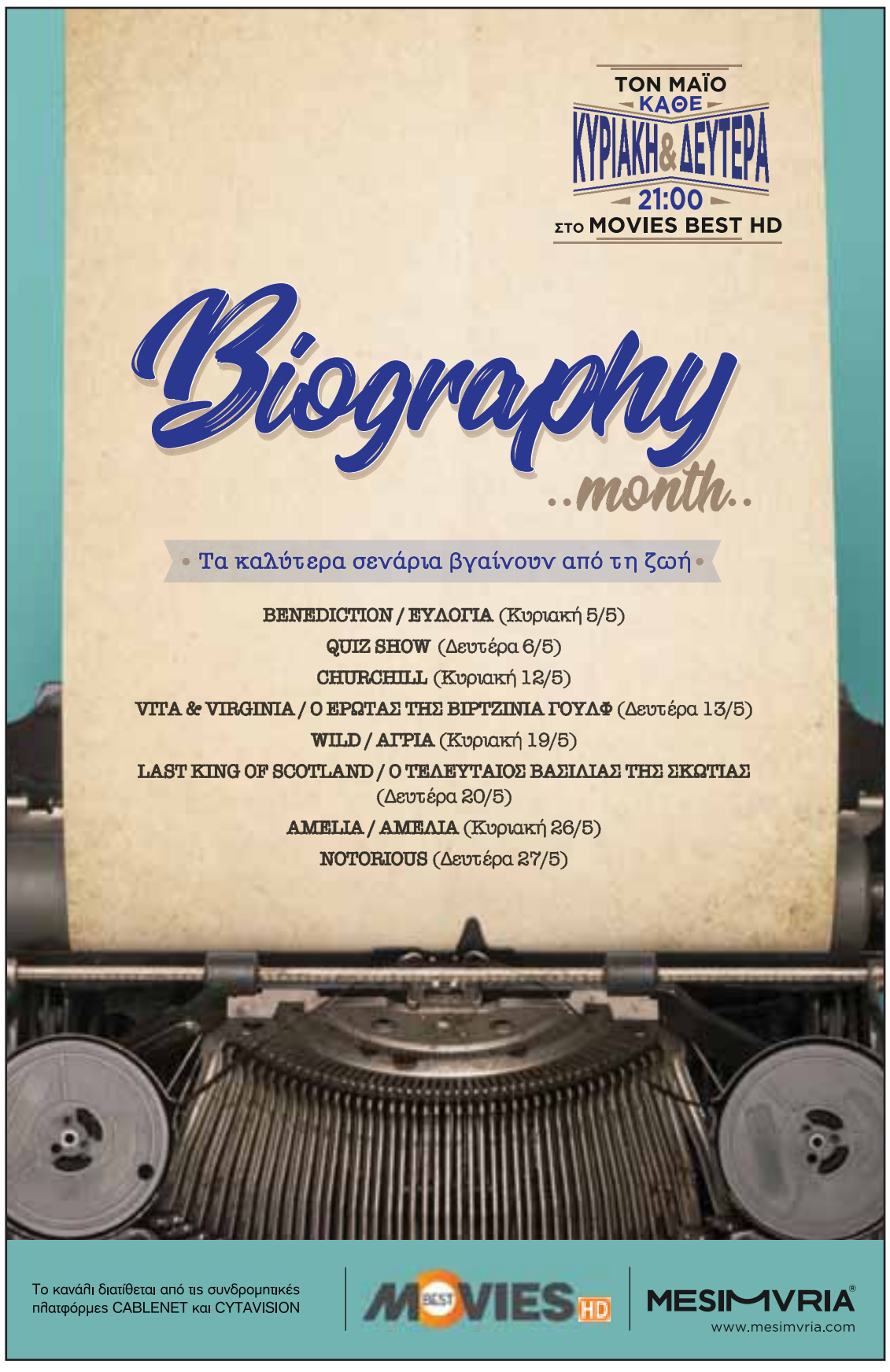

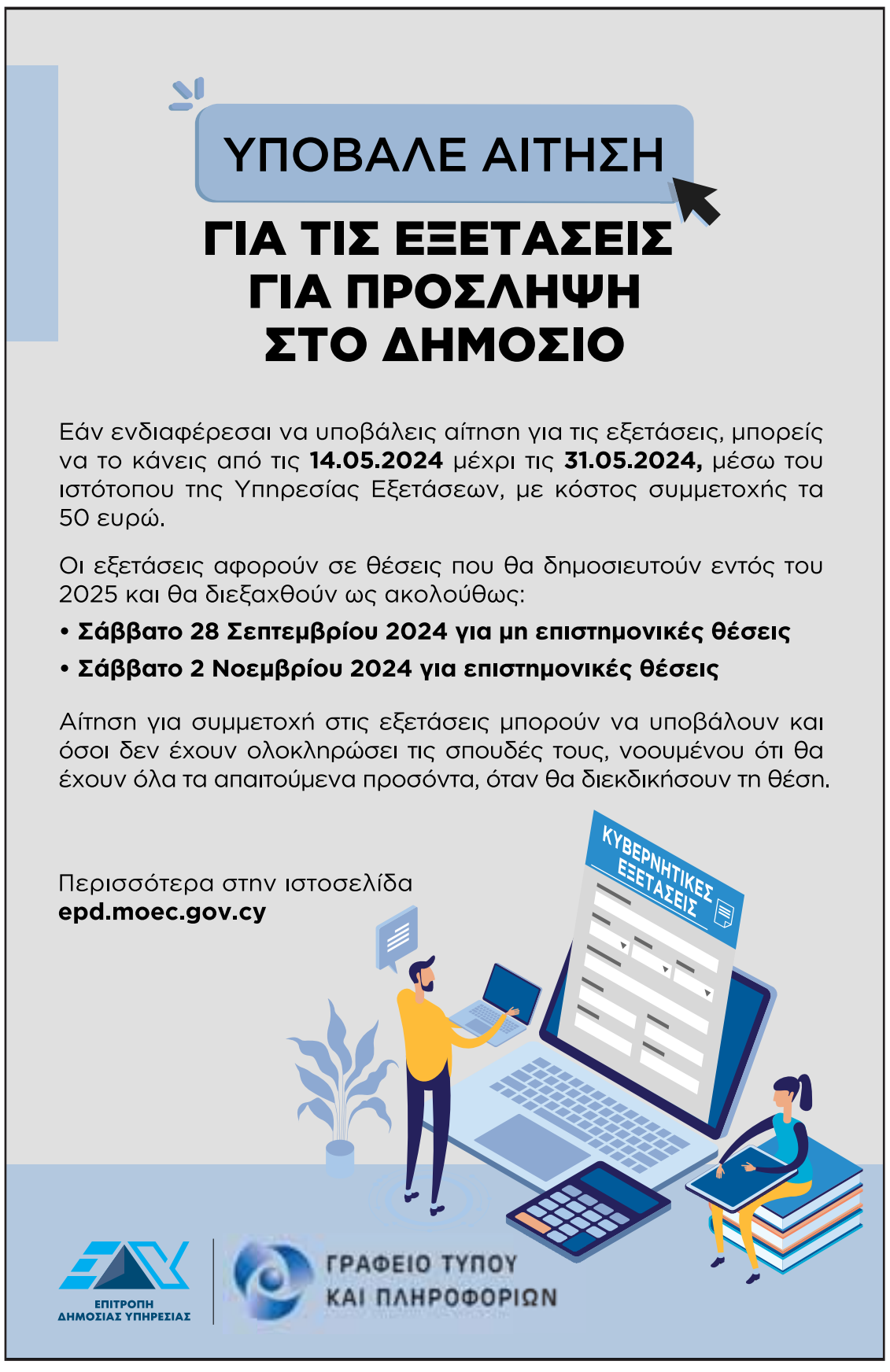

Στην Κομισιόν η μάχη κατά των πολυεθνικών

Τέσσερις παρεμβάσεις ζητεί η ελληνική κυβέρνηση από την Ε.Ε. ώστε να μην πωλούν ακριβότερα τα προϊόντα τους στην Ελλάδα

Της **ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ**

Σε τέσσερις άξονες αναμένεται να κινείται η παρέμβαση της ελληνικής κυβέρνησης προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή προκειμένου να καταπολεμηθεί το φαινόμενο της διαφορετικής –στην πραγματικότητα διακριτικής– τιμολόγησης από τις πολυεθνικές. Βεβαίως, όπως επισημαίνουν αναλυτές της αγοράς και εμπειρογνώμονες σε θέματα ανταγωνισμού, οι όποιες παρεμβάσεις σε νομοθετικό και όχι μόνο επίπεδο εναπόκεινται στο νέο Ευρωκοινοβούλιο που θα προκύψει από τις κάλπες της 9ης Ιουνίου και τη νέα Ευρωπαϊκή Επιτροπή που θα συστηθεί ως αποτέλεσμα ακριβώς των ευρωεκλογών. Σε μια βεβαίως ελεύθερη αγορά τα περιθώρια νομοθετικής παρέμβασης εκτιμάται ότι είναι περιορισμένα και ίσως εκεί που μπορεί να βασιστούν οι όποιες αποφάσεις είναι ακριβώς στο γεγονός ότι η διαφορετική, χωρίς βάσιμη αιτιολογία, τιμολόγηση από τις πολυεθνικές προσκρούει στο βασικότερο χαρακτηριστικό της Ε.Ε. που δεν είναι άλλο από την ενιαία αγορά.

Υπενθυμίζεται ότι την Πέμπτη το πρωί ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης, σε συνέντευξή του στον τηλεοπτικό σταθμό ΣΚΑΪ προανήγγειλε την αποστολή επιστολής προς την επικεφαλής της Κομισιόν Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, με την οποία θα ζητεί την παρέμβαση των Βρυξελλών για το γεγονός ότι πολυεθνικές εταιρείες καταναλωτικών ειδών προβαίνουν σε διαφορετική τιμολόγηση των ίδιων ακριβώς προϊόντων.

Οι παρεμβάσεις τις οποίες αναμένεται να ζητήσει η ελληνική πλευρά είναι, σύμφωνα με πληροφορίες, οι ακόλουθες:

• Να μην παρεμποδίζεται η ελεύθερη διακίνηση των αγαθών, λόγω των πρακτικών που εφαρμόζουν οι πολυεθνικές και στην ουσία απαγορεύουν τις λεγόμενες παράλληλες εισαγωγές. Τι σημαίνει αυτό; Ένας λιανέμπορος δεν μπορεί να προμηθευτεί τα προϊόντα μιας πολυεθνικής από μια φθηνότερη αγορά, αλλά στην πραγματικότητα είναι υποχρεωμένος να τα προμηθεύεται από τη θυγατρική που θα του υποδειχθεί από τον όμιλο. Παλαιότερα, μάλιστα, υπήρχαν γραπτές συμφωνίες οι οποίες όταν έπεφταν στην αντίληψη των αρχών ανταγωνισμού οδηγούσαν σε πρόστιμα. Ενδεικτικά, η ελληνική Επιτροπή Ανταγωνισμού επέβαλε το 2017 πρόστιμο ύψους 9,4 εκατ. ευρώ στην Colgate - Palmolive (τόσο στις θυγατρικές στην Ελλάδα όσο και στη μητρική) για την απαγόρευση των παράλληλων εισαγωγών στις εμπορικές συμφωνίες που είχε με μεγάλες αλυσίδες σούπερ μάρκετ, απαγόρευση που η παραβίασή της σήμαινε διακοπή της παροχής εκπτώσεων. Από τους ελέγχους που πραγματοποίησε τότε η Επιτροπή Ανταγωνισμού διαπίστωσε μεταξύ άλλων ότι για την περίοδο 2001-2008, το 85%-95% των «συγκρίσιμων» προϊόντων ήταν ακριβότερα στην Ελλάδα σε σχέση με την Ιταλία και μάλιστα το 40%-65% των εν λόγω προϊόντων ήταν ακριβότερα τουλάχιστον κατά 20%. Επίσης, το 73%-85% των προϊόντων ήταν ακριβότερα σε σχέση με την Ισπανία, αλλά και σε σχέση με τη Γαλλία και την Πορτογαλία.

Μελέτη που είχε πραγματοποιήσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή το 2020 κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι απώλειες για το σύνολο των καταναλωτών στην Ευρωπαϊκή Ενωση από τους λεγόμενους εδαφικούς περιορισμούς εφοδιασμού υπολογίζονται σε 14 δισ. ευρώ.

Πλέον, οι πολυεθνικές ακολουθούν πιο έμμεσες πρακτικές για να έχουν το ίδιο αποτέλεσμα, χωρίς να κινδυνεύουν να αποτελέσουν αντικείμενο έρευνας από αρχές ανταγωνισμού.

Οι πολυεθνικές στην ουσία απαγορεύουν τις λεγόμενες παράλληλες εισαγωγές, παρεμποδίζοντας την ελεύθερη διακίνηση αγαθών.

Ενα βασικό «όπλο» που έχει συζητηθεί και από τις ευρωπαϊκές αρχές ανταγωνισμού στο πλαίσιο του European Competition Network, ακριβώς επειδή είναι δύσκολο να αποδειχθεί ότι οι πολυεθνικές απαγορεύουν τις παράλληλες εισαγωγές, είναι η υλοποίηση μεγάλων συγκριτικών ερευνών για τιμές σε βασικά είδη. Κάτι αντίστοιχο είχε γίνει και την περίοδο 1993-2011 όταν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσιοποιούσε τις τιμές που ίσχυαν σε κάθε χώρα για τα αυτοκίνητα.

• Καταπολέμηση του φαινομένου της πώλησης του ίδιου προϊόντος σε διαφορετικές συσκευασίες με διαφορετικές ονομασίες μόνο και μόνο με στόχο τη μεγιστοποίηση των κερδών εις βάρος των καταναλωτών.

• Καταπολέμηση του «αρμπιτράζ», δηλαδή της αγοράς προϊόντων φθηνά σε μια περιοχή και της πώλησης σε υψηλότερη τιμή σε άλλη περιοχή.

• Να μην υπάρχει γεωγραφική διάκριση τιμών. Το φαινόμενο αυτό με τα υπάρχοντα νομοθετικά εργαλεία, αλλά και τη νομολογία είναι δύσκολο να αντιμετωπισθεί. Προσφυγή σε αρχή ανταγωνισμού μπορεί να υπάρξει μόνον όταν μια εταιρεία που προβαίνει σε αυτή την πρακτική κατέχει δεσπόζουσα θέση στην αγορά, καθώς και όταν υπάρχουν πολύ μεγάλες αποκλίσεις στις τιμές.

Οι πιο γνωστές υποθέσεις περί γεωγραφικής διάκρισης τιμών στην ευρωπαϊκή νομολογία είναι, πρώτον, η απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής το 1975 κατά της αμερικανικής United Brands η οποία εμπορευόταν στην πάλαι ποτέ ΕΟΚ τις μπανάνες Chiquita και, δεύτερον, η απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής το 1991 κατά της Tetra Pak. Η πρώτη πωλούσε τις μπανάνες με απόκλιση τιμής από χώρα σε χώρα ακόμη και κατά 80%, ενώ η δεύτερη διέθετε τα υλικά συσκευασίας και τις μηχανές της με απόκλιση τιμών από χώρα σε χώρα ακόμη και κατά 70%.

Πιο πιθανό, πάντως, νομοθετικό εργαλείο θεωρείται η θεσμοθέτηση του μέτρου της κανονιστικής παρέμβασης σε κοινοτικό επίπεδο πλέον, μέτρο που στην Ελλάδα υπάρχει εδώ και χρόνια (άρθρο 11 του νόμου 3959/2011). Υπενθυμίζεται ότι το μέτρο αυτό προβλέπει την εξέταση συγκεκριμένου κλάδου της οικονομίας από την Επιτροπή Ανταγωνισμού και στη συνέχεια η αρχή λαμβάνει τα μέτρα που θεωρεί αναγκαία για τη δημιουργία αποτελεσματικού ανταγωνισμού. Πρόσφατα, το μέτρο της κανονιστικής παρέμβασης θεσμοθέτησε η Γερμανία.

Οι μέσες τιμές στην Ελλάδα και σε άλλες χώρες στα ίδια προϊόντα πολυεθνικών εταιρειών

ΠΟΣΑ ΣΕ ΕΥΡΩ	ΕΛΛΑΔΑ	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	ΙΣΠΑΝΙΑ	ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	ΡΟΥΜΑΝΙΑ
Γάλα 1ης βρεφικής ηλικίας 800 γρ.	25,12	18,99	23,87	17,59	15,70
Υγρό απορρυπαντικό ρούχων (τιμή/μεζούρα)	0,47	0,33	0,47	0,19	0,39
Σαμπουάν (τιμή/λίτρο)	9,61	12,13	12,21	13,2	12,75
Βρεφικές πάνες (τιμή/τεμάχιο)	0,27	0,22	0,30	0,22	0,30
Φυτικό ρόφημα 1 λίτρο	2,97	2,54	2,04	2,21	3,16

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Υψηλά οι τιμές, παρά τα μέτρα

Μειωμένες μεν αλλά όχι όσο θα ήθελαν οι καταναλωτές (αλλά και η κυβέρνηση) είναι οι τιμές στις κατηγορίες προϊόντων που βρέθηκαν στο στόχαστρο τους προηγούμενους μήνες και στο επίκεντρο των μέτρων που ελήφθησαν για την ακρίβεια. Κάτι, πάντως, για το οποίο είχε προειδοποιήσει η αγορά, ενώ με τα στοιχεία της ίδιας της αγοράς να δείχνουν ακριβώς αυτό.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που δημοσιοποίησε την Τετάρτη το Ινστιτούτο Ερευνας Καταναλωτικών Αγαθών (ΙΕΛΚΑ) ο πληθωρισμός στις αλυσίδες σούπερ μάρκετ τον Απρίλιο ήταν 1,10%. Οι δε μειώσεις τιμών που καταγράφηκαν στις επίμαχες κατηγορίες ήταν χαμηλές σε σύγκριση με τις προσδοκίες που καλλιεργήθηκαν το προηγούμενο διάστημα, ενώ παραμένουν σε πολύ υψηλά επίπεδα σε σύγκριση με δυόμισι χρόνια πριν. Σύμφωνα με το ΙΕΛΚΑ, μειώσεις τιμών τον Απρίλιο του 2024 σε σύγκριση με ένα χρόνο πριν παρατηρούνται στις βρεφικές και παιδικές τροφές (-4,57%), στα χαρτικά, πάνες, σερβιέτες (-2,99%), στα απορρυπαντικά και είδη καθαρισμού (-2,91%).

Παρά τις μειώσεις αυτές, αρκετά από τα προϊόντα εξακολουθούν να πωλούνται ακριβότερα στην Ελλάδα σε σύγκριση με άλλες χώρες (συμπεριλαμβανομένου, βεβαίως, του ΦΠΑ). Από τα στοιχεία των τιμοληψιών που πραγματοποιεί η «Καθημερινή» σε εβδομαδιαία βάση, προκύπτει ότι η μέση τιμή για γάλα 1ης βρεφικής ηλικίας πολυεθνικής εταιρείας (συσκευασία 800 γρ.) είναι στην Ελλάδα 25,12 ευρώ, ενώ στην Πορτογαλία 17,59 ευρώ και στη Γερμανία 18,99 ευρώ.

Η μέση τιμή για γάλα 1ης βρεφικής ηλικίας (συσκευασία 800 γρ.) είναι στην Ελλάδα 25,12 ευρώ, ενώ στην Πορτογαλία 17,59 ευρώ.

Αντίστοιχα η τιμή ανά μεζούρα για απορρυπαντικό υγρό ρούχων είναι στην Ελλάδα 0,47 ευρώ, όταν στη Γερμανία είναι 0,33 ευρώ και στην Πορτογαλία 0,19 ευρώ.

Υπενθυμίζεται ότι από την 1η Μαρτίου εφαρμόστηκαν, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα μέτρα:

• Μείωση κατά τουλάχιστον 30% των παροχών που δίνουν οι προμηθευτές στους λιανέμπορους με αντίστοιχη μετατόπιση του οφέλους στις τιμές τιμοκαταλόγου για τα προϊόντα που αφορούν τις κατηγορίες των απορρυπαντικών, καθαριστικών, ειδών ατομικής υγιεινής, βρεφικών πανών.

• Πλαφόν στο περιθώριο κέρδους στο γάλα 1ης και 2ης βρεφικής ηλικίας.

• Απαγόρευση προσφορών για τρεις μήνες σε περίπτωση που έχουν ανακοινωθεί ανατιμήσεις.

Τα πρώτα μέτρα αφορούν κυρίως τις πολυεθνικές, καθώς έχουν ηγετικά μερίδια στις σχετικές κατηγορίες προϊόντων.

Εκτός από τα μέτρα το υπουργείο Ανάπτυξης προχώρησε και στην επιβολή προστίμων σε πολυεθνικές εταιρείες, συνολικού ύψους 4,23 εκατ. ευρώ (Unilever, P&G, Colgate - Palmolive, Johnson & Johnson και Friesland).

Οι εταιρείες πάντως που δραστηριοποιούνται στην κατηγορία του βρεφικού γάλακτος έχουν προσφύγει στο Συμβούλιο της Επικρατείας κατά της απόφασης για την επιβολή πλαφόν στο περιθώριο κέρδους.

Ξεκινάει η αυτόνομη επενδυτική λειτουργία του νέου επικουρικού ταμείου

Νομοθετική διάταξη με την οποία αναμένεται να ανοίξει ο δρόμος για τη λειτουργία του πρώτου επενδυτικού χαρτοφυλακίου του νέου Ταμείου Επικουρικής Κεφαλαιοποιητικής Ασφάλισης (ΤΕΚΑ) προωθεί το υπουργείο Εργασίας. Σύμφωνα με τον υφυπουργό Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης Πάνο Τσακλόγλου, η διάταξη θα επιτρέπει την εξαίρεση των κεφαλαίων του ΤΕΚΑ, που ανέρχονται σε περίπου 140 εκατ. ευρώ, από το κοινό κεφάλαιο το οποίο διαχειρίζεται η Τράπεζα της Ελλάδος (ΤτΕ), προκειμένου να ξεκινήσει η αυτόνομη επενδυτική λειτουργία του ταμείου μέσω ενός νέου, προκαθορισμένου (default) επενδυτικού χαρτοφυλακίου. Σε αυτό θα μεταπέσουν οι ασφαλιστικές εισφορές των εργαζομένων που είναι ενταγμένοι ή θα ενταχθούν στο ΤΕΚΑ. Οπως έχει επισημάνει ο κ. Τσακλόγλου, ήδη βρίσκεται σε διαδικασία προετοιμασίας το default χαρτοφυλάκιο για τους ασφαλισμένους του ΤΕΚΑ και χρειάζεται μια νομοθετική ρύθμιση, που θα εισαχθεί στη Βουλή άμεσα, προκειμένου να μεταφερθούν τα κεφάλαια του κεφαλαιοποιητικού επικουρικού ταμείου από το κοινό κεφάλαιο της Τράπεζας της Ελλάδος στο ΤΕΚΑ.

Το ρίσκο του χαρτοφυλακίου βαθμιαία θα μειώνεται καθώς ο ασφαλισμένος θα πλησιάζει στην ηλικία συνταξιοδότησης.

Το ταμείο εισήχθη στον τρίτο χρόνο λειτουργίας του και η νομοθεσία προβλέπει πως θα πρέπει εντός του 2024 να περάσει από την πρώτη, μεταβατική περίοδο ανάπτυξης της επενδυτικής λειτουργίας του, στη δεύτερη. Να σημειωθεί ότι έως σήμερα τα αποθεματικά του ΤΕΚΑ, ύψους περίπου 140 εκατ. ευρώ, προέρχονται από εισφορές 367.000 ασφαλισμένων και 148.000 επιχειρήσεων. Ο αριθμός αυτός θα βαίνει διαρκώς αυξανόμενος, καθώς προστίθενται αυτομάτως όλοι οι νεοεισερχόμενοι στην αγορά εργασίας. Επίσης, προαιρετικά, μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2024, μπορούν να ενταχθούν στο ΤΕΚΑ και οι ασφαλισμένοι στον κλάδο επικουρικής ασφάλισης του ΕΦΚΑ που έχουν γεννηθεί από 1.1.1987, δηλαδή είναι έως 37 ετών. Θα πρέπει όμως οι ίδιοι να επιλέξουν να αλλάξουν ταμείο επικουρικής ασφάλισης για να μεταβούν στο ΤΕΚΑ.

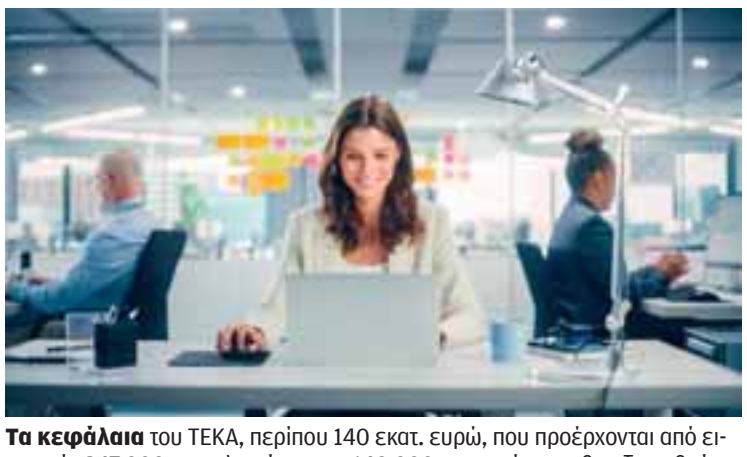

SHUTTERSTOCK

Τα κεφάλαια του ΤΕΚΑ, περίπου 140 εκατ. ευρώ, που προέρχονται από εισφορές 367.000 ασφαλισμένων και 148.000 επιχειρήσεων, θα εξαιρεθούν από το κοινό κεφάλαιο το οποίο διαχειρίζεται η Τράπεζα της Ελλάδος.

Βάσει, δε, του σχεδιασμού, έως και το 2026 όλοι οι ασφαλισμένοι θα λαμβάνουν το ίδιο, προκαθορισμένο (default) συνταξιοδοτικό προϊόν, που θα συνδυάζει το κατάλληλο μείγμα κινδύνου, απόδοσης και ασφάλειας για όλη τη διάρκεια του εργασιακού βίου ενός τυπικού ασφαλισμένου, χωρίς ο ίδιος να χρειάζεται να ασχοληθεί περισσότερο με τη διαχείριση των εισφορών του. Το προκαθορισμένο αυτό συνταξιοδοτικό προϊόν θα αντιστοιχεί σε ένα επενδυτικό χαρτοφυλάκιο που θα έχει δομή κύκλου ζωής. Δηλαδή, η σύνθεσή του θα είναι προσωποποιημένη, θα διαφοροποιείται ανάλογα με την ηλικία του κάθε ασφαλισμένου και θα αντιστοιχεί σε σύνθεση με υψηλότερο ρίσκο για τους νεότερους σε ηλικία ασφαλισμένους, το οποίο βαθμιαία θα μειώνεται καθώς ο ασφαλισμένος θα πλησιάζει στην ηλικία συνταξιοδότησης.

Από το 2026 και μετά, κατά την τρίτη περίοδο, το ΤΕΚΑ θα είναι σε θέση να προσφέρει στους ασφαλισμένους έναν μικρό αριθμό κατάλληλα διαμορφωμένων συνταξιοδοτικών προϊόντων (επενδυτικά χαρτοφυλάκια) διαβαθμισμένου ρίσκου (δυναμικό - ισορροπημένο - συντηρητικό). Θα αφορά βέβαια μόνον εκείνους τους ασφαλισμένους που επιθυμούν να επιλέγουν το συνταξιοδοτικό προϊόν στο οποίο θα τοποθετούνται οι εισφορές τους μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας myΤΕΚΑ, ενώ εάν το επιθυμούν θα έχουν τη δυνατότητα να μεταβάλλουν την επιλογή τους κάθε τρία χρόνια.

Τέταρτος δημοφιλέστερος προορισμός η Ελλάδα για τους Ευρωπαίους

Στην κορυφή της λίστας βρίσκονται η Ιταλία, η Ισπανία και ακολουθεί η Γαλλία

Του **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

Τέταρτη μεταξύ των κορυφαίων προορισμών στις προτιμήσεις των Ευρωπαίων ταξιδιωτών κατατάσσεται η Ελλάδα σε έρευνα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ταξιδιών, που εξετάζει τη διάθεση για τουρισμό μεταξύ Μαΐου και Οκτωβρίου φέτος. Επιπλέον, η Ελλάδα βρίσκεται δεύτερη μετά την Ισπανία στους προορισμούς που αναμένεται να έχουν φέτος τους περισσότερους επαναλαμβανόμενους επισκέπτες και στην πρώτη θέση, μαζί με Πορτογαλία και Κροατία, των προορισμών που προσελκύουν φέτος τους περισσότερους νέους επισκέπτες.

Σύμφωνα με ευρεία κυλιόμενη έρευνα («Monitoring Sentiment for Intra-European Travel») της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ταξιδιών (ETC), σε μεγάλες ευρωπαϊκές αγορές από τις οποίες αντλεί επισκέπτες η Ελλάδα, η πρόθεση των Ευρωπαίων να ταξιδέψουν αναρριχήθηκε στο 75%. Είναι δηλαδή αυξημένη κατά 3% σε σύγκριση με την αντίστοιχη περυσινή περίοδο. Μάλιστα, ενώ το 37% των ερωτηθέντων σκοπεύει να κάνει ένα μόνο ταξίδι, το 57% προετοιμάζεται για δύο ή περισσότερα κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου. Βεβαίως,

Η ασφάλεια είναι το νούμερο ένα κριτήριο για την επιλογή ενός προορισμού, ακολουθούν ο ευχάριστος καιρός και οι ταξιδιωτικές προσφορές.

οι προορισμοί στη Νότια Ευρώπη προτιμώνται από το 43% των ταξιδιωτών, με την Ιταλία και την Ισπανία να βρίσκονται στην κορυφή της λίστας και τη Γαλλία και την Ελλάδα να ακολουθούν στην τρίτη και τέταρτη θέση. Υπενθυμίζεται ότι στην ίδια έρευνα πέρυσι η Ελλάδα βρισκόταν στην πέμπτη θέση. Αυτή η σειρά αντικατοπτρίζει την επιθυμία των Ευρωπαίων για ταξίδια Sun & Beach (20%) και City Breaks (16%), τα οποία αναδείχθηκαν οι πιο δημοφιλείς τύποι διακοπών για τους επόμενους μήνες.

Παρά την έντονη επιθυμία να ταξιδέψει, το 22% των Ευρωπαίων ανησυχεί για την κλιμάκωση των ταξιδιωτικών εξόδων και το 17% ανησυχεί για τα προσωπικά οικονομικά εν μέσω του τρέχοντος οικονομικού κλίματος. Επιπλέον, οι γεωπολιτικές εντάσεις, όπως η σύγκρουση στην Ουκρανία και οι αναταραχές στη Μέση Ανατολή, εντείνουν τις ανησυχίες, με το 12% και το 10% αντίστοιχα να εκφράζουν ανησυχία. Ενδεχόμενες διαταραχές στα αεροπορικά ταξίδια και στις επιλογές μεταφοράς (10%), ο συνωστισμός (9%) και τα ακραία καιρικά φαινόμενα (8%) είναι άλλες σημαντικές πηγές ανησυχίας. Παρά όμως τις ανησυχίες για

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

την ασφάλεια και τους οικονομικούς περιορισμούς, οι Ευρωπαίοι επιδεικνύουν αξιοσημείωτη ανθεκτικότητα όταν πρόκειται για ταξίδια αυτή τη θερινή περίοδο. Ο ενθουσιασμός για ταξίδια εμφανίζεται κοινός σε όλα τα δημογραφικά τμήματα άνω των 25 ετών, φθάνοντας έως και το 81% στους πιο ώριμους ταξιδιώτες (ηλικίας άνω των 55 ετών).

Αυτή η αποφασιστικότητα, σε συνδυασμό με την επιθυμία εξασφάλισης διακοπών σε πιο ευνοϊκή τιμή, οδηγεί σε έγκαιρες κρατήσεις. Περίπου 52% των Ευρωπαίων ταξιδιωτών (συμπεριλαμβανομένου του 56% των ατόμων ηλικίας 18-24 ετών) έχουν ήδη κλείσει πλήρως ή εν μέρει τα επερχόμενα ταξίδια τους.

Η πιο δημοφιλής διάρκεια ταξιδιού είναι τέσσερις έως έξι διανυκτερεύσεις, που προτιμάται από το 36% των ερωτηθέντων. Ακολουθούν επτά με εννέα διανυκτερεύσεις (26%) και ακολουθούν οι περισσότερες από δέκα διανυκτερεύσεις (21%). Οι ταξιδιωτικοί προϋπολογισμοί παρέμειναν σταθεροί σε σύγκριση με έναν χρόνο πριν, με το 42% των ερωτηθέντων να σχεδιάζει να ξοδέψει έως και 1.000 ευρώ ανά άτομο στο επόμενο ταξίδι του, καλύπτοντας τόσο τα έξοδα διαμονής όσο και τα έξοδα μεταφοράς.

Εν μέσω γεωπολιτικών εντάσεων, ακραίων κλιματικών γεγονότων και οικονομικών αβεβαιοτήτων, η προτεραιότητα στην ασφάλεια έχει καταστεί πρωταρχικής σημασίας στη διαμόρφωση των αποφάσεων των ταξιδιωτών. Η ασφάλεια είναι το νούμερο ένα κριτήριο κατά την επιλογή ενός προορισμού (16%), ακολουθούμενο από τον ευχάριστο καιρό (13%), τις ευκαιρίες και τις ελκυστικές προσφορές (11%), τις φιλικές τοπικές κοινότητες (9%) και το χαμηλότερο κόστος ζωής στον προορισμό (8%).

Ενα σημαντικό ποσοστό των Ευρωπαίων ταξιδιωτών προετοιμάζεται για ενδοπεριφερειακά ταξίδια κατά τη διάρκεια Μαΐου - Ιουνίου (34%) και Ιουλίου - Αυγούστου (44%).

Επιπλέον, το 17% σχεδιάζει να ταξιδέψει τον Σεπτέμβριο και τον Οκτώβριο. Τα ταξίδια αναψυχής αυξάνονται, με το 74% να εκφράζει την επιθυμία να απολαύσει – ένα άλμα 5% σε σχέση με πέρυσι.

Επεκτείνεται το IRIS σε όλη την οικονομία

Εως τα τέλη Ιουνίου φέτος πρέπει να συνδεθούν οι ελεύθεροι επαγγελματίες και έως τα τέλη Μαρτίου 2025 όλες οι επιχειρήσεις

Της **ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ**

Την υποχρέωση για όλες τις επιχειρήσεις να προσφέρουν στους πελάτες τους τη δυνατότητα να πληρώνουν απευθείας από τον λογαριασμό τους μέσω άμεσης πληρωμής έως τα τέλη Μαρτίου του 2025 προανήγγειλε ο υπουργός Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών μιλώντας στο συνέδριο Payments 360 που διοργάνωσε η ΔΙΑΣ. Η σχετική υποχρέωση έχει μέχρι σήμερα επιβληθεί σε ελεύθερους επαγγελματίες και αυτοαπασχολουμένους, οι οποίοι θα πρέπει έως τα τέλη Ιουνίου του τρέχοντος έτους να έχουν συνδέσει τον επαγγελματικό τους λογαριασμό με το IRIS, ώστε να μπορούν να δέχονται πληρωμές για τις υπηρεσίες που παρέχουν.

Από το βήμα του συνεδρίου ο Κωστής Χατζηδάκης κάλεσε τους ελεύθερους επαγγελματίες και αυτοαπασχολουμένους «να μην καθυστερήσουν», ενώ αντίστοιχη παρότρυνση απηύθυνε και προς τις τράπεζες, καλώντας τες «να ενημερώσουν τους πελάτες τους για τα οφέλη των άμεσων πληρωμών, που εκτός από ταχύτητα και ευκολία εξασφαλίζουν και φθηνότερες προμήθειες». «Οσοι γκρινιάζουν για τις τραπεζικές προμήθειες πρέπει να γνωρίζουν ότι υπάρχει το IRIS», υπογράμμισε ο Κωστής Χατζηδάκης. Μέσω του IRIS τα φυσικά πρόσωπα μπορούν να μεταφέρουν έως 500 ευρώ την ημέρα δωρεάν και οι ελεύθεροι επαγγελματίες να δέχονται πληρωμές με χαμηλό κόστος προμήθειας κοντά στο 0,5%.

Το πρόστιμο για τους ελεύθερους επαγγελματίες και αυτοαπασχολουμένους που δεν θα παρέχουν την υπηρεσία ανέρχεται σε 1.500 ευρώ – ανάλογο με το πρόστιμο που προβλέπει ο νόμος για τη μη εγκατάσταση POS. «Εχουμε αποδείξει πως ό,τι λέμε το εννοούμε», υπογράμμισε με έμφαση ο κ. Χατζηδάκης αναφερόμενος στο πρόστιμο που προβλέπεται για όσους δεν προσαρμοστούν, καθώς, με βάση τα στοιχεία που παρουσίασε ο αρμόδιος υπουργός, μέχρι σήμερα μόνο το ένα τρίτο των υπόχρεων αυτοαπασχολουμένων και ελεύθερων επαγγελματιών –περίπου 280.000 σε ένα σύνολο περίπου 900.000– έχουν συνδεθεί με το IRIS. Παρά το γεγονός ότι από τους 150.000 χρήστες του 2023 προστέθηκαν άλλοι 125.000 (αύξηση περίπου 80%), ο αριθμός αυτών που έχουν συνδεθεί απέχει ακόμη από τον στόχο, τη στιγμή που οι άμεσες πληρωμές παρουσιάζουν αλματώδη αύξηση στις συναλλαγές μεταξύ ιδιωτών (person to person P2P), με τους εγγεγραμμένους χρήστες του IRIS να ξεπερνούν πλέον τα 2,6 εκατ., εκ των οποίων πάνω από 405.000 ενεγράφησαν από τον Ιανουάριο και μετά. Πρόκειται για μια αύξηση περίπου 18,5% μέσα σε τέσσερις μήνες, ενώ σε ό,τι αφορά τις πληρωμές από φυσικά πρόσωπα προς επιχειρήσεις από τις αρχές του 2024 έως και τον Απρίλιο πραγματοποιήθηκαν 111.000 συναλλαγές IRIS Person to Business, έναντι μόλις 11.000 πέρυσι, δηλαδή δεκαπλασιάστηκαν.

SHUTTERSTOCK

«Το επόμενο βήμα για εμάς αφορά την επέκταση των άμεσων πληρωμών σε όλο το φάσμα των συναλλαγών: τόσο στο ηλεκτρονικό εμπόριο (e-commerce) όσο και στο φυσικό εμπόριο (κατάστημα). Δηλαδή, πλέον σε όλες τις επιχειρήσεις. Αυτή είναι η επόμενη μεγάλη πρόκληση», ανέφερε ο υπουργός Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών Κωστής Χατζηδάκης στο συνέδριο Payments 360 που διοργάνωσε η ΔΙΑΣ.

Το πρόστιμο για τους ελεύθερους επαγγελματίες και αυτοαπασχολουμένους που δεν θα παρέχουν την υπηρεσία ανέρχεται σε 1.500 ευρώ.

Ο κ. Χατζηδάκης προανήγγειλε την επέκταση των άμεσων πληρωμών για όλες τις επιχειρήσεις έως τον Μάρτιο του 2025.

«Το επόμενο βήμα για εμάς αφορά την επέκταση των άμεσων πληρωμών σε όλο το φάσμα των συναλλαγών: τόσο στο ηλεκτρονικό εμπόριο (e-commerce) όσο και στο φυσικό εμπόριο (κατάστημα). Δηλαδή, πλέον σε όλες τις επιχειρήσεις. Αυτή είναι η επόμενη μεγάλη πρόκληση. Και σε αυτό το πλαίσιο η κυβέρνηση και το υπουργείο θα καταβάλουν κάθε προσπάθεια ώστε όλα τα εμπλεκόμενα μέρη (οι τράπεζες, το σύστημα άμεσων πληρωμών ΔΙΑΣ και η ΑΑΔΕ) να συντονιστούν και να κάνουν τις αναγκαίες τεχνικές προσαρμογές, με στόχο να διασφαλιστεί ότι θα υπάρχει η δυνατότητα άμεσων πληρωμών και στις συναλλαγές προς όλα τα είδη των επιχειρήσεων», τόνισε ο υπουργός.

Η πρωτοβουλία εντάσσεται στο πλαίσιο της προσαρμογής στη χώρα μας του νέου κανονισμού της Ε.Ε. που υποχρεώνει τις τράπεζες να προσφέρουν άμεσες πληρωμές. Οπως εξήγησε μιλώντας στο ίδιο συνέδριο ο αναπληρωτής διευθυντής της ΤτΕ Γιώργος Κορφιάτης, ο κανονισμός καθιστά αφενός υποχρεωτική την παροχή άμεσων μεταφορών πίστωσης με ορίζοντα τον Ιανουάριο του 2025 και αφετέρου ρυθμίζει την τιμολόγηση, έτσι ώστε οι άμεσες πληρωμές να μην τιμολογούνται ακριβότερα από τις απλές μεταφορές χρημάτων μεταξύ λογαριασμών. Τέλος, επιβάλλει διαδικασίες επαλήθευσης του ονόματος του δικαιούχου της πληρωμής (IBAN name check), ενισχύοντας την ασφάλεια και την αποτελεσματικότητα. «Εάν αποτύχουμε να ικανοποιήσουμε την απαίτηση για καινοτόμες πληρωμές, άλλοι φορείς θα καλύψουν αυτό το κενό», επισήμανε ο κ. Κορφιάτης, αναφέροντας τις big tech εταιρείες που αναλαμβάνουν μεγαλύτερο ρόλο και μερίδιο στην παροχή λύσεων.

Οι πληρωμές από λογαριασμό σε λογαριασμό (Account to Account - A2A) αποτελούν κυρίαρχο μέσο σε αγορές όπως η Ινδία και η Βραζιλία και πολύ λιγότερο στην Ευρώπη. Οπως προκύπτει από τη μελέτη The Global Payments Report 2024, η μέθοδος A2A αντιπροσώπευε το 18% της αξίας συναλλαγών στο ηλεκτρονικό εμπόριο στην Ευρώπη το 2023, έναντι 17% των πιστωτικών καρτών, 13% των χρεωστικών καρτών και 30% των ηλεκτρονικών πορτοφολιών, που κυριαρχούν σε σχέση με άλλες μεθόδους. Εντούτοις είναι διαδεδομένες σε ώριμες ευρωπαϊκές αγορές στον χώρο των ψηφιακών συναλλαγών, όπως η Φινλανδία, η Ολλανδία, η Νορβηγία, η Πολωνία και η Σουηδία.

Το A2A κυριαρχεί ιδιαίτερα στην Ολλανδία και την Πολωνία, όπου το iDEAL και το BLIK –αντίστοιχες υπηρεσίες όπως το IRIS– συγκεντρώνουν τη συντριπτική επιλογή για ηλεκτρονικές πληρωμές μεταξύ Ολλανδών και Πολωνών καταναλωτών, αντίστοιχα. Είναι χαρακτηριστικό ότι οι A2A πληρωμές αντιπροσωπεύουν το 62% της αξίας συναλλαγών ηλεκτρονικού εμπορίου στην Ολλανδία το 2023 και το 68% της αξίας συναλλαγών ηλεκτρονικών επικοινωνιών της Πολωνίας, με προοπτική μάλιστα να φθάσουν το 73% έως το 2027. Η υπηρεσία των άμεσων πληρωμών αντιπροσωπεύει το 24% των συναλλαγών μέσω ηλεκτρονικού εμπορίου και στη Γερμανία, έναντι μόλις 11% των πιστωτικών καρτών και 6% των χρεωστικών καρτών, καθώς προκρίνεται έναντι των πληρωμών μέσω του πλαστικού χρήματος, που επιβαρύνουν τον έμπορο ή τον ελεύθερο επαγγελματία με υψηλότερες προμήθειες.

Με χαμηλότερα επιτόκια θα βαρύνονται οι ρυθμίσεις οφειλών προς την εφορία

Του **ΠΡΟΚΟΠΗ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ**

Σε μείωση των επιτοκίων στις ρυθμίσεις οφειλών, τα οποία τα τελευταία χρόνια αυξήθηκαν κατά 50%, προχωράει το οικονομικό επιτελείο της κυβέρνησης. Συγκεκριμένα, τα επιτόκια για όσους έχουν ρυθμισμένες οφειλές για ένα έτος θα μειωθούν στο 4,34%, ενώ για τις 24 ή 48 δόσεις θα περιοριστούν στο 5,84%. Τις επόμενες μέρες, όπως ανακοίνωσε ο υπουργός Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών Κ. Χατζηδάκης, θα κατατεθεί διάταξη στη Βουλή με την οποία θα αναπροσαρμοστούν τα επιτόκια στις ρυθμίσεις οφειλών προς την εφορία, όπως έγινε και στον ΕΦΚΑ.

Σήμερα το επιτόκιο για δωδεκάμηνη ρύθμιση ανέρχεται σε 6,68% και σε 8,18% για ρύθμιση οφειλών με διάρκεια 24-48 μηνών. Σημειώνεται ότι το επιτόκιο των παγίων ρυθμίσεων ληξιπρόθεσμων χρεών προς το Δημόσιο προκύπτει με βάση το επιτόκιο δανείων αλληλόχρεων λογαριασμών, το μέσο επίπεδο του οποίου ανακοινώνει κάθε χρόνο η ΤτΕ.

Ο κ. Χατζηδάκης ανέφερε συγκεκριμένα ότι «το θέμα των ρυθμίσεων των οφειλών προς την εφορία το έχουμε δει κι εμείς, το έχουμε συζητήσει με την ΑΑΔΕ και έχουμε αποφασίσει να φέρουμε ρύθμιση, έτσι ώστε για έναν χρόνο, από τώρα μέχρι το 2025, να επιστρέψουμε στο επιτόκιο της περυσινής χρονιάς, που ήταν αρκετά χαμηλότερο». Προσέθεσε ότι «υπάρχει μια νομοθεσία που συνδέει τις ρυθμίσεις αυτές με το εκάστοτε επιτόκιο. Επειδή το επιτόκιο φέτος ανέβηκε σε όλη την Ευρώπη παραπάνω και έχει γίνει πάρα πολύ υψηλό, υπήρξε μια ρύθμιση στον ΕΦΚΑ, θα υπάρξει ρύθμιση και στην εφορία».

ΑΠΕ

Τις επόμενες ημέρες το υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών θα καταθέσει διάταξη στη Βουλή με την οποία θα αναπροσαρμοστούν τα επιτόκια στις ρυθμίσεις οφειλών προς την εφορία, όπως έγινε και στον ΕΦΚΑ.

Για όσους έχουν ρυθμισμένες οφειλές για ένα έτος θα μειωθούν στο 4,34%, ενώ για τις 24 ή 48 δόσεις στο 5,84%.

Στην περίπτωση που κάποιος χάσει τη ρύθμιση και επανενταχθεί εκ νέου σε νέα ρύθμιση, τότε το επιτόκιο φθάνει σήμερα 9,68%. Τα επιτόκια αυτά είναι υψηλότερα και από αυτά που δίνονται από τις τράπεζες. Συγκεκριμένα, το μέσο επιτόκιο των επιχειρηματικών δανείων χωρίς συγκεκριμένη διάρκεια είναι μικρότερο και ανέρχεται σε 6,87%. Δηλαδή συμφέρει μια επιχείρηση με χρέη στο Δημόσιο να πάρει δάνειο (εφόσον μπορεί) και να αποπληρώσει το Δημόσιο, από το να ενταχθεί στις ρυθμίσεις με βάση τα υφιστάμενα επιτόκια. Σύμφωνα με τη νομοθεσία, για οφειλές έως 12 δόσεις ο τόκος υπολογίζεται με βάση το τελευταίο δημοσιευμένο μέσο ετήσιο επιτόκιο δανείων σε ευρώ χωρίς καθορισμένη διάρκεια από την Τράπεζα της Ελλάδος, που χορηγείται από τις ελληνικές τράπεζες, με επιπλέον χρέωση 0,25%. Οσοι επιλέξουν περισσότερες, τότε αυτόματα προστίθεται επιπλέον 1,5%. Στην περίπτωση που κάποιος απολέσει τη ρύθμιση και επιστρέψει με νέα ρύθμιση, θα επιβαρυνθεί με επιπλέον 1,5%. Την ίδια στιγμή, όμως, το ελληνικό Δημόσιο, παρά την άνοδο των επιτοκίων στην Ευρώπη, δανείζεται με εξαιρετικά χαμηλά για την εποχή επιτόκια. Στην τελευταία έκδοση 10ετούς, το επιτόκιο ήταν κάτω από το 3,8%. Το ίδιο και στα τρίμηνα έντοκα γραμμάτια.

Σωστή η παρέμβαση για τη μείωση των προμηθειών, σύμφωνα με το ΚΕΦΙΜ

Σχεδόν εννέα στους δέκα οικονομολόγους, μέλη του Ελληνικού Πάνελ Οικονομολόγων, συμφωνούν με τη νομοθετική παρέμβαση της κυβέρνησης για τη μείωση των τραπεζικών προμηθειών στις ηλεκτρονικές συναλλαγές και στα POS.

Η επιβολή υψηλών προμηθειών από τις ελληνικές τράπεζες λειτουργεί αποτρεπτικά στην περαιτέρω διείσδυση των ηλεκτρονικών συναλλαγών.

Ιδίως σε ό,τι αφορά τις συναλλαγές χαμηλής αξίας με POS, συχνά οι τραπεζικές προμήθειες απορροφούν μεγάλο μέρος ή και συνολικά το καθαρό κέρδος των επιχειρηματιών ή επαγγελματιών.

Αντιστοίχως, η επιβολή υψηλών προμηθειών στις ηλεκτρονικές τραπεζικές υπηρεσίες σε ιδιώτες και επιχειρήσεις δημιουργεί εύλογη δυσαρέσκεια, δεδομένης της υποχρεωτικότητας αυτών των συναλλαγών, αλλά και σε συνδυασμό με τα πολύ χαμηλά επιτόκια καταθέσεων και τη δυσκολία πρόσβασης σε πίστωση ιδίως για μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις.

Ο προσφάτως νομοθετικός ορισμός ανώτατης προμήθειας 0,5% για συναλλαγές μέσω POS που αφορούν ποσά έως 10 ευρώ έρχεται ως αποτέλεσμα της αποτυχημένης διαπραγμάτευσης του αρμόδιου υπουργείου με τις τράπεζες, τους εκκαθαριστές και τις εταιρείες πιστωτικών καρτών, γεγονός που καταδεικνύει τη δυσκολία οργανικής αντιμετώπισης του ζητήματος αλλά και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του ελληνικού χρηματοπιστωτικού τομέα.

Στην ερώτηση του Πάνελ για τον Φεβρουάριο απάντησαν 25 Ελληνίδες και Ελληνες οικονομολόγοι. Εξ αυτών, το 88% συμφωνεί με τη χρησιμότητα της νομοθετικής μείωσης των τραπεζικών προμηθειών σε ηλεκτρονικές συναλλαγές και POS, ενώ μόλις το 12% διαφωνεί.

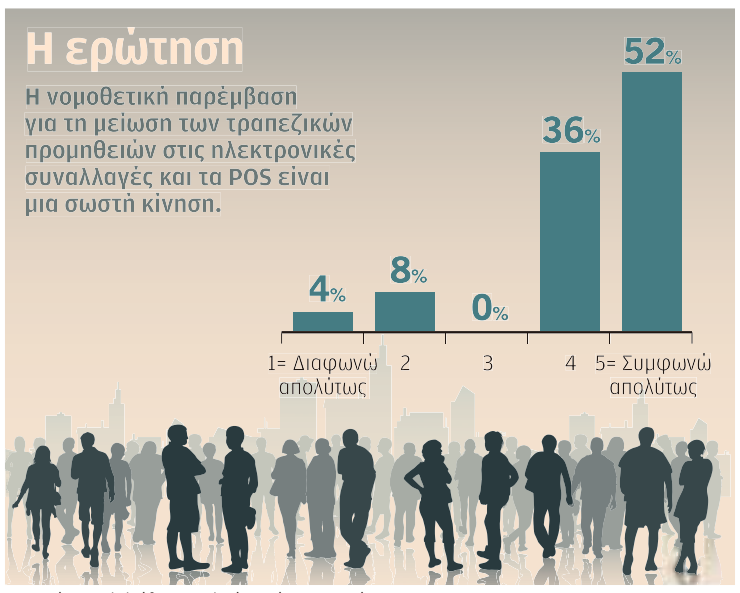

ΠΗΓΗ: Κέντρο Φιλελεύθερων Μελετών - Μάρκος Δραγούμης

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Οι μειωμένες προμήθειες θα ωφελήσουν βραχυπρόθεσμα νοικοκυριά και επιχειρήσεις.

Να σημειωθεί ότι το Ελληνικό Πάνελ Οικονομολόγων είναι μια πρωτοβουλία του Κέντρου Φιλελεύθερων Μελετών που έχει στόχο την καταγραφή και ανάδειξη των απόψεων κορυφαίων Ελληνίδων και Ελλήνων οικονομολόγων επί κρίσιμων θεμάτων οικονομικής πολιτικής.

Στο Πάνελ συμμετέχουν 75 οικονομολόγοι από 59 πανεπιστήμια και φορείς που έχουν την έδρα τους σε 11 χώρες.

Στα σχόλιά τους, τα οποία είναι διαθέσιμα στην ιστοσελίδα του Κέντρου Φιλελεύθερων Μελετών, τα μέλη του Ελληνικού Πάνελ Οικονομολόγων κατ' αρχάς επισημαίνουν εμφατικά το πρόβλημα ανταγωνισμού στην τραπεζική αγορά, φθάνοντας μέχρι του σημείου να μιλούν για παράνομη σύμπραξη τύπου καρτέλ των τραπεζών για τον καθορισμό των προμηθειών.

Σε αυτή την κατεύθυνση, η νομοθετική παρέμβαση θεωρείται από την πλειοψηφία των απαντησάντων σωστή κίνηση, καθώς θα ωφελήσει βραχυπρόθεσμα νοικοκυριά και μικρομεσαίες επιχειρήσεις, μολονότι είναι υποβέλτιστη έναντι της ουσιαστικής ενίσχυσης του ανταγωνισμού στον τραπεζικό κλάδο, αλλά και του ελεγκτικού ρόλου της αρμόδιας Επιτροπής Ανταγωνισμού με πόρους και ανεξαρτησία.

ΕΙΔΙΚΟ ΑΦΙΕΡΩΜΑ

ΑΚΙΝΗΤΑ 2024

- Πώς κινείται η αγορά
- Ο βραχνάς των στάσιμων ακινήτων
- Τεχνολογικές τάσεις στο real estate

ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

bbf:

Την Κυριακή 26 Μαΐου μαζί με την ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Η ραγδαία βιομηχανική ανάπτυξη και το ρίσκο των ΗΠΑ

Τα οφέλη του πακέτου Μπάιντεν, η ακρίβεια και η διόγκωση του χρέους

REUTERS

Από τον Φεβρουάριο του 2021, αμέσως μετά την ορκωμοσία του προέδρου Μπάιντεν, και έως σήμερα οι μηνιαίες επενδύσεις στην ανέγερση μονάδων παραγωγής στις ΗΠΑ τριπλασιάστηκαν, φτάνοντας σχεδόν στα 20 δισ. δολάρια. Υπό τον Μπάιντεν, η Ουάσιγκτον δαπανά τεράστια ποσά με σκοπό να προσελκύσει τις πράσινες βιομηχανίες και τεχνολογίες και να επαναφέρει την παραγωγή μικροεπεξεργαστών στις ΗΠΑ, ανακτώντας την κυριαρχία στον κλάδο.

Σε μια εποχή γενικότερης επιβράδυνσης, οξυμένων γεωπολιτικών κινδύνων και υψηλών επιτοκίων, η αμερικανική οικονομία γνωρίζει μια ανάπτυξη που εκπλήσσει και έναν μετασχηματισμό της με μια ραγδαία εκβιομηχάνιση περιοχών που μέχρι προσφάτως ήταν αγροτικές ακόμη και δασικές εκτάσεις. Το οφείλει σε μεγάλο βαθμό στο λεγόμενο πακέτο Μπάιντεν των 360 δισ. δολ. επιδοτήσεων και φοροαπαλλαγών που προβλέπει η Ουάσιγκτον για όσες πράσινες επενδύσεις γίνουν εντός της επικράτειας των ΗΠΑ. Πρόκειται για την πολιτική που έχει προκαλέσει συναγερμό στην Ε.Ε. καθώς με τις γενναίες επιδοτήσεις του προσελκύει ευρωπαϊκές βιομηχανίες στην υπερδύναμη και απειλεί τη Γηραιά Ηπειρο με αποβιομηχάνιση. Ταυτοχρόνως, πάντως, με τα επιτεύγματά της, η πολιτική αυτή εξωθεί τις ΗΠΑ στην ανάληψη μεγάλων ρίσκων.

Σχετικό ρεπορτάζ του BBC παρομοιάζει τη σημερινή κατάσταση στις ΗΠΑ με την πυρετώδη εκβιομηχάνιση που γνώρισε η Κίνα στα μέσα της δεκαετίας του 2000. Υποστηρίζει πως σε πρόσφατη επίσκεψη στην πολιτεία της Τζόρτζια οι συντάκτες του δημοσιεύματος είδαν αγροτικές εκτάσεις να μετατρέπονται εν ριπή οφθαλμού σε βιομηχανικές ζώνες γεμάτες εργοστάσια. Από τον Φεβρουάριο του 2021, αμέσως μετά την ορκωμοσία του προέδρου Μπάιντεν, και έως σήμερα οι μηνιαίες επενδύσεις στην ανέγερση μονάδων παραγωγής στις ΗΠΑ τριπλασιάστηκαν και φτάνοντας σχεδόν στα 20 δισ. δολ. Υπό τον πρόεδρο Μπάιντεν, η Ουάσιγκτον δαπανά τεράστια ποσά με σκοπό να προσελκύσει τις πράσινες βιομηχανίες και τεχνολογίες και να επαναφέρει την παραγωγή μικροεπεξεργαστών στις ΗΠΑ ανακτώντας την κυριαρχία στον κλάδο που την έχασε προς όφελος της Κίνας. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις των αμερικανικών βιομηχανιών, σύντομα στις ΗΠΑ θα παράγεται το ένα πέμπτο της παγκόσμιας παραγωγής μικροεπεξεργαστών.

Τα οφέλη είναι αισθητά και στην αμερικανική αγορά εργασίας καθώς η ανεργία στις ΗΠΑ βρίσκεται μόλις στο 3,8% που είναι το χαμηλότερο επίπεδο των τελευταίων 50 ετών. Διαψεύδοντας μάλιστα όλες τις σχετικές προβλέψεις, κάθε μήνα προστίθενται εκατοντάδες χιλιάδες εργαζόμενοι στο εργατικό δυναμικό

Ηδη μόνον για τους τόκους του χρέους της η υπερδύναμη δαπανά 870 δισ. δολ., περισσότερα από τις αμυντικές της δαπάνες.

της υπερδύναμης. Ολα αυτά όμως γίνονται βάσει ενός εκτεταμένου δανεισμού που διογκώνει το χρέος των ΗΠΑ. Η Ουάσιγκτον δανείζεται εκατοντάδες δισ. δολάρια και ήδη το ετήσιο δημοσιονομικό έλλειμμα των ΗΠΑ έχει φτάσει περίπου στο 6% του ΑΕΠ της, υπερβαίνοντας αισθητά τον ιστορικό μέσο όρο του 3,7%. Επιπλέον, το χρέος των ΗΠΑ έχει φτάσει στα 34 τρισ. δολ. και αναμένεται ότι ως ποσοστό επί του ΑΕΠ θα εκτοξευθεί σε ιστορικά υψηλά επίπεδα προς τα τέλη της επόμενης προεδρικής θητείας. Σε αυτό έχουν, βέβαια, συνεισφέρει οι δαπάνες για την αντιμετώπιση της ύφεσης της πανδημίας, η στρατιωτική βοήθεια, οι φοροαπαλλαγές καθώς και ο δανεισμός για τη χρηματοδότηση των πράσινων επενδύσεων. Ηδη έχει γίνει ιδιαιτέρως δαπανηρή η εξυπηρέτηση του χρέους των ΗΠΑ καθώς μόνον για τους τόκους του χρέους της η υπερδύναμη δαπανά 870 δισ. δολ., περισσότερα από τις αμυντικές της δαπάνες. Εκτιμάται ότι μέσα σε μια δεκαετία θα έχουν εξανεμισθεί όλα τα φορολογικά έσοδα των ΗΠΑ, επειδή θα έχουν θυσιαστεί για την εξυπηρέτηση του χρέους και για τις δαπάνες στο αμερικανικό σύστημα υγείας και ειδικότερα στα προγράμματα Medicare, Medicaid και στην κοινωνική ασφάλιση. Εν ολίγοις, το Γραφείο Προϋπολογισμού του Κογκρέσου υπολογίζει πως σε 10 χρόνια δεν θα έχει μείνει τίποτε για κανέναν άλλο τομέα, την άμυνα, τις υποδομές ή τη δικαιοσύνη.

Επιπλέον, η ανάπτυξη δεν είναι αισθητή σε μεγάλη μερίδα του αμερικανικού λαού. Οι τιμές παραμένουν σε πολύ υψηλά επίπεδα και σε μεγάλο ποσοστό οι αμερικανικές οικογένειες είναι υπερχρεωμένες και βασίζονται στις πιστωτικές τους κάρτες. Πρόκειται εν ολίγοις για μια ανάπτυξη των βιομηχανιών που λαμβάνει χώρα στις βιομηχανίες αλλά όχι στην καθημερινή ζωή των ανθρώπων. Η ακρίβεια και ο πληθωρισμός διατηρούν τα επιτόκια σε υψηλά επίπεδα και το κόστος του δανεισμού στις ΗΠΑ βρίσκεται αυτή τη στιγμή στα υψηλότερα επίπεδα των τελευταίων 22 ετών καθώς η Federal Reserve προσπαθεί να ανακόψει τον πληθωρισμό. Στο μεταξύ, βέβαια, τον Απρίλιο κατεγράφη μια μικρή, οριακή σχεδόν αποκλιμάκωση των πληθωριστικών πιέσεων, με τον πληθωρισμό να έχει υποχωρήσει στο 3,4% και αναπτερώνονται οι προσδοκίες για μείωση των επιτοκίων μέσα στους επόμενους μήνες.

Είναι σαφές, πάντως, ότι ούτε η αύξηση του χρέους των ΗΠΑ ούτε κανένα άλλο αρνητικό μακροοικονομικό μέγεθος δεν συνεπάγεται πως θα χρεοκοπήσει η υπερδύναμη. Οι ΗΠΑ δεν θα χρεοκοπήσουν επειδή μπορούν να τυπώνουν όσα δολάρια χρειάζονται και η σταθερότητα της αμερικανικής οικονομίας βασίζεται στο δολάριο που είναι το πρώτο αποθεματικό νόμισμα στον κόσμο. Το δολάριο γίνεται δεκτό παντού και αντιμετωπίζεται ως η ασφαλέστερη επένδυση σε δύσκολους καιρούς. Αλλά η προεκλογική αβεβαιότητα ίσως δοκιμάζει τα όρια των επενδυτών.

Πεδίο μάχης η «Πράσινη Συμφωνία» λίγο πριν ανοίξουν οι κάλπες στην Ε.Ε.

Εντονες πιέσεις για την «Πράσινη Συμφωνία», τον οδικό χάρτη για τη διαχείριση των κλιματικών κινδύνων, δέχεται η Ε.Ε., καθώς πλησιάζουν οι ευρωεκλογές. Τον Φεβρουάριο, παραμονές της μαζικής διαμαρτυρίας των αγροτών ενάντια στις «πράσινες πολιτικές» της Ε.Ε. στο κέντρο των Βρυξελλών, 73 ηγέτες επιχειρήσεων από 20 και πλέον τομείς συγκεντρώθηκαν στο λιμάνι της Αμβέρσας για να υπογράψουν κοινή διακήρυξη. «Η ανάγκη για σαφήνεια, προβλεψιμότητα και εμπιστοσύνη στην Ευρώπη και τη βιομηχανική της πολιτική είναι επείγουσα», διεμήνυσαν, τονίζοντας ότι ο κλάδος στραγγαλίζεται από τη γραφειοκρατία, τις υψηλές τιμές ενέργειας, τις παγκόσμιες εμπορικές εντάσεις και το κόστος της πράσινης μετάβασης για την επίτευξη των κλιματικών στόχων του «μπλοκ». Η ευρωπαϊκή βιομηχανία χάνει διαρκώς έδαφος έναντι των ανταγωνιστών στην Κίνα και στις ΗΠΑ, προειδοποίησε ο Μάρκους Μπέιρερ, διευθυντής του BusinessEurope, του κορυφαίου ευρωπαϊκού συνδέσμου

Πολλά βασικά κομμάτια της κλιματικής νομοθεσίας-οροσήμου έχουν ήδη καταργηθεί ή καθυστερήσει.

επιχειρήσεων. Στη διαμαρτυρία των αγροτών, η απάντηση των υπευθύνων χάραξης πολιτικής ήταν ταχεία. Τα περιβαλλοντικά πρότυπα για τις αγροτικές επιδοτήσεις της Ε.Ε. καταργήθηκαν, ενώ τα μικρότερα αγροκτήματα εξαιρέθηκαν από τις κυρώσεις για μη συμμόρφωση με τους «πράσινους» κανόνες. Τα εν λόγω μέτρα ψηφίστηκαν τον περασμένο μήνα με κατεπείγουσα διαδικασία στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Η απάντηση στις ανησυχίες της βιομηχανίας αντιθέτως, ήταν λιγότερο σαφής. Οι ηγέτες της Ε.Ε. συζήτησαν την οικονομική ανταγωνιστικότητα του μπλοκ σε μια σύνοδο κορυφής τον Απρίλιο, ο Ιταλός πρώην πρωθυπουργός Μάριο Ντράγκι θα παρουσιάσει

REUTERS

Τα περιβαλλοντικά πρότυπα για τις αγροτικές επιδοτήσεις της Ε.Ε. καταργήθηκαν, ενώ τα μικρότερα αγροκτήματα εξαιρέθηκαν από τις κυρώσεις για μη συμμόρφωση με τους «πράσινους» κανόνες, μετά τις πρόσφατες μαζικές διαμαρτυρίες των αγροτών.

σχετική έκθεση μέσα στο καλοκαίρι, ενώ η Κομισιόν διαπραγματεύεται με εκπροσώπους βιομηχανιών. Πλέον δεν υπάρχει χρόνος για την ψήφιση νέας νομοθεσίας πριν από τις ευρωεκλογές του Ιουνίου, με αποτέλεσμα η «Πράσινη Συμφωνία» για το κλίμα και ο αντίκτυπός της να έχουν μετατραπεί σε βασικό πεδίο μάχης λίγο πριν ανοίξουν οι κάλπες και σημείο-κλειδί για την προσπάθεια της Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν να εξασφαλίσει δεύτερη θητεία στο τιμόνι της Κομισιόν.

Πολλά βασικά κομμάτια της κλιματικής νομοθεσίας-οροσήμου με την υπογραφή της έχουν ήδη καταργηθεί ή έχουν καθυστερήσει ενόψει των εκλογών, συμπεριλαμβανομένου ενός νόμου για τη μείωση των φυτοφαρμάκων, με τους πολιτικούς των Πρασίνων να τονίζουν ότι είναι ζωτικής σημασίας να προχωρήσει η εφαρμογή των περιβαλλοντικών κανόνων. «Αν χρειάζεται κάτι η βιομηχανία αυτό είναι ο μακροπρόθεσμος σχεδιασμός. Δεν υπάρχει τίποτα πιο επιζήμιο για τη βιομηχανία από ό,τι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ή το Κοινοβούλιο που αλλάζουν κάθε πέντε χρόνια», λέει ο Μπας Αϊχουτ, ο επικεφαλής υποψήφιος των Ευρωπαίων Πρασίνων από την Ολλανδία.

Οι ηγέτες των επιχειρήσεων διευκρινίζουν ότι δεν είναι ενάντια στους στόχους της Ε.Ε. για το κλίμα. Η φινλανδική εταιρεία πετρελαίου και βιοκαυσίμων Neste λόγου χάρη επένδυσε εκατομμύρια στην ανάπτυξη βιώσιμων αεροπορικών καυσίμων και έλαβε 135 εκατ. ευρώ από το Ταμείο Καινοτομίας της Ε.Ε. για τη δημιουργία μονάδας ανακύκλωσης χημικών το 2022. Ωστόσο η έλλειψη κανονιστικής σαφήνειας της βάζει συνεχώς εμπόδια. Η πανδημία και η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, όπως επίσης και η «επέλαση» των κρατικά επιδοτούμενων κινεζικών εταιρειών, δεν βοήθησαν. Αλλα ζητήματα που εμποδίζουν τις επενδύσεις, όπως οι δυσκολίες πρόσβασης στη χρηματοδότηση της Ε.Ε., δεν θα επιλυθούν πριν από τις κάλπες του Ιουνίου. Ερευνα από το BusinessEurope σε 240 εταιρείες σε 21 ευρωπαϊκές χώρες διαπίστωσε ότι το 60% έπρεπε να περιμένει 1-6 χρόνια για να λάβει εγκρίσεις. «Είναι δύσκολο να βρεθούν γρήγορες λύσεις σε ζητήματα όπως η αδειοδότηση, οι τιμές ενέργειας και το ρυθμιστικό κόστος σε ευρωπαϊκό επίπεδο, διότι, για να γίνουν βήματα, χρειάζεται αναθεώρηση της πρωτογενούς νομοθεσίας, κάτι που δύσκολα θα συμβεί εν μια νυκτί», λέει ο Μπέιρερ του BusinessEurope. Ωστόσο «οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής και η βιομηχανία πρέπει να βρουν άμεσα τρόπο να φτάσουν εκεί», καταλήγει.

Στο 14,1% η αύξηση του ΑΕΠ το α΄τρίμηνο στο Ισραήλ

Ρυθμούς ανάπτυξης που θυμίζουν την περίοδο μετά την πανδημία κατέγραψε η οικονομία του Ισραήλ, καθώς οι επενδύσεις, η κατανάλωση και οι κυβερνητικές δαπάνες αντιστάθμισαν εν μέρει το σοκ που προκάλεσε ο πόλεμος, ο οποίος διαρκεί πλέον πάνω από επτά μήνες. Το ΑΕΠ εκτινάχθηκε κατά 14,1% το πρώτο τρίμηνο σε ετήσια βάση σε εποχικά προσαρμοσμένους όρους, ελαφρώς λιγότερο από τις προβλέψεις, μετά την πτώση κατά 21,7% κατά τη διάρκεια των τριών προηγούμενων μηνών. Το ΑΕΠ αυξήθηκε με ρυθμό 3,3% σε τριμηνιαία βάση, σύμφωνα με τα προκαταρκτικά στοιχεία που ανακοινώθηκαν την Πέμπτη.

Το σεκέλ υποχώρησε ελαφρά έναντι του δολαρίου μετά τα νέα στοιχεία, έπειτα από δύο ημέρες

Η απότομη ανάκαμψη καλύπτει εν μέρει τη ζημία που προκάλεσε ο πόλεμος.

ανόδου. Το ισραηλινό νόμισμα δέχθηκε πιέσεις τους τελευταίους μήνες, καθώς η κυβέρνηση αύξησε τις δαπάνες. Από τις αρχές Μαρτίου έχει υποχωρήσει περισσότερο από 4%, σημειώνοντας την τρίτη χειρότερη επίδοση μεταξύ 31 σημαντικών νομισμάτων που παρακολουθεί το Bloomberg.

Η απότομη ανάκαμψη της οικονομίας του Ισραήλ στην αρχή του έτους καλύπτει εν μέρει τη ζημία που προκάλεσε η σύγκρουση που ξεκίνησε με την επίθεση των μαχητών της Χαμάς στο νότιο Ισραήλ στις 7 Οκτωβρίου. Εκτός από τον φόρο σε ανθρώπινες ζωές και τις καταστροφές που προκάλεσαν τα συνεχιζόμενα αντίποινα του Ισραήλ, ο πόλεμος είχε τεράστιο οικονομικό κόστος και προκάλεσε διαταραχές στο εξωτερικό εμπόριο και σε κλάδους όπως οι κατασκευές.

Παρ' όλα αυτά, τα χειρότερα ως προς τις οικονομικές συνέπειες φαίνεται να φτάνουν στο τέλος τους, με την καταναλωτική εμπιστοσύνη να πλησιάζει στα προπολεμικά επίπεδα και την αγορά εργασίας να σταθεροποιείται. Ο δείκτης υπευθύνων προμηθειών του Ισραήλ τον Μάρτιο ανέκαμψε σε επίπεδα που δείχνουν ανάπτυξη, σύμφωνα με την Bank Hapoalim, η οποία κατέγραψε βελτίωση των εγχώριων παραγγελιών και της παραγωγής.

Η δυναμική της οικονομίας στο υπόλοιπο του έτους εξακολουθεί να εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την πορεία του πολέμου, ο οποίος εστιάζεται πλέον στα νότια της Γάζας, όπου το Ισραήλ αναπτύσσει στρατεύματα.

Με την υπόθεση ότι ο πόλεμος κατά της Χαμάς θα συνεχιστεί καθ' όλη τη διάρκεια του 2024, αλλά δεν θα οδηγήσει σε ευρύτερη περιφερειακή σύγκρουση, η S&P Global Ratings προβλέπει ότι η οικονομική ανάπτυξη του Ισραήλ θα κυμανθεί μόλις στο 0,5% φέτος. Η πρόβλεψη της Τράπεζας του Ισραήλ για την ανάπτυξη το 2024 είναι 2%, ενώ η εκτίμηση του υπουργείου Οικονομικών είναι χαμηλότερη, στο 1,6%.

Η καταναλωτική εμπιστοσύνη στο Ισραήλ πλησιάζει στα προπολεμικά επίπεδα και η αγορά εργασίας σταθεροποιείται. Η εκτίμηση του υπουργείου Οικονομικών για την ανάπτυξη το 2024 είναι στο 1,6%.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Εκρηξη των εξαγωγών του Βιετνάμ στις ΗΠΑ

Του **ΦΡΑΝΣΕΣΚΟ ΓΚΟΥΑΡΑΣΙΟ / REUTERS**

Οι Ηνωμένες Πολιτείες εντείνουν τις προσπάθειες να μειώσουν το διμερές εμπόριο με την Κίνα αυξάνοντας τους δασμούς, ενώ παράλληλα έχουν ενισχύσει σημαντικά τις εισαγωγές από το Βιετνάμ. Είναι άξιο λόγου ότι το Βιετνάμ βασίζεται στην κινεζική συνδρομή για μεγάλο μέρος των εξαγωγών του, σύμφωνα με στοιχεία. Το εμπόριο διεύρυνε πολύ τις ανισορροπίες, καθώς η εν λόγω χώρα της νοτιοανατολικής Ασίας πέρυσι σημείωσε πλεόνασμα σε σχέση με την Ουάσιγκτον κοντά στα 105 δισ. δολάρια – 2,5 φορές μεγαλύτερο από ό,τι το 2018, όταν η κυβέρνηση Τραμπ επέβαλε για πρώτη φορά βαρείς δασμούς σε κινεζικά προϊόντα. Το Βιετνάμ έχει τώρα το τέταρτο υψηλότερο εμπορικό πλεόνασμα έναντι των Ηνωμένων Πολιτειών και χαμηλότερο μόνο από την Κίνα, το Μεξικό και την Ευρωπαϊκή Ενωση. Η ολοένα και πιο

Κινεζικές εταιρείες χρησιμοποιούν τη χώρα ως παρακαμπτήριο για να αποφύγουν αμερικανικούς δασμούς.

συμβιωτική σχέση προκύπτει από στοιχεία εμπορικών συναλλαγών, τελωνείων και επενδύσεων, τα οποία εξετάζονται από το ειδησεογραφικό πρακτορείο Reuters, τα Ηνωμένα Εθνη, τις ΗΠΑ, το Βιετνάμ και την Κίνα και επιβεβαιώνονται από προκαταρκτικές εκτιμήσεις της Παγκόσμιας Τράπεζας (Π.Τ.) και ομάδας οικονομολόγων και ειδικών στις αλυσίδες εφοδιασμού.

Ολα αυτά, λοιπόν, φανερώνουν πως η έκρηξη των εξαγωγών του Βιετνάμ έχει τροφοδοτηθεί με εισαγωγές - εισροές από τη γειτονική Κίνα. Οι εισροές αυτές αντιστοιχούν σχεδόν ακριβώς στην αξία και τις διακυμάνσεις των εξαγωγών προς τις ΗΠΑ τα τελευταία χρόνια. Σε προκαταρκτικές εκτιμήσεις της Π.Τ., που κοινοποιήθηκαν στο Reuters, υπολογίζεται ότι υπάρχει συσχέτιση 96% μεταξύ των δύο ροών από 84% πριν από την προεδρία Τραμπ. «Η αύξηση των κινεζικών εισαγωγών στο Βιετνάμ συμπίπτει με την αύξηση των εξαγωγών του Βιετνάμ στις ΗΠΑ, συνεπώς μπορεί να θεωρηθεί από την Ουάσιγκτον πως κινεζικές εταιρείες χρησιμοποιούν τη χώρα ως παρακαμπτήριο των επιπλέον αμερικανικών δασμών στα προϊόντα τους», δήλωσε ο Ντάρεν Τέι, προϊστάμενος οικονομολόγος στην ερευνητική εταιρεία BMI, επισημαίνοντας ότι αυτό δυνητικά θα κατέληγε σε δασμούς κατά του Βιετνάμ μετά τις αμερικανικές εκλογές. Εν τω μεταξύ, η διογκούμενη εμπορική ανισορροπία παρατηρείται ενόσω το Βιετνάμ επιδιώκει να αποκτήσει καθεστώς οικονομίας της αγοράς στην Ουάσιγκτον, αφότου ο Αμερικανός πρόεδρος Τζο Μπάιντεν πίεσε να αναβαθμίσει τους διπλωματικούς δεσμούς με τον πρώην εχθρό του. Πάνω από 114 δισ. δολάρια έφθασαν πέρυσι οι εισαγωγές αγαθών των ΗΠΑ από το Βιετνάμ, δηλαδή υπερδιπλασιάστηκαν από το 2018. Αυτή η αύξηση αντιπροσώπευε περισσότερο από το ήμισυ της πτώσης των 110 δισ. δολαρίων από το 2018 στις εισαγωγές από το Πεκίνο, όπως δείχνουν τα εμπορικά στοιχεία των ΗΠΑ.

Σε βασικούς κλάδους, όπως η κλωστοϋφαντουργία και ο ηλεκτρικός εξοπλισμός, «το Βιετνάμ κατέλαβε περισσότερο από το 60% των ζημιών της Κίνας», δήλωσε ο Νγκούγιεν Χουνγκ, ειδικός στις αλυσίδες εφοδιασμού στο Πανεπιστήμιο RMIT του Βιετνάμ. Ωστόσο, η κινεζική εισροή παραμένει ζωτικής σημασίας, διότι πολλά από αυτά που εξάγει το Βιετνάμ στις ΗΠΑ αποτελούνται από εξαρτήματα και μηχανισμούς κινεζικής κατασκευής, όπως φαίνεται στα στοιχεία. Τα εισαγόμενα εξαρτήματα αντιπροσώπευαν το 2022 περίπου το 80% της αξίας των εξαγωγών ηλεκτρονικών ειδών του Βιετνάμ –οι κύριες εισαγωγές των ΗΠΑ από το Ανόι– σύμφωνα με στοιχεία της Ασιατικής Τράπεζας Ανάπτυξης. Τέλος, περίπου το 90% των ενδιάμεσων αγαθών που εισήχθησαν από τις βιομηχανίες ηλεκτρονικών και κλωστοϋφαντουργικών του Βιετνάμ το 2020, στη συνέχεια «ενσωματώθηκαν στις εξαγωγές», ανέφερε σε έκθεσή του ο ΟΟΣΑ, σημειώνοντας ότι ήταν ποσοστό υψηλότερο από μια δεκαετία νωρίτερα και πολύ πάνω από τον μέσο όρο στις βιομηχανικές χώρες.

«Καμπανάκι» ΕΚΤ για τα υψηλά χρέη χωρών της Ευρωζώνης

Βλέπει κίνδυνο δυσάρεστων εκπλήξεων με αιφνίδια άνοδο του κόστους δανεισμού

Οι γεωπολιτικές εντάσεις, τα μακροχρόνια υψηλά επιτόκια και το κύμα εκλογικών αναμετρήσεων τόσο σε ευρωπαϊκές χώρες όσο και σε όλο τον κόσμο αυξάνουν τον κίνδυνο αρνητικών εξελίξεων και δυσάρεστων εκπλήξεων για τις χώρες της Ευρωζώνης, που διατηρούν υψηλά επίπεδα χρέους. Ανάμεσα στις δυσάρεστες εκπλήξεις θα ήταν μια αιφνίδια άνοδος του κόστους δανεισμού, που θα κλόνιζε τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα. Την ηχηρή αυτή προειδοποίηση για τους κινδύνους που εγκυμονούν τα επίμονα υψηλά επίπεδα χρέους και η χαλαρή δημοσιονομική πολιτική απηύθυνε η ΕΚΤ προς τις χώρες της Ευρωζώνης.

Στην εξαμηνιαία έκθεσή της για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα, η ΕΚΤ διαπιστώνει πως πολλές ευρωπαϊκές κυβερνήσεις δεν έχουν ακόμη ανακαλέσει πλήρως τα μέτρα στήριξης που επιστράτευσαν για να προστατεύσουν καταναλωτές και επιχειρήσεις από τον οικονομικό αντίκτυπο της πανδημίας και του πολέμου στην Ουκρανία. Επισημαίνει ειδικότερα πως έως τώρα οι αγορές αντιδρούν χαλαρά στους γεωπολιτικούς κινδύνους, όπως άλλωστε καταδεικνύει το spread των δεκαετών ομολόγων της Ιταλίας, που έχει υποχωρήσει στο χαμηλότερο επίπεδο των τελευταίων δύο ετών. Οπως τονίζει η ΕΚΤ, όμως, «οι αβεβαιότητες σχετικά με το κατά πόσο θα εφαρμοστούν οι δημοσιονομικοί κανόνες μπορεί να εξωθήσει τις αγορές σε επανεξέταση του κινδύνου από το κρατικό χρέος». Εν ολίγοις, ο συνδυασμός υψηλών επιπέδων χρέους και χαλαρών δημοσιονομικών πολιτικών θα μπορούσε να ανησυχήσει τους επενδυτές και να προκαλέσει εκτόξευση του κόστους δανεισμού. Δεδομένου δε ότι επίκεινται εκλογές το 2024 και το 2025 σε Γερμανία, Αυστρία και Βέλγιο, όπως άλλωστε και για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, η τράπεζα προειδοποιεί ότι οι αγορές ενδέχεται να αντιδράσουν αν διαπιστώσουν κίνδυνο «δημοσιονομικής διολίσθησης».

Η τράπεζα αναγνωρίζει ότι οι κίνδυνοι στο χρηματοπιστωτικό σύστημα έχουν μειωθεί τους τελευταίους μήνες, καθώς το χρέος τόσο των νοικοκυριών όσο και των επιχειρήσεων έχει υποχωρήσει κάτω από τα προ της πανδημίας επίπεδα. Σε ό,τι αφορά την εικόνα της για την οικονομία, η τράπεζα τονίζει πως η οικονομική δραστηριότητα αναμένεται να επιταχυνθεί μέσα στην επόμενη διετία, καθώς είναι καλές οι συνθήκες στην αγορά εργασίας, οι πληθωριστικές πιέσεις αποκλιμακώνονται και αναμένονται μειώσεις επιτοκίων. Υπογραμμίζει, όμως, πως οι διαρθρωτικές αδυναμίες της Ευρωζώνης εξακολουθούν να αποτελούν τροχοπέδη στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας και την ανάπτυξη. Οπως υπογραμμίζει, δεδομένου ότι σε ορισμένες χώρες έχουν σημειώσει πτώση οι τιμές των περιουσιακών στοιχείων, η Ευρωζώνη παραμένει εύθραυστη και «οι αγορές επιρρεπείς σε αρνητικές εξελίξεις». Σε ό,τι αφορά τις προσδοκίες για μειώσεις των επιτοκίων, η ΕΚΤ υπογραμμίζει πως έχουν καλλιεργήσει κλίμα αισιοδοξίας μεταξύ επενδυτών που, ωστόσο, θα μπορούσε να αλλάξει ταχύτατα.

Η αβεβαιότητα σχετικά με το κατά πόσον θα εφαρμοστούν οι δημοσιονομικοί κανόνες μπορεί να εξωθήσει τις αγορές σε επανεξέταση του κινδύνου από το κρατικό χρέος, σημειώνει η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα στην εξαμηνιαία έκθεσή της για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα.

REUTERS

Η τράπεζα διαπιστώνει πως πολλές ευρωπαϊκές κυβερνήσεις δεν έχουν ακόμη ανακαλέσει πλήρως τα μέτρα στήριξης που επιστράτευσαν λόγω της πανδημίας.

Οπως επισημαίνουν οικονομικοί αναλυτές, οι εστίες κινδύνου ανά τον κόσμο έχουν αυξηθεί μετά την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία και στη συνέχεια με τον νέο πόλεμο στη Μέση Ανατολή. Ανάμεσα στους μείζονες αποσταθεροποιητικούς παράγοντες είναι και το ενδεχόμενο επιστροφής του Ντόναλντ Τραμπ στον Λευκό Οίκο.

Στην Ευρωζώνη, πάντως, όλα δείχνουν πως το πιθανότερο σενάριο τελικά είναι μια ομαλή προσγείωση της οικονομίας, καθώς έχουν αποκλιμακωθεί οι πληθωριστικές πιέσεις και ο πληθωρισμός τείνει στον στόχο του 2%, χωρίς να βυθιστεί η οικονομία σε ύφεση ούτε να εκτοξευθεί η ανεργία. Ετσι οι προειδοποιήσεις της ΕΚΤ έπονται κατά μία ημέρα των τελευταίων προβλέψεων της Κομισιόν, σύμφωνα με τις οποίες ο καθαρός δανεισμός των κυβερνήσεων της Ευρωζώνης θα μειωθεί φέτος στο 3% από το 3,6% του περασμένου έτους και περαιτέρω στο 2,8% το 2025.

Η Κομισιόν εκτιμά, ωστόσο, πως το συνολικό χρέος των κυβερνήσεων θα παραμείνει πάνω από τα προ της πανδημίας επίπεδα, στο 90% σε όλη την Ευρωζώνη, έχοντας σημειώσει ελαφρά άνοδο σε σύγκριση με τα επίπεδα του περασμένου έτους.

Η Κομισιόν τόνισε πως 11 χώρες-μέλη της Ε.Ε., μεταξύ των οποίων Γαλλία και Ιταλία, πρόκειται να αντιμετωπίσουν φέτος την προβλεπόμενη διαδικασία για τις περιπτώσεις υπερβολικού ελλείμματος, δεδομένου ότι και οι δύο χώρες έχουν υπερβεί το όριο του 3% για το δημοσιονομικό έλλειμμα.

Μόνιμος «βοηθός» των εργαζομένων η τεχνητή νοημοσύνη

Σε ιστορικό υψηλό βρίσκεται η χρήση της τεχνητής νοημοσύνης από εργαζομένους, οι οποίοι τη χρησιμοποιούν σαν μόνιμο «βοηθό». Κι όμως, οι περισσότεροι φοβούνται ότι η νέα αυτή τεχνολογία θα τους αντικαταστήσει στο μέλλον.

Ειδικότερα, σύμφωνα με την ετήσια έρευνα εργασιακών τάσεων που διενεργεί η Microsoft σε συνεργασία με τη LinkedIn, σε ποσοστό 75% οι εργαζόμενοι χρησιμοποιούν εργαλεία AI στη δουλειά τους. Ωστόσο, πάνω από το 50% αυτών δεν θέλουν να παραδεχτούν ανοιχτά ότι τα χρησιμοποιούν για τα πιο σημαντικά τους καθήκοντα. Αυτό συμβαίνει διότι σε ποσοστό 53% αυτοί ανησυχούν ότι έτσι θα φανούν αναλώσιμοι.

Επιπλέον, σχεδόν οι μισοί επαγγελματίες φοβούνται ότι η AI θα τους αντικαταστήσει και σκέφτονται να παραιτηθούν. Σημειώνεται πως στη δημοσκόπηση συμμετείχαν 31.000 άτομα σε 31 χώρες.

Η Colette Stallbaumer, συνιδρύτρια της Microsoft WorkLab, δήλωσε στο CNBC ότι οι εργαζόμενοι πρέπει να ξεπεράσουν τους φόβους τους και να αρχίσουν να εκμεταλλεύονται τα οφέλη της AI. «Οσο περισσότερο μπορείς σαν

Το 75% χρησιμοποιεί εργαλεία AI στη δουλειά, σύμφωνα με έρευνα των Microsoft και LinkedIn.

εργαζόμενος να μπεις και να μάθεις, τόσο καλύτερα θα είσαι στο μέλλον», υποστήριξε.

Σύμφωνα με την ίδια έρευνα, οι προσλήψεις ταλέντων με τεχνικές δεξιότητες στην AI εκτοξεύθηκαν κατά 323% την τελευταία οκταετία. Παράλληλα, υψηλή είναι η ζήτηση και για ταλέντα χωρίς τεχνικές δεξιότητες, που ξέρουν όμως να χρησιμοποιούν εργαλεία AI, όπως το ChatGPT.

Μάλιστα, το 66% των εργοδοτών δήλωσε ότι δεν θα προσλάμβανε κάποιον χωρίς δεξιότητες AI και το 71% θα προτιμούσε να προσλάβει κάποιον με μικρότερη εμπειρία και δεξιότητες AI παρά το αντίθετο. Βέβαια, παρότι προσδίδουν μεγάλη αξία στις σχετικές δεξιότητες δεν προσπαθούν ενεργά να τις καλλιεργήσουν στους εργαζομένους τους. Ενδεικτικά, σχεδόν οι μισοί εργοδότες στις ΗΠΑ δεν επενδύουν σε εργαλεία ή προϊόντα AI για τους εργαζομένους τους και μόλις το ένα τέταρτο των επιχειρήσεων σκοπεύει να προσφέρει εκπαίδευση για την παραγωγική AI φέτος.

Αντιθέτως, μόλις το 39% των ανθρώπων διεθνώς που χρησιμοποιούν AI στη δουλειά έχουν παρακολουθήσει αντίστοιχη εκπαίδευση χάρη στους εργοδότες τους. «Το ενδιαφέρον στα στοιχεία είναι ότι οι εργαζόμενοι φαίνεται να το έχουν "πιάσει" σε ό,τι αφορά την υιοθέτηση της AI, αλλά φαίνεται ότι οι επιχειρήσεις δεν το έχουν καταλάβει πλήρως», δήλωσε στο CNBC ο Aneesh Raman, αντιπρόεδρος της LinkedIn.

Οι προσλήψεις ταλέντων με τεχνικές δεξιότητες στην AI εκτοξεύθηκαν κατά 323% την τελευταία οκταετία.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
Real Estate
ΚΥΡΙΑΚΗ 19 ΜΑΪΟΥ 2024

Ποιοι ξένοι αγοράζουν ακίνητα στην Ελλάδα

Μη Ευρωπαίοι οι περισσότεροι - Πρώτοι οι Κινέζοι, αυξήθηκαν σημαντικά οι Τούρκοι

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Συνεχίστηκε και το 2023 η ανοδική πορεία των επενδύσεων σε ακίνητα στην Ελλάδα από πολίτες χωρών εκτός Ε.Ε., ενώ αντιθέτως οι επενδύσεις από χώρες της Ε.Ε. υποχώρησαν.

Με βάση τα αναλυτικά στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος (ΤτΕ), το 2023 οι επενδύσεις από χώρες εκτός Ε.Ε. άγγιξαν το 1,48 δισ. ευρώ, σημειώνοντας ετήσια αύξηση κατά 17,4% σε σχέση με το 2022, όταν είχαν διαμορφωθεί σε 1,26 δισ. ευρώ. Στον αντίποδα, οι επενδύσεις από χώρες της Ε.Ε. τόσο εντός όσο και εκτός της Ζώνης του Ευρώ, διαμορφώθηκαν σε 649 εκατ. ευρώ, όντας 7,2% χαμηλότερες σε ετήσια βάση.

Συνολικά το 2023 εισέρρευσαν κεφάλαια 2,13 δισ. ευρώ εκ των οποίων το 1,48 δισ. ευρώ προέρχεται από χώρες εκτός Ευρωπαϊκής Ενωσης.

Υπενθυμίζεται ότι συνολικά το 2023 στην ελληνική αγορά ακινήτων εισέρρευσαν κεφάλαια 2,13 δισ. ευρώ, αποτελώντας νέο ιστορικό υψηλό (από 1,97 δισ. ευρώ του 2022). Παράλληλα, η αγορά ακινήτων είχε καθοριστική συνεισφορά στο να «διασωθούν» συνολικά οι ξένες επενδύσεις στη χώρα κατά το 2023, καθώς η συνολική συμβολή του κλάδου ανήλθε σε 47% επί του συνόλου των 4,48 δισ. ευρώ, που επενδύθηκαν στην ελληνική οικονομία πέρυσι.

Οπως και το 2022 έτσι και το 2023 η μεγαλύτερη κατηγορία αγοραστών προήλθε από το Χονγκ Κονγκ, που ουσιαστικά μεταφράζεται σε κινεζικά κεφάλαια, κάτι που ισχύει εν πολλοίς και για τη Σιγκαπούρη. Αθροιστικά, αυτές οι δύο χώρες μαζί με την Κίνα προχώρησαν σε συνολικές επενδύσεις ύψους 460 εκατ. ευρώ, που αποτελούν το 62,2% του συνόλου των επενδύσεων μεταξύ των χωρών εκτός Ε.Ε., αλλά και το 21,5% του συνόλου των κεφαλαίων από το εξωτερικό, που εισέρρευσαν στην ελληνική αγορά ακινήτων.

Ωστόσο, όπως φαίνεται, θα ήταν εξαιρετικά δύσκολο να επαναληφθεί η άνοδος που σημειώθηκε το 2022, που ήταν το πρώτο έτος πλήρους ανάκαμψης των ξένων επενδύσεων μετά την πανδημία. Τότε, μόνο τα κεφάλαια από το Χονγκ Κονγκ είχαν ανέλθει σε 294 εκατ. ευρώ, αυξημένα κατά 254% σε ετήσια βάση, ενώ το 2023 η αύξηση άγγιξε το 10,2%, με το τελικό ποσό να διαμορφώνεται σε 324 εκατ. ευρώ.

Ιδιαίτερα δυναμική αποδεικνύεται και η αγορά της Τουρκίας. Το 2023 επενδύθηκαν κεφάλαια 107 εκατ. ευρώ, που έφεραν τη γειτονική χώρα στην έκτη υψηλότερη θέση, καθώς η ετήσια άνοδος άγγιξε το 132%. Το 2022 βρισκόταν στη 13η θέση, με το συνολικό ποσό να αγγίζει τα 46 εκατ. ευρώ, ενώ το 2021 το αντίστοιχο ποσό δεν είχε ξεπεράσει τα 9 εκατ. ευρώ. Πριν από την πανδημία η καλύτερη ετήσια επίδοση ήταν το 2017, όταν είχαν επενδυθεί 32 εκατ. ευρώ.

Στη δεύτερη θέση της σχετικής λίστας εξακολουθεί να βρίσκεται η Ελβετία και μάλιστα με σημαντική αύξηση κατά 51,3% από το 2022, καθώς τα συνολικά κεφάλαια ανήλθαν σε 271 εκατ. ευρώ, από 179 εκατ. ευρώ το 2022. Σημειώνεται ότι αυτό δεν σημαίνει βέβαια ότι οι αγοραστές των ακινήτων είναι Ελβετοί.

Αντιθέτως, με δεδομένο ότι η χώρα φιλοξενεί καταθέσεις από επενδυτές διαφόρων εθνικοτήτων, είναι εμφανές ότι κάτι αντίστοιχο συμβαίνει και με τις εισροές κεφαλαίων στην Ελλάδα για την αγορά ακινήτων.

Στον αντίποδα, με πτώση κατά 10,2% ολοκληρώθηκε το 2023 σε ό,τι αφορά την επενδυτική δραστηριότητα στην ελληνική αγορά ακινήτων από τις ΗΠΑ, σε 149 εκατ. ευρώ. Στελέχη της αγοράς ακινήτων αποδίδουν την εξέλιξη αυτή στη σταδιακή επιδείνωση του κλίματος στην αμερικανική οικονομία και τα υψηλά επιτόκια, που περιόρισαν την αγοραστική δύναμη των υποψήφιων επενδυτών. Σημαντική πτώση κατά 48% σημειώθηκε κι από τους αγοραστές από τη Γαλλία (43 εκατ. ευρώ), όπως επίσης κι εκείνων από τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα (-35,8%), αρκετοί εκ των οποίων επιλέγουν πολυτελείς εξοχικές κατοικίες.

Το συμπέρασμα από την προέλευση των επενδυτικών κεφαλαίων είναι ασφαλώς ότι το πρόγραμμα «χρυσή βίζα» διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο τόσο το 2022 όσο και το 2023. Κάτι αντίστοιχο αναμένεται να συμβεί –σε μικρότερο όμως βαθμό– και κατά τη διάρκεια του 2024, ιδίως μέχρι την 31η Αυγούστου, όταν λήγει η προθεσμία που έχουν οι επενδυτές προκειμένου να εξασφαλίσουν (μέσω προσυμφώνου) ακίνητα με βάση τους υφιστάμενους όρους του προγράμματος. Από την 1η Σεπτεμβρίου το ελάχιστο ύψος επένδυσης θα αυξηθεί στα 800.000 ευρώ (από 250.000 ή 500.000 ευρώ που είναι σήμερα, ανάλογα με την περιοχή) στην Αττική, τη Θεσσαλονίκη και τα νησιά με ελάχιστο πληθυσμό 3.100 κατοίκων. Στην υπόλοιπη χώρα το όριο θα αυξηθεί επίσης από τα 250.000 στα 400.000 ευρώ.

Οι αλλαγές αυτές αναμένεται να μειώσουν κατακόρυφα την επενδυτική ζήτηση, που σήμερα είναι τεχνητά αυξημένη ακριβώς για τον λόγο αυτό. Αυτό θα έχει άμεσο αντίκτυπο τόσο στο συνολικό ύψος των επενδυτικών κεφαλαίων που εισρέουν στην Ελλάδα για την αγορά ακινήτων, όσο και στην αναλογία της προέλευσης, καθώς σήμερα κυριαρχούν οι αγοραστές από χώρες εκτός Ε.Ε.

Από ποιες χώρες επενδύθηκαν τα περισσότερα κεφάλαια στην ελληνική αγορά ακινήτων το 2023

	ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΕΚΑΤ. ΕΥΡΩ	ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ
Χονγκ Κονγκ	324	10,2%
Ελβετία	271	51,3%
ΗΠΑ	149	-10,2%
Γερμανία	145	-9,3%
Κύπρος	141	5,2%
Τουρκία	107	132%
Σιγκαπούρη	103	-9,6%
Ηνωμένο Βασίλειο	101	42%
Ισραήλ	88	0%
Βουλγαρία	72	35,8%
Ην. Αραβικά Εμιράτα	50	-35,8%
Γαλλία	43	-48%
Λουξεμβούργο	43	-27%
Ολλανδία	48	41%
Κίνα	33	106,5%

ΠΗΓΗ: Τράπεζα της Ελλάδος

Η αγορά ακινήτων είχε καθοριστική συνεισφορά στο να «διασωθούν» συνολικά οι ξένες επενδύσεις στην Ελλάδα κατά το 2023, καθώς η συνολική συμβολή του κλάδου ανήλθε σε 47% επί του συνόλου των 4,48 δισ. ευρώ, που επενδύθηκαν στην ελληνική οικονομία πέρυσι.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ**

Μετρηθείτε με τον πήχη

Η βιομηχανία των ακινήτων αποτελεί πεδίον δόξης λαμπρόν για λανθασμένους υπολογισμούς αξιολόγησης κατασκευαστικών έργων. Υπερβολή ή πραγματικότητα

Το κεφάλαιο είναι σίγουρα τεράστιο και δεν μπορεί να εξαντληθεί στα στενά περιθώρια ενός άρθρου. Όμως υπάρχουν βασικές αρχές που μπορούν να μας καθοδηγήσουν στο να κρίνουμε κατά πόσο η δήλωση αποτελεί περισσότερο υπερβολή ή περισσότερο πραγματικότητα.

Μια πρώτη αρχή είναι ο διαχωρισμός δύο βασικών κατηγοριών έργων. Η μια κατηγορία είναι η οικοδόμηση ενός καινούργιου κτιρίου από το μηδέν και η δεύτερη κατηγορία είναι η ανακαίνιση ενός υφιστάμενου κτιρίου. Πρόκειται για δύο εντελώς ξεχωριστές κατηγορίες που χρήζουν εντελώς διαφορετικών προσεγγίσεων.

Η πιο straightforward κατηγορία είναι η πρώτη. Όταν κτίζεις κάτι καινούργιο μπορείς πιο εύκολα να επιμετρήσεις αυτό που σχεδιάστηκε και να προσεγγίσεις το κόστος με σχετική ακρίβεια και να ξέρεις πού πατάς. Λέγοντας φυσικά αυτό, δεν είναι λίγες οι φορές που βλέπουμε έργα να ξεφεύγουν του προϋπολογισμού τους και μάλιστα με δραματικό τρόπο για ένα σωρό από παράγοντες που δεν μπορούσαν να σταθμιστούν εξ αρχής ή που δεν σταθμίστηκαν σωστά εξ αρχής: μπορεί κάτι να μην συμπεριλήφθηκε στην επιμέτρηση στη σωστή του διάσταση ενώ προδιαγράφηκε (π.χ. κατάσταση υπεδάφους), μπορεί να άλλαξε κάτι σχεδιαστικό στην πορεία, μπορεί να άλλαξαν κάποιες προδιαγραφές υλικών, μπορεί να δημιουργήθηκε μια σύρραξη ή μια πανδημία που να δημιούργησε προβλήματα στην εφοδιαστική αλυσίδα κ.λπ.

Παρόλα αυτά, το κόστος θα κυμανθεί εντός ελεγχόμενων πλαισίων νοουμένου ότι οι όποιες διαφοροποιήσεις δεν αλλάζουν ουσιωδώς την αρχική φιλοσοφία και προσέγγιση και υπάρχει σωστός προγραμματισμός, έλεγχος και διεύθυνση του έργου. Συνήθως, ο χρόνος είναι ο μεγαλύτερος εχθρός στην αύξηση του κόστους επειδή όταν επιμηκύνεται η περίοδος κατασκευής, είτε λόγω λανθασμένου προγραμματισμού, ή/και πλημμελούς ελέγχου, ή/και ελλιπούς διεύθυνσης, τότε οι όποιες παραδοχές τιμών κόστους δύνανται να ξεφεύγουν εκτός των ορίων ασφαλείας που τέθηκαν από την αρχή, διακυβεύοντας τη βιωσιμότητα της ανάπτυξης.

Αν δεν προβώ σε σωστή αξιολόγηση του κτιρίου που έχω ενώπιον μου και προτρέξω στην υπόθεση ότι όλα τα τμήματα του κτιρίου είναι τα ίδια, τότε διατρέχω πολλούς κινδύνους.

Οταν κτίζεις κάτι καινούργιο μπορείς πιο εύκολα να επιμετρήσεις αυτό που σχεδιάστηκε και να προσεγγίσεις το κόστος με σχετική ακρίβεια και να ξέρεις πού πατάς.

Η δεύτερη κατηγορία –αυτής της ανακαίνισης ενός υφιστάμενου κτιρίου– είναι πολύ πιο ύπουλη και άρα χρειάζεται μεγάλη προσοχή. Το πρώτο στάδιο είναι ενδεχομένως το πιο σημαντικό και συνήθως είναι αυτό που συγκεντρώνει και τις μεγαλύτερες αστοχίες από πλευράς διεύθυνσης (εδώ χρησιμοποιώ τον όρο «διεύθυνση» πολύ χαλαρά εννοώντας ιδιοκτήτη/επενδυτή, διευθυντή έργου, μελετητές). Τι εννοούμε με αυτό;

Πρώτα θέτουμε το όριό μας, τον στόχο μας· εκεί που θέλουμε να φτάσουμε. Τι προϊόν θέλουμε να φέρουμε στην αγορά Αυτό θέτει, αν θέλετε, τον πήχη.

Ενώ ακολούθως θα πρέπει να γίνει σωστή αξιολόγηση του υφιστάμενου οικοδομήματος που έχουμε ενώπιον μας και μετά να πάμε στο επόμενο στάδιο, βιαζόμαστε να υιοθετήσουμε μίαν οριζόντια κατάσταση πραγμάτων –που συνήθως είναι στο χαμηλότερο σημείο αξιολόγησης– ως να είναι η ισχύουσα με αποτέλεσμα να διατρέχουμε τον κίνδυνο να βγούμε εκτός προϋπολογισμού πριν καν ξεκινήσουμε.

Για παράδειγμα, μπορεί ένα κτίριο να ανεγέρθηκε σε διαφορετικές χρονικές περιόδους και η φυσική του κατάσταση να μην είναι η ίδια σε όλα τα τμήματά του: τα παλαιότερα μπορεί να είναι σε χειρότερη κατάσταση από τα νεότερα, ή το αντίθετο. Αυτό δεν έχει να κάνει με το πόσο καλό ήταν το κάθε τμήμα όταν πρωτοκατασκευάστηκε, αλλά με το πώς αξιολογείται σήμερα για να του δοθεί νέα ζωή για κάποιες επερχόμενες δεκαετίες. Το ίδιο μπορεί να ισχύει με τις υπηρεσίες του ή/και κάποια από τα υλικά του.

Εφόσον λοιπόν έχουμε τον πήχη, βλέπουμε πόσο το κάθε τμήμα του κτιρίου υπολείπεται του πήχη για να φτάσουμε στο επιθυμητό αποτέλεσμα. Πρέπει να είναι κατανοητό ότι ένα τμήμα μπορεί να υπολείπεται πολύ για να φτάσει τον πήχη, ενώ κάποιο άλλο τμήμα να υπολείπεται ελάχιστα για να φτάσει τον πήχη και ούτω καθεξής.

Αν δεν προβώ σε σωστή αξιολόγηση του κτιρίου που έχω ενώπιον μου και προτρέξω στην υπόθεση ότι όλα τα τμήματα του κτιρίου είναι τα ίδια, τότε διατρέχω πολλούς κινδύνους. Αν υποθέσω ότι όλα τα τμήματα του κτιρίου απέχουν το μέγιστο από τον πήχη (δηλαδή υπερεκτιμώ το εύρος της ανακαίνισης) και ξεκινήσω εκτενές ξήλωμα του κτιρίου, τότε επιβαρύνω (άσκοπα) οικονομικά το κτίριο σε τέτοιο βαθμό που μπορεί να κρίνει τη βιωσιμότητά του.

Αν από την άλλη υποεκτιμήσω το εύρος της ανακαίνισης, τότε πολύ σύντομα ο προϋπολογισμός μου θα φύγει από την οροφή και θα είμαι αντιμέτωπος με κόστος αγνώστου ταβανιού που όχι μόνο θα θέσει σε κίνδυνο τη βιωσιμότητα του έργου αλλά δύναται να τερματίσει άμεσα και κάθε εργασία ανακαίνισης, μέχρι νεοτέρας.

Και επειδή όπως θα καταλάβατε το παιχνίδι δεν είναι παίξε-γέλασε, απαιτείται σοβαρή προεργασία, ενδοσκόπηση και επισκόπηση πριν κάνουμε βήμα επί εδάφους. Τα μετέωρα βήματα προϋποθέτουν φτερά και τα μόνα φτερά που θα δείτε είναι αυτά των λεφτών σας. Οι πειραματισμοί είναι μόνο για ασκήσεις επί χάρτου και ενίοτε επί ερειπίων, όχι επί κτιρίων.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
ΤΈΧΝΕΣ & γράμματα
ΚΥΡΙΑΚΗ 19 ΜΑΪΟΥ 2024

ΤΑΣΟΣ ΔΗΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ

Σκηνή από την παράσταση «Πέρσες» που ανέβηκε πέρυσι στις φυλακές Κορυδαλλού. Τώρα, 26 κρατούμενοι που συμμετέχουν στο Θεατρικό Εργαστήρι του σωφρονιστικού καταστήματος ετοιμάζουν την «Αντιγόνη» του Σοφοκλή. «Η διαμάχη μεταξύ του νόμιμου και του ηθικού δικαίου που υπάρχει στο έργο είναι ένα θέμα που διατρέχει τη φυλακή ως ζήτημα», λέει η Αικατερίνη Παπαγεωργίου.

Σκηνοθέτις ανάμεσα σε καταδίκους

Η 27χρονη Αικατερίνη Παπαγεωργίου σκηνοθετεί στις φυλακές για δεύτερη φορά, ενώ ετοιμάζεται για τη Μικρή Επίδαυρο

Της **ΓΙΩΤΑΣ ΣΥΚΚΑ**

Η διαδρομή από το κέντρο της Αθήνας στον Κορυδαλλό είναι καθημερινή για την Αικατερίνη Παπαγεωργίου. Υπεύθυνη σκηνοθέτις και εμψυχώτρια στο Θεατρικό Εργαστήρι του Σωφρονιστικού Καταστήματος Κορυδαλλού, μετά τους «Πέρσες» που παρουσιάστηκαν πριν από ένα χρόνο, τώρα μαζί με 26 κρατουμένους ετοιμάζουν την «Αντιγόνη» του Σοφοκλή. Θα παρουσιαστεί στις 11/6 και 12/6 στον αύλειο χώρο των φυλακών.

Κανείς από τους συμμετέχοντες δεν είναι εξοικειωμένος με το θέατρο, μπορεί να μην παρακολούθησε ποτέ μια παράσταση, λέει στην «Κ» η νεαρή σκηνοθέτις που έγινε γνωστή τα δύο τελευταία χρόνια ως καλλιτεχνική διευθύντρια του «Θεάτρου Μπέλλος» στην Πλάκα. Η παράσταση της «Αντιγόνης» είναι αποτέλεσμα του εργαστηρίου που ξεκίνησε το περασμένο φθινόπωρο με μια ομάδα φυλακισμένων.

«Εχει σημασία ότι έρχονται σε επαφή με σύνθετα κείμενα που μας βάζουν σε μια διαδικασία έρευνας και ανάκτησης κάποιας γνώσης. Οι κρατούμενοι που παίρνουν μέρος είναι από διαφορετικές πτέρυγες, δεν κάνουν παρέα και αυτό που τους συνδέει μέσα στο περιβάλλον της φυλακής είναι κάτι που σχετίζεται με την τέχνη». Οσο για το έργο, δεν ήταν τυχαία επιλογή. «Η διαμάχη μεταξύ του νόμιμου και του ηθικού δικαίου που υπάρχει στο έργο είναι ένα θέμα που διατρέχει τη φυλακή ως ζήτημα. Ενας κρατούμενος μπορεί να το αναγάγει στη δική του ζωή, μπορεί να το καταλάβει, ίσως και να ταυτιστεί».

Υπομονή και προσπάθεια

Με τον συνεργάτη της, Γιώργο Πατεράκη, και δύο γυναίκες ηθοποιούς που συμμετέχουν στην παράσταση δουλεύουν τις λεπτομέρειες. Πώς αντιμετωπίζουν την 27χρονη σκηνοθέτιδα οι κρατούμενοι; «Το πρώτο που συνάντησα ήταν μια τρομερή άμυνα και καχυποψία σε σχέση με το ποια είμαι, ποιες είναι οι προθέσεις μου, κατά πόσο εμπλέκομαι με τη φυλακή με άλλον τρόπο. Με υπομονή και προσπάθεια χτίζεται σχέση εμπιστοσύνης. Οι άνθρωποι αυτοί νιώθουν ματαιωμένοι πρωτίστως από τον εαυτό τους που τους οδήγησε εκεί και δευτερευόντως από την οικογένειά τους, το κράτος, το σύστημα, τους θεσμούς. Αν δουν ότι οι προθέσεις σου είναι αγνές, γίνονται δοτικοί και γενναιόδωροι, δημιουργείται μια σχέση αμοιβαίας εμπιστοσύνης».

Σε ένα έκρυθμο περιβάλλον όπως η φυλακή φυσικά και υπήρξαν δύσκολες στιγμές. «Χρειάζεται τεράστια προσοχή πώς θα ζητηθούν και θα ειπωθούν κάποια πράγματα. Επίσης να είναι ξεκάθαρο ότι την ομάδα την καθοδηγούν ένα ή δύο άτομα, γιατί είναι εύκολο όλο αυτό από μια ειρηνική διαδικασία να γίνει μια

Η παράσταση της «Αντιγόνης» είναι αποτέλεσμα του εργαστηρίου που ξεκίνησε το φθινόπωρο με μια ομάδα φυλακισμένων.

συγκρουσιακή διαδικασία. Μπορεί, π.χ., να έγινε ένας έλεγχος το προηγούμενο βράδυ ή κάποιοι να έχουν δικαστήρια τις ημέρες εκείνες, και αυτό έρχεται στην ομάδα ως κατάσταση και χρειάζεται διαχείριση».

Αν τα πρωινά της είναι αφιερωμένα στο Θεατρικό Εργαστήρι του Σωφρονιστικού Καταστήματος Κορυδαλλού και στην «Αντιγόνη», τα απογεύματα εστιάζει στην ανάθεση του φεστιβάλ στο πλαίσιο του επιτυχημένου κύκλου Contemporary Ancients για τη Μικρή Επίδαυρο: πρόκειται για δύο θεατρικούς μονολόγους του Βαγγέλη Χατζηγιαννίδη και της Βίβιαν Στεργίου εμπνευσμένους από τραγωδίες του Ευριπίδη, που σκηνοθετούν ο Νίκος Χατζόπουλος τον πρώτο και η Αικατερίνη Παπαγεωργίου τον δεύτερο στις 5 και 6/7.

Το κείμενο της Βίβιαν Στεργίου «Ιφιγένεια/Βορά» που σκηνοθετεί είναι εμπνευσμένο από την «Ιφιγένεια εν Αυλίδι» του Ευριπίδη.

ΕΛΙΝΑ ΓΙΟΥΝΑΝΗ

Η Αικατερίνη Παπαγεωργίου παραδέχεται ότι στο ξεκίνημα του θεατρικού εργαστηρίου συνάντησε καχυποψία από τους κρατουμένους. «Οι άνθρωποι αυτοί νιώθουν ματαιωμένοι. Αν δουν ότι οι προθέσεις σου είναι αγνές, γίνονται δοτικοί και γενναιόδωροι, δημιουργείται μια σχέση αμοιβαίας εμπιστοσύνης», λέει χαρακτηριστικά.

«Πολλά απ' όσα θίγονται στο πρωτότυπο κείμενο και τα αναγνωρίζουμε πια ως καταστάσεις και αφορούν στην πατριαρχία, στον μισογυνισμό, στην έμφυλη βία, η συγγραφέας τα έχει ενθέσει στον μονόλογό της. Ενα κείμενο το οποίο έχει τρομερή αναλογία σε σχέση με το πώς η Ιφιγένεια θυσιάζεται, καταπιέζεται και αντιμετωπίζει συνθήκη μεροληψίας εναντίον της, μόνο και μόνο λόγω του φύλου της».

Σύμφωνα με τον μονόλογο της Βίβιαν Στεργίου, η Ιφιγένεια που έχει βγει από μια κακοποιητική σχέση, πάει στην Επίδαυρο για μια νέα αρχή και εκεί ξεκινάει μια συνειρμική αναδρομή σε στερεότυπα, εντολές, προσταγές σε όλα όσα άκουγε από μικρή ηλικία, μέχρι που έφτασε να βγαίνει από κάτι πολύ δύστοκο, το οποίο αφορά το κομμάτι της πατριαρχίας, τις κακοποιητικές συμπεριφορές. «Η Ιφιγένεια αυτή είναι εντελώς ένα κορίτσι του σήμερα. Σε όσα περιγράφει βλέπω πολλές φίλες μου, ακόμη και τον εαυτό μου».

Τι ακούει λοιπόν ένα 27χρονο κορίτσι που μπήκε δυναμικά το 2022 στον θεατρικό χώρο, ανέλαβε με τόλμη ένα θέατρο, συζητήθηκε για τη δουλειά της, ειδικά με την τελευταία της παράσταση «Η λέξη πρόοδος στο στόμα της μητέρας μου ηχούσε πολύ φάλτσα» του Ματέι Βίζνιεκ; «Η αίσθηση που μου δίνεται λόγω του φύλου αλλά και της ηλικίας μου είναι ότι υπάρχει μια ανάγκη να αποδεικνύω ότι αυτό που μου συνέβη δεν είναι τυχαίο. Κάποιες στιγμές είναι πολύ εξοντωτικό», παραδέχεται.

Στο θέατρο η Αικατερίνη Παπαγεωργίου μπήκε μέσα από τη διαδικασία του χορού. Σε αυτό ήταν αφοσιωμένη από παιδί, αλλά την τελευταία στιγμή έκανε τη στροφή. «Αγάπησα το θέατρο ως θεατής, όταν η μητέρα μου με πήγαινε στα χρόνια του δημοτικού να δω παραστάσεις. Αργότερα, και ενώ έκανα χορό, ένας καθηγητής, που θεωρώ μέντορά μου, μου συνέστησε κάποιες παραστάσεις». Ποτέ δεν ενδιαφέρθηκε για την υποκριτική, αλλά για τη σκηνοθεσία, «γιατί μου έδινε την εντύπωση ότι μπορείς να δημιουργείς μικρούς κόσμους και να τους μοιράζεσαι με το κοινό».

Αποφοίτησε από το τμήμα Παραστατικών Τεχνών του Royal Central School of Speech and Drama στο Πανεπιστήμιο του Λονδίνου και συνέχισε τις μεταπτυχιακές σπουδές της στη σκηνοθεσία θεάτρου. Τότε ίδρυσε την ομάδα The Young Quill και κράτησε τον τίτλο στις δουλειές που ακολούθησαν στην Αθήνα. «Θέλαμε ένα χώρο όπου θα μπορούμε να είμαστε ελεύθεροι, να παίρνουμε το ρίσκο, και από την άλλη να φιλοξενούμε και παρα-

«Οι κρατούμενοι που παίρνουν μέρος είναι από διαφορετικές πτέρυγες, δεν κάνουν παρέα και αυτό που τους συνδέει μέσα στη φυλακή είναι η τέχνη».

στάσεις ομάδων που συνομιλούν μεταξύ τους όσον αφορά τις θεματικές ρεπερτορίου».

Αν πέρυσι εστίασε σε σύγχρονα έργα εμπνευσμένα από ζοφερά κοινωνικά και πολιτικά ζητήματα της επικαιρότητας, για τον χειμώνα 2024-25 ο προγραμματισμός διαμορφώνεται γύρω από το ερώτημα: πώς ο άνθρωπος επιβιώνει και διαμορφώνεται, αντιστέκεται αλλά και υποχωρεί μέσα σε σκληρά, επιβεβλημένα κοινωνικά και πολιτικά καθεστώτα; Γι' αυτό θα σκηνοθετήσει το «Μεμοράντουμ» του Βάτσλαβ Χάβελ.

Καλά όλα αυτά, αλλά πώς τα καταφέρνουν οικονομικά στη θεατρική Αθήνα των 2.000 και πλέον παραγωγών; «Πριν αναλάβουμε τον χώρο κάναμε πολλές μεταγλωττίσεις και αυτά τα χρήματα κρατήθηκαν ως κουμπαράς για την επένδυση στο θέατρο. Φυσικά είχαμε στήριξη από τις οικογένειές μας ώστε να κρατηθεί ο κουμπαράς». Η ομάδα είναι εξαμελής και όλοι εργάζονται και σε άλλες δουλειές, παιδικό θέατρο, τηλεόραση κ.λπ. «Αισθάνομαι τυχερή που μας ενώνει η εμπιστοσύνη. Υπήρξαν και στιγμές απογοήτευσης, όμως βρήκαμε ανταπόκριση και κατοχυρώσαμε μια θέση στην αθηναϊκή θεατρική πραγματικότητα».

Μπήκε νωρίς σε όλα, ακόμη και στη μητρότητα. Πόσο εύκολο ήταν να γίνει μητέρα στα 23; «Δεν ήταν προγραμματισμένη επιλογή, αλλά, όταν προέκυψε η εγκυμοσύνη, έγινε συνειδητά». Τι άλλαξε έκτοτε; «Ο αυθορμητισμός για κάποια πράγματα. Χρειάζεται καλή οργάνωση της καθημερινότητας. Μια μονογονεϊκή οικογένεια στην Ελλάδα, αντίθετα με την Αγγλία, δεν είναι εύκολη υπόθεση. Δεν ένιωσα όμως ότι έχασα κάτι και το οφείλω στην υποστήριξη της μητέρας μου και του συζύγου της. Προσπάθησα να μην αποδεχθώ ότι η κατάσταση της οικογένειας λειτουργεί απορριπτικά προς άλλα πεδία, αλλά, αντίθετα, ότι έρχεται να προσθέσει όμορφα πράγματα στην καθημερινότητά μου. Επίσης αρνήθηκα τα στερεότυπα μεγαλώματος ενός παιδιού. Δέχτηκα ότι είμαι μια νεαρή μητέρα και δεν προσπάθησα να παραστήσω τη μεγαλύτερη».

Αμφισβήτηση

Επαγγελματικά δεν αρνείται ότι βίωσε καχυποψία και αμφισβήτηση. «Ετσι προσπαθούσα να είμαι πιο εργατική, συνεπής και οργανωμένη. Η νεαρή ηλικία συνεπάγεται απειρία, αλλά δεν συνεπάγεται έλλειψη εργατικότητας, φαντασίας, ικανότητας και συνέπειας. Με τον καιρό συνειδητοποίησα ότι μέρος της αμφισβήτησης δεν είχε να κάνει μόνο με την ηλικία, αλλά και με το φύλο. Υπήρξαν στιγμές στο θέατρο που ειπώθηκε ανοιχτά από τεχνικούς».

Η γυναίκα σκηνοθέτις πρέπει να κοπιάσει περισσότερο; «Πρέπει να βρει τον τρόπο της. Εγώ δεν μπορώ τη σκληρότητα. Διάλεξα να επιμένω στα πράγματα, στο πώς απαιτώ. Ομως, ό,τι και αν συμβαίνει παραμένω συνεπής σε αυτό που αρχικά έχω προτείνει και θέλω να συμβεί. Σαν τον βράχο που δεν μετατοπίζεται».

Ατζέντα

ΕΠΙΛΟΓΕΣ

19.5 - 24.5.24

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**
kouroupakisa@kathimerini.com.cy

ΒΙΒΛΙΟΥ

Γράμματα στους καιρούς γραφές και χαράξεις

Ο Όμιλος Φίλων Δημοτικής Βιβλιοθήκης Στροβόλου και ο γ. Α. Κωνσταντίνου παρουσιάζουν το βιβλίο «Γράμματα στους καιρούς γραφές και χαράξεις» του γ. Α. Κωνσταντίνου. Καλωσόρισμα από τη δρα Μαρία Μιχαηλίδου, πρόεδρο του Ομίλου Φίλων Δημοτικής Βιβλιοθήκης Στροβόλου. Την παρουσίαση του βιβλίου θα κάνει η Σταυρούλα Κωνσταντίνου, διευθύντρια Ερευνητικής Μονάδας για Μεσαιωνικές Τέχνες και Τελετουργίες, Πανεπιστήμιο Κύπρου. Κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης, στον χώρο θα φιλοξενείται έκθεση χαρακτικών και εκδόσεων του γ. Α. Κωνσταντίνου. Τρίτη 21 Μαΐου, ώρα 7:30 μ.μ. **Πολιτιστικό Κέντρο Δήμου Στροβόλου.**

ΘΕΑΤΡΟ

«Μεγαλοπρέπεια» της Άμπι Μόργκαν

Συνεχίζουν οι παραστάσεις του έργου της Άμπι Μόργκαν «Μεγαλοπρέπεια» σε σκηνοθεσία Γιάννη Καραούλη, από την Anyhow Theatre Ensemble. Το έργο της Άμπι Μόργκαν προσφέρει μια ιδιαίτερη ματιά στο μυαλό των τεσσάρων χαρακτήρων καθώς ο κόσμος γύρω τους καταρρέει. Το έργο εξερευνά τις σχέσεις εξουσίας, την επανάσταση, την ανθρώπινη ψυχοσύνθεση μέσα σε ένα τοπίο πολιτικών αναταραχών και την ευθύνη του ποιοι είμαστε και τι θέση παίρνουμε στις κρίσιμες στιγμές της ιστορίας. Στο πολυτελές Προεδρικό Μέγαρο μιας χώρας που δεν ονοματίζεται, μια δυτική φωτορεπόρτερ περιμένει την αργοπορημένη επιστροφή του Δικτάτορα για να τραβήξει τη φωτογραφία του. Μαζί της βρίσκονται η γυναίκα του Δικτάτορα, η καλύτερή της φίλη και μια διερμηνέας. Παίζουν οι Νάγια Αναστασιάδου, Γιόλα Κλείτου, Ιωάννα Κορδάτου και Ιωάννα Παπαμιχαλοπούλου. Παραστάσεις 20, 21, 22 Μαΐου, ώρα 8:30 μ.μ. WhereHaus 612, Μιχαήλ Κουσουλίδη 5, Παλλουριώτισσα. **Πληροφορίες, κρατήσεις 70007102**

ΕΚΘΕΣΗ

Intended / Unattended

Η IsNotGallery παρουσιάζει την τρίτη ατομική έκθεση του Στέλιου Ερμογενίδη με τίτλο «Intended / Unattended», στην οποία παρουσιάζονται 20 έργα με μελάνι και χρώμα που πραγματεύονται την πολυεπίπεδη φύση του εαυτού του και τη σχέση του με τον συνεχώς μεταβαλλόμενο κόσμο. Τα 20 έργα σε μελάνι -σήμα κατατεθέν του καλλιτέχνη- επεξεργάζονται τον πλουραλισμό της ύπαρξης και τα δίπολα που την ορίζουν, μεταξύ άλλων και το εκούσιο-ακούσιο. Ως εκ τούτου ο καλλιτέχνης προ(σ)καλεί τον θεατή να εισέλθει σε έναν κόσμο οπτικών αφηγήσεων, των οποίων τα όρια είναι ρευστά, για να εξερευνήσει την ανθρώπινη κατάσταση και να απαντήσει σε μια σειρά υπαρξιακών ερωτημάτων. Αυτό το επιβάλλει η ίδια η θεματική των έργων η οποία αφορά στην κατακερματισμένη φύση του εαυτού και τη δυαδικότητα της ύπαρξης. Διάρκεια έκθεσης έως 3 Ιουνίου 2024. IsNotGallery, Οδυσσέως 11, Λευκωσία. **Πληροφορίες τηλέφωνο 99569498, www.isnotgallery.com**

ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

«Για όνομα» σε σκηνοθεσία Κωνσταντίνου Μαρκουλάκη

Η μπύρα ΚΕΟ παρουσιάζει την κωμωδία «Για όνομα» σε σκηνοθεσία Κωνσταντίνου Μαρκουλάκη. Πρόκειται για την ελληνική διασκευή της γαλλικής κωμωδίας «Le Prenom» που ήταν υποψήφια το 2011 για 6 βραβεία Moliere. Σύμφωνα με το σκηνοθέτη Κωνσταντίνο Μαρκουλάκη «πρόκειται για ένα έργο που ασχολείται με τις κρυμμένες ιδεολογικές διαφορές που ανακύπτουν ως κεραυνός εν αιθρία μόλις τεθεί το ζήτημα του ονόματος αλλά πάνω από όλα είναι ένα ελαφρύ έργο που εξετάζει με ανάλαφρο τρόπο ένα πολύ σοβαρό ζήτημα: τη βαθιά και πολύχρονη φιλία μεταξύ των ανθρώπων, τις διακυμάνσεις της και την αντοχή της ως κοινωνικού θεσμού παράλληλου ή και ανώτερου από την οικογένεια». Πρωταγωνιστούν οι ηθοποιοί: Ιεροκλής Μιχαηλίδης, Ρένια Λουιζίδου, Κρατερός Κατσούλης, Ντόρα Μακρυγιάννη και ο Λευτέρης Ζαμπετάκης. Παραστάσεις: Δημοτικό Θέατρο Λευκωσίας, Τετάρτη 5 Ιουνίου, ώρα 9:00 μ.μ. Πέμπτη και Παρασκευή, 6-7 Ιουνίου, ώρα 9:00 μ.μ. Σάββατο 8 Ιουνίου, διπλή παράσταση 6:00 μ.μ. και 9:00 μ.μ. Παττίχειο Θέατρο Λεμεσού, 10-12 Ιουνίου, ώρα 9:00 μ.μ. Αμφιθέατρο Πανεπιστημίου Uclan Cyprus – Πύλα 13 και 14 Ιουνίου, ώρα 9:00 και Μαρκίδειο Θέατρο Πάφου, Σάββατο 15 Ιουνίου, 9:00 μ.μ. και Κυριακή 16 Ιουνίου, 6:00 μ.μ.

ΕΚΔΟΣΗ

« Άρια η Ελεφαντίνα και η λίμνη των Κύκνων

Οι Εκδόσεις Τελεία, και η συγγραφέας Αριάνα Χαριλάου διοργανώνουν τη διαδραστική μουσικοθεατρική παρουσίαση του βιβλίου «Άρια η Ελεφαντίνα και η λίμνη των Κύκνων», στη Δημοτική Βιβλιοθήκη Λεμεσού. Στην παρουσίαση θα είναι η ηθοποιός Παντελίτσα Μαυρογιάννη και ο μουσικός Αντρέας Πρωτοπαπάς. Η Άρια λατρεύει τον χορό και τη μουσική. Το όνειρό της είναι να γίνει μια μέρα σπουδαία μπαλαρίνα. «Τα όνειρα μας μπορούν να πραγματοποιηθούν εάν το θελήσουμε και προσπαθήσουμε αρκετά», της έλεγε η μαμά της. Θα τα καταφέρει άραγε να κάνει το όνειρό της πραγματικότητα; Την εικονογράφηση του βιβλίου ανέλαβε ο Γιάννης Σκουλούδης. Δημοτική Βιβλιοθήκη Λεμεσού, Καραϊσκάκη & Αγίου Ανδρέου 269. **Σάββατο, 25 Μαΐου, ώρα 4:00 μ.μ.**

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

«Τιτάνας»: Σάββας Χριστοδουλίδης

«Τιτάνας» τιτλοφορείται το μικρότερο σε κλίμακα έργο που περιλαμβάνει η ομώνυμη έκθεση της Γκαλερί Eins στη Λεμεσό. Πρόκειται για χειροποίητη αντρική φιγούρα από ελεφαντόδοντο, η οποία με ορθωμένα χέρια υποβαστάζει αβγό στρουθοκαμήλου. Αυτό το έργο τόσο με το μέγεθος όσο και με το συμβολισμό του έχει αποδεσμεύσει έναν ευρύτερο στοχασμό γύρω από το σύνολο των έργων που εκτίθενται στην ομώνυμη έκθεση αλλά και γύρω από τις σχέσεις που ανάμεσα τους γίνονται αντιληπτές. Ό,τι γιγαντιαία ορθώνεται γύρω από τον άνθρωπο θέτει αναμφίβολα σε αμφισβήτηση το φυσικό του μέγεθος άρα και τον ψυχισμό του. Τα πράγματα αναζητούν, καταλαμβάνουν και απολαμβάνουν θέσεις από μόνα τους ή σε συσχετισμό με άλλα, ενώ ταυτόχρονα προβάλλουν όψεις τους και δείχνονται μέχρι και απροκάλυπτα. Η πρακτική οικειοποίησης, επαναδιάθεσης και διαχείρισης αυτού του είδους πρώτης ύλης - στο πλαίσιο ενός καθαρά δημιουργικού εγχειρήματος - προϋποθέτει δεξιότητες και εμφορεί προθέσεις που σε πρώτη εντύπωση, μοιάζουν απλές, αβίαστες, ακόμα και αθώες. Διάρκεια έκθεσης έως 28 Ιουνίου. Γκαλερί Eins, Θέμιδος 28, Λεμεσός. **Πληροφορίες τηλέφωνο 99522977, www.einsgallery.com**

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ**

Τα «φαντάσματα του Δημοσίου»

Ο Πάνος Δόλογλου είπε μια Κυριακή ότι θα πάει σινεμά και δεν επέστρεψε σπίτι του. Εκτοτε τον αναζητούν η μητέρα του, Χαρούλα Δόλογλου, ετών 68, και ο αδελφός του Λευτέρης, ο οποίος έχει κινητικά προβλήματα. Ο Λευτέρης περνάει τη μέρα του σε αναπηρικό αμαξίδιο και συντηρείται χάρη στον μισθό του Πάνου και στην άοκνη φροντίδα της χήρας μητέρας του.

Ενα διμελές κινηματογραφικό συνεργείο εμφανίζεται στη ζωή τους, που ζητάει να καταγράψει την αναζήτηση του γιου και η κυρία Χαρούλα τους καλωσορίζει γιατί πιστεύει ότι θα μεταδοθεί ως ρεπορτάζ σε δελτίο ειδήσεων και θα συμβάλει στην ανεύρεση του εξαφανισμένου.

Το σενάριο του Σπύρου Ιακωβίδη στο «Black stone» ανοίγει πολλά κεφάλαια, οικογενειακών σχέσεων και κοινωνικού σχολιασμού, όλα, όμως, ισορροπούν επιδέξια, με χιούμορ διεισδυτικό και συγκινητικό, στη φιγούρα της Ελληνίδας μάνας (που σφραγίζει με την ερμηνεία της η Ελένη Κοκκίδου). Τη βραβευμένη ταινία (του 2022, που προβάλλεται στο Ertflix) θα μπορούσε να την επιλέξει κάποιος και ως ένα στέρεο σημείο αναφοράς στη μεταπολιτευτική Ελλάδα, ειδικά φέτος, με αφορμή και τη συμπλήρωση της 50ετίας.

Ενας σκηνοθέτης, αγέννητος τη δεκαετία του ’70, με ρίζες στο Λονδίνο, διαθέτει το βλέμμα και την απόσταση αλλά και τη συναισθηματική νοημοσύνη και τη γνώση να αγκαλιάσει, χωρίς να εθελοτυφλήσει, μια χώρα και τις παθογένειές της. Επιλέγει το είδος του σατιρικού ψευδο-ντοκιμαντέρ (mockumentary), για να κυκλώσει, διαχρονικά, μια κοινωνία που δεν μπορεί να απαλλαγεί ακόμη από την οπισθοδρόμηση της δημοσιοϋπαλληλικής αργομισθίας. Στην έναρξη, μάλιστα, της ταινίας, μια καρτέλα μάς πληροφορεί: «Ο αριθμός των δημοσίων υπαλλήλων στην Ελλάδα σήμερα υπολογίζεται περίπου στους 602.301. Από αυτούς 48.646 αγνοούνται καθώς έχουν προσληφθεί από άγνωστους φορείς του Δημοσίου. Είναι τα λεγόμενα φαντάσματα του Δημοσίου». Στα πρώτα πλάνα, γραφεία με στοιβαγμένους φακέλους, τηλέφωνα που χτυπούν ασταμάτητα, κανείς στη θέση του για να απαντήσει. Ο Πάνος Δόλογλου δουλεύει,

Η μικροαστική αισθητική του σπιτιού της Χαρούλας Δόλογλου επιβιώνει αυτούσια σαν ένα ζωντανό μουσείο της μεταπολιτευτικής Ελλάδας.

δούλευε για την ακρίβεια, στον ΟΑΕΔ και χάθηκε χωρίς να αφήσει ίχνη, μαζί με πλαστά επιδόματα που είχε εγκρίνει. Ομως ήταν «κύριος», για τη μάνα, και πάντα «εντάξει στις υποχρεώσεις του».

Στο κάδρο των πρωταγωνιστών υπάρχει και ο Μιχάλης, Αφρικανός ταξιτζής, γέννημα θρέμμα Κυψελιώτης, με γονείς από την Γκάνα. Είναι ο πιο συμπονετικός και τρυφερός, αναπάντεχος φίλος της οικογένειας. Θα ήθελε να έχει κι αυτός μια δουλειά στο Δημόσιο. «Αλλά μαύρος δημόσιος υπάλληλος, το φαντάζεσαι;» λέει γελώντας και στρίβοντας ένα τσιγάρο.

Η πραγματικότητα δεν επιτρέπει υπεκφυγές, τα ευτράπελα δεν επισκιάζουν την ουσία, δεν υποβαθμίζουν την τραγικότητα των συνθηκών. Το φινάλε καγχάζει με τις όψεις μιας Ελλάδας που δεν της λείπει ούτε το φιλότιμο ούτε το συναίσθημα, αλλά αυτά δεν αποτελούν πανάκεια. Δεν αποτρέπουν τη σύγκρουση. Μπορούν όμως να οδηγήσουν στην επανεκκίνηση μιας ζωής σε άλλες βάσεις.

Η μικροαστική αισθητική του σπιτιού της Χαρούλας Δόλογλου επιβιώνει αυτούσια, μέσα στις δεκαετίες, σαν ένα ζωντανό μουσείο της μεταπολιτευτικής Ελλάδας· των συνοικιακών διαμερισμάτων της Αθήνας, στα οποία φωλιάζει αδιατάρακτος ο χρόνος, με τις «ασφαλείς» επιλογές μιας ελαφρώς εγκαταλελειμμένης νοικοκυροσύνης: σεμέν, γυάλινα διακοσμητικά ζωάκια, εικονίσματα, το καντήλι πάντα αναμμένο δίπλα στη φωτογραφία του νεκρού συζύγου, εμαγέ σκεύη κουζίνας, τα χρειαζούμενα έπιπλα, μια μυρωδιά, λες, κλεισούρας, αναβλύζει, τη νιώθεις σε κάθε πλάνο. Ρούχα παλιομοδίτικα, άχρωμα· σε όλα εγγράφεται μια ζωή με στερήσεις και δυσκολίες αλλά όχι χωρίς φροντίδα, χωρίς ανάσες. Το «Black stone» είναι θύλακος μιας εποχής που τη βλέπουμε ως παρελθούσα αλλά είναι παρούσα. Οχι, ίσως, καθοριστική, αποτελεί, όμως, μεγάλο και κομβικό κεφάλαιο στο βιογραφικό της χώρας.

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | *Του* **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Η αρχιτεκτονική μας κληρονομιά που χάνεται

Μία ακόμη απώλεια μετράει η Λεμεσός στο ιστορικό της κτηριακό απόθεμα, μετά την πυρκαγιά στο σινεμά Απόλλων στην τουρκοκυπριακή συνοικία. Υπενθυμίζω πως λίγο καιρό πριν είχε κατακαεί και το αρχοντικό «Παυλίδη». Κτήρια τα οποία θα έπρεπε να είχαν διασωθεί πάση θυσία, θα έπρεπε να είναι στις απόλυτες προτεραιότητες της δημοτικής αρχής. Θα έπρεπε να είχαν υπερπηδηθεί κάθε είδους νομικά ή άλλα εμπόδια και τα κτήρια αυτά να αποτελούσαν κοσμήματα της πόλης της Λεμεσού, η οποία πνίγεται κυριολεκτικά από την επέλαση των πύργων και των ουρανοξυστών. Σίγουρα όλα αλλάζουν, χρειάζεται και η πρόοδος, αλλά αναρωτιέμαι υπάρχει προγραμματισμός και περίσκεψη για το πώς να μη χαθεί ολότελα το αρχιτεκτονικό παρελθόν της Λεμεσού από τις αρμόδιες δημοτικές και άλλες αρχές της πόλης; Νομίζω πως όχι.

Και φυσικά αυτή η αρχιτεκτονική αποψίλωση δεν είναι μόνο «προνόμιο» της Λεμεσού, αλλά και των άλλων μεγάλων πόλεων της Δημοκρατίας. Τι γίνεται άραγε με τη δέσμη μέτρων για τις δράσεις και τα κίνητρα του Υπουργείου Εσωτερικών για την προστασία και ανάδειξη της πολιτιστικής, και ιδιαίτερα της **αρχιτεκτονικής κληρονομιάς** του τόπου; Αυτά που είχαν εξαγγελθεί από τον κ. Νουρή τον Νοέμβριο του 2022; Το 2013 ο τότε υπουργός Εσωτερικών Σωκράτης Χάσικος είχε πει «ότι η αρχιτεκτονική κληρονομιά και το πολιτιστικό τοπίο αναδεικνύονται ως χώροι που εμπνέουν περηφάνια και προσδιορίζουν τη συλλογική μας ταυτότητα». Τις δηλώσεις τις είχε διαβάσει ο τότε γενικός διευθυντής του υπουργείου Εσωτερικών Ανδρέας Ασσιώτης και σημερινός υποψήφιος για την προεδρία του Επαρχιακού Οργανισμού Αυτοδιοίκησης Λευκωσίας.

Το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως του υπουργείου Εσωτερικών που συντονίζει τις Ευρωπαϊκές Ημέρες Κληρονομιάς πώς τοποθετείται για όλα αυτά; Διαβάζω στον ιστότοπο του ΥΠΕΣ για τις Ευρωπαϊκές Ημέρες Κληρονομιάς: «Η Κύπρος, από το 1995, συμμετέχει στη διοργάνωση των εκδηλώσεων για τις Ευρωπαϊκές Ημέρες Κληρονομιάς. Πρόκειται για ένα θεσμό που καθιερώθηκε από το Συμβούλιο της Ευρώπης το 1991 και υποστηρίζεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Σκοπός του θεσμού είναι να δώσει τη δυνατότητα στο ευρύ κοινό να γνωρίσει και να εκτιμήσει την αρχιτεκτονική και γενικά την πολιτιστική του κληρονομιά». Να γνωρίσει και να εκτιμήσει την αρχιτεκτονική του κληρονομιά, λοιπόν… Αρκεί μάλλον μόνο μία ημέρα τον χρόνο για να τα εκτιμήσουμε… και αφού τα εκτιμήσουμε εμείς οι πολίτες εκείνη τη μία μέρα, άλλοι πιο κοψονούρηδες από εμάς που τα εκτιμούν καλύτερα, αφού αυτά γίνουν λίθοι και πλίνθοι και ξύλα και κέραμοι ατάκτως ερριμμένα, ξέρουν και τα ξαναεκτιμούν μετά… και έτσι η αρχιτεκτονική κληρονομιά πάει περίπατο.

Βέβαια, για να είμαι ειλικρινής, όπου μπαίνουν οι λέξεις κληρονομιά και ταυτότητα, ξάφνου ένα μπλοκάρισμα το παθαίνουμε. Πρόκειται για λέξεις που έχουν περίεργη γεύση, και του άλυτου Κυπριακού βοηθούντος, συνήθως η γεύση αυτή είναι πικρή. Και έτσι καταλήγουμε, αφού δεν τα βρίσκουμε στις λέξεις, να την πληρώνουν οι λίθοι και οι πλίνθοι και τα ξύλα και οι κέραμοι. Δεν ξέρω… μήπως τελικά χρειαζόμαστε μία Τεχνική Επιτροπή Πολιτιστικής Κληρονομιάς για τα μνημεία της Κυπριακής Δημοκρατίας; Ίσως να είναι μία κάποια λύση, ακραία μάλλον… αλλά έτσι όπως πάμε, είτε τα ιστορικά κτήρια των πόλεων και των χωριών μας θα γίνουν χώμα, είτε θα αλλάξουν τόσο πολύ που δεν θα τα αναγνωρίζει κανείς, όσο και αν προσπαθεί.

Ας σκεφτούμε τα βιομηχανικά ή προβιομηχανικά κτήρια της Λεμεσού, και ποια είναι η τύχη κάποιων από αυτά. Ας σκεφτούμε πώς ο δημόσιος χώρος πιέζεται αφόρητα σε όλες τις πόλεις; Και αναρωτιέμαι, ποιους ενδιαφέρει; Τις Αρχιτεκτονικές Σχολές των Πανεπιστημίων μας, μάλλον ολίγο… τους φορείς των αρχιτεκτόνων; Ίσως, έτσι για να γίνεται κουβέντα… Θέλουμε τελικά να σώσουμε ό,τι ακόμη σώζεται; Ανάγκες πολλές στέγασης πνευματικών και ερευνητικών φορέων, και πολλά από τα κτήρια που σήμερα είναι εγκαταλελειμμένα θα μπορούσαν να αναστηλωθούν από ευρωπαϊκά προγράμματα των Δήμων και των Κοινοτήτων, και να παραχωρηθούν σε συλλόγους και φορείς που έχουν να δείξουν έργο. Να δοθούν σε οργανισμούς που προωθούν τον πολιτισμό, να γίνουν ζωντανά κύτταρα της κοινωνίας… Και όχι να περιμένουμε να πάρουν φωτιά, για να πούμε πως πλέον χάθηκε η Καρθαγένη… έχοντας βέβαια κάποιο προαποφασίσει πως καταστρεπτέα είναι…

kouroupakisa@kathimerini.com.cy

Ιστορίες ανθρώπων με πάθη και δάκρυα

Η συγγραφέας Αλις Μονρό έφυγε από τη ζωή στα 92 της

Του **ΗΛΙΑ ΜΑΓΚΛΙΝΗ**

Υπάρχει ένα διήγημα της Αλις Μονρό, με τον τίτλο «Ευχαριστώ για τη βόλτα» (Thanks for the Ride), στο οποίο αφηγείται την ιστορία ενός αυτάρεσκου νέου άνδρα από την πόλη, ο οποίος περνάει τη νύχτα με ένα κορίτσι από την επαρχία. Τον νεαρό τον έλκει μα και την ίδια στιγμή τον απωθεί η μιζέρια της ζωής της κοπέλας από την επαρχία. Η ιδέα για την ιστορία αυτή ξεπήδησε στη νομπελίστα Καναδή διηγηματογράφο που «έφυγε» την περασμένη Τρίτη στα 92 της (είχε γεννηθεί το 1931), όταν φιλοξενούσε στο σπίτι της στο Οντάριο έναν φίλο του άνδρα της. Ο άνδρας αυτός διηγήθηκε στο ζευγάρι που τον φιλοξενούσε πώς βρέθηκε κάποτε σε μια επαρχιακή πόλη και γνώρισε μια ντόπια κοπέλα.

«Ήταν η επαφή ανάμεσα σε ένα παιδί της μεσαίας τάξης με κάτι που σ' εμένα ήταν πολύ οικείο, αλλά όχι και σ' εκείνον», διηγούνταν η Μονρό σε εκτενή συνέντευξή της στο ιστορικό περιοδικό The Paris Review (τχ. 131, 1994). «Οπότε», συνέχισε, «αμέσως ταυτίστηκα με την κοπέλα και την οικογένειά της και την όλη κατάστασή της, και θα έλεγα ότι έγραψα μετά το διήγημα αρκετά σύντομα, διότι το μωρό μου με κοίταζε από την κούνια του».

Το επεισόδιο αυτό φανερώνει πολλά για την Αλις Μονρό. Πρώτον, πώς έγραφε, από πού αντλούσε τις ιδέες της και τι την ερέθιζε ως συγγραφέα. Δεύτερον, τις συνθήκες υπό τις οποίες έγραφε τις ιστορίες της: ήταν σύζυγος και μητέρα (γέννησε τέσσερα παιδιά από δύο γάμους), ήταν νοικοκυρά, αλλά και εργαζόμενη στο οικογενειακό βιβλιοπωλείο. Τρίτον, φανερώνει τις καταβολές της: κόρη αγρότη και δασκάλας, μεγάλωσε στην επαρχία και έζησε μακριά από τις μητροπόλεις. Τέλος, και αυτό είναι μάλλον το σημαντικότερο, το επεισόδιο αυτό δείχνει την προσέγγιση της Μονρό απέναντι στους χαρακτήρες της: τη βαθιά ανθρώπινη διάσταση των διηγήσεών της, την ανίχνευση του μεγάλου και του αληθινού μέσα από το μικρό και το φαινομενικά τετριμμένο.

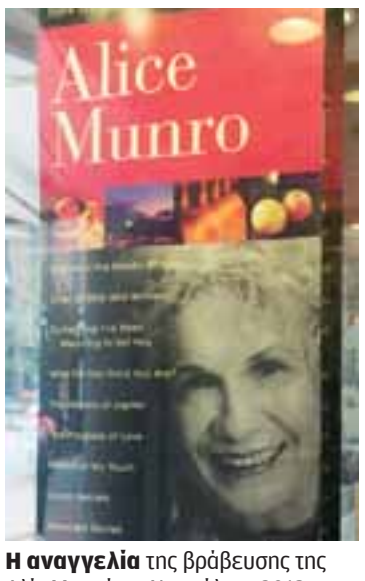

Η αναγγελία της βράβευσης της Αλίς Μονρό με Νομπέλ, το 2013, στη βιτρίνα βιβλιοπωλείου, στη Βικτόρια του Καναδά.

Η βραβευμένη με Νομπέλ διηγηματογράφος γελούσε όταν τη συνέκριναν με τον Τσέχοφ επειδή δεν έγραψε ποτέ μυθιστόρημα.

Η Αλις Μονρό στην κουζίνα του σπιτιού της, στο Κλίντον του Οντάριο. Εγραφε διηγήματα επειδή δεν πίστευε ότι διέθετε τον χρόνο ή το ταλέντο για να γράψει μυθιστόρημα. Ηταν σύζυγος και μητέρα (γέννησε τέσσερα παιδιά από δύο γάμους), νοικοκυρά, αλλά και εργαζόμενη στο οικογενειακό βιβλιοπωλείο.

Εμπνευση από τη ζωή

Η Μονρό τιμήθηκε με το βραβείο Νομπέλ το 2013, όχι για τα μυθιστορήματά της – δεν έγραψε κανένα! Η Καναδή πεζογράφος μονάχα συλλογές διηγημάτων άφησε. Οι δημοσιογραφικές συγκρίσεις με τον Τσέχοφ την έκαναν να γελάει. «Και ο Τσέχοφ ονειρευόταν κάποτε να γράψει ένα μυθιστόρημα», σχολίαζε. «Θα το τιτλοφορούσε "Ιστορίες από τις ζωές των φίλων μου"». Και η ίδια προσπάθησε να γράψει μυθιστόρημα. Τις ώρες που κοιμούνταν τα παιδιά, και με τη δέσμευση του πρώτου της άνδρα ότι θα μαγείρευε αυτός βραδινό, κλειδωνόταν στο βιβλιοπωλείο τους (τις Κυριακές που ήταν κλειστό) και προσπαθούσε και αυτή να δώσει το δικό της στίγμα. «Θυμάμαι να κοιτάζω όλη αυτή τη μεγάλη λογοτεχνία ολόγυρά μου και να σκέφτομαι: Ηλίθια! Τι δουλειά έχεις εδώ χάμω;». Επειτα από πολλούς μήνες απογοήτευσης, διέσωσε το υλικό της «σπάζοντάς» το σε πολλά κομμάτια, με χαρακτήρες που περνούν από το ένα διήγημα στο άλλο. Η μαεστρία της ήταν η σύντομη φόρμα, αν και τα διηγήματα της Μονρό είναι σύνθετες, εκτενείς ιστορίες. Θα μπορούσαν να ενταχθούν στο είδος της νουβέλας.

Μπορεί ενίοτε να υιοθετούσε την οπτική γωνία ενός άνδρα, όπως στο προαναφερθέν διήγημα, στην ουσία όμως η Μονρό έγραφε πάντοτε από τη σκοπιά της γυναίκας. Και δεν την απασχολούσε αν τα θέματά της ήταν γυναικεία ή όχι. «Ποτέ δεν το θεώρησα σημαντικό αυτό», θα πει το 2013, μετά τη βράβευσή της με το Νομπέλ (επίμετρο στην ελληνική έκδοση της συλλογής «Η αγάπη μιας καλής γυναίκας», μτφρ. Τρισεύγενη Παπαϊωάννου, εκδ. Μεταίχμιο), «αλλά ποτέ δεν σκέφτηκα τον εαυτό μου σαν οτιδήποτε άλλο από γυναίκα, και υπήρχαν πολλές ωραίες ιστορίες για μικρά κορίτσια και γυναίκες. (...) Θέλω οι ιστορίες μου να συγκινούν τους ανθρώπους, δεν με ενδιαφέρει αν είναι άντρες, γυναίκες ή παιδιά».

Η Μονρό μεγάλωσε μέσα σε βιβλία. Διάβαζε τους συγγραφείς του αμερικανικού Νότου, ακριβώς επειδή έγραφαν για μικρές, αγροτικές κοινωνίες, για μια ζωή που η ίδια γνώριζε πολύ καλά.

Ωστόσο, δεν ήταν ο Φόκνερ που την εντυπωσίασε. Ηταν οι γυναίκες συγγραφείς του αμερικανικού Νότου: η Φλάνερι Ο' Κόνορ, η Κάρσον Μακάλερς κ.ά. Είχε ενοχληθεί βαθιά από τα γραπτά του Ντ. Χ. Λόρενς και, γενικώς, από το πώς άνδρες συγγραφείς γράφουν για τη γυναικεία σεξουαλικότητα. «Πώς μπορώ να είμαι συγγραφέας όταν γίνομαι αντικείμενο από άλλους συγγραφείς;» αναρωτιόταν.

Γυναίκες με ψυχή

Μπορεί η Μονρό να γράφει για γυναίκες και κορίτσια από την καναδική ή την αμερικανική επαρχία, για μοναχικές υπάρξεις και περιφρονημένες συζύγους, για ερωτευμένες ή στερημένες γυναίκες, για παθιασμένες ερωμένες και καταπιεσμένες κόρες (μα και για τους άνδρες πλάι σε όλες αυτές τις αλησμόνητες γυναικείες παρουσίες), η ουσία όμως είναι πως με τον συνδυασμό αριστοτεχνικής ψυχογραφικής ενδοσκόπησης και ενός σύνθετου, πολυπρισματικού ρεαλισμού, κατέστησε αυτές τις ιστορίες και αυτά τα πρόσωπα οικουμενικά.

Είναι αυτό που γράφει ο Τζόναθαν Φράνζεν στην εισαγωγή του στη συλλογή της «Runaway» (εκδ. Vintage Books): «Περισσότερο από κάθε άλλο συγγραφέα από τον Τσέχοφ και μετά, η Μονρό επιδιώκει και κατορθώνει, σε κάθε ένα από τα διηγήματά της, μια ανυπέρβλητη πληρότητα ως προς την αποτύπωση της ζωής. Πάντοτε είχε την ευφυΐα στο να αφηγείται και να παρουσιάζει στιγμές θεοφάνειας»...

Ολα τα βιβλία της Αλις Μονρό στα ελληνικά κυκλοφορούν από τις εκδόσεις Μεταίχμιο.

Η ΜΠΥΡΑ ΚΕΟ ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΙ ΤΗΝ ΚΩΜΩΔΙΑ ΤΟΥ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΟΥ:

ΓΙΑ ΟΝΟΜΑ...

MATHIEU DELAPORTE
ALEXANDRE DE LA PATELLIERE
Μετάφραση - διασκευή: Θοδωρής Πετρόπουλος

Σκηνοθεσία:
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΑΡΚΟΥΛΑΚΗΣ

ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ:
ΙΕΡΟΚΛΗΣ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ
ΡΕΝΙΑ ΛΟΥΙΖΙΔΟΥ
ΚΡΑΤΕΡΟΣ ΚΑΤΣΟΥΛΗΣ
ΝΤΟΡΑ ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗ
ΛΕΥΤΕΡΗΣ ΖΑΜΠΕΤΑΚΗΣ

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ: 5-6-7 & 8 ΙΟΥΝΙΟΥ
ΠΑΤΤΙΧΕΙΟ ΘΕΑΤΡΟ ΛΕΜΕΣΟΥ: 10-11 & 12 ΙΟΥΝΙΟΥ
ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟ UCLAN CYPRUS - ΠΥΛΑ 13 & 14 ΙΟΥΝΙΟΥ
ΜΑΡΚΙΔΕΙΟ ΘΕΑΤΡΟ ΠΑΦΟΥ: 15 & 16 ΙΟΥΝΙΟΥ

ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ : ticketmaster.cy | ACS | 7777 7040

ΜΕΓΑΛΟΙ ΧΟΡΗΓΟΙ: cablenet, AstroBank
ΧΟΡΗΓΟΣ: Electroline
ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΕΣ: Pharma LEAD, Parex, Δ.Κ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ ΛΤΔ., COSMOS insurance, McDonald's
ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ: LOVE 100.7 FM, Τηλε ώρες
ΟΙ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΗΘΟΠΟΙΩΝ ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΜΕ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ ΤΗΣ UNICARS Driving your stories.
ΕΠΙΣΗΜΟΣ ΑΕΡΟΜΕΤΑΦΟΡΕΑΣ: SKY express
ΜΕΡΟΣ ΤΩΝ ΚΑΘΑΡΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΘΑ ΔΙΑΤΕΘΟΥΝ ΓΙΑ ΤΗ ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΟΥ

SERGIO VACCARO

«Δεν έχει νόημα να ισχυριστώ ότι η επιθυμία μου έχει πλήρως μετουσιωθεί σε χορογραφική πράξη, αυτό είναι άλλωστε το διαρκές ζητούμενο όσων μια ζωή ολόκληρη βασανιζόμαστε σε απόλυτο βαθμό να το ικανοποιήσουμε χωρίς ποτέ μας να μπορούμε να νιώσουμε απόλυτα ικανοποιημένοι» λέει η χορογράφος Έλενα Χριστοδουλίδου.

Ενας αναζωογονητικός αναβαπτισμός

Η χορογράφος Ελενα Χριστοδουλίδου από το Χοροθέατρο Αμφίδρομο μιλάει στην «Κ» για το νέο της έργο «Good Bye Beaches»

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Πηγή έμπνευσης για τη χορογραφική παράσταση «Good Bye Beaches», της Έλενας Χριστοδουλίδου, από το Αμφίδρομο Χοροθέατρο, είναι μία λεωφορειακή διαδρομή, στην Αθήνα. Η Έλενα Χριστοδουλίδου παρατηρούσε διάφορες γυναίκες που είτε πήγαιναν προς τη θάλασσα είτε επέστρεφαν απ' αυτήν. Όπως μού λέει χαρακτηριστικά: «Ήταν τέτοια η ζωτικότητα, η ομορφιά της συνύπαρξης αυτών των γυναικών που με κατέκτησε σε απόλυτο βαθμό, με κατέλυσε. Μαγεύτηκα από την απέριττη, αθώα, πρωινή αλήθεια τους, από τη λυτρωτική επίδραση που είτε η πρόσφατη εμβάπτιση στο υγρό στοιχείο είτε και η αναμονή της επικείμενης επαφής μαζί του είχε γι' αυτές τις πολύ όμορφες γυναίκες». Το Αμφίδρομο Χοροθέατρο της Έλενας Χριστοδουλίδου εδώ και 20 χρόνια είναι μια δημιουργική χορογραφική κυψέλη, και όπως λέει η κα Χριστοδουλίδου «το μόνο που συμπυκνώνει όσα νιώθω γι' αυτά τα χρόνια είναι ένα αίσθημα ευγνωμοσύνης για όλους τους ωραίους ανθρώπους με τους οποίους συνεργάστηκα και μοιράστηκα μαζί τους τόσο πολλά και τόσο ωραία πράγματα».

«Goodbye Beaches: Αυτή η τόσο, μα την αλήθεια, πολύτιμη, αίσθηση της ελευθερίας».

SERGIO VACCARO

«Το μόνο που συμπυκνώνει όσα νιώθω γι' αυτά τα χρόνια είναι ένα αίσθημα ευγνωμοσύνης για όλους τους ωραίους ανθρώπους με τους οποίους συνεργάστηκα και μοιράστηκα μαζί τους τόσο πολλά και τόσο ωραία πράγματα».

–Με αυτή τη δουλειά σου λες πως κάνεις ένα υπαρξιακό ταξίδι στις πηγές της μνήμης, ποια είναι η αφετηρία σου;

–Η αφετηρία, η έμπνευση, γεννήθηκε όταν κάθε πρωί, πολύ νωρίς, λίγο μετά τις 7, τον Αύγουστο του 2023, μοιραζόμουν ένα ωριαίο ταξίδι με το λεωφορείο 140 της περιφερειακής διαδρομής Πολύγωνο – Καισαριανή στην Αθήνα, με όμορφες, μοναδικές, μοναχικές γυναίκες που είτε πήγαιναν προς τη θάλασσα είτε επέστρεφαν απ' αυτήν. Ήταν τέτοια η ζωτικότητα, η ομορφιά της συνύπαρξης αυτών των γυναικών που με κατέκτησε σε απόλυτο βαθμό, με κατέλυσε. Μαγεύτηκα από την απέριττη, αθώα, πρωινή αλήθεια τους, από τη λυτρωτική επίδραση που είτε η πρόσφατη εμβάπτιση στο υγρό στοιχείο είτε και η αναμονή της επικείμενης επαφής μαζί του είχε γι' αυτές τις πολύ όμορφες γυναίκες. Δεν υπάρχει ιδανικότερο χρονικό σημείο αφετηρίας για ένα ταξίδι στο απέραντο ρευστό της μνήμης από τις πρωινές ώρες του πηγαιμού ή της επιστροφής προς ή από τη μάνα θάλασσα

–«Goodbye Beaches», ο τίτλος μοιάζει να είναι διφορούμενος... Σε τι θες να πεις αντίο;

–Η αίσθηση που αποκόμισα από τις γυναίκες που με ενέπνευσαν ήταν κάτι που έμοιαζε σχεδόν παραδειγματικά με αυθεντική χαρμολύπη, με αυτό το καταπληκτικό μείγμα συναισθημάτων και συνειρμών που μόνο οι υπάρξεις οι οποίες βαθιά μέσα τους πραγματικά ξέρουν, μπορούν να αποπνέουν. Είναι το ίδιο ακριβώς μείγμα που – είτε το ξέρουμε είτε όχι – διαρκώς αναζητούμε οι «καταραμένοι» άνθρωποι που προσπαθούμε να μετουσιώσουμε την εμπειρία της ύπαρξης σε παραστατική τέχνη. Είναι το ζητούμενο μια ζωή ολόκληρη μείγμα του λυτρωτικού παραστατικού αποχαιρετισμού στην –άνευ αυτού– αβίωτη πραγματικότητα.

–Έξι συνεπιβάτισσες, έξι διαφορετικές προσωπικότητες, σε αυτό το ταξίδι. Τι αναζητείς σε καθεμία από αυτές;

–Τι άραγε αναζητούμε, ο καθένας και η καθεμιά από εμάς, μέσα μας; Τίποτε περισσότερο ή λιγότερο από μια σημασία, ένα νόημα της ύπαρξής μας. Ο μοναδικός μας τρόπος – ποιος άλλος άραγε θα μπορούσε να είναι; – να ανακαλύψουμε ίχνη αυτού του νοήματος, αυτής της σημασίας, είναι να αφήσουμε τους εαυτούς μας να ταξιδέψουν στις μνήμες, με αφετηρία και προορισμό μας την πηγή που εκ περιτροπής τις γεννά και εντός της οποίας σβήνουν, το απέραντο υπαρξιακό ρευστό, τη μάνα - μήτρα θάλασσα. Όχι, δεν υπάρχει κάτι να αναζητήσουμε –διαχωρίζοντας για λόγους ευκολίας τις υπάρξεις– μέσα στο απέραντο ρευστό, μπορούμε μόνο να συντονιστούμε λυτρωτικά, να γίνουμε ένα μαζί τους και με το ταξίδι τους. Στη τελευταία φράση, ιχνηλατήστε τον πολύ ξεχωριστό, βαθιά συλλογικό ψυχό θεραπευτικό χαρακτήρα της παραστατικής τέχνης

–Υπάρχει κάποιος κεντρικός άξονας που καθορίζει χορογραφικά το «Goodbye Beaches»;

–Αυτό που κάθε ώρα και στιγμή την περίοδο της χορογραφικής προετοιμασίας του έργου με ενεργοποιούσε ήταν η έντονη επιθυμία που ένιωθα να αποδώσω όσο γίνεται πιο βαθιά, πιο τελετουργικά, πιο ιερά, αυτό που καταρχάς με ενέπνευσε: Τη μοναδική κι ανεπανάληπτη, την αυθεντική αίσθηση ελευθερίας που οι συνεπιβάτισσές μου γυναίκες υπάρξεις ανέδυαν λίγο πριν ή και λίγο μετά την αναβάπτισή τους στις αστικές αθηναϊκές θάλασσες. Δεν έχει νόημα να ισχυριστώ ότι η επιθυμία μου έχει πλήρως μετουσιωθεί σε χορογραφική πράξη –αυτό είναι άλλωστε το διαρκές ζητούμενο όσων μια ζωή ολόκληρη βασανιζόμαστε σε απόλυτο βαθμό να το ικανοποιήσουμε χωρίς ποτέ μας να μπορούμε να νιώσουμε απόλυτα ικανοποιημένοι– αυτό και μόνο που μπορώ να απαντήσω στο κρίσιμο ερώτημά σας είναι ότι ο πήχης, ο κεντρικός χορογραφικά (κι όχι μόνο) άξονας του «Good bye Beaches» έχει τεθεί ψηλά. Νιώθω ικανοποιημένη που συνεργάζομαι με χορεύτριες της νέας γενιάς 23-27 χρόνων, αναπτύσσοντας ένα χορογραφικό έργο εμπνευσμένο από την ύπαρξη και τις ιστορίες μιας πολύ μεγαλύτερης γενιάς γυναικών. Μέσω των νεαρών αυτών χορευτριών αποκωδικοποιήσαμε τις ιστορίες σε ένα απρόβλεπτο και πολύπλοκο κόσμο στον οποίο ζούμε σήμερα.

SERGIO VACCARO

«Η αίσθηση της ελευθερίας είναι η αίσθηση του άλλου, μια αίσθηση που μας ενώνει -όπως τις έξι γυναικείες προσωπικότητες πρωταγωνίστριες του Good bye Beaches- δεν μας ξεχωρίζει. Είναι υπαρξιακά τόσο πολύτιμη γιατί είναι κοινωνικά πολύτιμη».

–Η αίσθηση της ελευθερίας, αυτή η τόσο πολύτιμη αίσθηση. Κινδυνεύουμε να τη χάσουμε;

–Όσο την αναζητούμε, μέσα και έξω μας, στους εαυτούς μας και τους γύρω μας, είναι και παραμένει πάντα δική μας. Δική μας εξ αδιαιρέτου με όλους κι όλες όσους κι όσες μέσα και έξω τους, στους εαυτούς και τους γύρω τους την αναζητούν. Κρατήστε κατά νου πως η ελευθερία είναι το διαρκές ζητούμενό της που ως τέτοιο όλους και όλες μας ενώνει, καταρχάς με την αλήθεια του εαυτού μας και, συνακόλουθα, με την αλήθεια του «άλλου», του κάθε «άλλου». Η αίσθηση της ελευθερίας είναι η αίσθηση του άλλου, μια αίσθηση που μας ενώνει – όπως τις έξι γυναικείες προσωπικότητες πρωταγωνίστριες του Good bye Beaches – δεν μας ξεχωρίζει. Είναι υπαρξιακά τόσο πολύτιμη γιατί είναι κοινωνικά πολύτιμη. Ανεκτίμητη.

–Εδώ και περισσότερα από 25 χρόνια συνεχής παρουσία στα χορογραφικά πράγματα της Κύπρου, με το Αμφίδρομο Χοροθέατρο. Είναι και αυτό ένα ταξίδι. Τι έχεις αποκομίσει και ποιοι στόχοι μένουν ακόμα να επιτευχθούν;

–Πώς άραγε να αποτιμηθούν εμπειρίες ανεκτίμητες μιας ζωής ολόκληρης; Το μόνο που συμπυκνώνει όσα νιώθω γι' αυτά τα χρόνια είναι ένα αίσθημα ευγνωμοσύνης για όλους τους ωραίους ανθρώπους με τους οποίους συνεργάστηκα και μοιράστηκα μαζί τους τόσο πολλά και τόσο ωραία πράγματα. Και μια χαρμολύπη συνάμα –σαν αυτή που αποκόμισα από τις συνεπιβάτισσές μου στο αστικό λεωφορείο που με ενέπνευσαν για το «Goodbye Beaches»– αποτέλεσμα νομίζω της διαδικασίας ενστάλαξης των εμπειριών σε κάτι που μοιάζει με γνώση. Ίσως και σε ελευθερία. Τον μόνιμο στόχο – είτε τον ξέρουν και μπορούν να τον αναγνωρίσουν είτε όχι – όλων όσων μέσω της τέχνης προσπαθούν σε τούτη τη μικρή ζωή να ξεφύγουν από τα δεσμά της ύπαρξης, την αιώνια πανανθρώπινη μοναξιά.

«Goodbye Beaches», Αμφίδρομο Χοροθέατρο, σε χορογραφία, σκηνοθεσία Έλενας Χριστοδουλίδου. Χορεύουν οι Άννα Νικολάου, Ελίνα Καρακώστα, Τζούλη Χαραλαμπίδου, Ιωάννα Σάββα, Μαρία Μασώνου, Ζωή Ελευθερίου. Μουσική - Χάρης Σοφοκλέους.

Μια απάντηση που φέρνει το χάος

«Για όνομα», όταν το έξυπνο χιούμορ προκαλεί πολύ γέλιο

Επιμέλεια **ΜΑΡΙΟΣ ΧΡΙΣΤΟΦΗ**

Η κωμωδία «Για όνομα» σε σκηνοθεσία Κωνσταντίνου Μαρκουλάκη έρχεται στην Κύπρο με ένα εκπληκτικό θίασο ηθοποιών και μια παραγωγή που ετοιμάστηκε ειδικά για το κυπριακό κοινό. Πρόκειται για την ελληνική διασκευή της επιτυχημένης γαλλικής κωμωδίας «Le Prenom» που ήταν υποψήφια το 2011 για 6 βραβεία Moliere. Η μεταφορά της στον κινηματογράφο το 2012 γνώρισε παγκόσμια επιτυχία και έφθασε τα 2,5 εκατομμύρια θεατές. Στην Ελλάδα ανέβηκε για πρώτη φορά σε σκηνοθεσία Κωνσταντίνου Μαρκουλάκη, το 2015 σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη όπου την καταχειροκρότησαν πάνω από 100.000 θεατές. Τώρα, έρχεται στην Κύπρο τον Ιούνιο για να μας κάνει να γελάσουμε πάρα πολύ. Το «Για Όνομα» είναι μια από τις πιο έξυπνες και πετυχημένες κωμωδίες που έχουν γραφτεί στο παγκόσμιο θέατρο. Στην παράσταση πρωταγωνιστούν οι ηθοποιοί: Ιεροκλής Μιχαηλίδης, Ρένια Λουιζίδου, Κρατερός Κατσούλης, Ντόρα Μακρυγιάννη και ο Λευτέρης Ζαμπετάκης.

Η υπόθεση του έργου είναι… μια περιπέτεια γέλιου. Ο Βικτόρ (Κρατερός Κατσούλης) περιμένει το πρώτο του παιδί. Η αδερφή του Ελιζαμπέτ (Ρένια Λουιζίδου) και ο άντρας της Πιερ (Ιεροκλής Μιχαηλίδης) τον καλούν στο σπίτι τους για δείπνο μαζί με τη σύζυγό του

Πρόκειται για την ελληνική διασκευή της επιτυχημένης γαλλικής κωμωδίας «Le Prenom» που ήταν υποψήφια το 2011 για 6 βραβεία Moliere.

Άννα (Ντόρα Μακρυγιάννη) και τον παιδικό τους φίλο Κλοντ (Λευτέρης Ζαμπετάκης). Κι ενώ περιμένουν την ως συνήθως αργοπορημένη Άννα και κουβεντιάζουν περί ανέμων και υδάτων, κάποια στιγμή η κουβέντα στρέφεται γύρω από το μωρό και ο Βικτόρ τούς αποκαλύπτει ότι είναι αγόρι. Όταν τον ρωτούν ποιο όνομα έχει διαλέξει για να δώσει στο παιδί, η απάντησή του θα αναστατώσει την παρέα και θα προκαλέσει μια σειρά από αλυσιδωτές ανεξέλεγκτες αντιδράσεις που θα φέρουν το απόλυτο χάος! Μυστικά που ήταν καλά κρυμμένα για χρόνια αποκαλύπτονται. Ψέματα που «προστάτευαν» σχέσεις και φιλίες έρχονται στο φως. Και επιβεβαιώνεται το μότο του έργου: ένα παιδί φέρνει την ευτυχία. Αλλά το όνομα που θα του δώσεις… μπορεί να φέρει μεγάλους μπελάδες.

Η φιλία

Σύμφωνα με τον σκηνοθέτη Κωνσταντίνο Μαρκουλάκη «πρόκειται για ένα έργο που ασχολείται με τις κρυμμένες ιδεολογικές διαφορές που ανακύπτουν ως κεραυνός εν αιθρία μόλις τεθεί το ζήτημα του ονόματος αλλά πάνω από όλα είναι ένα ελαφρύ έργο που εξετάζει με ανάλαφρο τρόπο ένα πολύ σοβαρό ζήτημα: τη βαθιά και πολύχρονη φιλία μεταξύ των ανθρώπων, τις διακυμάνσεις της και την αντοχή της ως κοινωνικού θεσμού παράλληλου ή και ανώτερου από την οικογένεια». Ένα παράδειγμα της προβληματικής του έργου στη σύγχρονη ελληνική πραγματικότητα είναι και τα πρόσφατα πολιτικά γεγονότα του καλοκαιριού που χώρισαν φίλους καρδιακούς ή παρά λίγο να διαλύσουν φιλίες χρόνων. Ο Κωνσταντίνος Μαρκουλάκης σημείωσε επίσης ότι είναι πολύ τυχερός γιατί το καστ που επιλέχτηκε για το έργο συνδέεται ούτως ή άλλως με φιλικούς δεσμούς χρόνων, παράγοντας ενισχυτικός για την επιτυχία του εγχειρήματος. Άλλωστε όλοι θυμόμαστε την επιτυχημένη σύμπραξη του Ιεροκλή Μιχαηλίδη με τη Ρένια Λουιζίδου στην «Πολίτικη κουζίνα» του Τάσου Μπουλμέτη που κρατάει το ρεκόρ της ελληνικής ταινίας που «έκοψε» τα περισσότερα εισιτήρια μέχρι σήμερα. Ο Κρατερός Κατσούλης έχει επίσης συνδυαστεί με τον Ιεροκλή Μιχαηλίδη με την επιτυχημένη αστυνομική κωμωδία L.AP.D ενώ με τον Λευτέρη Ζαμπετάκη ήταν μαζί στην πιο επιτυχημένη από πλευράς εισιτηρίων και εισπράξεων παράσταση του ελληνικού θεάτρου, «Σμύρνη μου αγαπημένη» της Μιμής Ντενίση. Ο Λευτέρης μαζί με τον Ιεροκλή έχουν πρωταγωνιστήσει πριν χρόνια, πάλι στην Κύπρο, στην παράσταση της Δήμητρας Παπαδοπούλου «Η σεξουαλική ζωή του κυρίου και της κυρίας Νικολαΐδη» ενώ με την Ντόρα Μακρυγιάννη έκαναν πέρυσι δέκα sold out παραστάσεις στην Κύπρο με το υπέροχο έργο «Οι πεταλούδες είναι ελεύθερες» σε σκηνοθεσία Σταμάτη Φασουλή. Άρα μιλάμε για ένα πολύ δεμένο και αγαπημένο θίασο σε ένα σύγχρονο έργο που σχεδόν όλοι οι ηθοποιοί θέλουν να παίξουν αφού είναι από τις πολύ σπάνιες περιπτώσεις όπου το έξυπνο και πνευματώδες χιούμορ προκαλεί τόσο πολύ γέλιο στους θεατές.

Ο σκηνοθέτης της παράστασης Κωνσταντίνος Μαρκουλάκης σημείωσε επίσης ότι είναι πολύ τυχερός γιατί το καστ που επιλέχτηκε για το έργο συνδέεται ούτως ή άλλως με φιλικούς δεσμούς χρόνων, παράγοντας ενισχυτικός για την επιτυχία του εγχειρήματος.

Οι συντελεστές: Μετάφραση-διασκευή : Θοδωρής Πετρόπουλος. Σκηνοθεσία: Κωνσταντίνος Μαρκουλάκης. Σκηνικά-Κοστούμια: Λάκης Γενεθλής. Μουσική: Γιάννης Χριστοδουλόπουλος. Φωτισμοί: Alexandrar Jotovic. Βοηθός Σκηνοθέτη: Πάνος Αποστολόπουλος. Διευθύντρια σκηνής: Μόνικα Χατζηβασιλείου

Παραστάσεις: • Δημοτικό Θέατρο Λευκωσίας: Πρεμιέρα, Τετάρτη 5 Ιουνίου, ώρα 9:00 μ.μ. Πέμπτη και Παρασκευή 6 και 7 Ιουνίου, ώρα 9 μ.μ. Σάββατο 8 Ιουνίου (διπλή παράσταση) 6:00 μ.μ. (απογευματινή) και 9:00 μ.μ .(βραδινή). • Παττίχειο Θέατρο Λεμεσού: Δευτέρα, Τρίτη, Τετάρτη, 10-12 Ιουνίου, ώρα 9:00 μ.μ. • Αμφιθέατρο Πανεπιστημίου Uclan Cyprus – Πύλα: Πέμπτη και Παρασκευή, 13-14 Ιουνίου, 9:00 μ.μ. • Μαρκίδειο Θέατρο Πάφου: Σάββατο 15 Ιουνίου, ώρα 9:00 μ.μ. Κυριακή 16 Ιουνίου, ώρα 6:00 μ.μ.

Εισιτήρια: ticketmaster.cy και στα καταστήματα ACS COURIER

Η ΜΠΥΡΑ ΚΕΟ ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΙ ΤΗΝ ΚΩΜΩΔΙΑ ΤΟΥ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΟΥ «ΓΙΑ ΟΝΟΜΑ»
ΜΕΓΑΛΟΙ ΧΟΡΗΓΟΙ: CABLENET – ASTRO BANK
ΧΟΡΗΓΟΣ: ELECTROLINE
ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΕΣ: Δ.Κ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ, ΚΟΣΜΟΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ, PAREX, PHARMALEAD, McDONALDS
ΟΙ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΗΘΟΠΟΙΩΝ ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΜΕ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ ΤΗΣ UNICARS
ΕΠΙΣΗΜΟΣ ΑΕΡΟΜΕΤΑΦΟΡΕΑΣ: SKY EXPRESS
ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ: LOVE FM, ΤΗΛΕΩΡΕΣ, ALPHA ΚΥΠΡΟΥ

ΜΕΡΟΣ ΤΩΝ ΚΑΘΑΡΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΘΑ ΔΙΑΤΕΘΕΙ ΓΙΑ ΤΗ ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΟΥ RONALD MCDONALD HOUSE CHARITIES

Ριαλτο

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ προτείνει

2 ΚΥΡ 19:30 (90') Μ
Πόσο σ'αγαπώ I Cantus Choral Music Centre Angelina Nicolaidou

Ο οργανισμός Cantus Choral Music Centre Angelina Nicolaidou διοργανώνει συναυλία αφιερωμένη στη μνήμη της μαέστρου Αγγελίνας Νικολαΐδου, με τίτλο *Πόσο σ'αγαπώ*. Θα παρουσιαστούν ελληνικά και ξένα τραγούδια των Μίκη Θεοδωράκη, Μάνου Χατζιδάκι, Μάνου Λοΐζου, Μάριου Τόκα, Βάσου Αργυρίδη, Στέλιου Πισσή, Santiago Veros, Bob Chillcot κ.ά. Συμμετέχουν τα χορωδιακά τμήματα της Αγγελίνας Νικολαΐδου: παιδικά τμήματα Cantus, μικτή χορωδία Cantus Novus και γυναικείο φωνητικό σύνολο Cantus Novus Femina. €15 / 12

4 ΤΡΙ 20:30 (60') Ολλανδία* Χ
The End - part 2 I Arno Schuitemaker

Μέσα από έναν εντυπωσιακό συνδυασμό κίνησης, ηλεκτρονικής μουσικής, φωτισμού και βίντεο, η περφόρμανς εξερευνά έναν κόσμο μεταβλητών σχέσεων. Πώς ερμηνεύονται οι έννοιες της συλλογικότητας, της σύνδεσης και της αλληλεγγύης; Τι μας φέρνει πιο κοντά; Οι υπερφυσικές περφόρμανς του χορογράφου Arno Schuitemaker εντυπωσιάζουν το κοινό χάρη στις φόρμες που επινοεί, συνδυάζοντας θέματα στα οποία συγκλίνει το οικείο και το οικουμενικό. Ιδέα, σύλληψη, δημιουργία: Arno Schuitemaker.

10 ΔΕΥ 20:30 (75') Δανία* Χ
Carcass - Himherandit Productions I Ανδρέας Κωνσταντίνου

Τολμάμε άραγε να έρθουμε αντιμέτωποι με το αναπόφευκτο; Με τη συνειδητοποίηση ότι αργά ή γρήγορα θα καταλήξουμε εκεί όπου καταλήγουν όλα τα αγαπημένα μας πρόσωπα; Με το έργο *Carcass*, η Himherandit Productions καταπιάνεται με το τέλος του κύκλου της ζωής σε μια παράσταση συναρπαστική, συνάμα βάναυση και εύθραυστη με γερές δόσεις εκκεντρικού χιούμορ. Μπροστά από έναν πελώριο καθρέφτη, έξι περφόρμερ και τα σώματά τους βρίσκουν απάντηση σε ένα κρίσιμο ερώτημα για τη ζωή που δεν περιγράφεται με λέξεις. Χορογραφία & καλλιτεχνική διεύθυνση: Ανδρέας Κωνσταντίνου.

14 ΠΑΡ 20:30 (60') Ελλάδα* Χ
Σιωπή - Rootlessroot I Λίντα Καπετανέα & Jozef Fruček

Στη σύγχρονη εποχή της τεχνολογίας και της πληροφορίας, η καταιγιστική ανθρώπινη δραστηριότητα προκαλεί ακατάπαυστη φασαρία. Και μαζί με τη σιωπή φαίνεται να χάνεται η δυνατότητα ακρόασης. Τι είναι, όμως, η σιωπή; Τι διαστάσεις μπορεί να λάβει; Οι RootlessRoot εξερευνούν ένα σύμπαν όπου η σιωπή επικοινωνεί με όσους την αφουγκράζονται, με όσους συνδιαλέγονται μαζί της, και αξιοποιούν αυτό που τους προσφέρει. Σύλληψη, χορογραφία: Λίντα Καπετανέα, Jozef Fruček. Ερμηνεύουν: Αλέξανδρος Βαρδαξόγλου, Γιώργος Δερέσκος, Λίντα Καπετανέα, Αναστάσης Καραχανίδης, Μαρία Μπρέγιαννη, Χρήστος Στρινόπουλος.

16 ΚΥΡ 20:30 (30') Ιταλία* Χ
AMAE I Eliana Stragapede & Borna Babić

Το έργο διερευνά και αμφισβητεί την ανάγκη για αλληλεξάρτηση στις ανθρώπινες σχέσεις. Την επιθυμία να περιβάλλεται και να αισθάνεται κανείς ένα με τον άλλον, σε μια προσπάθεια αποφυγής αντιπαραθέσεων. Αυτό μπορεί να εκληφθεί ως μία θερμή, ανθρώπινη συμπεριφορά: το να βρίσκεται κανείς σε αρμονία με τους άλλους, να μπορεί να στηριχθεί επάνω τους. Μπορεί όμως και να ερμηνευτεί ως μία προσπάθεια ενθάρρυνσης της αυταρέσκειας, της εξάρτησης, του ελέγχου. Ιδέα, χορογραφία, ερμηνεία: Eliana Stragapede & Borna Babić.

Save the Last Dance for Me - Alessandro Sciarroni 21:30 (20') Επί σκηνής Χ

Ο Alessandro Sciarroni συνεργάζεται με τους χορευτές Gianmaria Borzillo και Giovanfrancesco Giannini ενορχηστρώνοντας τα βήματα του μπολονέζικου χορού «Polka Chinata». Πρόκειται για έναν ερωτικό χορό ντουέτου που χορεύεται αποκλειστικά από άντρες και έχει τις ρίζες του στις απαρχές του 20ου αιώνα: σωματικά απαιτητικός, σχεδόν ακροβατικός, θέλει τους χορευτές να στροβιλίζονται παραμένοντας αγκαλιασμένοι και λυγίζοντας τα γόνατα σχεδόν μέχρι το έδαφος. Δημιουργία: Alessandro Sciarroni με τους Gianmaria Borzillo & Giovanfrancesco Giannini.

23 ΚΥΡ 20:30 (60') Ελλάδα* Χ
Larsen C - Χρήστος Παπαδόπουλος

Ένα έργο τέχνης εν κινήσει που εμπνέεται από τη βραδύτητα της τήξης των παγετώνων προκειμένου να μιλήσει για τη σφοδρότητα της ζωής. «Παγετώνας» ή «παγοκρηπίδα». Αυτή είναι η επιστημονική ονομασία του τεράστιου ακινητοποιημένου όγκου νερού Larsen C, ηλικίας 10.000 ετών, που βρίσκεται στην Ανταρκτική και κινείται τόσο αργά, ώστε δεν συλλαμβάνεται από τις ανθρώπινες αισθήσεις. Λες και ο παλμός της κίνησής του απορροφάται από τον χώρο και τον χρόνο. Στην χορογραφία του Χρήστου Παπαδόπουλου, τα ανθρώπινα σώματα συντονίζονται στον ίδιο αέναο ρυθμό, σε μια ονειρική ακολουθία. Σύλληψη & χορογραφία: Χρήστος Παπαδόπουλος. Χορεύουν: Γεώργιος Κοτσιφάκης, Σωτηρία Κουτσοπέτρου, Μαρία Μπρέγιαννη, Τάσος Νίκας, Αλέξανδρος Νούσκας Βαρελάς, Ιωάννα Παρασκευοπούλου.

25 ΤΡΙ 19:30 (70') Χ
IMAGO - Travis Clausen-Knight & James Pett

Ένα ντουέτο υψηλής τεχνικής και αισθητικής που εκθέτει τις δαιδαλώδεις, συχνά αθέατες δυσλειτουργίες των σχέσεων με έμμεσες αναφορές στη Γλώσσα των Λουλουδιών. Μέσα από δώδεκα διαρκώς εναλλασσόμενα κεφάλαια, σκιαγραφεί την πορεία δύο αντρών καθώς αυτοί εξοικειώνονται με τις έννοιες της διττότητας, της άρνησης και της αποδοχής. €40+

*Φεστιβάλ Σύγχρονου Χορού Κύπρου 2024. Διοργάνωση: Υφυπουργείο Πολιτισμού (Τμήμα Σύγχρονου Πολιτισμού) και Θέατρο Ριάλτο.

€8 (€30 για όλες οι παραστάσεις)
Ελεύθερη είσοδος για μαθητές, φοιτητές, στρατιώτες, συνταξιούχους και επαγγελματίες χορού. Δωρεάν μεταφορά από Λευκωσία προς Λεμεσό για τις παραστάσεις που δεν θα παρουσιαστούν στη Λευκωσία.

Στο πλαίσιο του Φεστιβάλ θα παρουσιαστούν στο Δημοτικό Θέατρο Λευκωσίας οι παραστάσεις:
Carcass - Himherandit Productions
Αντρέας Κωνσταντίνου (12/6)
Σιωπή - Rootlessroot
Λίντα Καπετανέα & Jozef Fruček (15/6)

24

www.rialto.com.cy

Design: Nasia Demetriou, nasiademetriou.com

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Επιμέλεια: **ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ**

KELLY DE GEER

ΛΟΝΔΙΝΟ
Γκιόργκι Γκιγκασβίλι
Ο ανερχόμενος Γεωργιανός πιανίστας Γκιόργκι Γκιγκασβίλι είναι ένας από τους διεθνείς αστέρες της κλασικής μουσικής. Το ρεσιτάλ που δίνει σήμερα στο Ουίγκμορ Χολ του Λονδίνου είναι η επιβεβαίωση μιας πορείας στον εξαιρετικά δύσκολο και ανταγωνιστικό στίβο των σολίστ. Θα παίξει Σοπέν, Σοστακόβιτς, Σκριάμπιν, ένα απάνθισμα του ρεπερτορίου του. Ο Γκιγκασβίλι είναι μουσικός που ξεκίνησε από την Τιφλίδα και συνεχίζει διεθνώς.

UBS ART COLLECTION

ΟΥΑΣΙΓΚΤΟΝ
Φωτογραφικός θησαυρός
Η Εθνική Πινακοθήκη της Ουάσιγκτον δέχθηκε δωρεά 166 ιστορικών φωτογραφιών από τη συλλογή τέχνης της UBS. Αυτή είναι η μεγαλύτερη δωρεά σε μουσείο εκ μέρους της UBS. Η συλλογή των φωτογραφιών αυτών από τον 19ο και τον 20ό αιώνα συγκροτήθηκε από τον Τζον Σαρκόφσκι, πρώην διευθυντή του Τμήματος Φωτογραφίας στο MoMA της Νέας Υόρκης. Η Εθνική Πινακοθήκη εμπλουτίζει με τη δωρεά αυτή τις ιστορικές φωτογραφικές συλλογές της.

JULIA KOZICS

ΒΟΥΔΑΠΕΣΤΗ
Ξαναχτίζοντας την ιστορία
Στη Βουδαπέστη είναι σε εξέλιξη εθνικό πρόγραμμα ανακατασκευής αρχιτεκτονικών θησαυρών που χάθηκαν ή υπέστησαν σοβαρές ζημιές. Είναι μια διεθνής τάση, που ιδίως στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη έχει εφαρμοστεί σε πολλές περιπτώσεις. Στο Κάστρο της Βούδας, αξιοθέατο αποτελεί πλέον το νεόκτιστο βασιλικό περίπτερο, που είναι πιστή ανακατασκευή του κτιρίου του 1901 που είχε καταστραφεί στη διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου.

THE FRICK COLLECTION

ΛΙΣΣΑΒΩΝΑ
Βελάσκεθ
Το μουσείο Γκουλμπενκιάν στη Λισσαβώνα συνεχίζει τον θεσμό δανεισμού και έκθεσης ενός έργου κάθε φορά από ένα μεγάλο μουσείο του κόσμου. Αυτήν την περίοδο παρουσιάζει ένα έργο του Ντιέγκο Βελάσκεθ που ανήκει στις συλλογές του κορυφαίου αμερικανικού μουσείου The Frick Collection της Νέας Υόρκης. Είναι το πορτρέτο του Ισπανού βασιλιά Φιλίππου Δ΄ με στρατιωτική περιβολή, φιλοτεχνημένο το 1644. Ο Βελάσκεθ ήταν αυλικός ζωγράφος.

RODOLPHE JANSSEN

ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ
Μάθιου Χάνσελ
Η έκθεση νέων έργων του Αμερικανού εικαστικού Μάθιου Χάνσελ στην γκαλερί Rodolphe Janssen των Βρυξελλών (έως 13 Ιουλίου) μας φέρνει σε επαφή με το υβριδικό ιδίωμα του καλλιτέχνη. Αντλώντας από μια μακρά παράδοση της δυτικής τέχνης, διατηρώντας τον καμβά συνθέσεων της θρησκευτικής ζωγραφικής, εμπνεόμενος από την παράδοση της νεκράς φύσης, ο Χάνσελ προχωράει σε σουρεαλιστικές επαναγραφές θεμάτων και μοτίβων.

NATIONAL GALLERY, LONDON

Η ανακαινισμένη Αίθουσα 32 στη Νάσιοναλ Γκάλερι του Λονδίνου, η οποία γιορτάζει τα γενέθλιά της με εκδηλώσεις και δανεισμούς έργων τέχνης σε 12 βρετανικά μουσεία.

Τα 200 χρόνια της Εθνικής Πινακοθήκης του Λονδίνου

Αν σκεφτούμε το έτος 1824 στη χώρα μας, ας συνυπολογίσουμε ότι εκείνη τη χρονιά εγκαινιάστηκε η Εθνική Πινακοθήκη του Λονδίνου. Η Νάσιοναλ Γκάλερι, όπως όλοι την αποκαλούν, είναι σταθερός θεσμός της βρετανικής ζωής έκτοτε και ένα από τα βασικά αξιοθέατα του Λονδίνου. Φέτος, η επέτειος των 200 χρόνων από την ίδρυση της Εθνικής Πινακοθήκης προκαλεί αισθήματα περηφάνιας και ανασύνταξης για το μέλλον.

Η Νάσιοναλ Γκάλερι, με το σλόγκαν «200», έχει οργανώσει μια εξωστρεφή εκστρατεία προβολής του γεγονότος, που συνδέεται όχι μόνο με την ευρωπαϊκή σκηνή της τέχνης αλλά και με την οικονομία, τον τουρισμό, την αγορά της γνώσης και την ακαδημαϊκή κοινότητα. Η Νάσιοναλ Γκάλερι, με τους ανεκτίμητους θησαυρούς της, διαρκώς εκσυγχρονίζεται και αναπτύσσεται.

Οι επετειακές εκδηλώσεις για φέτος ξεκίνησαν πριν από λίγες ημέρες με μια εντυπωσιακή φωτισμένη Τραφάλγκαρ Σκουέρ, και θα ξετυλιχτούν σε όλη τη Μεγάλη Βρετανία καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η διάχυση της τέχνης από τη Νάσιοναλ Γκάλερι σε μουσεία άλλων πόλεων.

Είναι ένα ειδικό επετειακό πρόγραμμα που αναπτύσσεται ως συνεργασία με 12 από τα πιο δημοφιλή μουσεία του Ηνωμένου Βασιλείου με τη μορφή δανείων. Τα έργα που δανείζονται για τη διάρκεια του επετειακού έτους είναι από τα κορυφαία των συλλογών της Νάσιοναλ Γκάλερι όπως έργα του Κόνσταμπλ, του Τέρνερ, του Μονέ, που ταξίδεψαν αντιστοίχως στο Μπρίστολ, στο Νιούκαστλ και στο Γιορκ. Μερικά άλλα έργα, όπως το αριστούργημα του Μποτιτσέλι «Αφροδίτη και Άρης», ταξιδεύουν για πρώτη φορά στην ιστορία τους (το συγκεκριμένο θα εκτίθεται ώς τις 10 Σεπτεμβρίου στο μουσείο Φιτζγουίλιαμ του Κέμπριτζ).

Κάθε μουσείο της περιφέρειας που υποδέχεται ένα έργο της Νάσιοναλ Γκάλερι οργανώνει με τη σειρά του εκδηλώσεις, εκθέσεις και εκπαιδευτικά προγράμματα για το δικό του κοινό. Ένα άλλο πρόγραμμα (Art Road Trip) δημιουργεί 200 εργαστήρια σε διάφορα σημεία της βρετανικής επικράτειας που δεν έχουν πρόσβαση σε μεγάλα μουσεία.

Ανάμεσα σε άλλα, θα υπάρχει και το καλοκαιρινό φεστιβάλ στην Τραφάλγκαρ, που θα προορίζεται αποκλειστικά σε παιδιά και θα είναι δωρεάν, με σκοπό να τα εξοικειώσει με την τέχνη και τους θησαυρούς της Νάσιοναλ Γκάλερι.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Ο δρ Γιουνγκ πεθαίνει, μα επιστρέφει στη ζωή. Και απογοητεύεται

Στις αρχές του 1944, ο Καρλ Γκούσταβ Γιουνγκ είχε μια «εμπειρία επικείμενου θανάτου», όπως έγιναν γνωστές οι –λεγόμενες– μεταθανάτιες εμπειρίες μετά το 1975.

Ο Γιουνγκ έπαθε έμφραγμα και έπεσε σε κώμα, αλλά συνήλθε. Ενα χρόνο μετά, την 1η Φεβρουαρίου του 1945, περιέγραψε την εμπειρία του σε μια επιστολή. «Οσο τοποθετούμαστε στο εξωτερικό του θανάτου και τον βλέπουμε από έξω, είναι πολύ σκληρός. Αλλά από τη στιγμή που βρισκόμαστε στο εσωτερικό του, δοκιμάζουμε ένα αίσθημα πληρότητας, γαλήνης και ολοκλήρωσης τόσο βαθύ ώστε θα θέλαμε να μην ξαναγυρίσουμε πλέον» (Φρεντερίκ Λενουάρ, «Καρλ Γιουνγκ. Ο εξερευνητής της ανθρώπινης ψυχής», μτφρ. Μήνα Πατεράκη-Γαρέφη, εκδ. Πατάκη, 2024). Τι είδε ο Γιουνγκ στο «υπερπέραν»; Οτι πετούσε στο Διάστημα («περίπου 1.500 χλμ. από τη Γη, όπως θα υπολογίσει αργότερα βάσει της οπτικής του γωνίας»), πάνω από την Κεϋλάνη. Ατένιζε έως και την οροσειρά των Ιμαλαΐων. «Η θέα της Γης από εκείνο το ύψος ήταν το πιο μεγαλειώδες πράγμα που είχα δει ποτέ».

> *«Η θέα της Γης από εκείνο το ύψος ήταν το πιο μεγαλειώδες πράγμα που είχα δει ποτέ».*

Ωστόσο, μια τεράστια μαύρη πέτρα μπλόκαρε το οπτικό του πεδίο. Η πέτρα ήταν κούφια. Μπήκε μέσα και κατάλαβε ότι βρισκόταν σε έναν μικρό προθάλαμο που θύμιζε εκπληκτικά ινδουιστικό ναό. Είδε έναν Ινδό στα ολόλευκα ντυμένο να τον περιμένει. «Ενόσω προχωρά, αισθάνεται σαν απογυμνωμένος από όλες τις επιθυμίες, τις σκέψεις, τα πιστεύω του, έχοντας συγχρόνως στη συνείδησή του όλα όσα έζησε στη Γη».

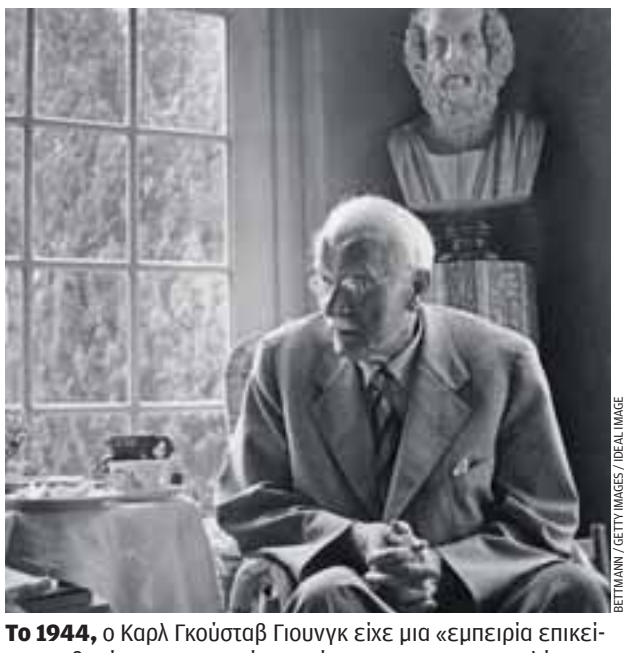
BETTMANN / GETTY IMAGES / IDEAL IMAGE

Το 1944, ο Καρλ Γκούσταβ Γιουνγκ είχε μια «εμπειρία επικείμενου θανάτου», την οποία περιέγραψε σε μια επιστολή.

Πεπεισμένος ότι μπαίνοντας εκεί μέσα θα απαντηθούν όλα του τα ερωτήματα γύρω από τη ζωή του, ξαφνικά είδε τον γιατρό του, ο οποίος του ανακοίνωσε ξερά πως έπρεπε να επιστρέψει στη Γη. «Από εκείνη τη στιγμή, το όραμα σβήνει και ο Γιουνγκ, τρομερά απογοητευμένος, ξαναβρίσκει την οδυνηρή αίσθηση του σώματός του». Στον χρόνο που ακολουθεί, συνεχίζει να έχει παρόμοια οράματα. «Αισθανόμουν ότι έπλεα στο Διάστημα, ασφαλής στη μήτρα του σύμπαντος – σε ένα τρομερό κενό, αλλά γεμάτος από την πιο μεγάλη αίσθηση ευτυχίας που μπορεί να υπάρξει», γράφει.

Κάποτε τα οράματα σβήνουν. Αλλά τον σημαδεύουν διά βίου. «Δε θα μπορούσα ποτέ να φανταστώ ότι [...] είναι δυνατό να υπάρχουν τέτοιες εμπειρίες. [...] Αποφεύγουμε τη λέξη "αιώνιο", αλλά εγώ μπορώ να περιγράψω την εμπειρία ως έκσταση μιας άχρονης κατάστασης στην οποία παρόν, παρελθόν και μέλλον είναι ένα. Ολα όσα συμβαίνουν στον χρόνο είχαν ενοποιηθεί σε ένα συμπαγές σύνολο».

Ο κύριος Γκρι διαβάζει τέτοιες αφηγήσεις συνεπαρμένος, μα και γεμάτος αμφιβολίες για τα παιχνίδια που μπορεί να παίζει το ανθρώπινο μυαλό. «Αλλά μακάρι ο δρ Γιουνγκ να έχει δίκιο», λέει, «και το μυαλό του να μην έπαιζε παιχνίδια».

Ο Καρλ Γκούσταβ Γιουνγκ αποχώρησε οριστικά από αυτό τον πλανήτη το 1961. Και δεν επέστρεψε ποτέ ξανά.

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του **ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ**

Φτερά ενός παγωνιού

Στην Μπανγκόκ μέναμε στον ένατο όροφο ενός κτιρίου που βρισκόταν μεσοτοιχία με την πρεσβεία του Ιράν. Από το παράθυρο έβλεπα τους ουρανοξύστες, τις πισίνες στις ταράτσες των απέναντι πολυτελών πολυκατοικιών, γυναίκες που πότιζαν τα φυτά και καθάριζαν τις βεράντες των αφεντικών τους, εσωτερικά γήπεδα τένις που φωτίζονταν τη νύχτα, έρημα χωρίς παίκτες. Δεν ήξερα πώς είχα βρεθεί εκεί.

Ο ιδιοκτήτης του διαμερίσματος, ο Αντι, είχε βγάλει χρήματα πουλώντας ρολόγια. Ήταν Αγγλος, είχε πολωνική καταγωγή και είχε ζήσει πολλά χρόνια στην Αυστραλία. Είχε γυναίκα και δύο παιδιά, ώσπου τα παράτησε όλα και βρέθηκε στην Μπανγκόκ. Επειδή είναι ασφαλής και φθηνή, όπως είπε. Γνώρισε τη Ρούνι, μια μικρόσωμη Ταϊλανδή, και η ζωή του άλλαξε. Ήταν συλλέκτης. Μια μέρα μάς είπε πως είχε το ρολόι του πιλότου που έριξε τη βόμβα στο Ναγκασάκι. Ο γιος μου πήγε και το είδε. Εγώ δεν είχα καμιά διάθεση να δω ρολόγια. Είχα ξαπλώσει στο κρεβάτι, εξουθενωμένος από τη ζέστη, και προσπαθούσα να κοιμηθώ.

Η διαφορά ώρας με την Ελλάδα δεν είναι μεγάλη. Μόνο τέσσερις ώρες. Ομως τα βράδια καθυστερούσαμε να κοιμηθούμε, με αποτέλεσμα να ξυπνάμε αργά το πρωί. Βγαίναμε έξω στις δώδεκα το μεσημέρι, όταν ο ήλιος έκαιγε.

Πηγαίναμε βόλτα στους βουδιστικούς ναούς και μετά, ζαλισμένοι, βρίσκαμε καταφύγιο στα εμπορικά κέντρα που είχαν δυνατό κλιματισμό. Δεν υπήρχε άλλη λύση. Στα εμπορικά κέντρα μπορούσες να φας, να ψωνίσεις, να πας τουαλέτα, ακόμη και να κοιμηθείς. Πλησίαζα τους ανθρώπους ενώ κοιμούνταν πάνω στα τραπέζια των μικρών εστιατορίων, που βρίσκονταν στο ισόγειο, και τους φωτογράφιζα με την πολαρόιντ μου, εξοργίζοντας τον γιο μου. «Δεν συμπεριφέρεσαι όπως ένας κανονικός μπαμπάς», μου έλεγε. Και μάλλον είχε δίκιο.

SHUTTERSTOCK

Ενα απόγευμα πήγαμε στον ναό του Γουάτ Πακ Ναμ. Διασχίσαμε τη στοά του μοναστηριού και ξαφνικά βρεθήκαμε κάτω από το πιο μεγάλο άγαλμα του Βούδα που μπορεί να δει κανείς στην πρωτεύουσα της Ταϊλάνδης.

Βρίσκαμε καταφύγιο στα εμπορικά κέντρα που είχαν δυνατό κλιματισμό. Δεν υπήρχε άλλη λύση. Στα εμπορικά κέντρα μπορούσες να φας, να ψωνίσεις, να πας τουαλέτα, ακόμη και να κοιμηθείς.

Ενα απόγευμα πήγαμε στον ναό του Γουάτ Πακ Ναμ. Μέχρι να φθάσουμε εκεί, περάσαμε από μια γειτονιά που θύμιζε την περιοχή του Ρέντη. Φορτηγά, συνεργεία, σκόνη, χαμόσπιτα, σκυλιά που γάβγιζαν στο ταξί. Διασχίσαμε τη στοά του μοναστηριού και ξαφνικά βρεθήκαμε κάτω από το πιο μεγάλο άγαλμα του Βούδα που μπορεί να δει κανείς στην πρωτεύουσα της Ταϊλάνδης. Ηταν τόσο χρυσό που έμοιαζε πλαστικό. Το τράβηξα μια ασπρόμαυρη πολαρόιντ από χαμηλά. Ενα τεράστιο πλάσμα σαν μωρό που αναπνέει τον μολυσμένο αέρα της πόλης. Στη βάση του, τουρίστες έβγαζαν φωτογραφίες, άνθρωποι που είχαν έρθει από διάφορες χώρες και είχαν συναντηθεί για μια στιγμή κάτω από το χρυσό βλέμμα του.

Ενας ηλικιωμένος Ασιάτης στεκόταν υπομονετικά κάτω από το άγαλμα και περίμενε τον γιο του να τον φωτογραφίσει. Φορούσε σκούρα ρούχα, είχε σταυρώσει ευλαβικά τα χέρια, τα μαλλιά του ήταν λευκά. Ακριβώς πίσω του υπήρχαν δύο μπουκέτα λουλούδια σε μαρμάρινα βάζα, μια μεγάλη ομπρέλα κήπου κι ένα τυλιγμένο χαλί. Εκείνη τη στιγμή εμφανίστηκε ένας νεαρός κι άρχισε να συσκευάζει με σελοφάν κάτι ανεμιστήρες που βρίσκονταν αραδιασμένοι στο πάτωμα του αύλειου χώρου. Το έκανε με προσοχή. Εβγαλα την παλιά μου κάμερα και τον βιντεοσκόπησα. Το φως είχε πέσει για τα καλά όταν φύγαμε.

Στο ανταλλακτήριο

Την επόμενη μέρα πήγαμε ν' αλλάξουμε χρήματα σ' ένα ανταλλακτήριο και βρεθήκαμε σε μια γειτονιά με μπαρ. Γυναίκες κάθονταν έξω στο πεζοδρόμιο. Είχαν βάψει κόκκινα τα χείλη τους, φορούσαν στενά φορέματα και κοιτούσαν τους περαστικούς. Λίγο πριν βγούμε στον κεντρικό δρόμο, είδα έναν νεαρό, μάλλον Αμερικανό, με αμάνικο φανελάκι. Ηταν ψηλός και γυμνασμένος, τα μαλλιά του ήταν σγουρά και έπινε μπίρα. Αριστερά του, ένα ανήλικο κορίτσι είχε πιάσει το φουσκωμένο μπράτσο του και δεξιά, μια ηλικιωμένη χάιδευε το χέρι του. Κάτι του ψιθύριζε στο αυτί. Αυτός, ατάραχος, κοιτούσε μπροστά του, κρατώντας το ποτήρι. Ο γιος μου με ρώτησε τι συμβαίνει. Αλλά δεν ήξερα τι να του πω. Δύσκολο να καταλάβεις κάθε φορά τι συμβαίνει.

Δυο μέρες πριν φύγουμε, βρεθήκαμε σ' ένα από τα πιο ωραία βιβλιοπωλεία που έχω επισκεφθεί ποτέ. Βρισκόταν σε μια απομακρυσμένη περιοχή της πόλης και ήταν ανοιχτό μόνο τα Σαββατοκύριακα. Δύο το μεσημέρι με εξίμισι το απόγευμα. Εξω ο δρόμος ήταν άδειος, μα μόλις άνοιγες την πόρτα βρισκόσουν σ' έναν ενιαίο χώρο, γεμάτο κόσμο που στεκόταν πάνω από τους πάγκους και χάζευε τις εκδόσεις, στο ημίφως. Στην άκρη μιας ξύλινης μπάρας, μια κοπέλα ξεφύλλιζε ένα φωτογραφικό άλμπουμ. Υπήρχε μια στοίβα με βιβλία που μπορούσες να διαβάσεις, αλλά όχι ν' αγοράσεις. Σε μια γυάλινη προθήκη ήταν τοποθετημένο το εξαντλημένο λεύκωμα από το «Παρίσι, Τέξας», με τυπωμένο το σενάριο του Σαμ Σέπαρντ και επιλεγμένα καρέ από το φιλμ. «Δεν το πουλάω», είπε χαμογελώντας το παιδί που «έτρεχε» το Vacilando Bookshop και στεκόταν πίσω από την μπάρα. «Αυτή την ταινία την αγάπησα αφού έγινα πατέρας», του εξήγησα και έδειξα τον γιο μου που έπαιζε απορροφημένος με το κινητό.

Στο αεροπλάνο, θυμήθηκα ξανά τον άνδρα που τύλιγε τους ανεμιστήρες. Λες και τύλιγε τα στρογγυλά μάτια από τα πράσινα φτερά ενός παγωνιού που ονομάζεται Μπανγκόκ.

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΗΝ ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΠΕΧΛΙΒΑΝΗ

Η Αγγελική Πεχλιβάνη γεννήθηκε στον Πειραιά και σπούδασε Ιστορία και Νεοελληνική Φιλολογία στο Πανεπιστήμιο Κρήτης. Εκανε μεταπτυχιακό στη «Δημιουργική γραφή» του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας και εργάζεται ως φιλόλογος σε λύκειο. Εχει εκδώσει σε συνεργασία με τον Τριαντάφυλλο Η. Κωτόπουλο τη μονογραφία «Μίμης Σουλιώτης. Ο ποιητής των στιγμών και των λέξεων» (Gutenberg, 2020) και τις ποιητικές συλλογές «Πεζή οχούμενη» (Κίχλη, 2018), τη δίγλωσση «From Russia with Love» (s@mizdat, 2020) και τις «Γάτες του τρίτου και άλλοι ζωντανοί» (Κίχλη, 2021). Τον Απρίλιο του 2024 κυκλοφόρησε η ποιητική της συλλογή «40 εμπύρετα όνειρα» από τις εκδόσεις Κίχλη.

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;
Τα «Ποιήματα» του Καβάφη (από 14 ετών είναι, σχεδόν, πάντα δίπλα μου), το «Σύσσημον» του Νίκου Παναγιωτόπουλου και το «Διαβάζοντας ποίηση» του Αλέξη Πολίτη.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου;
Οτι η Ιστορία δεν διδάσκει τίποτα τους ανθρώπους, στη συντριπτική τους πλειονότητα. Μετά τις «Ιστορίες από την Κολυμά» του Βαρλάμ Σαλάμοφ, υπάρχουν άνθρωποι αμετανόητοι, που θεωρούν την τρομοκρατία και την εκμηδένιση του Αλλου μέσο για έναν ασαφή «συλλογικό παράδεισο».

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά;
Την «Αννα Καρένινα». Για λόγους μνήμης. Δώρο φίλης, που δεν υπάρχει πια.

Περιγράψτε την ιδανική αναγνωστική συνθήκη.
Σε μια δροσερή βεράντα, μπροστά στη θάλασσα, πίνοντας. Και να φυσάει.

Υπάρχουν βιβλία για τα οποία να νιώθετε ενοχές που σας άρεσαν;
Μα, φυσικά όχι. Ούτε ένα.

Τι είναι αυτό που σας συγκινεί περισσότερο σε ένα βιβλίο;
Να «εγκαθίσταμαι». Να βολεύομαι μέσα του. Να είμαστε σε μια αχλή θάλπους. Και ξαφνικά να αποπλέουμε, να «πλέχουμε» μαζί σε καταιγίδα.

Ποιο είναι το επόμενο βιβλίο που θα διαβάσετε;
Τα «Κύματα» της Βιρτζίνια Γουλφ.

Πώς προέκυψε η δημιουργία του βιβλίου «40 εμπύρετα όνειρα»;
Από έναν πυρετό ακατέβατο που είχα επί τέσσερα χρόνια. Αφότου έπεσε –απότομα– διαταράχτηκε το ομοιοστατικό μου σύστημα. Ο πυρετός, όπως αποδείχθηκε, ήταν στη φύση μου, στοιχείο απα-ραίτητο του οργανισμού μου.

Πόσο επηρεάζουν την καθημερινότητά μας τα όνειρα;
Αν είναι από υλικά της πραγματικότητας –που είναι– πολύ. Είναι μια παράλληλη πραγματικότητα. Είναι λογοτεχνία.

Επιμέλεια: **ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΣΚΑΡΑΚΗ**

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της **ΛΙΝΑΣ ΠΑΝΤΑΛΕΩΝ**

Κόκκινο νουάρ

ΝΙΚΟΣ ΓΑΛΑΝΗΣ
Αγαπημένε μου Μιχαήλ
εκδ. Ενάντια, **σελ.** 152

Ενας συγγραφέας του 21ου αιώνα στέλνει μια θερμή επιστολή στον Μιχαήλ Μπουλγκάκοφ, ενημερώνοντάς τον για την τρελή τροπή που πήρε ο κόσμος μετά τη δεκαετία του 1930, που σκιαγραφούσε στο διάσημο μυθιστόρημά του «Ο Μαιτρ και η Μαργαρίτα». Ο επιστολογράφος δανείζεται από το μυθιστόρημα την τετραμελή συνοδεία του διαβόλου, τον πελώριο πανούργο γάτο Μπεγκεμότ, τον ερωτύλο κοκκινοτρίχη Αζαζέλο, τον άμεμπτο καθηγητή Βολάντ και τον Κοροβιόφ με τα καρό και τα πενς-νε του. Τώρα οι τέσσερις διαβολικοί φίλοι επιστρέφουν στη Μόσχα τον Φεβρουάριο του 1956 για να παρακολουθήσουν, ως μυστικοί πράκτορες της CIA, τις εξελίξεις σχετικά με το 20ό συνέδριο του Κόμματος, στο πλαίσιο του οποίου ο Χρουστσόφ αποκαθήλωσε τον Στάλιν στην περιβόητη ομιλία του «Περί της προσωπολατρίας και των συνεπειών της».

Ο Νίκος Γαλάνης (γεν. 1977) επιχειρεί μια ιλαροτραγική σύμμειξη Ιστορίας και λογοτεχνίας. Αλλωστε, από καιρό τα δύο πεδία είναι παραπληρωματικά. Ξενίζει, όμως, η ιστορική στιγμή που επιλέγει να τοποθετήσει την ιστορία του. Εχει, άραγε, οικουμενικό βάρος στον 21ο αιώνα η απαρχή της αποσταλινοποίησης; Ο συγγραφέας υπαινίσσεται πως αυτή η ιστορική στιγμή επέσπευσε την έλευση του 21ου αιώνα, μια άποψη η οποία δεν θεμελιώνεται μυθοπλαστικά. Ωστόσο, η αφήγησή του, που παρουσιάζεται σαν συνομιλία με ένα λογοτεχνικό έργο, είναι απολαυστική και άκρως σουρεαλιστική, αφομοιώνοντας στοιχεία της σλάπστικ κωμωδίας, αλλά και την εικονοποιία του γκράφικ νόβελ.

Οι τέσσερις φίλοι του διαβόλου μετακινούνται αδιάκοπα από τη Μόσχα στη Νέα Υόρκη και κατόπιν στην Ουάσιγκτον και ανάστροφα, θέλοντας να επέμβουν με πνεύμα φαρσικό στη γραφή της Ιστορίας.

Ο δαιμόνιος Μπεγκεμότ με τους ανατριχιαστικούς ουρανομήκεις βρυχηθμούς του καπνίζει κουβανέζικα πούρα, ο ερωτοχτυπημένος Αζαζέλο «μισοτρέκλιζε» ασταμάτητα ένα πένθιμο αμερικανικό εμβατήριο, ο καρό κύριος Κοροβιόφ τραγουδά Ελβις, ενώ ο καθηγητής Βολάντ συγκινεί τους συντρόφους στο συνέδριο με μια άψογη ακαδημαϊκή εισήγηση. Κάποια στιγμή η μυθοπλασία αφήνει αυτούς τους ταραξίες της Ιστορίας και τα τραγελαφικά τους μπερδέματα για να ακούσει τη φωνή ενός ηττημένου του Εμφυλίου που καταφεύγει στην Τασκένδη. Ομως, ακόμη και εκεί, στο πολυτελές Hotel Uzbekistan, αντηχεί στεντόρειο ένα νιαούρισμα που φέρνει χάος και τρόμο.

Ο Γαλάνης ενδιαφέρεται για την ειρωνική λειτουργία της γλώσσας, όπως φανερώνει η επιλογή λέξεων συμβατών με ένα «σοβιετικό» ιδιόλεκτο («έχτης», «πλεονεχτήματα», «χάμου», «γίνηκα», «ρούσικης», «συνιαρισμένους»). Βέβαια, η γλωσσική σάτιρα θα αναδεικνυόταν καλύτερα με την αρωγή μιας προσεκτικής επιμέλειας, που θα απέτρεπε την επανάληψη λέξεων με διαφορετική ορθογραφία. Για παράδειγμα, υπάρχουν τα «αναφιλητά» και τα «αναφυλλητά», τα «αυτιά» και τα «αφτιά», το «βατιστένιο» αλλά και το «μπατιστένιο». Επίσης, είναι εντελώς ακατανόητο γιατί ο συγγραφέας όταν αναφέρεται στο ψεύδισμα του Αζαζέλο χρησιμοποιεί το ρήμα «τρεκλίζω» (6 φορές) αντί του «τραυλίζω».

Αυτές οι γλωσσικές αστοχίες απομειώνουν οπωσδήποτε την εντύπωση του μυθιστορήματος, γι' αυτό και τις επισημαίνω. Από την άλλη, θα αδικούσα τον Γαλάνη αν δεν αναγνώριζα τη μυθοπλαστική του πρωτοτυπία και τη δυσκολία του εγχειρήματός του να σκιαγραφήσει την Ιστορία σαν ένα ατέρμονο, σαρωτικό χάος, όπου οι μικροσκοπικές ζωές του καθενός συνθλίβονται από δυνάμεις οιονεί υπερφυσικές, άλλοτε παιγνιώδεις και άλλοτε αδυσώπητες.

Η φαντασία της Ιστορίας μπλέκεται με τη φαντασία της λογοτεχνίας σε έναν ζαλιστικό χορό, που τρεμίζει μέσα σε μελωδικά κύματα τζαζ, ενώ διαβολικοί μυστικοί πράκτορες με καπαρντίνες χάνονται σαν φαντάσματα στη χοάνη της νύχτας. «Η νύχτα τούς πήρε στην τρυφερή αγκαλιά της σαν πραγματική ερωμένη και με χάδια στοργικά απάλυνε τον κάθε τους πόνο και την κάθε τους προδομένη προοπτική».

ΨΗΦΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

από τη Read LIBRARY

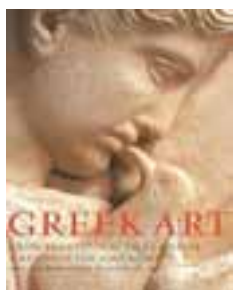

NORRIS, MICHAEL, CARLOS PICON, JOAN MERTENS, ELIZABETH MILLEKER, SEAN HEMINGWAY, CHRISTOPHER LIGHTFOOT
«Greek Art from Prehistoric to Classical: A Resource for Educators»
εκδ. Met **publications**

Πρόκειται για μια έκδοση που δεν σχεδιάστηκε μόνο για να δώσει γνώση σε εκπαιδευτικούς και μαθητές αλλά και για να προσφέρει μια γενική βάση στον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό, από την προϊστορική περίοδο έως το τέλος της κλασικής εποχής. Επιπλέον παρατίθενται: μια σύντομη ιστορία της Αθήνας από τον έκτο έως τον τέταρτο αιώνα π.Χ., μια ματιά σε βασικές πτυχές της ελληνικής ζωής του πέμπτου αιώνα (συμπεριλαμβανομένων των μύθων και της θρησκείας, της φιλοσοφίας και της επιστήμης, της μουσικής, της ποίησης, του αθλητισμού, του συμποσίου και του πολέμου), συζητήσεις για την ελληνική τέχνη, τους καλλιτέχνες, τα υλικά και την επιρροή των ελληνικών θεμάτων στην τέχνη άλλων εποχών, προτεινόμενες δραστηριότητες και σχέδια μαθημάτων, χάρτης του αρχαίου ελληνικού κόσμου, ένα χρονοδιάγραμμα και βιβλιογραφία. Το βιβλίο είναι στα αγγλικά.

Το ηλεκτρονικό βιβλίο διατίθεται δωρεάν και από την Read Library. Επισκεφθείτε τον ιστότοπο read-library.com για πληροφορίες και περισσότερα βιβλία.

Ανδρονίκη Λασηθιωτάκη
lasithiotakisa@sppmedia.com

SHUTTERSTOCK

Η Εθνική Βιβλιοθήκη, ένα από τα σημαντικότερα πνευματικά ιδρύματα της χώρας, για πρώτη φορά στην ιστορία της διαθέτει εκδοτικό πρόγραμμα, όπως όλες οι μεγάλες βιβλιοθήκες του κόσμου.

Διαμάντια της Εθνικής Βιβλιοθήκης

Με το συστηματικό εκδοτικό της πρόγραμμα, η ΕΒΕ έχει ενεργό παρουσία στην πνευματική ζωή του τόπου

Του **ΗΛΙΑ ΜΑΓΚΛΙΝΗ**

«Παλιός μύθος αυτός ότι το πρόσωπο φανερώνει την ψυχή. Το πρόσωπο δεν φανερώνει ή, αν φανερώνει, άλλο τόσο κρύβει». Με αυτά τα λόγια ξεκινά ο Σταύρος Ζουμπουλάκης το κείμενό του στον κατάλογο της έκθεσης «Τα πετεινά. Πορτραίτα Αθήνα 2017» του Κώστα Ζαφειρόπουλου. Ήταν μια έκθεση φωτογραφίας με θέμα πορτρέτα αστέγων της Αθήνας, που διοργανώθηκε στην Εθνική Βιβλιοθήκη Ελλάδος (ΕΒΕ). Ήταν, όπως φάνηκε στη συνέχεια, μια σημαντική στιγμή για την κορυφαία βιβλιοθήκη της χώρας. Διότι με αυτό τον μικρό, μα καλαίσθητο και με μεράκι επιμελημένο, κατάλογο ξεκίνησαν οι εκδόσεις της ΕΒΕ το 2018. Ταυτόχρονα, όμως, αυτή ήταν και η πρώτη έκθεση που διοργάνωσε η ΕΒΕ, επί των ημερών της προεδρίας του συγγραφέα και αρθρογράφου Σταύρου Ζουμπουλάκη στην προεδρία του εφορευτικού συμβουλίου.

Την επόμενη χρονιά, το 2019, κυκλοφόρησε και το πρώτο βιβλίο της σειράς Λόγος, με τίτλο «Τ. Κ. Παπατσώνης. Το κριτικό και δοκιμιακό έργο του». Και εδώ είχαμε την αρχή μιας αξιοπρόσεκτης σειράς, ταπεινής μονάχα φαινομενικά. Αν όμως προσέξουμε τους τίτλους που ακολούθησαν όσον αφορά τη συγκεκριμένη σειρά, θα δούμε ότι η στόχευση μόνο ταπεινή δεν είναι: «Για τον πόλεμο της Ρωσίας εναντίον της Ουκρανίας», «Η Ανοιξη της Πράγας. Το άλλο 1968», «Τιμή στον Αλμπέρ Καμύ», «Γιώργος Ιωάννου», «Η Κόλαση και ο Παράδεισος στο έργο του Διονυσίου Σολωμού», «Δημήτρης Πικιώνης» κ.ά. Θεματολογία και περιεχόμενα που υπερβαίνουν κατά πολύ τη φιλολογική προσέγγιση και τη στενά πολιτική ή αισθητική.

Τα πρώτα δύο βιβλία, του Ζαφειρόπουλου και του Παπατσώνη, έγιναν πραγματικότητα χάρη σε χορηγία, διότι η ΕΒΕ δεν διέθετε τον σχετικό προϋπολογισμό. Σήμερα οι εκδόσεις της ΕΒΕ έχουν αισίως φτάσει τις είκοσι πέντε και θα μπορούσαμε να τις χωρίσουμε σε τρεις κατηγορίες: Πρώτον, η μικρή σειρά Λόγος, δεύτερον, άρτιες εκδόσεις νεοελληνικών (για την ώρα) κειμένων (π.χ., «Ο αυτοκτόνος. Μικρά μελέτη» του Αλ. Παπαδιαμάντη, σε φιλολογική επιμέλεια της Λαμπρινής Τριανταφυλλοπούλου) και, τρίτον, οι κατάλογοι των εικαστικών εκθέσεων της Βιβλιοθήκης.

Είναι η πρώτη φορά στην ιστορία της που η ΕΒΕ έχει συστηματικό εκδοτικό πρόγραμμα. Με ένα πρόχειρο κοίταγμα πίσω στον χρόνο, βρίσκουμε έναν κατάλογο μιας έκθεσης με τους Θησαυρούς της το 1999. Κατά τον Στ. Ζουμπουλάκη, δεν γίνεται επί του προκειμένου κάτι πρωτότυπο, αλλά αυτό που κάνουν όλες οι Βιβλιοθήκες του κόσμου. Το σκεπτικό είναι ότι η Εθνική Βιβλιοθήκη είναι κορυφαίο πνευματικό ίδρυμα της χώρας, άρα οφείλει να έχει ενεργό παρουσία στην πνευματική ζωή του τόπου, με διαλέξεις, σεμινάρια, ημερίδες, συνέδρια, εκθέσεις και, κυρίως, εκδόσεις βιβλίων (στο τέλος τέλος, βιβλιοθήκη είναι).

Εικαστικές εκθέσεις

Οι εικαστικές εκθέσεις της ΕΒΕ έχουν ήδη τραβήξει την προσοχή, και με την προσθήκη των αναλυτικών καταλόγων που τις συνοδεύουν, μιλάμε για δράσεις που απευθύνονται τόσο στους φίλους των εικαστικών όσο και σε εκείνους του βιβλίου (πολύ συχνά, κάποιοι συνδυάζουν και τα δύο, αλλά ας μην παίρνουμε τίποτα ως δεδομένο).

Το βέβαιο είναι ότι πρόκειται για εκθέσεις Ελλήνων δημιουργών με σημαντικό έργο. Η ΕΒΕ επιδεικνύει ιδιαίτερη ευαισθησία σε όσους είναι άδικα λησμονημένοι και παραγνωρισμένοι: Ελένη Σταθοπούλου, Ηρώ Κανακάκη, Μαριλένα Αραβαντινού, Αγγελος Σπαχής, Μάρκος Καμπάνης κ.ά.

Εως τώρα, οι εκθέσεις έχουν αφιερωθεί σε Ελληνες εικαστικούς καλλιτέχνες, είναι πολύ πιθανό ωστόσο στο μέλλον (και με την απαραίτητη οικονομική ενίσχυση βέβαια...) να επεκταθούν αυτές οι δράσεις και σε ξένους δημιουργούς.

Το μοναδικό κριτήριο επιλογής για όλα, εκδηλώσεις, εκδόσεις εκθέσεις, είναι η αξία και η σημασία, μακριά από συρμούς και κάθε είδους δοσοληψίες. Ολα γίνονται με απόφαση του εφορευτικού συμβουλίου. Την κύρια ευθύνη έχει ο Σταύρος Ζουμπουλάκης.

Να πούμε, όμως, εδώ ότι τα βιβλία της σειράς Λόγος προκύπτουν και αυτά από τις ομώνυμες εκδηλώσεις που πραγματοποιούνται στους ωραίους χώρους της ΕΒΕ. Βρισκόμαστε τώρα στη 14η ενότητα εκδηλώσεων του Λόγου. Εχουν πραγματοποιηθεί δηλαδή μέχρι τώρα μερικές δεκάδες τέτοιες εκδηλώσεις, με τρεις-τέσσερις ομιλητές η καθεμία. Την αφορμή τη δίνει συχνά, αλλά όχι πάντα, η επικαιρότητα (κυρίως οι πνευματικές επέτειοι).

Δεν γίνονται βέβαια όλες αυτές οι εκδηλώσεις βιβλία. Αυτό αποφασίζεται εκ των υστέρων, αφού πραγματοποιηθεί η εκδήλωση, με κύριο κριτήριο την ποιότητα και τη σημασία της. Παράδειγμα: όταν όλος ο κόσμος εορτάζει τα 100 χρόνια από τη γέννηση του Καμύ, δεν μπορεί η Εθνική Βιβλιοθήκη να απουσιάζει. Αυτά όμως τα πνευματικά ζητήματα δεν μπορούν να συζητούνται σε ένα κοινωνικό και ιστορικό κενό, εξ ου και η εκδήλωση για τον πόλεμο στην Ουκρανία και άλλες παρόμοιες.

Στο ίδιο πνεύμα εντάσσεται και το βιβλίο της σειράς που είναι αφιερωμένο στην Ανοιξη της Πράγας. Σε κάθε στρογγυλή επέτειο του 1968 γίνονται αμέτρητες εκδηλώσεις σε όλο τον κόσμο για τον παρισινό Μάη και γενικά για τις φοιτητικές εξεγέρσεις εκείνης της χρονιάς. Το 1968, όμως, ξεσηκώθηκαν και οι Τσέχοι και οι Σλοβάκοι φοιτητές, με ρίσκο και όχι εκ του ασφαλούς, χωρίς κανένα ίχνος επαναστατικού θεατρινισμού, διεκδικώντας αυτό που οι δυτικοί φοιτητές είχαν αλλά δεν εκτιμούσαν τόσο, δηλαδή δημοκρατία και ατομικά δικαιώματα. Πραγματοποιήθηκε λοιπόν το 2018, στην 4η ενότητα εκδηλώσεων της σειράς Λόγος, μια εκδήλωση για την Ανοιξη της Πράγας,

Η θεματολογία των εκδόσεων υπερβαίνει κατά πολύ τη φιλολογική προσέγγιση και τη στενά πολιτική ή αισθητική παρέμβαση.

για την επέτειο των 40 χρόνων. Στην έκδοση του βιβλίου με τις εισηγήσεις, όμως, προστέθηκε και η εξαιρετικά ενδιαφέρουσα συζήτηση της εποχής εκείνης ανάμεσα στον Μίλαν Κούντερα και στον Βάτσλαβ Χάβελ, από δύο κείμενα ο καθένας. Ο Κούντερα πίστευε ακόμη τότε στη δυνατότητα μετασχηματισμού του σοσιαλιστικού καθεστώτος, ενώ ο Χάβελ ήταν ξεκάθαρα υπέρ μιας πολυκομματικής δημοκρατίας δυτικού τύπου. Από αυτή τη σκοπιά, ένα τέτοιο τομίδιο έχει σημασία ιστορική, πολιτική αλλά και λογοτεχνική.

Οι πληροφορίες μας θέλουν στους υπό έκδοση τίτλους της ΕΒΕ να περιλαμβάνεται ένας εξαιρετικός τόμος με το Ερωτικό Ημερολόγιο, 1867-1869, του Εμμανουήλ Ροΐδη, άγνωστο και ανέκδοτο κείμενο, γραμμένο στα γαλλικά. Η έκδοση θα είναι προφανώς δίγλωσση. Τη φιλολογική επιμέλεια έχουν ο Λάμπρος Βαρελάς και ο Σωτήρης Τσέλικας, που είχαν επιμεληθεί και την άλλη έκδοση με τις επιθεωρήσεις του Ροΐδη στην Ωρα, και τη μετάφραση από τα γαλλικά έχει αναλάβει η Μάρθα Βασιλειάδη. Πρόκειται επίσης να εκδοθούν τρία ακόμη βιβλία στη σειρά Λόγος, για τον Κοσμά Πολίτη, τον Ερνέστο Ρενάν και τον Πασκάλ.

Ανατυπώσεις

Σύμφωνα με τον Στ. Ζουμπουλάκη, «η ΕΒΕ έχει ικανούς υπαλλήλους, μόνιμους ή αποσπασμένους, για να αναλάβουν και να φέρουν σε πέρας τη διοργάνωση των εκδηλώσεων και την προβολή τους, όπως και για την πραγματοποίηση των εκθέσεων. Δεν έχει όμως προσωπικό για τη διόρθωση, την επιμέλεια, τη σελιδοποίηση των βιβλίων. Γίνονται όλα με εξωτερικούς συνεργάτες. Σχεδόν σε όλα κάνω και εγώ μια τελευταία πλήρη διόρθωση. Τα βιβλία μας δεν έχουν την απήχηση που θα θέλαμε, δεν πάνε όμως και άσχημα. Θα αρχίσουμε σε λίγο τις ανατυπώσεις. Το πρώτο που ανατυπώθηκε ήταν το βιβλίο για τον Πικιώνη (όλα τα βιβλία μας τυπώνονται σε 1.000 αντίτυπα, εκτός από τους Καταλόγους, που τυπώνονται σε λίγο λιγότερα) και τώρα πρέπει να ανατυπωθεί και ο κατάλογος της έκθεσης του Μάρκου Καμπάνη (είχε τυπωθεί σε 700 αντίτυπα). Τα βιβλία μας πωλούνται στην ΕΒΕ, στο κατάστημα του ΚΠΙΣΝ και, βεβαίως, στα βιβλιοπωλεία (την κεντρική διάθεση την έχουν οι εκδόσεις του Εικοστού Πρώτου, του Γιάννη Νικολόπουλου)».

Γυναίκα γεμάτη πόνο και πείσμα

Μια μάνα υπέροχη και καταστροφική, άρρωστη, εκκεντρική, λατρεμένη

ΒΙΟΛΑΙΝ ΟΥΙΣΜΑΝ
Το βιβλίο της μητέρας
μτφρ. Γιάννης Στρίγκος
εκδ. Πατάκη, 2023, **σελ.** 299

Της **ΖΩΗΣ ΚΑΡΑΜΗΤΡΟΥ**

Τη στιγμή που τέλειωσα την τελευταία σελίδα κι έκλεισα το βιβλίο, ένιωσα τη λέξη συγκίνηση λίγη, μικρή, αστεία, για να τυλίξει όλα όσα είχα διαβάσει. Η Βιολαίν Ουισμάν μεταφέρει σ' αυτό το πρώτο της μυθιστόρημα το προσωπικό οικογενειακό της βίωμα. Τραύμα. Καμία πρωτοτυπία, μάλλον κοινότοπο, όλοι σχεδόν αφηγούνται ξεκινώντας όλη ή λίγη από την προσωπική τους ιστορία. Το ζήτημα είναι να ξεχωρίσει ο λόγος. Να διακριθεί η ματαιοδοξία από την ουσία, η ένδεια από τον πλούτο, η πραγματική πένα από τη βεβιασμένη γραφή. Κι εδώ υπάρχει μόνο ένας λόγος, σοβαρός, καταλυτικός, συναρπαστικός. Είναι η ύπαρξη μιας μάνας υπέροχης και καταστροφικής, φιλόδοξης και άρρωστης, ζωντανής, περιπετειώδους, εκκεντρικής, λατρεμένης.

Η Κατρίν είναι μια πανέμορφη γυναίκα, συναρπαστική, ελκυστική, με ταλέντο στη ζήση, γεμάτη αντιφάσεις, πλημμυρισμένη από πόνο και πείσμα. Τη βασανίζει η ψυχική της υγεία, όπως κι όσους την πλησιάζουν, ζουν μαζί της, υποφέρουν. Οι δυο της κόρες κυρίως. Αναπόσπαστο κομμάτι της ζωής της, όσα σκαμπανεβάσματα, μετακινήσεις, μετακομίσεις, ανατροπές και αν αποφασιστούν, τα δύο της παιδιά είναι πάντα μαζί της, μάρτυρες συμβάντων που ξεπερνούν κάθε όριο οικογενειακής ζωής.

Η Βιολαίν σε πρώτο πρόσωπο περιγράφει τη ζωή με τη μάνα. Η καθημερινότητα δεν έχει καμία σταθερότητα, τα δύο κορίτσια μάλλον αναλαμβάνουν τη μάνα τους παρά το αντίθετο, γίνονται ανεξάρτητα και προστατευτικά από ανάγκη, βρίσκονται σε διαρκή επιφυλακή για να προλάβουν ή να αντιμετωπίσουν την εκκεντρικότητά της, την αθυροστομία της, τη μανία και την κατάθλιψή της, τους συντρόφους της και την ύπαρξη του πατέρα τους. Είναι εκεί, όμως, κι όταν η μάνα τους φεύγει τυλιγμένη στο ρούχο που τα μανίκια του δένουν στην πλάτη, γίνονται ένα δίδυμο πακέτο για φίλους, συγγενείς, γνωστούς, στους οποίους φιλοξενούνται τα διαστήματα της νοσηλείας.

SHUTTERSTOCK

Ενα ανεμοδαρμένο δέντρο, γυμνό, με φόντο τον ταραγμένο ουρανό. Η ηρωίδα της Ουισμάν ζει σε ίδρυμα από πολύ μικρή ηλικία, η μητέρα απουσιάζει, μεγαλώνει με τη γιαγιά της μέσα στην απόρριψη, ανισορροπώντας ανάμεσα στην πραγματικότητα και στον μύθο που πλάθει, αυτά που μπορεί, που θέλει, που δεν έχει.

Οι κόρες της είναι ο μόνος λόγος για να ζει η Κατρίν, ο μόνος λόγος για να σταθεί στα πόδια της, να βγει από το ψυχιατρείο.

Είναι τόσο ζωντανές οι περιγραφές, τόσο περιπαικτικές και ειρωνικές, τόσο τραγικές και απίστευτες που παρασέρνουν, σοκάρουν, γεννούν ένα μικρό χαμόγελο συμπόνιας και θλίψης. Αλκοόλ και τσιγάρα σε απίστευτες ποσότητες, ψυχοφάρμακα και εραστές το ίδιο, σύζυγοι και καβγάδες ατελείωτοι, αγάπη χειροπιαστή, ανυπόκριτη κι αγκαλιές, αγκαλιές για τις λατρεμένες κόρες που είναι ο μόνος λόγος για να ζει η Κατρίν, ο μόνος λόγος για να σταθεί στα πόδια της, να βγει από το ψυχιατρείο, να επιβιώσει και όχι μόνον, αλλά να λάμψει πάλι στον κοινωνικό της περίγυρο της πλούσιας αστικής γαλλικής κοινωνίας, στον οποίο μπήκε σχεδόν λάθρα, αυτή ένα κορίτσι λαϊκό, χωρίς τρόπους, χωρίς παιδεία, χωρίς χρήματα, ένα ανεπιθύμητο για τη μητέρα της παιδί, ένα παιδί βιασμού.

Σε τρίτο πρόσωπο η Ουισμάν περιγράφει τη ζωή της μητέρας της από την αρχή. Η Κατρίν ζει σε ίδρυμα από πολύ μικρή ηλικία, η μητέρα όπως και η οικογενειακή ζωή απουσιάζουν, μεγαλώνει με τη γιαγιά της μέσα στην απόρριψη, ανισορροπώντας ανάμεσα στην πραγματικότητα και στον μύθο που πλάθει, αυτά που μπορεί, που θέλει, που δεν έχει. Εξηγούν όλα αυτά την κατοπινή της ψύχωση; Ίσως.

Εξηγούν και τη μεγάλη της δύναμη, την αντοχή, την ανάγκη της να ξεχωρίζει, να επιβάλλεται, να πετυχαίνει, χωρίς να είναι η εκθαμβωτική ομορφιά της το μόνο της όπλο.

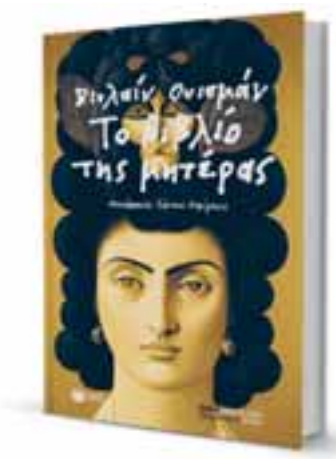

Η Κατρίν είναι μια πανέμορφη γυναίκα, με ένα βαθύ ράγισμα στην ψυχική της υγεία.

Και ύστερα το πένθος της απώλειας. Τα δύο κορίτσια έχουν πάρει τον δρόμο τους, ζουν μακριά από τη μητέρα τους, μα κι εκείνη ζει πια στο Ντακάρ με έναν ακόμη νέο σύζυγο, τον τελευταίο. Γυρίζει στο Παρίσι, για να μη δυσκολέψει κανέναν. Σιγουρεύεται ότι τα αγαπημένα κορίτσια της είναι καλά, την αγαπούν και τα λατρεύει, αλλά είναι πια κουρασμένη κι αδύναμη, δεν βρίσκει νόημα, δεν την ενδιαφέρει να ανασαίνει, να σκέφτεται, να ζει. Αυτοκτονεί. Είναι 62 χρόνων, ό,τι είχε να δώσει το έδωσε, ό,τι ήταν να πάρει το πήρε, η λατρεία που αντάλλαξε με τα παιδιά της φτάνει, δεν έχει άλλο.

Είναι σελίδες που ξεχειλίζουν από ακρότητες που θα απορρίπταμε αμέσως, δεν μεγαλώνουν έτσι υγιή παιδιά, αλλά η πραγματικότητα ακυρώνει την επίκριση. Οι κόρες της Κατρίν βρήκαν τον δρόμο τους, όπως τον είχε βρει με τον τρόπο της και η ίδια, ήταν αυτός τής άνευ όρων αγάπης. Κανείς δεν κάνκε απ' αυτήν.

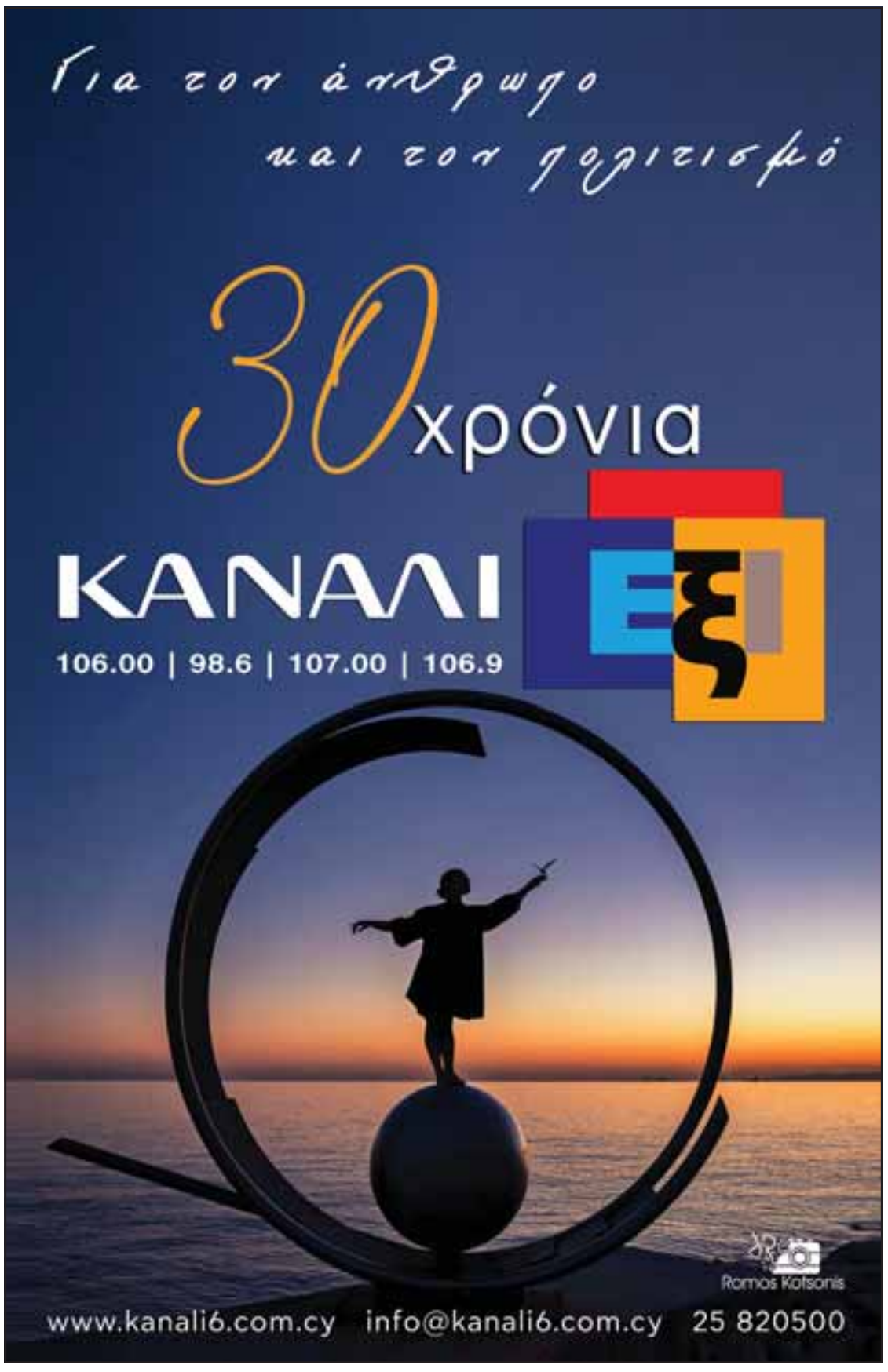

Η οδύσσεια πέντε παιδιών από το Μεντεγίν

Ενα ταξίδι ενηλικίωσης από τη ζούγκλα των δρόμων στα τροπικά δάση

JUAN C COBO

Οι πέντε «Βασιλιάδες του κόσμου», της Λάουρα Μόρα, νιώθουν άτρωτοι. Η ελευθερία τους δεν γνωρίζει όρια, ούτε τις «ντροπές» των κοινωνικών συμβάσεων.

Βασιλιάδες του κόσμου ★★★★
ΔΡΑΜΑ (2022), 111΄
Σκηνοθεσία: Λάουρα Μόρα
Ερμηνείες: Κάρλος Αντρές Καστανέδα, Ντάβιντσον Αντρές Φλόρες

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Πρώτο βραβείο στο Φεστιβάλ του Σαν Σεμπαστιάν και επίσημη πρόταση της Κολομβίας για τα Οσκαρ, το φιλμ της Λάουρα Μόρα είναι ένας άγριος ύμνος στη νεότητα, στην αντίδραση σε κάθε είδους νόρμες, αλλά και στη δύναμη της φιλίας. Ο Ρα, ένας ορφανός έφηβος από το Μεντεγίν, λαμβάνει ένα γράμμα σύμφωνα με το οποίο του αποδίδεται ένα κτήμα στη γη των προγόνων του. Αυτός και τέσσερις ακόμη φίλοι του, όλοι τους χαμίνια των δρόμων της πόλης, ξεκινούν ένα επικό ταξίδι στην άλλη άκρη της χώρας, σε μια γεμάτη όνειρα αναζήτηση ώστε να βρουν επιτέλους το δικό τους «σπίτι».

Η Λάουρα Μόρα μετατρέπει μια ταινία-ορισμό του ταξιδιού ενηλικίωσης σε μια πυρετώδη περιπέτεια, μια οδύσσεια του περιθωρίου, με πρωταγωνιστές που αναβλύζουν αυθεντικότητα.

Συνηθισμένοι στη ζούγκλα των δρόμων του Μεντεγίν, εκεί όπου π.χ. μια ξώφαλτση μαχαιριά σε καβγά αντιμετωπίζεται σαν απλή γρατζουνιά, οι πέντε νεαροί κάνουν περίπου βόλτα στο πάρκο όταν βρίσκονται στα αληθινά τροπικά δάση της Κολομβίας.

Η απόλυτη αίσθηση ελευθερίας τους δεν γνωρίζει όρια, ούτε τις «ντροπές» των κοινωνικών συμβάσεων. Με μια λέξη νιώθουν άτρωτοι, σε ακόμη μεγαλύτερο βαθμό από εκείνον που υποδεικνύει η ηλικία τους.

Ολα αυτά η Μόρα τα κινηματογραφεί υπέροχα, μέσα σε καταπράσινα τοπία, με ήλιο ή καταρρακτώδη βροχή και τον φακό της πότε να κεντράρει στα πρόσωπα των παιδιών και πότε να απομακρύνεται για να αποδώσει την απεραντοσύνη του κόσμου στον οποίο καλούνται να επιβιώσουν.

Επιπλέον, όταν χρειάζεται, περνάμε με την ίδια ευκολία και στην καθαρή δράση, όπως συμβαίνει σε μια εκπληκτική σκηνή, με τους πιτσιρικάδες πάνω στα ποδήλατα να κρέμονται από την καρότσα ενός φορτηγού, γελώντας και δίχως να υπολογίζουν τον κίνδυνο.

Ανθρωποι δίχως οικογένεια, όνομα, πατρίδα και ρίζες αγωνίζονται να βρουν τη θέση τους σε έναν εχθρικό κόσμο, όπου η αδικία είναι ρουτίνα, η βία και η περιφρόνηση δεδομένες.

Φυσικά, τα γέλια και η ανεμελιά δεν μπορούν –ούτε και προορίζονται– να κρύψουν τη βίαιη πραγματικότητα που τους περιβάλλει. Ανθρωποι δίχως οικογένεια, αναγνωρισμένο όνομα, πατρίδα και ρίζες αγωνίζονται να βρουν τη θέση τους σε έναν εχθρικό κόσμο. Η αδικία εις βάρος τους είναι ρουτίνα, η βία και η περιφρόνηση δεδομένες.

Μοναδικό τους αποκούμπι είναι η φιλία, καθώς και το όνειρο, το οποίο εμφανίζεται επίσης σε σκηνές ποτισμένες από τον μαγικό ρεαλισμό της Λατινικής Αμερικής.

HOME CINEMA

Κατάβαση στα σκοτάδια της μαφίας ενώ η Ρώμη καίγεται

NETFLIX

Ο Τόνι Σερβίλο πρωταγωνιστεί στο μαφιόζικο θρίλερ «Adagio».

Η Ιλίνκε Μανολάκε είναι η «Αντζελα» στη σάτιρα του Ράντου Ζούντε «Μην περιμένετε και πολλά από το τέλος του κόσμου».

Adagio ★★★
ΘΡΙΛΕΡ (2023), 127΄
Σκηνοθεσία: Στέφανο Σολίμα
Ερμηνείες: Πιερφρανσέσκο Φαβίνο, Τόνι Σερβίλο

Ο Ιταλός σκηνοθέτης Στέφανο Σολίμα ενορχηστρώνει ένα πυρετώδες μαφιόζικο θρίλερ, το οποίο είναι πλέον διαθέσιμο στην πλατφόρμα του Netflix. Στη σύγχρονη Ρώμη, ο νεαρός Μανουέλ, ο οποίος προσέχει τον άρρωστο πατέρα του, θα βρεθεί μπλεγμένος σε μια σκοτεινή υπόθεση εκβιασμού, οργανωμένη σε μεγάλο βαθμό από διεφθαρμένους αστυνομικούς. Σύντομα στο κόλπο θα μπουν και τρεις πρώην εγκληματίες, γνωστοί του πατέρα του, καθένας από τους οποίους αναζητεί με διαφορετικούς τρόπους τη λύτρωση. Ταυτόχρονα, μια τεράστια δασική πυρκαγιά πλησιάζει την Αιώνια Πόλη.

Εχοντας στη διάθεσή τους τρεις κορυφαίους σύγχρονους Ιταλούς ηθοποιούς (Τόνι Σερβίλο, Πιερφρανσέσκο Φαβίνο, Βαλέριο Μασταντρέα), ο Σολίμα ποντάρει στην ερμηνευτική τους δεινότητα, σε συνδυασμό με τις ατμοσφαιρικές εικόνες, οι οποίες μας μεταφέρουν στον μυστηριώδη, απειλητικό κόσμο της μαφίας. Οπτικά σκληρό και με «στεγνό» χιούμορ, το φιλμ υιοθετεί σταδιακά τους όρους της αρχαίας τραγωδίας, με τους ήρωές του –ιδίως τους τρεις βετεράνους– να βαδίζουν προς τη μοίρα τους το ίδιο αναπόφευκτα και ανελέητα όπως η φωτιά που πλησιάζει τη Ρώμη. Το συγκεκριμένο φόντο, άλλωστε, κάνει και την ιστορία του Μανουέλ να μοιάζει με κατάβαση στην κόλαση, ένα τρομακτικό όσο και απαραίτητο ταξίδι, προκειμένου να αναμετρηθεί με τους δαίμονες που του κληροδοτεί η προηγούμενη γενιά.

Μην περιμένετε και πολλά από το τέλος του κόσμου ★★★½
ΣΑΤΙΡΑ (2023), 163΄
Σκηνοθεσία: Ράντου Ζούντε
Ερμηνείες: Ιλίνκε Μανολάκε, Οβίντιου Πίρσαν

Η χειμαρρώδης σάτιρα του Ρουμάνου Ράντου Ζούντε, που κυκλοφόρησε πριν από κάποιους μήνες στις αίθουσες, έρχεται στην πλατφόρμα του Cinobo. Ηρωίδα εδώ είναι η Αντζελα, μια νεαρή κοπέλα, καταπονημένη και κακοπληρωμένη, η οποία οργώνει με το αυτοκίνητο το Βουκουρέστι προκειμένου να πάρει συνεντεύξεις από θύματα εργατικών ατυχημάτων για λογαριασμό μιας πολυεθνικής εταιρείας. Παράλληλα, παρακολουθούμε το alter ego της, μια οδηγό ταξί που αγωνίζεται να βγάλει τα προς το ζην στους ίδιους δρόμους την εποχή του Τσαουσέσκου. Μέχρι που οι δύο γυναίκες θα συναντηθούν. Αναμειγνύοντας την (υποτυπώδη) μυθοπλασία με την ντοκιμαντερίστικη παρατήρηση, ο Ζούντε συνεχίζει να κάνει το ακατάτακτο σινεμά του, δίχως να ενδιαφέρεται για την υποκριτική πλευρά της πολιτικής ορθότητας ή τις συμβατικές κινηματογραφικές νόρμες. Η γλώσσα του είναι κοφτερή, όπως και ο σχολιασμός του πάνω στα κακώς κείμενα, ειδικά εκείνα που αφορούν τα σόσιαλ μίντια και το σύγχρονο εργασιακό περιβάλλον. Η δε ηρωίδα του, από τη γενιά των χαρισματικών αλλά ελαφρώς παραιτημένων τριαντάρηδων, προσπαθεί απλώς να «βγάλει τη μέρα» σε έναν κυνικό κόσμο, έχοντας το χιούμορ για παρηγοριά και τελευταίο καταφύγιο.

ΚΡΙΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Του **ΝΙΚΟΥ Α. ΔΟΝΤΑ**

Υποδειγματικές ερμηνείες από το Κουαρτέτο της Σκάλας

Δεν πάει πολύς καιρός που επισκέφθηκε την Αθήνα το δυναμικά ανερχόμενο Κουαρτέτο Sonoro: τέσσερις νέοι μουσικοί, εξαιρετικά καταρτισμένοι, προσέφεραν ερμηνείες γεμάτες ενέργεια, με έντονες αιχμές αλλά κάποτε εξωφρενικές ταχύτητες, στις οποίες, πάντως, ανταποκρίνονταν με επιτυχία. Λίγες εβδομάδες αργότερα, στις 8 Απριλίου, στην αίθουσα «Χρήστος Δ. Λαμπράκης» ακούστηκε ένα ακόμη κουαρτέτο εγχόρδων, αυτό της Σκάλας του Μιλάνου. Η εμπειρία δεν θα μπορούσε να διαφέρει περισσότερο.

Ο Φραντσέσκο Μανάρα (α΄ βιολί), ο Ντανιέλε Πασκολέτι (β΄ βιολί), ο Σιμόνιντε Μπαρκόνι (βιόλα) και ο Μάσιμο Πολιντόρι (τσέλο) ξεκίνησαν το πρόγραμμά τους με δύο νεανικές συνθέσεις του Τζάκομο Πουτσίνι, τα «Χρυσάνθεμα» και τα «Τρία μενουέτα». Ο Πουτσίνι αξιοποίησε και τις δύο αυτές συμφωνικές σελίδες στην όπερα «Μανόν Λεσκό», με την οποία ασχολήθηκε αμέσως μετά και η οποία αποδείχθηκε η πρώτη μεγάλη επιτυχία του. Η χαμηλόφωνη, υποβλητική μουσική των δύο συνθέσεων έδωσε την ευκαιρία να φανεί ο εξαιρετικά καλλιεργημένος ήχος του ιταλικού κουαρτέτου, αλλά και η ευγένεια έκφρασης των τεσσάρων μουσικών.

Ακολούθησε το Κουαρτέτο αρ. 4 έργο 18 του Μπετόβεν, σύνθεση με τελείως διαφορετικές απαιτήσεις και πολύ μεγαλύτερο εύρος συναισθημάτων, με μια αγωνία που εκφράζεται ήδη από τα πρώτα μουσικά μέτρα και διατηρείται σε όλο το έργο. Ενα κουαρτέτο το οποίο δεν περιλαμβάνει αργό μέρος αλλά, αντίθετα, περικλείει ένα «σκέρτσο» και ένα «μενουέτο» ανάμεσα σε δύο ζωηρά μέρη. Οι Ιταλοί το προσέγγισαν με τον πάντα ωραίο ήχο τους, αλλά επίσης με την απαραίτητη αιχμηρότητα, που τους επέτρεπε να δίνουν περίγραμμα στις φράσεις και να αρθρώνουν με σαφήνεια το μουσικό υλικό. Δεν θυσίαζαν, παρ' όλα αυτά, την ευγένεια της έκφρασης, που αποτελεί εξίσου συστατικό της μουσικής, όσο συνταρακτικό κι αν είναι το περιεχόμενό της. Εδειξαν στην πράξη πόσο διαφέρει μια έντονα δραματική ερμηνεία από μια επιθετική απόδοση, όπως συχνά συμβαίνει στις μέρες μας. Διαφορά που μοιάζει λεπτή, γίνεται όμως με σαφήνεια αντιληπτή από τον ακροατή και σχετίζεται με την καλλιέργεια και την ωριμότητα του ερμηνευτή. Στο τελευταίο μέρος του κουαρτέτου προστέθηκε το στοιχείο της δεξιοτεχνίας, αλλά και ένα πλήθος διαβαθμίσεων δυναμικής, που συνέβαλε στην εκφραστικότητα της μελωδικής γραμμής. Στο δεύτερο μέρος της βραδιάς ακούστηκε το «Κουιντέτο με πιάνο» σε φα ελάσσονα του Σεζάρ Φρανκ.

Οι μουσικοί έδειξαν ότι οι δραματικές ερμηνείες δεν αντιστρατεύονται την ευγένεια έκφρασης.

Χ. ΑΚΡΙΒΙΑΔΗΣ

Ο Σκωτσέζος πιανίστας Αλασντερ Μπίτσον παρέσυρε τους Ιταλούς μουσικούς σε ερμηνείες με ένταση και νεύρο.

Με το Κουαρτέτο της Σκάλας συνεργάστηκε ο εξαιρετικός Σκωτσέζος πιανίστας Αλασντερ Μπίτσον, γνωστός στο αθηναϊκό κοινό από την εμφάνισή του στην ίδια αίθουσα πλάι στη βιολονίστρια Βικτόρια Μούλοβα το 2022. Η συμβολή του υπήρξε καθοριστική, καθώς το εντυπωσιακό εκφραστικό του εύρος ενθάρρυνε τους Ιταλούς μουσικούς να προχωρήσουν σε ερμηνείες με ένταση, νεύρο και ακόμη σαφέστερες αιχμές, αλλά πάντοτε μεγάλης ευγένειας, τρυφερότητας και κυρίως με σεβασμό προς την αισθητική του έργου. Γιατί όλα έχουν σημασία. Οι πέντε μουσικοί έδιναν στο κοινό χρόνο να αφουγκραστεί όσα είχαν να του πουν και, συνεπώς, να εμπλακεί συναισθηματικά στη μουσική. Μήπως αυτό δεν είναι το ζητούμενο;

VIRGINIA MUSEUM OF FINE ARTS, RICHMOND

Ο Τζον Κένεντι στη διάρκεια καμπάνιας. Του Κορνέλ Κάπα (1960). Ο ιδρυτής του Διεθνούς Κέντρου Φωτογραφίας στη Νέα Υόρκη και φωτορεπόρτερ, όπως ο διάσημος αδελφός του, παραδεχόταν ότι ο λόγος που ασχολήθηκε με το συγκεκριμένο αντικείμενο ήταν πως γεννήθηκε σε μια μικρή χώρα «τη γλώσσα της οποίας δεν καταλάβαινε κανείς».

Αφηγήθηκαν ιστορίες με ένα «κλικ»

Η «Κ» στη Βουδαπέστη για την έκθεση «Κερτέζ, Μόχολι- Νάγκι, Κάπα... Ούγγροι φωτογράφοι στην Αμερική (1914-1989)»

Της **ΞΕΝΙΑΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ**

«Δεν αρκεί να έχεις ταλέντο, πρέπει να είσαι και Ούγγρος», είχε δηλώσει κάποτε ο Ρόμπερτ Κάπα, και η έκθεση στη Βουδαπέστη με 32 Ούγγρους φωτογράφους το αποδεικνύει.

Σε ανάκριση του FBI τη δεκαετία του ’50, ο κορυφαίος φωτορεπόρτερ Ρόμπερτ Κάπα απάντησε ότι το φωτορεπορτάζ ήταν ότι πιο κοντινό στη δημοσιογραφία για κάποιον που δεν μπορούσε να μιλήσει αγγλικά, ενώ ο αδελφός του, Κορνέλ Κάπα, επίσης φωτορεπόρτερ και ιδρυτής του Διεθνούς Κέντρου Φωτογραφίας στη Νέα Υόρκη, παραδεχόταν ότι ο λόγος που ασχολήθηκε με τη φωτογραφία ήταν πως γεννήθηκε σε μια μικρή χώρα τη γλώσσα της οποίας δεν καταλάβαινε κανείς. «Η φωτογραφία ήταν η μόνη δουλειά που μπορούσαν να κάνουν οι εμιγκρέδες που δεν μπορούσαν να επικοινωνήσουν αλλιώς», ανέφερε και η Ουγγαρέζα φωτογράφος Ατα Καντό, σύγχρονη των Κάπα και Κερτέζ, σε συνέντευξή της. «Και η μόνη που έτρεφε την επιθυμία τους για δημιουργικότητα», συμπληρώνει ο Αλεξ Νίεργες, διευθυντής του Virginia Museum of Fine Arts και επιμελητής μαζί με τον Πίτερ Μπάκι, διευθυντή του Μουσείου Φωτογραφίας της Ουγγαρίας, στην έκθεση «Kertész, Moholy-Nagy, Capa... Hungarian Photographers in America (1914-1989)». Η έκθεση, η οποία φιλοξενείται στον γ΄ όροφο του Μουσείου Καλών Τεχνών της Βουδαπέστης, παρουσιάζει 170 έργα από 32 Ούγγρους φωτογράφους οι οποίοι μετανάστευσαν στην Αμερική, συμβάλλοντας ο καθένας στη σύνδεση του φωτογραφικού μέσου με μοντέρνες τεχνικές και θέματα.

Το 1931, το βρετανικό περιοδικό Modern Photography συντάσσει μια λίστα με τους εκατό σημαντικότερους φωτογράφους στον κόσμο. Οι εννέα από αυτούς είχαν γεννηθεί στην Ουγγαρία, οι περισσότεροι από κάθε άλλο έθνος. Οι Ούγγροι ιστορικοί και κριτικοί τέχνης δεν δέχονταν, ωστόσο, με ενθουσιασμό αυτήν τη διάκριση. Το 1950, ο ιστορικός φωτογραφίας Χεβενσί γράφει πως οι περιπτώσεις των Μπρασάι, Κερτέζ, Μόχολι-Νάγκι δεν έχουν καμία σχέση με την ουγγρική παράδοση. Προς επίρρωση αυτών, ο τεχνοκριτικός Λάζλο Μπέκε σχολιάζει τη δεκαετία του ’80 πώς οι επιδραστικοί αυτοί φωτογράφοι ήταν Ούγγροι μόνο κατ’ όνομα. «Απέκτησαν διεθνή φήμη σε ξένη γη, με ξένο εξοπλισμό και υλικά, με ξένα θέματα και αλλότριο τρόπο σκέψης». Οι δύο επιμελητές επιχειρούν να πουν ότι αυτό δεν είναι αλήθεια και ξεκινούν την έκθεση με τα πρώιμα έργα καλλιτεχνών όπως ο Αντρέ Κερτέζ, ο Μάρτιν Μουνκάσι, ο Φέρεντς Μπέρκο, ο Φράνσις Χάαρ, αποδεικνύοντας πως η ιδέα και οι εικόνες της χώρας τους ήταν που πρώτες διαμόρφωσαν το βλέμμα τους.

Στο Μουσείο Καλών Τεχνών της ουγγρικής πρωτεύουσας εκτίθενται 170 έργα από 32 διάσημους Ούγγρους φωτογράφους.

Από τη Βουδαπέστη, η έκθεση μας μεταφέρει πρώτα στο Βερολίνο, όπου πολλοί Ούγγροι κατέφυγαν μετά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Ανάμεσά τους και ο Ρόμπερτ Κάπα, ο οποίος εκεί πήρε την πρώτη του δουλειά, την κάλυψη της ομιλίας του Λέον Τρότσκι στην Κοπεγχάγη. Αναφορά γίνεται επίσης στο ρεύμα Μπαουχάους και στη συνεισφορά του Λάζλο Μόχολι-Νάγκι, μιας από τις εμβληματικές φυσιογνωμίες της σχολής στην πειραματική φωτογραφία, αλλά και του συμπατριώτη του Γκιόργκι Κέπες.

Ακολουθεί το Παρίσι, μία ακόμη επιλογή για πολλούς από τους Ούγγρους καλλιτέχνες πριν επιβιβαστούν στο καράβι για τη νέα ήπειρο. Πρώτος πηγαίνει ο Κερτέζ το 1925, ο οποίος δουλεύει με μια μικρή Leica, και ακολουθούν ο Μπρασάι, ο Ρόμπερτ Κάπα, ο Κορνέλ Κάπα, ο Λουσιέν Ενιέ, η εξαιρετική Αννα Μπάρνα –το αρχείο της οποίας βρέθηκε μέσα στο αρχείο του Κερτέζ–, η Ιλα. Πολλοί από αυτούς αποφάσισαν εκεί, στην Πόλη του Φωτός, όπου συνέβαιναν όλα, να δυτικοποιήσουν τα ονόματά τους. Ο πρώτος που το επιχείρησε, ώστε το όνομά του να μην ταλαιπωρεί τους συντάκτες ύλης στις εκδόσεις και στα πρακτορεία ήταν ο Εντρέ Ερνό Φρίντμαν. Τον Απρίλιο του 1936 γράφει στη μητέρα του: «Δουλεύω πια με νέο όνομα. Τώρα λέγομαι Ρόμπερτ Κάπα. Αισθάνομαι σαν να έχω γεννηθεί ξανά, αυτήν τη φορά, όμως, χωρίς να πονέσω κανέναν».

Στο κομμάτι της Αμερικής, η έκθεση οργανώνεται γεωγραφικά στις πόλεις όπου έδρασαν οι περισσότεροι: Νέα Υόρκη, Σικάγο, Λος Αντζελες, και θεματικά στις αρχιτεκτονικές λήψεις και φωτογραφίες δρόμου –καταγράφοντας τη φτώχεια, τις φυλετικές διακρίσεις, αλλά και τον νέο τρόπο ζωής–, στα πορτρέτα, στη φωτογραφία μόδας και στα film stills από το Χόλιγουντ. Γίνεται ιδιαίτερη μνεία στον Μάρτιν Μουνκάσι. Ο Ρίτσαρντ Αβεντον αναφέρεται σε αυτόν ως «πατέρα» της φωτογραφίας μόδας. Ξεκίνησε καλύπτοντας αθλητικά γεγονότα για μια ουγγρική εφημερίδα και συνέχισε με το φωτορεπορτάζ σε ευρεία γκάμα από θέματα. Το 1933, κάνοντας ένα editorial για το Harper’s Bazaar, θα αλλάξει τη φιλοσοφία γύρω από τη φωτογραφία μόδας.

Υπέροχα είναι και τα πορτρέτα όπως και οι φωτογραφίες χορού του Νικολας Μαρέι – εραστή και φίλου της Φρίντα Κάλο. Η έκθεση κλείνει με τις προσωπογραφίες των σταρ του Χόλιγουντ. Τελευταία πριν από την έξοδο, ποζάρει η Μέριλιν Μονρόε με μαγιό. Τη φωτογραφία της έχει τραβήξει ο Αντρέ ντε Ντιένες το 1949. Ο Ούγγρος φωτογράφος την είχε γνωρίσει μερικά χρόνια νωρίτερα, όταν εκείνη ακόμη συστηνόταν ως Νόρμα Τζιν Μπέικερ. «Θα είσαι αυτή που θα φωτογραφηθεί περισσότερο από όλες. Και εγώ όταν μεγαλώσω θα γράφω ιστορίες για γυναίκες και για εσένα... Δεν ξέρω γιατί της τα είπα όλα αυτά, αλλά παραδόξως ό,τι της είπα, βγήκε».

Εως τις 25/8/2024, www.szepmuveszeti.hu.

VIRGINIA MUSEUM OF FINE ARTS, RICHMOND

Μέριλιν Μονρόε. Του Αντρέ ντε Ντιένες (1949).

VIRGINIA MUSEUM OF FINE ARTS, RICHMOND

Μαρτινίκα. Του Αντρέ Κερτέζ (1970).

VIRGINIA MUSEUM OF FINE ARTS, RICHMOND

Κάθριν Χέπμπορν. Του Μάρτιν Μουνκάσι (1939).

VIRGINIA MUSEUM OF FINE ARTS, RICHMOND

Παρίσι. Του Φέρεντς Μπέρκο (1935-1937).

KATHIMERINI

green agenda

CYPRUS SUMMIT

The ESG conference

Hilton Nicosia, 20 May 2024

POWERED BY

FAMELINE HOLDING GROUP

BOOK TICKET

digitalagendacy.com

PRESENTED BY

KATHIMERINI

SUPPORTED BY

CENTRAL BANK OF CYPRUS
EUROSYSTEM

PLATINUM SPONSORS

Bank of Cyprus · HELLENIC BANK · EUROBANK Cyprus · ALPHA BANK · AstroBank

GOLD SPONSOR: EY Building a better working world

DARK HORSE: cyta

SILVER SPONSOR: ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ · invest Cyprus

ENERGY PARTNER: EUNICE ENERGY GROUP · greenenergy

A PROJECT ENDORSED BY: MINISTRY OF AGRICULTURE RURAL DEVELOPMENT AND THE ENVIRONMENT